

T.C.
ERZİNCAN BİNALİ YILDIRIM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

**BİNGÖL İL MERKEZİNDEKİ 8. SINIF
ÖĞRENCİLERİNİN KULLANDIKLARI
CÜMLE KALİPLERİ**

Yüksek Lisans Tezi

Vedat ÇELİK

Danışman

Doç. Dr. Turgut BAYDAR

Erzincan 2018

TEZ BİLDİRİMİ

“Bingöl İl Merkezindeki 8. Sınıf Öğrencilerinin Kullandıkları Cümle Kalıpları” isimli "**Yüksek Lisans**" tezim tarafımda intihal programı ile incelenmiştir. Buna göre tezimde bilimsel etik ihlali ve intihal olarak nitelendirilebilecek herhangi bir durum olmadığını taahhüt ederim.

Bu çalışmadaki tüm bilgilerin, akademik ve etik kurallara uygun bir biçimde elde edildiğini; aynı zamanda bu kural ve davranışların gerektirdiği gibi, bu çalışmanın özünde olmayan tüm materyal ve sonuçları tam olarak aktardığımı ve referans gösterdiğimi beyan ederim.

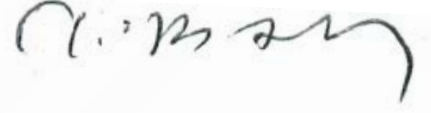

Vedat ÇELİK

TEZ KABUL TUTANAĞI

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĐÜNE

Bu alışma, Türkçe Eğitimi Anabilim Dalının Türkçe Eğitimi Bilim Dalında jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

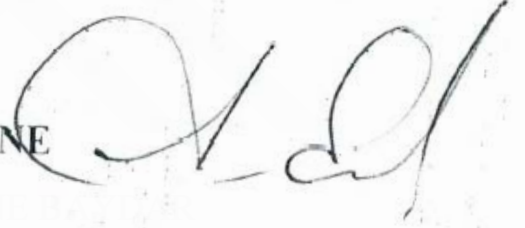
Danışman / Jüri : Doç. Dr. Turgut BAYDAR

Jüri : Prof. Dr. Kâzım KÖKTEKİN

Jüri : Doç. Dr. Arzu Sema ERTANE
BAYDAR

BİNGÖL İL MERKEZİNDEKİ 8. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN KULLANDIKLARI CÜMLE KALIPLARI

Vedat ÇELİK

Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Türkçe Eğitimi
Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, 2018

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Turgut BAYDAR

ÖZET

Türkçede söz dizimi önemli konulardan biridir. Çalışmamızda söz dizimi içerisinde yer alan cümlenin öğeleri ve yüklem türüne göre cümle çeşitleri konuları doğrultusunda 8. sınıf öğrencilerinin yazmış olduğu 100 kompozisyon çalışmasından 1678 cümle, 8. Sınıf Türkçe Ders Kitabı'nda yer alan 6 metinden 548 cümle inceleyerek cümlelerde kullanılan öğeler ve bu öğelerin sayısı ile yüklem türüne göre cümlelerin biçimleri tespit edilmiştir. Yapılan bu tespitlerin ışığında da ders kitabında yer alan metinlerde kullanılan cümle kalıpları ile öğrencilerin kullandıkları cümle kalıpları karşılaştırılmıştır.

Tez çalışması “Söz Başı” ve “Giriş”ten sonra “Birinci”, “İkinci”, “Üçüncü” bölüm ve “Sonuç”tan oluşmaktadır.

Çalışmanın sonunda da doğrudan ya da dolaylı olarak faydalandığımız “Kaynaklar” a yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Türkçenin söz dizimi, cümle, cümle kalıpları, isim cümleleri, Bingöl.

**PHRASES USED BY 8TH GRADE SECONDARY SCHOOL
STUDENTS IN THE CITY CENTER, BİNGÖL**

Vedat ÇELİK

**Erzincan Binali Yıldırım University, Institute of Social Sciences
Department of Turkish Education Master's Thesis, 2018**

Thesis Supervisor: Doç. Dr. Turgut BAYDAR

ABSTRACT

Turkish language's one of most important topics to be considered is syntax. In this context, in our study, in accordance with the topics; elements of the sentence located in the syntax and the kinds of sentence according to the type of predicate; 1678 sentences from 100 compositions which were written by 8th grade students and 548 sentences of 6 text lines in Turkish coursebooks were examined and the elements used while establishing a sentence, the number of these elements, the forms of sentence according to the type of predicate were tried to be determined. In the light of these findings, the phrases used in the textbooks and the phrases used by the students were compared.

The thesis consists of "The Top" and "Introduction", then "First", "Second", "Third" section and "Conclusion"

At the end of the study, either directly or indirectly used "Resources" has been selected.

Key Words: Turkish's syntax, sentence, sentence patterns, noun phrases, Bingöl.

SÖZ BAŞI

Türk dilinin önemle üzerinde durulması gereken konularından biri de söz dizimidir. Bu sebeple bu önemli konunun bütün yönleri ile ortaya konulması ve ilgililerin dikkatine sunulması son derece önemlidir.

Çalışmamızda 8. sınıfta öğrenim gören öğrencilerden toplanan kompozisyon kâğıtlarından ve 8. sınıfta okutulan Türkçe ders kitaplarındaki metinlerden hareket edilerek söz diziminin önemli bir unsuru olan cümlenin ögeleri ve yüklem türüne göre cümlelerin bütün yönleri, zengin ve tanıklı örnekler ile tespit edilmiştir.

8. sınıf öğrencilerinden toplanan 150 adet kâğıttan rastgele seçilen 100 tanesi incelenerek öğrencilerin cümle kurarken kaç tane öge kullandıkları, hangi ögeleri sıklıkla kullandıkları ve isim cümlesine mi yoksa fiil cümlesine mi daha çok başvurdukları ortaya çıkarılmıştır. Yine aynı işlemler 8. sınıflarda okutulan Türkçe ders kitabında bulunan her temadan birer metin seçilerek toplam 6 adet metne de uygulanmıştır. Bu çalışmaların sonucunda elde edilen veriler birbiri ile karşılaştırılarak Türkçe ders kitaplarına konulan metinlerin öğrencilerin seviyelerine uygun olup olmadıklarının tespiti yapılmıştır.

Çalışmayı “Söz Başı” ve “Giriş”ten sonra üç bölüme ayırdık. Bu bölümlerden sonra “Sonuç” ve “Kaynakça”ya yer verdik.

“Giriş”te çalışmamıza temel oluşturan problem durumu, çalışmanın amacı, çalışmanın yöntemi ve çalışmanın sınırlılıkları hakkında bilgiler verdik.

Birinci bölümde Türkçenin söz dizimi ile ilgili dil bilgisi kitaplarında ve bu alanda yapılmış çalışmalarda cümle ve cümlenin ögeleri hususlarında yer alan bilgileri aktardık.

İkinci bölümde öğrencilerden toplanan kâğıtlar ve Türkçe ders kitabından seçilen metinlerde yer alan cümlelerle ilgili yapılan inceleme sonuçlarına, ortaya çıkarılan cümle kalıplarına ve bu kalıplarla ilgili örnek cümlelere yer verdik.

Örnek olarak seçilen cümlelerin hangi öğrenciye veya hangi metne ait olduğunu görebilmek adına örneğin yanına numaralandırma yolu ile kodlama yaptık. Bu kodlamada parantezin içindeki ilk sayı kaçınıcı öğrenci veya hangi metin olduğunu gösterirken ikinci sayı ise bu parçalara ait satır numarasını vermektedir. Yine bu bölümde tablolar ile konunun daha anlaşılır olmasını sağlamaya çalıştık. Örnekleri verirken öğrencilerin cümlelerini aynen aktardık.

Üçüncü bölümde incelenen öğrenci kâğıtlarından ve kitap metinlerinden elde edilen verilerin 7 bakımdan karşılaştırmasını yaptık. Böylece kitapta yer alan metinlerin öğrencilerin seviyesine uygun olup olmadıklarını belirlemeye çalıştık. Yine bu karşılaştırmaları da yaparken konunun daha net anlaşılmasına yardımcı olmak için tablolara yer verdik.

“Sonuç”ta öğrencilerden toplanan kompozisyon kâğıtlarını ve Türkçe kitabından seçilen metinleri incelememiz sırasında ulaştığımız sonuçları belirttik. Bu bölümün sonunda ise çalışmamız sırasında elde ettiğimiz sonuçlar doğrultusunda bu konu hakkında bazı önerilerde bulunduk.

Çalışmanın sonuna ise incelenen kompozisyon kâğıtlarını ve Türkçe ders kitabından seçilen metinleri koyduk.

Beni bu konuda çalışmaya yönelten, çalışmam sırasında bana her zaman bilgisi ve tecrübesi ile yol gösterip yardım ve desteğini esirgemeyen kıymetli hocam Sayın Doç. Dr. Turgut BAYDAR’a teşekkür etmeyi bir borç bilirim.

Ayrıca, çalışmalarım sırasında desteklerini benden hiç esirgemeyen değerli aileme, en büyük destekçim olan eşim Seda ÇELİK’e ve bu süreçte yardımlarını esirgemeyen değerli dostlarıma çok teşekkür ederim.

Vedat ÇELİK

Erzincan. 2018

İÇİNDEKİLER

TEZ BİLDİRİMİ.....	I
TEZ KABUL TUTANAĞI.....	II
ÖZET	III
ABSTRACT.....	IV
SÖZ BAŞI.....	V
İÇİNDEKİLER	VII
KISALTMALAR.....	XVIII
TABLO LİSTESİ.....	XIX
GİRİŞ	1
1. Problem Durumu.....	1
2. Çalışmanın Amacı.....	2
3. Çalışmanın Yöntemi	2
4. Sınırlılıklar	3

I. BÖLÜM

DİL BİLGİSİ KİTAPLARINDA VE YAPILAN ÇALIŞMALARDA CÜMLE VE CÜMLENİN ÖGELERİ

1.1. Cümle.....	4
1.2. Cümlenin Ögeleri.....	6
1.2.1. Yüklem.....	7
1.2.2. Özne	7
1.2.3. Nesne	8
1.2.3.1. Nesne Türleri	8
1.2.3.1.1. <i>Belirtisiz Nesne</i>	8

1.2.3.1.2. Belirtili Nesne	8
1.2.4. Yer Tamlayıcısı.....	8
1.2.5. Zarf Tümlenci	9

II. BÖLÜM

VERİLERİN İNCELENMESİ VE DEĞERLENDİRİLMESİ

Örnek 8. Sınıf Öğrenci Cümleleri.....	10
1. İsim Cümleleri	10
1.1. İki Unsurlu Cümleler	10
1.1.1. “ Ö + Y ” Cümleleri.....	10
1.1.2. “ [Ö] + Y ” Cümleleri	11
1.2. Üç Unsurlu Cümleler	12
1.2.1. “ Ö + Z.T. + Y ” Cümleleri.....	12
1.2.2. “ Z.T. + Ö + Y ” Cümleleri.....	12
1.2.3. “ [Ö] + Z.T. + Y ” Cümleleri	12
1.2.4. “ Y.T. + Ö + Y ” Cümleleri	12
1.2.5. “ Y.U. + Ö + Y ” Cümleleri.....	12
1.2.6. “ Y.U. + [Ö] + Y ” Cümleleri	13
1.2.7. “ Y.U. + Y + Ö ” Cümlesi	13
1.3. Dört Unsurlu Cümleler	14
1.3.1. “ Ö + Z.T. + Z.T. + Y ” Cümleleri.....	14
1.3.2. “ Z.T. + Ö + Z.T. + Y ” Cümleleri.....	14
1.3.3. “ Z.T. + Z.T. + Ö + Y ” Cümleleri.....	15
1.3.4. “ Z.T. + Y.T. + Ö + Y ” Cümleleri	15
1.3.5. “ Y.T. + Ö + Z.T. + Y ” Cümlesi.....	15
1.3.6. “ Y.U. + Ö + Z.T. + Y ” Cümleleri.....	15
1.3.7. “ Y.U. + Z.T. + Ö + Y ” Cümleleri.....	15
1.3.8. “ Y.U. + Y.T. + Ö + Y ” Cümleleri	15
1.3.9. “ Y.U. + Ö + Y + Y.T. ” Cümlesi.....	16
1.3.10. “ Y.U. + [Ö] + Z.T. + Y ” Cümlesi.....	16
2. Fiil Cümleleri.....	17

2.1. İki Unsurlu Cümleler	17
2.1.1. “ Ö + Y ” Cümleleri.....	17
2.1.2. “ [Ö] + Y ” Cümleleri	17
2.1.3. “ Y.T. + Y ” Cümlesi	18
2.2. Üç Unsurlu Cümleler	18
2.2.1. “ Ö + N + Y ” Cümleleri.....	18
2.2.2. “ N + Ö + Y ” Cümleleri.....	19
2.2.3. “ [Ö] + N + Y ” Cümleleri	20
2.2.4. “ Ö + Z.T. + Y ” Cümleleri.....	20
2.2.5. “ Z.T. + Ö + Y ” Cümleleri.....	21
2.2.6. “ [Ö] + Z.T. + Y ” Cümleleri	21
2.2.7. “ Ö + Y.T. + Y ” Cümleleri	22
2.2.8. “ Y.T. + Ö + Y ” Cümleleri	22
2.2.9. “ [Ö] + Y.T. + Y ” Cümleleri.....	22
2.2.10. “ Ö + Y + N ” Cümleleri.....	23
2.2.11. “ Z.T. + Z.T. + Y ” Cümleleri.....	23
2.2.12. “ Y.T. + Y.T. + Y ” Cümleleri	23
2.2.13. “ Z.T. + Y.T. + Y ” Cümleleri	24
2.2.14. “ Y.U. + Ö + Y ” Cümleleri.....	24
2.2.15. “ Y.U. + [Ö] + Y ” Cümleleri	24
2.2.16. “ Y.U. + Z.T. + Y ” Cümlesi	24
2.3. Dört Unsurlu Cümleler	26
2.3.1. “ Ö + Z.T. + N + Y ” Cümleleri.....	26
2.3.2. “ Ö + N + Z.T. + Y ” Cümleleri.....	26
2.3.3. “ Z.T. + Ö + N + Y ” Cümleleri.....	26
2.3.4. “ [Ö] + Z.T. + N + Y ” Cümleleri	27
2.3.5. “ [Ö] + N + Z.T. + Y ” Cümleleri	27
2.3.6. “ Ö + Z.T. + Y.T. + Y ” Cümleleri	28
2.3.7. “ Ö + Y.T. + Z.T. + Y ” Cümleleri	28
2.3.8. “ Ö + Y.T. + N + Y ” Cümleleri	28
2.3.9. “ [Ö] + Y.T. + N + Y ” Cümleleri	28

2.3.10. “ [Ö] + N + Y.T. + Y ” Cümleleri	29
2.3.11. “ Z.T. + Ö + Y.T. + Y ” Cümleleri	29
2.3.12. “ Ö + N + Y.T. + Y ” Cümleleri	29
2.3.13. “ Z.T. + Y.T. + Ö + Y ” Cümleleri	29
2.3.14. “ [Ö] + Z.T. + Y.T. + Y ” Cümleleri	30
2.3.15. “ [Ö] + Y.T. + Z.T. + Y ” Cümleleri	30
2.3.16. “ [Ö] + Z.T. + Z.T. + Y ” Cümleleri	30
2.3.17. “ Z.T. + Ö + Z.T. + Y ” Cümleleri.....	30
2.3.18. “ Z.T. + Z.T. + Ö + Y ” Cümleleri.....	30
2.3.19. “ Ö + Z.T. + Z.T. + Y ” Cümleleri.....	31
2.3.20. “ [Ö] + Y.T. + Y + Z.T. ” Cümlesi	31
2.3.21. “ Y.T. + Z.T. + Ö + Y ” Cümleleri	31
2.3.22. “ Y.T. + Ö + Z.T. + Y ” Cümleleri	31
2.3.23. “ N + Ö + Y.T. + Y ” Cümlesi	31
2.3.24. “ Z.T. + Z.T. + Y + Ö ” Cümlesi	31
2.3.25. “ Y.U. + [Ö] + N + Y ” Cümleleri	32
2.3.26. “ Y.U. + Ö + Y.T. + Y ” Cümleleri	32
2.3.27. “ Y.U. + Ö + Z.T. + Y ” Cümleleri.....	32
2.3.28. “ Y.U. + Z.T. + Ö + Y ” Cümleleri.....	32
2.3.29. “ Y.U. + [Ö] + Z.T. + Y ” Cümleleri.....	33
2.3.30. “ Y.U. + Ö + N + Y ” Cümleleri.....	33
2.3.31. “ Y.U. + [Ö] + Y.T. + Y ” Cümleleri.....	33
2.3.32. “ Y.U. + Y.T. + Ö + Y ” Cümleleri	33
2.3.33. “ Y.U. + N + Ö + Y ” Cümleleri.....	33
2.3.34. “ Y.U. + Y + Ö + N ” Cümlesi	34
2.4. Beş Unsurlu Cümleler.....	36
2.4.1. “ Ö + Z.T. + N + Y.T. + Y ” Cümleleri	36
2.4.2. “ [Ö] + Z.T. + N + Y.T. + Y ” Cümleleri	36
2.4.3. “ [Ö] + Z.T. + Y.T. + N + Y ” Cümleleri	37
2.4.4. “ [Ö] + Z.T. + Z.T. + Y.T. + Y ” Cümleleri	37
2.4.5. “ [Ö] + Z.T. + Z.T. + N + Y ” Cümlesi	37

2.4.6. “ [Ö] + Z.T. + N + Z.T. + Y ” Cümleleri.....	37
2.4.7. “ Z.T. + Ö + Y.T. + N + Y ” Cümleleri.....	37
2.4.8. “ Z.T. + Ö + Y.T. + Z.T. + Y ” Cümleleri.....	37
2.4.9. “ Z.T. + Ö + Z.T. + N + Y ” Cümleleri.....	38
2.4.10. “ Z.T. + Ö + Z.T. + Y.T. + Y ” Cümlesi.....	38
2.4.11. “ Z.T. + Z.T. + Ö + Z.T. + Y ” Cümleleri.....	38
2.4.12. “ Z.T. + Ö + Z.T. + Z.T. + Y ” Cümlesi.....	38
2.4.13. “ [Ö] + N + Z.T. + Z.T. + Y ” Cümleleri.....	38
2.4.14. “ Ö + Z.T. + Y.T. + Z.T. + Y ” Cümleleri.....	38
2.4.15. “ [Ö] + Z.T. + Y.T. + Z.T. + Y ” Cümleleri.....	39
2.4.16. “ [Ö] + Z.T. + Z.T. + Z.T. + Y ” Cümleleri.....	39
2.4.17. “ Ö + Z.T. + N + Z.T. + Y ” Cümleleri.....	39
2.4.18. “ Z.T. + Ö + Z.T. + Y + Z.T. ” Cümlesi.....	39
2.4.19. “ [Ö] + Y.T. + Z.T. + Z.T. + Y ” Cümlesi.....	39
2.4.20. “ Ö + N + Y.T. + Y.T. + Y ” Cümlesi.....	39
2.4.21. “ Y.U. + [Ö] + Z.T. + N + Y ” Cümleleri.....	40
2.4.22. “ Y.U. + [Ö] + Z.T. + Z.T. + Y ” Cümleleri.....	40
2.4.23. “ Y.U. + [Ö] + Z.T. + Y.T. + Y ” Cümleleri.....	40
2.4.24. “ Y.U. + Z.T. + Ö + Z.T. + Y ” Cümleleri.....	40
2.4.25. “ Y.U. + Z.T. + Ö + Y.T. + Y ” Cümleleri.....	40
2.4.26. “ Y.U. + Ö + Z.T. + N + Y ” Cümleleri.....	41
2.4.27. “ Y.U. + [Ö] + N + Z.T. + Y ” Cümleleri.....	41
2.4.28. “ Y.U. + Ö + N + Y.T. + Y ” Cümleleri.....	41
2.4.29. “ Y.U. + Ö + Z.T. + Y.T. + Y ” Cümleleri.....	41
2.4.30. “ Y.U. + Ö + N + Z.T. + Y ” Cümleleri.....	41
2.4.31. “ Y.U. + Z.T. + N + Ö + Y ” Cümleleri.....	41
2.4.32. “ Y.U. + Z.T. + Ö + N + Y ” Cümleleri.....	42
2.4.33. “ Y.U. + Z.T. + Z.T. + Ö + Y ” Cümleleri.....	42
2.4.34. “ Y.U. + Z.T. + Y.T. + Ö + Y ” Cümleleri.....	42
2.4.35. “ Y.U. + Ö + Z.T. + Z.T. + Y ” Cümleleri.....	42
2.4.36. “ Y.U. + [Ö] + Y.T. + Z.T. + Y ” Cümleleri.....	42

2.4.37. “ Y.U. + [Ö] + N + Y.T. + Y ” Cümleleri	42
2.4.38. “ Y.U. + [Ö] + Y.T. + N + Y ” Cümleleri	43
2.4.39. “ Y.U. + Ö + Y.T. + Z.T. + Y ” Cümleleri	43
2.4.40. “ Y.U. + Y.T. + Z.T. + Ö + Y ” Cümlesi.....	43
2.4.41. “ Y.U. + Ö + Y + Z.T. + N ” Cümlesi	43
2.4.42. “ Y.U. + Y.T. + Y.T. + Z.T. + Y ” Cümlesi	43
2.5. Altı Unsurlu Cümleler	46
2.5.1. “ [Ö] + Z.T. + Z.T. + N + Z.T. + Y ” Cümlesi	46
2.5.2. “ Z.T. + Z.T. + Ö + Z.T. + Y.T. + Y ” Cümleleri.....	47
2.5.3. “ Ö + Z.T. + N + Z.T. + Y.T. + Y ” Cümlesi.....	47
2.5.4. “ [Ö] + Z.T. + Z.T. + Y.T. + Z.T. + Y ” Cümlesi.....	47
2.5.5. “ [Ö] + Z.T. + Y.T. + Z.T. + N + Y ” Cümlesi.....	47
2.5.6. “ Y.U. + [Ö] + Z.T. + N + Z.T. + Y ” Cümleleri.....	47
2.5.7. “ Y.U. + [Ö] + N + Z.T. + Y.T. + Y ” Cümleleri	48
2.5.8. “ Y.U. + [Ö] + Z.T. + Z.T. + N + Y ” Cümleleri.....	48
2.5.9. “ Y.U. + [Ö] + Z.T. + Z.T. + Y.T. + Y ” Cümlesi	48
2.5.10. “ Y.U. + [Ö] + Z.T. + Z.T. + Z.T. + Y ” Cümlesi	48
2.5.11. “ Y.U. + Ö + N + Z.T. + Z.T. + Y ” Cümlesi	48
2.5.12. “ Y.U. + [Ö] + Z.T. + Y.T. + N + Y ” Cümlesi.....	48
2.5.13. “ Y.U. + Z.T. + Ö + Y.T. + Z.T. + Y ” Cümlesi.....	48
2.5.14. “ Y.U. + Ö + Z.T. + Y.T. + N + Y ” Cümlesi.....	49
2.5.15. “ Y.U. + Ö + Z.T. + Z.T. + N + Y ” Cümlesi	49
2.6. Yedi Unsurlu Cümle	50
2.6.1. “ Ö + Z.T. + Z.T. + Z.T. + N + Z.T. + Y ” Cümlesi.....	50
2.6.2. “ Y.U. + [Ö] + Z.T. + Z.T. + N + Z.T. + Y ” Cümleleri.....	50
1. İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerinin Çalışmalarında Kullandıkları Cümle Kalıpları, Genel Sonuç Tablosu ve Yorumları.....	52
8. Sınıf Türkçe Ders Kitabı Örnek Cümleleri.....	71
1. İsim Cümleleri	71
1.1. İki Unsurlu Cümleler	71

1.1.1. “ Ö + Y ” Cümleleri.....	71
1.1.2. “ [Ö] + Y ” Cümleleri	71
1.1.3. “ Y + Ö ” Cümlesi.....	72
1.2. Üç Unsurlu Cümleler	72
1.2.1. “ Ö + Z.T. + Y ” Cümleleri.....	72
1.2.3. “ Z.T. + Ö + Y ” Cümleleri.....	73
1.2.4. “ [Ö] + Z.T. + Y ” Cümleleri	73
1.2.5. “ Ö + Y.T. + Y ” Cümleleri	73
1.2.6. “ [Ö] + Y.T. + Y ” Cümleleri.....	73
1.2.7. “ Y.U. + Ö + Y ” Cümleleri.....	73
1.2.8. “ Y.U. + [Ö] + Y ” Cümleleri	73
1.3. Dört Unsurlu Cümleler	74
1.3.1. “ Ö + Z.T. + Z.T. + Y ” Cümleleri.....	74
1.3.2. “ Y.U. + [Ö] + Z.T. + Y ” Cümleleri	74
1.3.3. “ Y.U. + Ö + Z.T. + Y ” Cümleleri.....	75
1.3.4. “ Y.U. + Ö + Y + Z.T. ” Cümlesi	75
1.3.5. “ Y.U. + Y.T. + Ö + Y ” Cümlesi.....	75
1.3.6. “ Y.U. + Z.T. + Ö + Y ” Cümlesi	75
2. Fiil Cümleleri.....	76
2.1. İki Unsurlu Cümleler	76
2.1.1. “ Ö + Y ” Cümleleri.....	76
2.1.2. “ [Ö] + Y ” Cümleleri	76
2.2. Üç Unsurlu Cümleler	77
2.2.1. “ Ö + N + Y ” Cümleleri.....	77
2.2.2. “ [Ö] + N + Y ” Cümleleri	77
2.2.3. “ Ö + Z.T. + Y ” Cümleleri.....	77
2.2.4. “ Z.T. + Ö + Y ” Cümleleri.....	78
2.2.5. “ [Ö] + Z.T. + Y ” Cümleleri	78
2.2.6. “ Y.T. + Ö + Y ” Cümleleri	78
2.2.7. “ [Ö] + Y.T. + Y ” Cümleleri.....	78
2.2.8. “ Ö + Y.T. + Y ” Cümleleri	79

2.2.9. “ Z.T.+ Y + Ö ” Cümlesi	79
2.2.10. “ Z.T.+ Y.T. + Y ” Cümlesi	79
2.2.11. “ Y.T.+ Z.T. + Y ” Cümlesi	79
2.2.12. “ Y.U. + Ö + Y ” Cümleleri	79
2.2.13. “ Y.U. + [Ö] + Y ” Cümleleri	80
2.3. Dört Unsurlu Cümleler	81
2.3.1. “ Ö + N + Z.T. + Y ” Cümleleri	81
2.3.2. “ [Ö] + N + Z.T. + Y ” Cümleleri	81
2.3.3. “ Ö + Z.T. + N + Y ” Cümleleri	81
2.3.4. “ [Ö] + Z.T. + N + Y ” Cümleleri	82
2.3.5. “ Ö + Z.T. + Z.T. + Y ” Cümleleri	82
2.3.6. “ [Ö] + Z.T. + Z.T. + Y ” Cümleleri	82
2.3.7. “ Ö + Y.T. + Z.T. + Y ” Cümleleri	82
2.3.8. “ Z.T. + Ö + Z.T. + Y ” Cümleleri	83
2.3.9. “ Ö + Z.T. + Y.T. + Y ” Cümleleri	83
2.3.10. “ Z.T. + Ö + N + Y ” Cümleleri	83
2.3.11. “ [Ö] + N + Y.T. + Y ” Cümleleri	83
2.3.12. “ [Ö] + Z.T. + Y.T. + Y ” Cümleleri	83
2.3.13. “ [Ö] + Y.T. + N + Y ” Cümleleri	84
2.3.14. “ Y.T. + Ö + Z.T. + Y ” Cümleleri	84
2.3.15. “ Z.T. + Z.T. + Ö + Y ” Cümleleri	84
2.3.16. “ Y.U. + [Ö] + N + Y ” Cümleleri	84
2.3.17. “ Y.U. + Ö + Z.T. + Y ” Cümleleri	84
2.3.18. “ Y.U. + Ö + Y.T. + Y ” Cümleleri	85
2.3.19. “ Y.U. + Z.T. + Ö + Y ” Cümleleri	85
2.3.20. “ Y.U. + Ö + N + Y ” Cümleleri	85
2.3.21. “ Y.U. + [Ö] + Z.T. + Y ” Cümleleri	85
2.3.22. “ Y.U. + [Ö] + Y.T. + Y ” Cümlesi	85
2.3.23. “ Y.U. + [Ö] + Y + N ” Cümlesi	85
2.4. Beş Unsurlu Cümleler	87
2.4.1. “ [Ö] + Z.T. + Z.T. + Y.T. + Y ” Cümleleri	87

2.4.2. “ [Ö] + Z.T. + Z.T. + N + Y ” Cümleleri.....	87
2.4.3. “ [Ö] + Z.T. + N + Z.T. + Y ” Cümlesi	88
2.4.4. “ [Ö] + Z.T. + Y.T. + Z.T. + Y ” Cümleleri	88
2.4.5. “ Ö + Z.T. + N + Z.T. + Y ” Cümlesi	88
2.4.6. “ [Ö] + Z.T. + N + Y.T. + Y ” Cümleleri	88
2.4.7. “ [Ö] + N + Y.T. + Z.T. + Y ” Cümleleri	88
2.4.8. “ [Ö] + Y.T. + Z.T. + N + Y ” Cümleleri	88
2.4.9. “ Z.T. + Ö + Z.T. + Y.T. + Y ” Cümleleri	89
2.4.10. “ Ö + Z.T. + Y + N + Z.T. ” Cümlesi	89
2.4.11. “ Ö + Y.T. + Y.T. + Z.T. + Y ” Cümlesi	89
2.4.12. “ Ö + Y.T. + Z.T. + N + Y ” Cümlesi.....	89
2.4.13. “ Z.T. + Y.T. + Y.T. + Ö + Y ” Cümlesi	89
2.4.14. “ Z.T. + Ö + N + Z.T. + Y ” Cümlesi	89
2.4.15. “ Z.T. + Ö + N + Y.T. + Y ” Cümlesi.....	90
2.4.16. “ Z.T. + Z.T. + Y.T. + Ö + Y ” Cümlesi.....	90
2.4.17. “ Z.T. + Ö + Z.T. + Z.T. + Y ” Cümlesi	90
2.4.18. “ Y.U. + [Ö] + N + Z.T. + Y ” Cümleleri.....	90
2.4.19. “ Y.U. + Ö + N + Z.T. + Y ” Cümleleri.....	90
2.4.20. “ Y.U. + [Ö] + Z.T. + N + Y ” Cümleleri.....	91
2.4.21. “ Y.U. + [Ö] + Y.T. + N + Y ” Cümleleri	91
2.4.22. “ Y.U. + Z.T. + Ö + Z.T. + Y ” Cümleleri.....	91
2.4.23. “ Y.U. + Z.T. + Ö + N + Y ” Cümleleri.....	91
2.4.24. “ Y.U. + [Ö] + Y.T. + N + Y ” Cümleleri	91
2.4.25. “ Y.U. + [Ö] + Z.T. + Z.T. + Y ” Cümlesi.....	91
2.4.26. “ Y.U. + Ö + Z.T. + Z.T. + Y ” Cümlesi	92
2.4.27. “ Y.U. + [Ö] + N + Y.T. + Y ” Cümlesi	92
2.4.28. “ Y.U. + Ö + Y.T. + Z.T. + Y ” Cümlesi.....	92
2.4.29. “ Y.U. + Ö + Y.T. + Y.T. + Y ” Cümlesi	92
2.4.30. “ Y.U. + N + Z.T. + Ö + Y ” Cümlesi	92
2.5. Altı Unsurlu Cümleler	95
2.5.1. “ [Ö] + Z.T. + Z.T. + N + Z.T. + Y ” Cümlesi	95

2.5.2. “ [Ö] + N + Z.T. + Z.T. + Z.T. + Y ” Cümlesi	95
2.5.3. “ Z.T. + Ö + Z.T. + Y.T. + N + Y ” Cümlesi	95
2.5.4. “ Y.U. + [Ö] + Z.T. + Z.T. + Z.T. + Y ” Cümleleri.....	95
2.5.5. “ Y.U. + Ö + Z.T. + Y.T. + N + Y ” Cümleleri.....	95
2.5.6. “ Y.U. + [Ö] + Z.T. + N + Z.T. + Y ” Cümlesi	96
2.5.7. “ Y.U. + [Ö] + Z.T. + Y.T. + Z.T. + Y ” Cümlesi.....	96
2.5.8. “ Y.U. + [Ö] + N + Y.T. + Z.T. + Y ” Cümlesi	96
2.5.9. “ Y.U. + Z.T. + Ö + Z.T. + Y.T. + Y ” Cümlesi.....	96
2.5.10. “ Y.U. + Ö + N + Z.T. + Z.T. + Y ” Cümlesi	96
2.5.11. “ Y.U. + [Ö] + Z.T. + Y.T. + Y.T. + Y ” Cümlesi	96
2.6. Yedi Unsurlu Cümleler.....	98
2.6.1. “ Y.U. + Z.T. + Ö + Z.T. + Z.T. + N + Y ” Cümlesi.....	98
2.6.2. “ Y.U. + [Ö] + Z.T. + N + Y.T. + Y + Z.T. ” Cümlesi.....	98
2.6.3. “ Y.U. + Z.T. + Z.T. + Ö + N + Z.T. + Y ” Cümlesi.....	98
2. İlköğretim 8. Sınıf Türkçe Ders Kitabı’nda Kullanılan Cümle Kalıpları, Genel Sonuç Tablosu ve Yorumları	100

III. BÖLÜM

ÖĞRENCİ KOMPOZİSYONLARI VE 8. SINIF TÜRKÇE DERS KİTABI METİNLERİ CÜMLE KALIPLARININ KARŞILAŞTIRILMASI

1. Yüklemelerin Türüne Göre Karşılaştırma	114
2. Unsur Sayısına Göre Karşılaştırma.....	114
3. Unsurların Farklı Dizilişlerine Göre Karşılaştırma	116
4. Yüklem Yeri Göre Karşılaştırma	117
5. Cümle Kalıplarında Kullanılan Unsurlara Göre Karşılaştırma.....	118
6. Cümle Kalıplarında Cümleye Başlama Şekline Göre Karşılaştırma	119
7. En Çok Kullanılan Cümle Kalıbına Göre Karşılaştırma	120
SONUÇ.....	121

KAYNAKLAR	125
EKLER	128

KISALTMALAR

AKÜSBE	: Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
AÜSBE	: Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
ÇOMÜSBE	: Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
F	: Fiil Cümlesi
İ	: İsim Cümlesi
N	: Nesne
NÜSBE	: Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
Ö	: Özne
[Ö]	: Özne
Y	: Yüklem
Y.T.	: Yer Tamlayıcısı
Z.T.	: Zarf Tamlayıcısı

TABLO LİSTESİ

Tablo – 1 : 2 Unsurlu İsim Cümlesi Kalıplarının İsim Cümleleri ve Bütün Cümleler İçindeki Durumu

Tablo – 2 : 3 Unsurlu İsim Cümlesi Kalıplarının İsim Cümleleri ve Bütün Cümleler İçindeki Durumu

Tablo – 3 : 4 Unsurlu İsim Cümlesi Kalıplarının İsim Cümleleri ve Bütün Cümleler İçindeki Durumu

Tablo – 4 : 2 Unsurlu Fiil Cümlesi Kalıplarının Fiil Cümleleri ve Bütün Cümleler İçindeki Durumu

Tablo – 5 : 3 Unsurlu Fiil Cümlesi Kalıplarının Fiil Cümleleri ve Bütün Cümleler İçindeki Durumu

Tablo – 6 : 4 Unsurlu Fiil Cümlesi Kalıplarının Fiil Cümleleri ve Bütün Cümleler İçindeki Durumu

Tablo – 7 : 5 Unsurlu Fiil Cümlesi Kalıplarının Fiil Cümleleri ve Bütün Cümleler İçindeki Durumu

Tablo – 8 : 6 Unsurlu Fiil Cümlesi Kalıplarının Fiil Cümleleri ve Bütün Cümleler İçindeki Durumu

Tablo – 9 : 7 Unsurlu Fiil Cümlesi Kalıplarının Fiil Cümleleri ve Bütün Cümleler İçindeki Durumu

Tablo – 10 : 8. Sınıf Öğrencilerinin Çalışmalarında Kullandıkları Cümle Kalıpları

Tablo – 11 : 2 Unsurlu İsim Cümlesi Kalıplarının İsim Cümleleri ve Bütün Cümleler İçindeki Durumu

Tablo – 12 : 3 Unsurlu İsim Cümlesi Kalıplarının İsim Cümleleri ve Bütün Cümleler İçindeki Durumu

Tablo – 13 : 4 Unsurlu İsim Cümlesi Kalıplarının İsim Cümleleri ve Bütün Cümleler İçindeki Durumu

Tablo – 14 : 2 Unsurlu Fiil Cümlesi Kalıplarının Fiil Cümleleri ve Bütün Cümleler İçindeki Durumu

Tablo – 15 : 3 Unsurlu Fiil Cümlesi Kalıplarının Fiil Cümleleri ve Bütün Cümleler İçindeki Durumu

Tablo – 16 : 4 Unsurlu Fiil Cümlesi Kalıplarının Fiil Cümleleri ve Bütün Cümleler İçindeki Durumu

Tablo – 17 : 5 Unsurlu Fiil Cümlesi Kalıplarının Fiil Cümleleri ve Bütün Cümleler İçindeki Durumu

Tablo – 18 : 6 Unsurlu Fiil Cümlesi Kalıplarının Fiil Cümleleri ve Bütün Cümleler İçindeki Durumu

Tablo – 19 : 7 Unsurlu Fiil Cümlesi Kalıplarının Fiil Cümleleri ve Bütün Cümleler İçindeki Durumu

Tablo – 20 : 8. Sınıf Türkçe Ders Kitabı'ndaki Metinlerde Kullanılan Cümle Kalıpları

Tablo – 21 : Yüklemin Türüne Göre Karşılaştırma Sonuçları

Tablo – 22 : Öge Sayısına Göre Karşılaştırma Sonuçları

Tablo – 23 : Ögelerin Farklı Dizilişlerine Göre Karşılaştırma Sonuçları

Tablo – 24 : Yüklemin Yerine Göre Karşılaştırma Sonuçları

Tablo – 25 : Kullanılan Ögelere Göre Karşılaştırma Sonuçları

Tablo – 26 : Cümleye Başlama Şekline Göre Karşılaştırma Sonuçları

Tablo – 27 : En Çok Kullanılan Cümle Tipine Göre Karşılaştırma Sonuçları

GİRİŞ

1. Problem Durumu

İnsanlar arasındaki iletişimi sağlayan en temel öge olan dil hakkında dil bilimciler tarafından bugüne kadar birçok tanım yapılmıştır. Dil bilimciler dili genel olarak, bir toplumu oluşturan kişilerin duygu ve düşüncelerini o toplumda geçerli olan ortak öge ve kurallardan yararlanarak başkalarına aktarılmasını sağlayan çok yönlü ve gelişmiş bir sistem şeklinde tanımlamışlardır.

Dil, fikrin ifadesi olup, herhangi bir bilginin başkasına ulaşmasına hizmet eder. Bu görevi de söz diziminin temel birimi olan, cümle yerine getirir.¹ Duygu, düşünce ve isteklerin tam olarak yani eksiksiz ve doğru şekilde ifade edilebilmesi için cümle kurallarının iyi bilinmesi gereklidir.²

Türkçe öğretiminin hedefleri arasında yer alan, çocuklarımızın kelime dağarcıkları ve düşünme yeteneklerinin geliştirilmesi, duyduklarını, gördüklerini, okuduklarını sözlü ve yazılı olarak doğru biçimde aktarabilmeleri için kendi seviyelerine uygun dil eğitimleri almaları gerekmektedir. Bunun için ders kitaplarında verilen metinlerdeki cümle kalıpları ile çocukların kurduğu cümle kalıplarının uyumlu olması önemli bir noktadır. Bu bağlamda tezimizin problemini de oluşturan “*Türkçe ders kitaplarındaki metinlerde kullanılan cümle kalıpları ile öğrencilerin kurmuş olduğu cümle kalıpları birbiriyle uyumlu mudur?*” sorusu karşımıza çıkmaktadır.

¹ Cüneyt Akın, *Türkiye Türkçesinde Cümlede Tümleçler*, (Danışman: Doç. Dr. Erdoğan Boz), Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2005, s. 16.

² Z. Şule Yiğit, *İlköğretim Türkçe 8. Sınıf Ders Kitabı'ndaki Metinler Üzerinde Cümle Çeşitlerinin İncelenmesi ve Cümle Çeşitlerinin Türkçe Öğretimi Açısından Değerlendirilmesi*, (Danışman: Doç. Dr. Mevlüt Gültekin), Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2009, s. 1.

2. Çalışmanın Amacı

8. sınıf düzeyindeki öğrencilerin kurmuş olduğu cümle kalıpları ile ilköğretim okullarında okutulan 8. Sınıf Türkçe ders kitaplarında kullanılan metinlerdeki cümle kalıplarının benzer ve farklı yönlerini belirlemek, öğrencilerin kullandığı cümle kalıpları ile metinlerde kullanılan cümle kalıplarını karşılaştırarak çıkan sonuçları yorumlamaktır.

Öğrenciler ilk okuma yazma eğitimi ile birlikte kullandıkları dilin cümle kalıplarını tanımakta ve zamanla kendi cümle kalıplarını oluşturmaktadırlar. Öğrenciler kendi cümle kalıplarını oluştururken öğrendiği kalıplardan etkilendiği gibi kendilerine ait kalıplar da oluşturabilmektedir. Ders kitaplarına konulan metinlerdeki cümle kalıplarıyla öğrencilerin kurduğu cümle kalıpları arasındaki bağlantı tam olarak bilinmemektedir. Tezimizle bu önemli bağlantıyı ortaya çıkarmış olacağız.

Türkçe ders kitaplarına konulan metinlerin birçok incelemelerden geçmesine rağmen metinlerde kurulan cümlelerin kalıpları ve bu kalıpların öğrencilerin kurduğu cümle kalıpları ile uyumunu ortaya koyan çalışmalar yeterince bulunmamaktadır. Tezimizde bu önemli eksikliğin bir parçasını gidermeye çalışacağız. Aynı amaca yönelik yapılacak olan çalışmaların bir parçasını da bu çalışmamızın oluşturacağını düşünmekteyiz.

3. Çalışmanın Yöntemi

Çalışmamızın amacı öğrencilerin kullandıkları cümle kalıpları ile 8. Sınıf Türkçe Ders Kitabı'na konulan metinlerdeki cümle kalıplarını karşılaştırmak olduğu için Bingöl il merkezinde bulunan Sultan Abdülhamid Han Ortaokulu, 100. Yıl Ortaokulu ve Vali Güner ORBAY Ortaokulu 8. sınıf öğrencilerine kompozisyon yazdırılmıştır. Öğrencilerden toplanan 150 kompozisyon kâğıdından rastgele seçilen 100 kâğıt incelenmiştir. Kâğıtlarda incelen cümle sayısı 1678'dir.

İkinci kısımda yine Bingöl il merkezindeki ilköğretim okullarında okutulan 8. Sınıf Türkçe Ders Kitabı'ndan her temadan birer adet olmak üzere rastgele 6 adet metin seçilerek bu metinlerdeki cümle kalıpları incelenmiştir. Seçilen metinlerden incelenen cümle sayısı 548'dir. Bu incelemeleri yapabilmek için daha önceden

Türkçenin gramer kitaplarından Türkçe söz dizimi hakkındaki bilgiler toplanmıştır. Bu bilgiler ışığında incelenen cümleler öğelerine ayrılmış, yüklemeleri isim veya fiil olması bakımından değerlendirilmiştir.

Çalışmamızda öğrencilere yazdırılan kompozisyon kâğıtlarının incelenmesiyle ortaya çıkan cümle kalıpları ve bu kalıplara ait tabloların yorumları ile 8. sınıflarda Türkçe ders kitabı olarak okutulan kitabın incelenmesiyle ortaya çıkan cümle kalıpları ve bu kalıplara ait tabloların yorumları bulunmaktadır. Ayrıca incelenen metinlerdeki cümle kalıpları ile öğrencilerin cümle kalıplarının karşılaştırılması sonucu ortaya çıkan sonuç ve bu sonuçlara ait tabloların yorumları yer almaktadır.

4. Sınırlılıklar

1. Araştırma 8. sınıfta okuyan öğrencilerden toplanan kompozisyon kâğıtları ile sınırlıdır.
2. Araştırma Bingöl il merkezindeki 3 (üç) ortaokulun 8. sınıflarında okuyan 100 öğrenci ile sınırlıdır.
3. Araştırma Bingöl il merkezindeki okulların 8. sınıflarında okutulan Türkçe ders kitabı ile sınırlıdır.

I. BÖLÜM

DİL BİLGİSİ KİTAPLARINDA VE YAPILAN ÇALIŞMALARDA CÜMLE VE CÜMLENİN ÖGELERİ

1.1. Cümle

Genel olarak bir duyguyu, bir düşüncüyü, bir olayı yargı bildirerek anlatan kelime veya kelime grubu olarak tanımlanan cümle ile ilgili dil bilimciler farklı tanımlamalar yapmışlardır. Bunlardan birkaçına bakacak olursak,

Leylâ Karahan, “ *Bir düşüncüyü, bir duyguyu, bir durumu, bir olayı yargı bildirerek anlatan kelime veya kelime dizisine cümle denir.* ”³

Tahsin Banguoğlu, “ *Kendi kendine yeten bir yargı bir cümle sayılır.* ”⁴

Muharrem Ergin, “ *Cümle, bir fikri, bir düşüncüyü, bir hareketi, bir duyguyu, bir hadiseyi tam olarak bir hüküm halinde ifade eden kelime grubudur.* ”⁵

Zeynep Korkmaz, “ *Bir fikri, bir duygu ve düşüncüyü, bir oluş ve kılışı tam olarak bir yargı halinde anlatan kelime grubu.* ”⁶

Vecihe Hatipoğlu, “ *Bir yargı bildirmek üzere tek başına kullanılan çekimli bir eyleme veya çekimli bir eylemle birlikte kullanılan sözcükler dizisine cümle denir.* ”⁷

Hikmet Dizdaroğlu, “ *Dil, seslere dayalı göstergeler dizgesidir. Bu dizgenin kabılı ve anlamlı en küçük birimi tümcedir. Tümce, bildirişim aracı olması bakımından, dilin en üst basamağındadır. Bu özellik, tümcenin, aynı zamanda, yargı bildiren anlamlı en küçük birim olmasından gelmektedir.* ”⁸

³ Leylâ Karahan, *Türkçede Söz Dizimi*, 7. bs., Ankara 2004, s. 9.

⁴ Tahsin Banguoğlu, *Türkçenin Grameri*, 8. bs., Ankara 2007, s. 522.

⁵ Muharrem Ergin, *Türk Dilbilgisi*, İstanbul 1999, s. 398.

⁶ Zeynep Korkmaz, *Grammer Terimleri Sözlüğü*, 2. bs., Ankara 2003, s. 54.

⁷ Vecihe Hatipoğlu, *Türkçenin Sözdizimi*, Ankara 1972, s. 99.

⁸ Hikmet Dizdaroğlu, *Tümcebilgisi*, Ankara 1976, s. 7.

Tahir Nejat Gencan, “ *Bir duyguyu, bir düşünceyi, bir isteği, bir yargıyı, bir olayı anlatmak için kurulan sözcük dizisine tümce denir.*”⁹

Haydar Ediskun, “ *Cümle, içinde ya bir tek bağımsız yargı, ya da yeteri kadar yan yargıyla bir tek temel yargı bulunan kelime dizisidir.*”¹⁰

M. Kaya Bilgegil, “ *İki unsur arasındaki olumlu veya olumsuz ilgiyi haber veya dilek yoluyla ifade eden kelimeler dizisine cümle denir.*”¹¹

Tuncer Gülensoy, “ *Bir hüküm(yargı) bildirmek üzere tek başına kullanılan çekimli bir fiile veya çekimli bir fiille birlikte kullanılan kelimeler dizisine cümle denir.*”¹²

Doğan Aksan, “ *Cümle, bir düşüncenin, bir duygunun ya da bir yargının başlı başına anlatımına yarayan ve içindeki sözcüklerin sayısı sınırlı olmayan, dile ait bir birimdir.*”¹³

Ahmet Beserek, “ *Üzerinde gizli veya açık şahıs eki taşıyan en az bir çekimli fiilden veya üzerinde çekimli yardımcı fiil taşıyan bir isimden meydana gelen bir haber/dilek ifadesine cümle denir.*”¹⁴

Mehmet Hengirmen, “ *Duygu ve düşüncemizi anlatan ve içinde yargı bulunan sözcük dizisine cümle denir.*”¹⁵

Atâ Çatıkkaş, “ *Bir hüküm bildiren kelime veya kelime grubudur.*”¹⁶

Mazhar Kükey, “ *Tümce, bir yargı birimidir; dilin önde gelen anlamlı dil birimidir.*”¹⁷

⁹ Tahir Nejat Gencan, *Dilbilgisi*, 4. bs., Ankara 1979, s. 76.

¹⁰ Haydar Ediskun, *Türk Dilbilgisi*, 11. bs., İstanbul 2007, s. 323.

¹¹ M. Kaya Bilgegil, *Türkçe Dilbilgisi*, Ankara 1963, s. 12.

¹² Tuncer Gülensoy, *Türkçe El Kitabı*, Kayseri 1994, s. 132.

¹³ Doğan Aksan, *Her Yönüyle Dil (Ana çizgileriyle Dilbilim)*, 1. bs., Ankara 1995, s. 124.

¹⁴ Ahmet Beserek, *Türkçede Cümle Yapısı*, 1.bs., İstanbul 1991, s. 45.

¹⁵ Mehmet Hengirmen, *Türkçe Dilbilgisi*, 2. bs., Ankara 1997, s. 323

¹⁶ Atâ Çatıkkaş, *Örnekli ve Uygulamalı Türk Dili Kılavuzu*, 3. bs., İstanbul 2001, s. 202

¹⁷ Mazhar Kükey, *Türkçenin Dilbilgisi – 2*, 1. bs., Samsun 2003, s. 83

H. İbrahim Delice, “Bir yargıyı dinleyende soruya yer bırakmayacak şekilde haber, dilek, oluş veya bildirme yoluyla ifade eden; çekimli bir fiile veya sonunda cevher fiili getirilen bir isimle kullanılan kelimeler dizisine cümle denir.”¹⁸

Dil bilimciler tarafından yapılan tanımların birbirine yakın olduğu görülmekte ve cümlenin **yargı bildirmesi** hususunda birleştikleri görülmektedir.¹⁹

1.2. Cümlenin Öğeleri

Cümlenin yapısında bir yüklem ile yüklem anlamını çeşitli bakımlardan tamamlayan başka öğeler bulunur. “Özne, nesne, yer tamlayıcısı, zarf” adı verilen bu öğelerin varlığı, sayısı ve yeri, yüklem anlamına, soy ve çatı bakımından niteliğine ve ihtiyaca göre değişir. Öğeler, cümle içinde zorunlu veya yardımcı öğe olarak görev yaparlar.²⁰

Cümle öğeleri, bir vücudun uzuvları, bir evin odaları ya da bir ağacın dalları gibidir. Yani cümlenin öğeleri cümlenin bölümleri / parçaları demektir. Nasıl eller, kollar, ayaklar, gözler vücudun birer uzuvları; salon, banyo, mutfak, odalar evin bölümleri; dallar ağacın parçalarıysa; cümle öğeleri de cümlenin parçaları, bölümleri, uzuvlarıdır.²¹ Cümlenin genişliğine göre öğelerin bir kısmı veya tamamı cümlede bulunabilir.

Cümlenin öğelerini dil bilimciler 5 temel başlıkta toplamışlardır. Bunlar yüklem ve yüklem anlamını tamamlayan özne, nesne, zarf tümleci ve yer tamlayıcısıdır.²²

¹⁸ H. İbrahim Delice, *Türkçe Sözdizimi*, 2. bs., İstanbul 2003, s. 133

¹⁹ Günay Karaağaç, *Türkçenin Söz Dizimi*, 3. bs., İstanbul 2011, s. 183

Mustafa Özkan, Veysi Sevinçli, *Türkiye Türkçesi Söz Dizimi*, 2. bs., İstanbul 2009, s. 99

Salih Gülerer (edt.), *Üniversiteler İçin Dil ve Anlatım*, 1. bs., Ankara 2011, s. 155

Rasim Şimşek, *Örneklerle Türkçe Söz Dizimi*, Trabzon 1987, s. 13.

²⁰ Karahan, s. 13.

²¹ Turgut Baydar, *Türkçede Söz Diziminin Öğretilmesi ve Kavratılması*, (Danışman: Prof. Dr. Mukim Sağır), Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, 2006, s. 27.

²² Ergin, s.398, Grncan, s.79, Ediskun, s.328, Gülensoy, s. 133,134,135, Banguoğlu, s. 524, Şimşek, s. 46, Korkmaz, s. 55, Hatipoğlu, s. 100.

1.2.1. Yükleme

Cümlede yargıyı üzerinde taşıyan öge, yüklemidir. Kılış, oluş ve durum yüklem tarafından karşılanır. Yükleme cümlede ana ögedir. Diğer ögeler, yüklemde anlamını çeşitli bakımlardan tamamlamak üzere cümlede yer alır.²³

Yükleme ekli veya eksiz olarak yargı yüklenmiş bir fiil veya isim olabilir. Genellikle cümlede sonunda bulunur. Bir cümlede birden fazla özne, nesne, yer tamlayıcısı ve zarf bulunabilir. Ancak yüklem tektir. Bir dizi içindeki yüklem sayısı cümle sayısını gösterir.²⁴

Dil bilimciler yüklemi cümlede en temel ögesi olarak tanımlamışlardır. Yükleme cümledeki yargıyı ve cümlede yapıyı vurgulayan öge olarak tanımlanmıştır.²⁵

1.2.2. Özne

Cümlede yapanı veya olanı karşılayan öge, öznedir. Özne, yüklemde gösterdiği kılış, oluşu ve durumu üzerine alır.²⁶

Özne cümlede fiilden sonra ikinci unsurdur. Fiili yapan veya olan unsurdur. Özne fiile en yakın, fiilden ayrılmaz bir cümle unsurdur.²⁷

Özne, bazı cümlelerde, bir kelime veya kelime grubu olarak yer almaz. Cümlede öznesi, yüklemde taşıdığı şahıs ekinde anlaşılır. Şahıs ekinin işaret ettiği zamir cümlede öznesidir.²⁸

Dil bilimciler özneyi cümlede ikinci temel unsur olarak görüp fiili gerçekleştiren unsur olarak tanımlamışlardır.²⁹

²³ Karahan, s. 14.

²⁴ Karahan, s. 14–15.

²⁵ Banguoğlu, s. 524,525, Ergin, s.398, Kükey, s. 109, Delice, s. 134, Özkan, Sevinçli, s. 103, Karaağaç, s. 186, Gülerer (edt.), s. 170, Dizdaroğlu s. 15, Bilgegil, s.13.

²⁶ Karahan, s. 18.

²⁷ Ergin, s. 399.

²⁸ Karahan, s. 20.

²⁹ Ergin, s. 399, Banguoğlu, s. 526, Beserek, s. 45, Hatipoğlu, s. 110, Korkmaz, s. 171

Rasih Erkul, *Cümle ve Metin Bilgisi*, 2. bs., Ankara 2007, s. 25

1.2.3. Nesne

Cümlede yüklem bildirdiği, öznenin yaptığı işten etkilenen öge, nesnedir. Nesne, sadece yüklemi geçişli fiil olan cümlelerde bulunur. Geçişli fiiller, nesneye yönelerek onu etkiler. Nesne, geçişli fiil cümlelerinin zorunlu ögesidir. Yani geçişli fiilin gösterdiği hareketin nesne olmadan gerçekleşmesi mümkün değildir. Geçişsiz fiillerde ise kılış ve oluş öznenin üstündedir. Böyle fiiller nesne istemez.³⁰

Dil bilimciler nesneyi fiilin geçişli veya geçişsiz olması durumuna göre iki gruba ayırmışlardır.³¹

1.2.3.1. Nesne Türleri

Türkçe cümlelerde, çekim durumları ile kullanışlarına göre iki tür nesne vardır.

1.2.3.1.1. Belirtisiz Nesne

Yükleme hâli eki taşımayan nesnelere belirtisiz nesnedir; genel bir varlığı, bir türü karşılar.³²

1.2.3.1.2. Belirtili Nesne

Yükleme hâli eki taşıyan nesnelere belirtili nesnedir, bilinen bir varlığı karşılar.³³

1.2.4. Yer Tamlayıcısı

Cümlede yönelme, bulunma ve uzaklaşma bildirerek yüklemi tamamlayan öge, yer tamlayıcısıdır.³⁴ Fiilin mekânını ve istikametini gösteren cümle unsurudur. Her hareketin zaman ve mekân içinde bir yeri ve bir istikameti vardır. İşte yer tamlayıcısı hareketin cereyan ettiği bu yeri ve istikameti ifade eder. Bu unsur da isim cinsinden bir kelime veya kelime grubu olur.³⁵

³⁰ Karahan, s. 25.

³¹ Banguoğlu, s. 527, Delice, s. 139, Karaağaç, s. 192, Özkan, Sevinçli, s. 118, Bilgegil, s. 31.

Ednan Karadüz, Oğuz Eren Karadüz, *Türk Dili: Yazılı Anlatım, Sözlü Anlatım*, 1. bs., Erzurum 2003, s. 156

³² Karahan, s. 25, Kükey, s. 181, Beserek, s. 45.

³³ Karahan, s.25, Banguoğlu, s. 527, Erkul, 35,36

³⁴ Karahan, s.29.

³⁵ Ergin, s. 400.

Tümcede yükleme dile getirilen her kılış ya da oluş bir yerde geçer. Bu yer somut ya da soyut ortamlarda olabilir; karada, denizde, havada gerçek varlıklarda, ya da düşüncenin var ettiği soyut kavramlarda bulunabilir.³⁶

1.2.5. Zarf Tümleci

Zarf görevi yapan kelime ve kelime grupları yüklemi zaman, tarz, sebep, miktar, yön, vasıta ve şart bildirerek tamamlar.³⁷

³⁶ Şimşek, s. 120.

³⁷ Karahan, s. 32, Korkmaz, s. 252, Dizdaroğlu, s. 120.

II. BÖLÜM

VERİLERİN İNCELENMESİ VE DEĞERLENDİRİLMESİ

Örnek 8. Sınıf Öğrenci Cümleleri

1. İsim Cümleleri

1.1. İki Unsurlu Cümleler

1.1.1. “ Ö + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 228 cümle vardır. Bu cümlelerin isim cümleleri içindeki oranı %57'dir. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %13,59'dur.

O bizim olmazsa olmazımızdır. (3/3)

Çevre, içinde canlı ve cansız varlıkların bulunduğu bir ortamdır. (8/1)

Kişiyeye yön veren onun çevresidir. (16/2)

Çevreyi korumak boynumuzun borcudur. (18/23)

En değerli varlığımız çevremizdir. (26/1)

Dünya sorunlarının başlıca konularından biri de çevredir. (28/6)

Çevre bir toplumda olması gereken bir unsurdur. (31/1)

Arkadaş çevremiz, bizim vakit geçirdiğimiz, sırlarımızı paylaştığımız, kendimizi özel hissettiğimiz sosyal çevredir. (33/6)

Çevreyi en çok kirleten faktörlerden biri de fabrika atıklarıdır. (38/9)

Bazı hastalıkların nedeni de çevre kirliliğidir. (40/3)

Doğayla çevre iç içedir. (44/1)

Çevre dendiği zaman aklımıza gelebilecek ilk unsurlardan biri de insanlardır. (46/1)

Çevre bir toplumun yaşadığı yerlerdir. (67/1)

Dünyadaki her canlının mutlaka bir çevresi vardır. (69/2)

Çevre; insan veya diğer canlıların hatta cansız varlıkların bile yaşadığı yerdir.

(70/2)

Çevre kirliliğinin birçok çeşidi vardır. (70/4)

Çevre biz insanların hayvanların ve bitkilerin yaşamını sürdürdüğü yerdir.

(72/1)

Temiz insan temiz çevredir. (74/23)

Çevre kirliliğini engellemenin birçok yolu vardır. (77/2)

Yararımızdan çok zararımız var. (78/11)

Bunların sorumlusu insanoğludur. (85/5)

Çevremizi korumak bizlerin en önemli görevlerinden bir tanesidir. (92/2)

Temiz bir çevre etrafta çöp olmayan bir çevre demek değildir. (98/4)

Temiz bir çevre herkesin elinde. (98/19)

Çevremizi temiz tutmak bizim görevimizdir. (100/4)

1.1.2. “ [Ö] + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 7 cümle vardır. Bu cümlelerin isim cümleleri içindeki oranı %1,75'tir. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,42'dir.

Bizim yaşadığımız bir yerdir. (90/11)

1. TABLO

2 UNSURLU İSİM CÜMLESİ KALIPLARININ İSİM CÜMLELERİ VE BÜTÜN CÜMLELER İÇİNDEKİ DURUMU

Cümle Kalıbı	Sayısı	İsim Cümlelerine Oranı	Bütün Cümlelere Oranı
Ö + Y	228	%52	%12,40
[Ö] + Y	7	%1,75	%0,42

1.2. Üç Unsurlu Cümleler

1.2.1. “ Ö + Z.T. + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 29 cümle vardır. Bu cümlelerin isim cümleleri içindeki oranı %7,25'tir. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %1,73'tür.

Çevreye zarar vermek asla güzel bir şey değildir. (41/8)

Çevre hepimiz için önemlidir. (49/1)

Çevremiz bizim için bir hayattır. (93/6)

Temizlik imandan geldiği için temizliktir. (99/5)

1.2.2. “ Z.T. + Ö + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 15 cümle vardır. Bu cümlelerin isim cümleleri içindeki oranı %3,75'tir. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,89'dur.

Tüm canlılar için kirli bir çevre büyük bir tehlike demektir. (52/10)

Yine baktığımızda sokak çocukları var. (90/17)

1.2.3. “ [Ö] + Z.T. + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 3 cümle vardır. Bu cümlelerin isim cümleleri içindeki oranı %3,75'tir. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,18'dir.

Her an her dakika gözümüzün önündedir. (26/4)

1.2.4. “ Y.T. + Ö + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 9 cümle vardır. Bu cümlelerin isim cümleleri içindeki oranı %2,25'tir. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,54'tür.

Çevremizde zehirli maddeler var. (48/1)

Ülkemizde doğallığı bozulmamış birçok yer vardır. (63/9)

Çevremizde su, hava, toprak kirlilikleri vardır. (92/15)

1.2.5. “ Y.U. + Ö + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 40 cümle vardır. Bu cümlelerin isim cümleleri içindeki oranı %10'dur. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %2,38'dir.

Ama etkisi vardır. (31/13)

Ve o ortamda yaşananlara şeyler günden güne artan kirliliktir. (42/2)

Ama her şeyin sorumlusu insanlardır. (78/13)

Çünkü bu bizim görevimizdir. (90/11)

1.2.6. “ Y.U. + [Ö] + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 11 cümle vardır. Bu cümlelerin isim cümleleri içindeki oranı %2,75'tir. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,66'dır.

Ve bizim sorumluluğumuzdur. (90/12)

Sadece insan sevgisi mi (52/10)

1.2.7. “ Y.U. + Y + Ö ” Cümlesi

Bu kalıpta kurulmuş 1 cümle vardır. Bu cümlelerin isim cümleleri içindeki oranı %0,25'tir. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,06'dır.

Çünkü bizim insanlarımızın umrunda değildir çevre. (60/14)

2. TABLO

3 UNSURLU İSİM CÜMLESİ KALIPLARININ İSİM CÜMLELERİ VE BÜTÜN CÜMLELER İÇİNDEKİ DURUMU

Cümle Kalıbı	Sayısı	İsim Cümlelerine Oranı	Bütün Cümlelere Oranı
Ö + Z.T. + Y	29	%7,25	%1,73
Z.T. + Ö + Y	15	%3,75	%0,89
[Ö] + Z.T. + Y	3	%0,75	%0,18
Y.T. + Ö + Y	9	%2,25	%0,54
Y.U. + Ö + Y	44	%11	%2,62
Y.U. + [Ö] + Y	11	%2,75	%0,66
Y.U. + Y + Ö	1	%0,25	%0,06

1.3. Dört Unsurlu Cümleler

1.3.1. “ Ö + Z.T. + Z.T. + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 16 cümle vardır. Bu cümlelerin isim cümleleri içindeki oranı %4'tür. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,95'tir.

Temiz bir çevre insan sağlığı için çok önemlidir. (52/9)

Bu da hayvanlar için çok önemlidir. (60/3)

Oturduğumuz şehrin, yaşadığımız mahallenin temiz olması bizim sağlığımız açısından çok önemlidir. (91/3)

1.3.2. “ Z.T. + Ö + Z.T. + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 9 cümle vardır. Bu cümlelerin isim cümleleri içindeki oranı %2,25'tir. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,54'tür.

Bizim davranışlarımızın şekillendiği, değiştiği ve yerine oturduğu dönemde çevre çok önemlidir. (32/1)

1.3.3. “ Z.T. + Z.T. + Ö + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 4 cümle vardır. Bu cümlelerin isim cümleleri içindeki oranı %1'dir. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,24'tür.

Günümüzde hâlâ bilinçsiz insanlar var. (65/11)

1.3.4. “ Z.T. + Y.T. + Ö + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 3 cümle vardır. Bu cümlelerin isim cümleleri içindeki oranı %0,75'tir. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,18'dir.

Şu an ülkemizde çevre kirliliği büyük bir sorun. (89/8)

1.3.5. “ Y.T. + Ö + Z.T. + Y ” Cümlesi

Bu kalıpta kurulmuş 1 cümle vardır. Bu cümlelerin isim cümleleri içindeki oranı %0,25'tir. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,06'dır.

Bu çevrede ailenin öğrettiği temel eğitim çok önemlidir. (32/10)

1.3.6. “ Y.U. + Ö + Z.T. + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 9 cümle vardır. Bu cümlelerin isim cümleleri içindeki oranı %2,36'dır. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,53'tür.

Ama zararı yine bize.(76/4)

1.3.7. “ Y.U. + Z.T. + Ö + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 6 cümle vardır. Bu cümlelerin isim cümleleri içindeki oranı %1,5'tir. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,36'dır.

Eğer bunlar yapılmazsa çevre ölü bir insan gibidir. (4/7)

1.3.8. “ Y.U. + Y.T. + Ö + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 3 cümle vardır. Bu cümlelerin isim cümleleri içindeki oranı %0,75'tir. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,18'dir.

Çünkü çevrede bir sürü ağaç vardır. (60/5)

1.3.9. “ Y.U. + Ö + Y + Y.T. ” Cümlesi

Bu kalıpta kurulmuş 1 cümle vardır. Bu cümlenin isim cümleleri içindeki oranı %0,25'tir. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,06'dır.

Ama bunlardan başka birçok kirlilik var çevremizde, dünyamızda.(82/9)

1.3.10. “ Y.U. + [Ö] + Z.T. + Y ” Cümlesi

Bu kalıpta kurulmuş 1 cümle vardır. Bu cümlenin isim cümleleri içindeki oranı %0,25'tir. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,06'dır.

Ama benim için önemlidir. (56/1)

3. TABLO

4 UNSURLU İSİM CÜMLESİ KALIPLARININ İSİM CÜMLELERİ VE BÜTÜN CÜMLELER İÇİNDEKİ DURUMU

Cümle Kalıbı	Sayısı	İsim Cümlelerine Oranı	Bütün Cümlelere Oranı
Ö + Z.T. + Z.T. + Y	16	%4	%0,95
Z.T. + Ö + Z.T. + Y	9	%2,25	%0,53
Z.T. + Z.T. + Ö + Y	4	%1	%0,24
Z.T. + Y.T. + Ö + Y	3	%0,75	%0,18
Y.T. + Ö + Z.T. + Y	1	%0,25	%0,06
Y.U. + Ö + Z.T. + Y	9	%2,25	%0,53
Y.U. + Z.T. + Ö + Y	6	%1,5	%0,35
Y.U. + Y.T. + Ö + Y	3	%0,75	%0,18
Y.U. + Ö + Y + Y.T.	1	%0,25	%0,06

3. TABLO (DEVAM)

4 UNSURLU İSİM CÜMLESİ KALIPLARININ İSİM CÜMLELERİ VE BÜTÜN CÜMLELER İÇİNDEKİ DURUMU

Cümle Kalıbı	Sayısı	İsim Cümlelerine Oranı	Bütün Cümlelere Oranı
Y.U. + [Ö] + Z.T. + Y	1	%0,25	%0,06

2. Fiil Cümleleri

2.1. İki Unsurlu Cümleler

2.1.1. “ Ö + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 72 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %5,63'tür. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %4,29'dur.

Hepimiz birleşelim. (51/7)

Ozon tabakası delindi. (62/11)

Kirli bir çevrede yaşayan kimse de mutlu olmaz. (68/5)

Kendimiz, bizzat kendimiz uyaralım. (81/10)

İnsanlar ölüyor. (82/11)

Fabrikalar çoğalıyor. (82/12)

İnsanlar ölürler. (84/2)

Sularımız kirlenir. (93/4)

Doğa denen bir şey kalmaz. (93/8)

Bizim de yardımımız gerekiyor. (100/3)

2.1.2. “ [Ö] + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 24 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %1,88'dir. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %1,43'tür.

Unutmayın. (54/19)

Gezdik. (78/2)

İnanıyorum. (78/17)

Galip olacağız. (88/14)

İlgilenmez. (94/6)

2.1.3. “ Y.T. + Y ” Cümlesi

Bu kalıpta kurulmuş 1 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %0,08'dir. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,06'dır.

Yerlere tükürülmemiş. (47/10)

4. TABLO

2 UNSURLU FİİL CÜMLESİ KALIPLARININ FİİL CÜMLELERİ VE BÜTÜN CÜMLELER İÇİNDEKİ DURUMU

Cümle Kalıbı	Sayısı	Fiil Cümlelerine Oranı	Bütün Cümlelere Oranı
Ö + Y	72	%5,63	%4,29
[Ö] + Y	24	%1,88	%1,43
Y.T. + Y	1	%0,08	%0,06

2.2. Üç Unsurlu Cümleler

2.2.1. “ Ö + N + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 70 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %5,48'dir. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %4,17'dir.

Bazı insanlar bu iki çevreden birini yürütebilir. (33/13)

Fabrika bacaları havayı kirletir. (36/5)

Arabalardan çıkan egzoz gazları çevremizi kirletiyor. (44/7)

Çöp atmayanlar da çevreyi kirletenleri uyarmıyorlar. (49/10)

Bu da canlıların sonu olacağını gösteriyor. (55/3)

Bu da bizim bencilliğimizi gösterir. (60/10)

Ben çevrenin temiz olmadığını ve temiz olması için uğraşılmadığını görüyorum. (64/4)

Çevresini kirleten bir insan, sağlığına ve hayatına zarar verdiğini unutmamalıdır. (68/9)

Çevre dünyayı oluşturur. (73/1)

Biz insanlar çevreyi kirletiyoruz. (76/4)

Her canlı bulunduğu çevrenin güzel olmasını ve yaşanabilir hale gelmesini ister. (83/5)

1945'te atılan atom bombası orayı yerle bir etmişti. (84/7)

Çevremizin temiz olmaması insanların sağlığını tehdit eder. (94/2)

Bu da insanoğlunun ne kadar duyarsız olduğunu gösterir. (94/7)

Çevreyi kirleten kendini de kirletir. (95/16)

Çevreyi bilmeyen insan kendini de bilemez. (95/20)

2.2.2. “ N + Ö + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 14 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %1,10'dur. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,83'tür.

Bunları hepiniz bilirsiniz. (54/2)

Bu sorunun cevabını hepimiz biliyoruz. (82/2)

Kendi sonumuzu kendimiz hazırlıyoruz. (82/4)

Doğan çocukların sağlığının kötü olabileceğini insanlar da biliyor. (94/3)

Temiz bir çevreyi herkes ister. (100/1)

2.2.3. “ [Ö] + N + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 95 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %7,43'tür. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %5,66'dır.

Bilinçsiz insanları anlıyorum. (34/8)

Ormanı da korumalıyız. (37/8)

Bu çevre kirliliğini önleyelim. (51/8)

Kalorifer dumanının çevreye verdiği zararı biliyor musunuz? (52/4)

Onu kalıktan kılığa sokarız. (60/9)

Çevre kavramının önemini kavrayalım. (60/17)

Araba egzozlarını, fabrika bacalarını filtrelemeliyiz. (62/3)

Çevremizi ağaçlandıralım. (62/16)

Varlıkların düzenli bir şekilde yaşamasını sağlar. (66/2)

Orman alanlarını, ağaçları yok etmektedir. (69/4)

Çevrenizi koruyun. (69/10)

Çevrenizi kirlitemeyin. (69/11)

Ağaç kesmeyelim. (76/18)

Havayı kirlitemeyelim. (81/3)

Hiroşima'yı düşünelim. (84/6)

Birçok insanın hayatını kurtarabiliriz. (84/15)

Dünyamızı sevelim. (84/19)

Çevreyi düşünmüyorlar. (86/17)

Geleceğimizi kurtaralım. (98/19)

2.2.4. “ Ö + Z.T. + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 41 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %3,21'dir. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %2,44'tür.

İnsanlar buldukları çevreye göre şekillenirler. (33/17)

Bu kişiler kendileriyle ve çevreleriyle gurur duymuşlar. (47/14)

Sudaki balıklar zehirlenerek ölürler. (48/12)

Bizler de o canlıları yiyerek zarar görüyoruz. (54/14)

Herkes onlar gibi düşünüyor. (57/5)

Toplu taşıma araçları fazla olmalı. (76/12)

Bazıları da duyarsız davranıyor. (94/5)

Sigara ve soba dumanlarıyla kirlenen dünyamız gittikçe yaşanıyor. (98/5)

2.2.5. “ Z.T. + Ö + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 53 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %4,15'tir. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %3,16'dır.

Hava kirlendiğinde çevre de kirleniyor. (35/7)

Bizler de oksijen almadan öleceğimiz için dünyamız yok olur. (39/18)

Çevre olmasa insan olmaz. (61/1)

Bir insanın akciğeri olmazsa insan yaşayamaz. (61/4)

Çiçekler olmasa da ağaçlar olmaz. (71/14)

2.2.6. “ [Ö] + Z.T. + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 19 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %1,49'dur. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %1,13'tür.

Çevreye zarar veren etkenlere karşı savaşalım. (88/15)

Çevremizi korumak istiyorsak ve temiz bir çevrede yaşamak istiyorsak bilinçlenelim. (89/16)

Birbirleriyle yardımlaşıyorlar. (96/11)

2.2.7. “ Ö + Y.T. + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 53 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %4,15'tir. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %3,16'dır.

Bizim eğitimimiz aile çevremizde başlar. (31/6)

Eğitim de çevrede başlar. (31/20)

Temel eğitim ailede başlar. (32/5)

İnsanlar bu konulara duyarlı olmalıdır. (53/3)

Her canlı kendine uygun bir bölgede yaşar. (66/3)

Seçim size kalmış. (69/11)

Sonraki insanlar başkalarına öğretir. (74/21)

Sebzeler ve meyveler zehirli gazdan etkilenir. (84/5)

Devlet bunlara sahip çıkmalı. (90/16)

Fabrika atıkları deniz içindeki canlılara zarar verir. (94/10)

Gelişmiş ülkeler de doğaya zarar verir. (95/11)

Ben size söyleyeyim. (96/5)

Çevresiz dünya, kitapsız kütüphaneye benzer. (96/13)

2.2.8. “ Y.T. + Ö + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 19 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %1,49'dur. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %1,13'tür.

İnsanların yaşadıkları yaşam alanlarına, ortamlarına çevre denir. (69/1)

Çevrenin içine insanlar da girer. (69/4)

Çevrede canlı cansız hepsi yaşar. (95/5)

2.2.9. “ [Ö] + Y.T. + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 43 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %3,36'dır. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %2,56'dır.

Ona sahip çıkmalyız. (34/12)

Yerlere tükürüyorlar. (49/9)

Elimizde bulunan kitap, defter ve kalemlere zarar vermeyin. (54/17)

Çevreye, sağa sola savururlar. (57/3)

Ağaçsız bir ortamda düşünün. (61/2)

Size soruyorum. (69/6)

Çevremize değer vermiyiz. (76/16)

Çimenlerin üzerinde oynadık. (78/2)

Çevremize zarar vermeyelim. (81/2)

2.2.10. “ Ö + Y + N ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 3 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %0,23'tür. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,18'dir.

Kim istemez başını gökyüzüne çevirdiğinde gri sis bulutları[nı]n perdelemediği maviyi görmek, etrafına baktığında çöplerin oluşturduğu yığınlardan yayılan kötü kokular yerine renk cümbüşüyle göze hitap eden çiçeklerin saçtığı enfes kokuyu ciğerine çekerek mutluluğu yaşamayı. (97/17)

2.2.11. “ Z.T. + Z.T. + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 2 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %0,16'dır. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,12'dir.

Çevre ve doğa olmazsa hiç yaşanmaz. (86/8)

2.2.12. “ Y.T. + Y.T. + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 2 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %0,16'dır. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,12'dir.

Her ülkede çevre kirliliğine çözüm aranıyor. (72/11)

2.2.13. “ Z.T. + Y.T. + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 2 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %0,16’dır. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,12’dir.

Çevre temizliğini sağlamak için halkımızın bilinçlendirilmesi, geri dönüşüm yapılması gibi çözümlere başvurulabilir. (13/5)

2.2.14. “ Y.U. + Ö + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 25 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %1,96’dır. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %1,49’dur.

Ve biz temiz tutmalıyız. (90/23)

Hem de çocuklarımız korumalı. (1/7)

Tabi kimse istemez. (72/4)

Ve ağaçlar büyür. (58/9)

2.2.15. “ Y.U. + [Ö] + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 12 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %0,94’tür. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,72’dir.

Ve sahip çıkmalıyız. (88/14)

Veya bozar. (16/4)

2.2.16. “ Y.U. + Z.T. + Y ” Cümlesi

Bu kalıpta kurulmuş 1 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %0,8’dir. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,06’dır.

Ne de olsa pislik içinde yaşanmaz. (99/8)

5. TABLO

3 UNSURLU FİİL CÜMLESİ KALIPLARININ FİİL CÜMLELERİ VE BÜTÜN CÜMLELER İÇİNDEKİ DURUMU

Cümle Kalıbı	Sayısı	Fiil Cümlelerine Oranı	Bütün Cümlelere Oranı
Ö + N + Y	70	%5,48	%4,17
N + Ö + Y	14	%1,10	%0,83
[Ö] + N + Y	95	%7,43	%5,66
Ö + Z.T. + Y	41	%3,21	%2,44
Z.T. + Ö + Y	53	%4,15	%3,16
[Ö] + Z.T. + Y	19	%1,49	%1,13
Ö + Y.T. + Y	53	%4,15	%3,16
Y.T. + Ö + Y	19	%1,49	%1,13
[Ö] + Y.T. + Y	43	%3,36	%2,56
Ö.+ Y + N	3	%0,23	%0,18
Z.T. + Z.T. + Y	2	%0,16	%0,12
Y.T. + Y.T. + Y	2	%0,16	%0,12
Z.T. + Y.T. + Y	2	%0,16	%0,12
Y.U. + Ö + Y	25	%1,96	%1,49
Y.U. + [Ö] + Y	12	%0,94	%0,72
Y.U. + Z.T. + Y	1	%0,08	%0,06

2.3. Dört Unsurlu Cümleler

2.3.1. “ Ö + Z.T. + N + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 34 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %2,66'dır. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %2,03'tür.

Biz çevremiz için ağaç dikmeliyiz. (36/7)

Çevre kirliliği bazen ekolojik dengeyi bozabilir. (38/7)

Bizler bunları kullandığımız sürece kendi ölümümüzü hazırlıyoruz. (42/5)

Atmosferin delinmesi sonucu oluşan radyasyonlar zamanla meyveleri ve sebzeleri zehirler. (42/7)

Biz çevre için neler yapmalıyız? (64/2)

İnsanlar kendi menfaatleri için her şeyi yapabilirler. (97/6)

2.3.2. “ Ö + N + Z.T. + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 14 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %1,10'dur. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,83'tür.

Bu da hayatı ve çevreyi olumsuz etkiliyor. (44/6)

Fabrika atıkları, nehirleri ve içindeki balıkları olumsuz etkiliyor. (76/7)

Biz de bunu hiçbir şey demeden seyrediyoruz. (82/17)

Biz çevremizi en iyi şekilde değerlendirmeliyiz. (87/3)

Bu çevremizin temiz olmaması insan sağlığını da olumsuz yönde etkiliyor. (90/4)

2.3.3. “ Z.T. + Ö + N + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 13 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %1,02'dir. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,77'dir.

Artık kimse anlatımları dinlemiyor. (50/7)

Bu durumda o tembel çocuk çalışkan çocuğu yoldan çıkarır. (75/5)

Doğaya bir çöp attığımızda doğa o çöpü yok edemiyor. (76/8)

Onlardan sonra da çöpçüler o çöpleri toplarlar. (100/9)

2.3.4. “ [Ö] + Z.T. + N + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 66 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %5,16’dır. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %3,93’tür.

Çevremizi temiz tutmamız için parfüm kullanmamalıyız. (36/9)

Çevre koruma kulübüne gidiyorsak ya da çevre hakkında bir şey biliyorsak çevremizi temiz tutmalıyız. (41/10)

Ağaçlar dikerek kirli havayı temizletebiliriz. (54/16)

El ele verip çevremizi koruyalım. (54/22)

Bu sorunu çözmek için insanları, toplumu bilinçlendirmeliyiz. (57/6)

Boş yere ağaçları kesmeyelim. (61/9)

Çevremizi kirleterek sonumuzu hazırlıyoruz. (82/5)

Göz göre göre hayatımızı mahvetmemeliyiz. (82/19)

Çevreyi korursak hayatımızı da korumuş oluruz. (82/21)

Çevremizi temiz tutmak için her şeyi yapmalıyız. (93/2)

Gereksizce temiz havayı kirletiyorlar. (94/12)

2.3.5. “ [Ö] + N + Z.T. + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 39 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %3,05’tir. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %2,32’dir.

Bunu hep beraber yapmalıyız. (38/19)

Bu insanları nasıl bilinçlendirebiliriz? (50/6)

Kutupları gitgide eritiyor. (62/7)

Bu suçu bütün insanlarımızın suçu olarak da görmemeliyiz. (73/8)

Ağaçları bilinçsiz yere kesmeyelim. (78/16)

Doğayı, çevreyi artık kirletmeyelim. (78/16)

Sorunları el ele vererekten çözmeliyiz. (90/26)

2.3.6. “ Ö + Z.T. + Y.T. + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 18 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %1,41'dir. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %1,07'dir.

Biz fazla su kullanırsak çevremize zarar veririz. (36/15)

Fabrikadaki atıklar değişik yollardan geçerek denizlere ya da okyanuslara gider. (39/7)

Sen de onlarla birlikte olumsuz ve sonu gelmeyen bir hayata sürüklenirsin. (42/14)

Çevre bir daha barışmamak üzere bize küsecektir. (60/12)

Hiç kimse kendi kafasına göre çevrede hareket edemez. (95/4)

2.3.7. “ Ö + Y.T. + Z.T. + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 6 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %0,47'dir. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,36'dır.

İnsanların kullandıkları parfümler doğamıza ciddi zararlar verir. (44/8)

Canlılar bundan çok etkilenir. (44/13)

2.3.8. “ Ö + Y.T. + N + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 9 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %0,70'tir. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,54'tür.

Çevre koruma ekibi çarşılara vb. yerlere gül, lale vb. şeyler dikmelidir. (37/15)

İnsanlar bu gibi yerlere çöp yani atık maddeleri atıyorlar. (40/4)

Çevre bize yaşama alanları, yaşama olanakları vb. olanaklar sunar. (88/5)

2.3.9. “ [Ö] + Y.T. + N + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 18 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %1,41'dir. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %1,07'dir.

Denizlere çöp atmamalıyız. (35/3)

Yerlere çöp atmayalım. (79/13)

Fabrika bacalarına filtre takın. (97/4)

2.3.10. “ [Ö] + N + Y.T. + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 28 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %2,19'dur. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %1,67'dir.

İlk adımlarımızı çevremizde atarız. (31/9)

Kendimize güvenimizi orada öğreniriz. (31/13)

Okulda öğrendiklerini sokakta uygular. (32/12)

Kullandığımız eşyaların çöplerini çevremize atmamalıyız. (53/20)

Fabrika atıklarını denize bırakmamalıyız. (85/19)

Bunu sizlere anlatacağım. (96/2)

2.3.11. “ Z.T. + Ö + Y.T. + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 9 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %0,70'tir. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,54'tür.

Çevremiz kirli kaldığında hepimiz bundan etkileniyoruz. (78/3)

Çevremizi temiz tutmazsak zararı bize, doğaya, ağaçlara, hayvanlara, insanlara gelir. (93/4)

2.3.12. “ Ö + N + Y.T. + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 8 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %0,63'tür. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,48'dir.

Çevre birçok şeyi içinde barındırır. (89/3)

Bazıları çöplerini ortalığa atar. (100/9)

2.3.13. “ Z.T. + Y.T. + Ö + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 16 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %1,25'tir. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,95'tir.

Her çevreye çöp atılıyor. (6/8)

Atom bombasının atılmasıyla her tarafta hastalıklar çıktı. (18/16)

2.3.14. “ [Ö] + Z.T. + Y.T. + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 21 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %1,64'tür. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %1,25'tir.

Onu kirletirsek kendimize zarar vermiş oluruz. (65/2)

Bu güne kadar çevrede dolaştık. (78/1)

Çevremizi ve doğamızı kirleterek küresel ısınmaya yol açıyoruz. (78/9)

Çevremizi temiz tutmakla insan sağlığına zarar veremeyiz. (90/21)

Bunlar için de belediyeye başvurulmalıdır. (91/11)

2.3.15. “ [Ö] + Y.T. + Z.T. + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 7 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %0,55'tir. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,42'dir.

Çevremize daha da zarar veriyoruz. (77/12)

2.3.16. “ [Ö] + Z.T. + Z.T. + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 12 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %0,94'tür. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,72'dir.

Kendi evimiz kirlenince mutlaka temizleriz. (99/7)

Ondan sonra arkadaşıyla el ele vermeli. (75/9)

2.3.17. “ Z.T. + Ö + Z.T. + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 16 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %1,25'tir. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,95'tir.

Bunları dikkate alırsak çevremizle ilgili sorunlar biraz da olsa azalır. (44/12)

Bu sorumsuzluk yüzünden kalıtsal hastalıklar daha da çoğalıyor. (98/12)

2.3.18. “ Z.T. + Z.T. + Ö + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 7 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %0,55'tir. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,42'dir.

Bunları önlemek için daha çok ağaç dikmemiz gerek. (39/5)

2.3.19. “ Ö + Z.T. + Z.T. + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 3 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %0,23'tür. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,18'dir.

İnsanlar susuz bir dakika bile kalamaz. (95/18)

2.3.20. “ [Ö] + Y.T. + Y + Z.T. ” Cümlesi

Bu kalıpta kurulmuş 1 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %0,08'dir. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,06'dır.

Doğaya renk katalım hep beraber. (44/18)

2.3.21. “ Y.T. + Z.T. + Ö + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 4 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %0,31'dir. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,24'tür.

Ülkemizde kâğıt yapmak için bir sürü ağaç kesiliyor. (76/9)

2.3.22. “ Y.T. + Ö + Z.T. + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 3 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %0,23'tür. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,18'dir.

Yaşadığımız çevrede temiz hava gitgide tükeniyor. (62/1)

2.3.23. “ N + Ö + Y.T. + Y ” Cümlesi

Bu kalıpta kurulmuş 1 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %0,08'dir. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,06'dır.

Çevrenin içerisinde[ki] insana zarar veren fabrika ve egzoz dumanlarını dahi insanlar çevre ortamına salmışlardır. (10/4)

2.3.24. “ Z.T. + Z.T. + Y + Ö ” Cümlesi

Bu kalıpta kurulmuş 1 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %0,08'dir. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,06'dır.

Onlar insanları bilgilendirmek için konferans, propagandalar yapsaydı belki de bu kadar bilinçsiz olmazdı insanoğlu. (22/7)

2.3.25. “ Y.U. + [Ö] + N + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 32 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %2,50'dir. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %1,91'dir.

Ve toprağı kirletiyor. (13/7)

Ama çok zararlı olduğunu bilmiyorlar. (18/15)

Ya da atanları engelleyebiliriz. (99/11)

Yani çevreyi koruyalım. (37/11)

2.3.26. “ Y.U. + Ö + Y.T. + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 27 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %2,11'dir. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %1,61'dir.

Ve bu atıklar çevreye büyük zararlar verir. (2/7)

Çünkü insan orada doğar. (89/5)

Ve bu da küresel ısınmaya neden olur. (75/11)

Ama kimse bunlara uymaz. (71/4)

2.3.27. “ Y.U. + Ö + Z.T. + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 26 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %2,03'tür. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %1,55'tir.

Ama insanlar gitgide bilinçsizleşiyor. (19/5)

Fakat çevreyi korumak hiçbir zaman zor olmamış. (17/11)

Ve biz şimdi önlem alalım. (98/18)

Ama biz yine de kirletiyoruz. (55/5)

2.3.28. “ Y.U. + Z.T. + Ö + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 26 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %2,03'tür. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %1,55'tir.

Çünkü çevreyi temiz tutmazsak insanlar hasta olur. (35/1)

Zaten bunu önlemek için birçok kurum açılmıştır. (38/12)

Çünkü çevre olmadan biz yaşayamayız. (14/1)

2.3.29. “ Y.U. + [Ö] + Z.T. + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 16 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %1,25'tir. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,95'tir.

Ve öylece sürer. (74/20)

Ama bunun olması için çalışmıyoruz. (26/7)

2.3.30. “ Y.U. + Ö + N + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 17 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %1,33'tür. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %1,01'dir.

Ve biz de bunları yiyoruz. (82/13)

Ama insanlar havayı kirletiyorlar. (35/7)

2.3.31. “ Y.U. + [Ö] + Y.T. + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 11 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %0,86'dır. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,66'dır.

Ve yerlere atmazlar. (74/19)

Ama çevreye zarar veriyor. (6/12)

2.3.32. “ Y.U. + Y.T. + Ö + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 4 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %0,31'dir. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,24'tür.

Ve buna çevre ortamı denir. (75/18)

Çünkü çevrede her türlü pislik yapılıyor. (75/2)

2.3.33. “ Y.U. + N + Ö + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 3 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %0,23'tür. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,18'dir.

Acaba çevremizi kim kirletiyor? (82/1)

2.3.34. “ Y.U. + Y + Ö + N ” Cümlesi

Bu kalıpta kurulmuş 1 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %0,08'dir. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,06'dır.

Oysaki bilmezler ki onlar bunu yaparak hem kendilerinin hem de başkalarının zarar gördüğünü. (70/6)

6. TABLO

4 UNSURLU FİİL CÜMLESİ KALIPLARININ FİİL CÜMLELERİ VE BÜTÜN CÜMLELER İÇİNDEKİ DURUMU

Cümle Kalıbı	Sayısı	Fiil Cümlelerine Oranı	Bütün Cümlelere Oranı
Ö + Z.T. + N + Y	34	%2,66	%2,03
Ö + N + Z.T. + Y	14	%1,10	%0,83
Z.T. + Ö + N + Y	13	%1,02	%0,77
[Ö] + Z.T. + N + Y	66	%5,16	%3,93
[Ö] + N + Z.T. + Y	39	%3,05	%2,32
Ö + Z.T. + Y.T. + Y	18	%1,41	%1,07
Ö + Y.T. + Z.T. + Y	6	%0,47	%0,36
Ö + Y.T. + N + Y	9	%0,70	%0,54
[Ö] + Y.T. + N + Y	18	%1,41	%1,07
[Ö] + N + Y.T. + Y	28	%2,19	%1,68
Z.T. + Ö + Y.T. + Y	9	%0,70	%0,54

6. TABLO (DEVAM)

4 UNSURLU FİİL CÜMLESİ KALIPLARININ FİİL CÜMLELERİ VE BÜTÜN CÜMLELER İÇİNDEKİ DURUMU

Cümle Kalıbı	Sayısı	Fiil Cümlelerine Oranı	Bütün Cümlelere Oranı
Ö + N + Y.T. + Y	8	%0,69	%0,48
Z.T. + Y.T. + Ö + Y	16	%1,25	%1,13
[Ö] + Z.T. + Y.T. + Y	21	%1,64	%1,25
[Ö] + Y.T. + Z.T. + Y	7	%0,55	%0,42
[Ö] + Z.T. + Z.T. + Y	12	%0,94	%0,72
Z.T. + Ö + Z.T. + Y	16	%1,25	%0,95
Z.T. + Z.T. + Ö + Y	7	%0,55	%0,42
Ö + Z.T. + Z.T. + Y	3	%0,23	%0,18
[Ö] + Y.T. + Y + Z.T.	1	%0,08	%0,06
Y.T. + Z.T. + Ö + Y	4	%0,31	%0,24
Y.T. + Ö + Z.T. + Y	3	%0,23	%0,18
N + Ö + Y.T. + Y	1	%0,08	%0,06
Z.T. + Z.T. + Y + Ö	1	%0,08	%0,06
Y.U. + [Ö] + N + Y	32	%2,50	%1,91
Y.U. + Ö + Y.T. + Y	27	%2,11	%1,61

6. TABLO (DEVAM)

4 UNSURLU FİİL CÜMLESİ KALIPLARININ FİİL CÜMLELERİ VE BÜTÜN CÜMLELER İÇİNDEKİ DURUMU

Cümle Kalıbı	Sayısı	Fiil Cümlelerine Oranı	Bütün Cümlelere Oranı
Y.U. + Ö + Z.T. + Y	26	%2,03	%1,55
Y.U. + Z.T. + Ö + Y	26	%2,03	%1,55
Y.U. + [Ö] + Z.T. + Y	16	%1,25	%0,95
Y.U. + Ö + N + Y	17	%1,33	%1,01
Y.U. + [Ö] + Y.T. + Y	11	%0,86	%0,66
Y.U. + Y.T. + Ö + Y	4	%0,31	%0,24
Y.U. + N + Ö + Y	3	%0,23	%0,18
Y.U. + Y + Ö + N	1	%0,08	%0,06

2.4. Beş Unsurlu Cümleler

2.4.1. “ Ö + Z.T. + N + Y.T. + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 3 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %0,23'tür. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,18'dir.

Siz eğer çevreyi temiz tutmazsanız kendinizi de ölüme hazırlarsınız. (42/9)

2.4.2. “ [Ö] + Z.T. + N + Y.T. + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 9 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %0,70'tir. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,54'tür.

Çevreyi temiz tutmak için çöpleri doğaya atmamalıyız. (93/12)

Bunun için atık maddeleri çevreye dağıtmamalıyız. (93/20)

2.4.3. “ [Ö] + Z.T. + Y.T. + N + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 8 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %0,63'tür. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,48'dir.

Onun için yerlere çöp atmayalım. (48/8)

Artık buna bir “dur” demeliyiz. (82/18)

2.4.4. “ [Ö] + Z.T. + Z.T. + Y.T. + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 5 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %0,39'dur. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,30'dur.

Çevre kirliliğini önlemek istersek ilk önce kendimize hâkim olmalıyız. (89/11)

Yine geri bize döner. (95/7)

2.4.5. “ [Ö] + Z.T. + Z.T. + N + Y ” Cümlesi

Bu kalıpta kurulmuş 3 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %0,23'tür. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,18'dir.

İlaçla çabucak bitki ve meyve yetiştiriyoruz. (82/12)

2.4.6. “ [Ö] + Z.T. + N + Z.T. + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 8 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %0,63'tür. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,48'dir.

Ağaçları keserek kâğıt parçalarını boş yere koparmamalıyız. (76/5)

2.4.7. “ Z.T. + Ö + Y.T. + N + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 3 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %0,23'tür. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,18'dir.

Artık çevre bize yeşilliği, tertemiz bir hayatı ne yazık ki anlatmıyor. (50/2)

2.4.8. “ Z.T. + Ö + Y.T. + Z.T. + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 2 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %0,16'dır. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,12'dir.

Şimdiki zamanlarda teknoloji herkese çok iyi bir şeymiş gibi geliyor. (71/19)

2.4.9. “ Z.T. + Ö + Z.T. + N + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 4 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %0,31’dir. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,24’tür.

Bunun için arkadaş önce arkadaşını seçmeli. (75/6)

2.4.10. “ Z.T. + Ö + Z.T. + Y.T. + Y ” Cümlesi

Bu kalıpta kurulmuş 1 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %0,08’dir. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,06’dır.

Şu anda bile etkisi hâlâ Karadeniz ’de sürüyor. (84/10)

2.4.11. “ Z.T. + Z.T. + Ö + Z.T. + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 2 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %0,16’dır. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,12’dır.

Aile çocuğuna nasıl davranırsa gelecekte çocuk öyle davranır. (32/7)

2.4.12. “ Z.T. + Ö + Z.T. + Z.T. + Y ” Cümlesi

Bu kalıpta kurulmuş 1 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %0,08’dir. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,06’dır.

Ülkemizde eğitimsiz insan sayısı veya dünyada fazla olduğu için çevremiz her geçen gün kirlenip yok oluyor. (6/4)

2.4.13. “ [Ö] + N + Z.T. + Z.T. + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 2 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %0,16’dır. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,12’dır.

Çevremizi hep koruyup sevelim. (49/18)

2.4.14. “ Ö + Z.T. + Y.T. + Z.T. + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 2 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %0,16’dır. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,12’dır.

Bizler bunların farkında olduğumuz halde hayvanlara hiç değer vermiyoruz. (39/2)

2.4.15. “ [Ö] + Z.T. + Y.T. + Z.T. + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 5 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %0,39'dur. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,30'dur.

Genel olarak ihtiyaçlarımızı karşılarken çevreye çok zarar veriyoruz. (80/9)

2.4.16. “ [Ö] + Z.T. + Z.T. + Z.T. + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 5 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %0,39'dur. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,30'dur.

Çevre temiz tutulmasa iler[i]de daha büyük sorunlarla karşılaşabiliriz. (53/7)

2.4.17. “ Ö + Z.T. + N + Z.T. + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 4 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %0,31'dir. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,24'tür.

Bizler de bu ortama zarar vermemek için çevremizi çok iyi bir şekilde korumalıyız. (46/8)

Biz kendimiz ne kadar çok seviyorsak çevreyi de o kadar sevmeliyiz. (76/18)

2.4.18. “ Z.T. + Ö + Z.T. + Y + Z.T. ” Cümlesi

Bu kalıpta kurulmuş 1 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %0,08'dir. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,06'dır.

Doğa, çevre olmazsa insanoğlu hiç olmazdı belki de. (86/5)

2.4.19. “ [Ö] + Y.T. + Z.T. + Z.T. + Y ” Cümlesi

Bu kalıpta kurulmuş 1 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %0,08'dir. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,06'dır.

Ülkemizde de bunlarla sık sık karşılaşıyoruz. (16/5)

2.4.20. “ Ö + N + Y.T. + Y.T. + Y ” Cümlesi

Bu kalıpta kurulmuş 1 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %0,08'dir. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,06'dır.

Kadınlar evlerindeki çöpü balkondan bahçelerine atıyor. (14/4)

2.4.21. “ Y.U. + [Ö] + Z.T. + N + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 22 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %1,72'dir. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %1,31'dir.

Ama bir el atarak geleceği kurtarabiliriz. (29/18)

Ve onun için o çöpü çöp tenekesine atmasını söyledim. (74/6)

Sonuç olarak gereksiz yere ağaç kesmemeliyiz. (43/16)

Ve bunun için insanları bilinçlendirmeliyiz. (64/11)

2.4.22. “ Y.U. + [Ö] + Z.T. + Z.T. + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 13 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %1,02'dir. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,77'dir.

Ve gelip bizim ülkemizle kıyaslayın. (73/15)

Ama buna rağmen yine zarar veriyorlar. (95/19)

2.4.23. “ Y.U. + [Ö] + Z.T. + Y.T. + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 11 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %0,86'dir. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,66'dir.

Yani arkadaş çevresi iyi ise normal çevreden uzak durur. (33/14)

Eğer çevremize zarar verirsek o çevrenin içinde yaşayamayız. (36/2)

2.4.24. “ Y.U. + Z.T. + Ö + Z.T. + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 12 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %0,94'tür. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,72'dir.

Ama herkes yerden bir çöp toplarsa çevremiz ne kadar temiz olur. (18/10)

Çünkü böyle giderse doğamız, çevremiz yavaş yavaş oluyor. (78/19)

2.4.25. “ Y.U. + Z.T. + Ö + Y.T. + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 8 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %0,63'tür. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,48'dir.

Ve denizler kirli olsa bizler denizde yüzemeyiz. (36/20)

2.4.26. “ Y.U. + Ö + Z.T. + N + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 6 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %0,47'dir. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,36'dır.

Zaten birçok insan bu mantıkla çevreyi kirletiyor. (77/15)

2.4.27. “ Y.U. + [Ö] + N + Z.T. + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 6 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %0,47'dir. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,36'dır.

Hem de teknolojiyi doğru kullanmalıyız. (8/7)

2.4.28. “ Y.U. + Ö + N + Y.T. + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 5 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %0,39'dur. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,30'dur.

Çünkü ağaç kökleri suyu dibine çekerler. (58/8)

2.4.29. “ Y.U. + Ö + Z.T. + Y.T. + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 5 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %0,39'dur. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,30'dur.

Ve onlar böyle yaparak kendilerine zarar veriyorlar. (34/10)

2.4.30. “ Y.U. + Ö + N + Z.T. + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 4 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %0,31'dir. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,24'tür.

Ve sonradan gelenler de bu âdeti böyle sürdürecektir. (74/12)

2.4.31. “ Y.U. + Z.T. + N + Ö + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 3 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %0,23'tür. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,18'dir.

Ve yine cezasını biz çekmekteyiz. (20/14)

2.4.32. “ Y.U. + Z.T. + Ö + N + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 3 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %0,23'tür. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,18'dir.

Ve anlattığı zaman herkes onun dediğini yapar. (74/19)

2.4.33. “ Y.U. + Z.T. + Z.T. + Ö + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 3 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %0,23'tür. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,18'dir.

Eğer böyle giderse 10 15 yıl sonra dünya yaşanılmaz bir hâl alır. (84/3)

2.4.34. “ Y.U. + Z.T. + Y.T. + Ö + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 3 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %0,23'tür. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,18'dir.

Fakat bunların yanında çevrede birçok sorunlar da yaşanır. (89/7)

2.4.35. “ Y.U. + Ö + Z.T. + Z.T. + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 2 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %0,16'dır. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,12'dir.

Ve bu sonsuza kadar böyle gider. (74/23)

2.4.36. “ Y.U. + [Ö] + Y.T. + Z.T. + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 2 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %0,16'dır. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,12'dir.

Ve çevresine de öyle davranır. (32/8)

2.4.37. “ Y.U. + [Ö] + N + Y.T. + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 2 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %0,16'dır. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,12'dir.

Örnek olarak yediğimiz yiyeceklerin çöplerini çevreye atıyoruz. (80/10)

2.4.38. “ Y.U. + [Ö] + Y.T. + N + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 2 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %0,16'dır. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,12'dir.

Ve fabrika bacalarına filtre takmalıyız. (36/8)

2.4.39. “ Y.U. + Ö + Y.T. + Z.T. + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 2 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %0,16'dır. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,12'dir.

Ama biz insanlar bu çevreye yeterince önem vermeyiz. (60/7)

2.4.40. “ Y.U. + Y.T. + Z.T. + Ö + Y ” Cümlesi

Bu kalıpta kurulmuş 1 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %0,08'dir. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,06'dır.

Ve bazı büyük şehirlerde sadece şehrin görünümünü bozduğu için çöpler toplanıyor. (9/2)

2.4.41. “ Y.U. + Ö + Y + Z.T. + N ” Cümlesi

Bu kalıpta kurulmuş 1 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %0,08'dir. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,06'dır.

Fakat insanlar bilmiyorlar nasıl çevreye zarar verdiklerini (80/5)

2.4.42. “ Y.U. + Y.T. + Y.T. + Z.T. + Y ” Cümlesi

Bu kalıpta kurulmuş 1 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %0,08'dir. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,06'dır.

Ama toplumumuzda çevreye hiç önem verilmiyor. (5/10)

7. TABLO

5 UNSURLU FİİL CÜMLESİ KALIPLARININ FİİL CÜMLELERİ VE BÜTÜN CÜMLELER İÇİNDEKİ DURUMU

Cümle Kalıbı	Sayı	Fiil Cümlelerine Oranı	Bütün Cümlelere Oranı
Ö + Z.T. + N + Y.T. + Y	3	%0,23	%0,18
[Ö] + Z.T. + N + Y.T. + Y	9	%0,70	%0,54
[Ö] + Z.T. + Y.T. + N + Y	8	%0,63	%0,48
[Ö] + Z.T. + Z.T. + Y.T. + Y	5	%0,39	%0,30
[Ö] + Z.T. + Z.T. + N + Y	3	%0,23	%0,18
[Ö] + Z.T. + N + Z.T. + Y	8	%0,63	%0,48
Z.T. + Ö + Y.T. + N + Y	3	%0,23	%0,18
Z.T. + Ö + Y.T. + Z.T. + Y	2	%0,16	%0,12
Z.T. + Ö + Z.T. + N + Y	4	%0,31	%0,24
Z.T. + Ö + Z.T. + Y.T. + Y	1	%0,08	%0,06
Z.T. + Z.T. + Ö + Z.T. + Y	2	%0,16	%0,12
Z.T. + Ö + Z.T. + Z.T. + Y	1	%0,08	%0,06
[Ö] + N + Z.T. + Z.T. + Y	2	%0,16	%0,12
Ö + Z.T. + Y.T. + Z.T. + Y	2	%0,16	%0,12
[Ö] + Z.T. + Y.T. + Z.T. + Y	5	%0,39	%0,30

7. TABLO (DEVAM)

5 UNSURLU FİİL CÜMLESİ KALIPLARININ FİİL CÜMLELERİ VE BÜTÜN CÜMLELER İÇİNDEKİ DURUMU

Cümle Kalıbı	Sayı	Fiil Cümlelerine Oranı	Bütün Cümlelere Oranı
[Ö] + Z.T. + Z.T. + Z.T. + Y	5	%0,39	%0,30
Ö + Z.T. + N + Z.T. + Y	4	%0,31	%0,24
Z.T. + Ö + Z.T. + Y + Z.T.	1	%0,08	%0,06
[Ö] + Y.T. + Z.T. + Z.T. + Y	1	%0,08	%0,06
Ö + N + Y.T. + Y.T. + Y	1	%0,08	%0,06
Y.U. + [Ö] + Z.T. + N + Y	22	%1,72	%1,31
Y.U. + [Ö] + Z.T. + Z.T. + Y	13	%1,02	%0,77
Y.U. + [Ö] + Z.T. + Y.T. + Y	11	%0,86	%0,66
Y.U. + Z.T. + Ö + Z.T. + Y	12	%0,94	%0,72
Y.U. + Z.T. + Ö + Y.T. + Y	8	%0,63	%0,48
Y.U. + Ö + Z.T. + N + Y	6	%0,47	%0,36
Y.U. + [Ö] + N + Z.T. + Y	6	%0,47	%0,36
Y.U. + Ö + N + Y.T. + Y	5	%0,39	%0,30
Y.U. + Ö + Z.T. + Y.T. + Y	5	%0,39	%0,30
Y.U. + Ö + N + Z.T. + Y	4	%0,31	%0,24

7. TABLO (DEVAM)

5 UNSURLU FİİL CÜMLESİ KALIPLARININ FİİL CÜMLELERİ VE BÜTÜN CÜMLELER İÇİNDEKİ DURUMU

Cümle Kalıbı	Sayı	Fiil Cümlelerine Oranı	Bütün Cümlelere Oranı
Y.U. + Z.T. + N + Ö + Y	3	%0,23	%0,18
Y.U. + Z.T. + Ö + N + Y	3	%0,23	%0,18
Y.U. + Z.T. + Z.T. + Ö + Y	3	%0,23	%0,18
Y.U. + Z.T. + Y.T. + Ö + Y	3	%0,23	%0,18
Y.U. + Ö + Z.T. + Z.T. + Y	2	%0,16	%0,12
Y.U. + [Ö] + Y.T. + Z.T. + Y	2	%0,16	%0,12
Y.U. + [Ö] + N + Y.T. + Y	2	%0,16	%0,12
Y.U. + [Ö] + Y.T. + N + Y	2	%0,16	%0,12
Y.U. + Ö + Y.T. + Z.T. + Y	2	%0,16	%0,12
Y.U. + Y.T. + Z.T. + Ö + Y	1	%0,08	%0,06
Y.U. + Ö + Y + Z.T. + N	1	%0,08	%0,06
Y.U. + Y.T. + Y.T. + Z.T. + Y	1	%0,08	%0,06

2.5. Altı Unsurlu Cümleler

2.5.1. “ [Ö] + Z.T. + Z.T. + N + Z.T. + Y ” Cümlesi

Bu kalıpta kurulmuş 1 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %0,08'dir. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,06'dır.

Ozon tabakasının delinmesini önlemek için fabrika bacalarını ve kazan dairelerini filtreleyip çıkan zararlı dumanları daha zararsız hale getirmeliyiz. (62/14)

2.5.2. “ Z.T. + Z.T. + Ö + Z.T. + Y.T. + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 2 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %0,16'dır. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,12'dir.

Çevreyi nazlı bir kıza benzetecek olursak nasıl bir kız kendini inciten birine küsüyorsa aynen o şekilde çevre de kendini incittiğimizde bize küser. (60/9)

2.5.3. “ Ö + Z.T. + N + Z.T. + Y.T. + Y ” Cümlesi

Bu kalıpta kurulmuş 1 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %0,08'dir. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,06'dır.

İnsanlar pikniklere gittiklerinde çöplerini çöp kutularına atacaklarına götürüp yerlere atıyorlar. (52/2)

2.5.4. “ [Ö] + Z.T. + Z.T. + Y.T. + Z.T. + Y ” Cümlesi

Bu kalıpta kurulmuş 1 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %0,08'dir. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,06'dır.

Sonra ateşi söndürmeden eve geri dönüyorlar. (12/3)

2.5.5. “ [Ö] + Z.T. + Y.T. + Z.T. + N + Y ” Cümlesi

Bu kalıpta kurulmuş 1 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %0,08'dir. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,06'dır.

Toprak kirliliğini önlemek için yerlere bilinçsizce çöp atmamalıyız. (28/11)

2.5.6. “ Y.U. + [Ö] + Z.T. + N + Z.T. + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 3 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %0,23'tür. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,18'dir.

Eğer birazcık merhametimiz varsa onu da çevreyi korumayla sağlamalıyız. (19/15)

2.5.7. “ Y.U. + [Ö] + N + Z.T. + Y.T. + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 2 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %0,16'dır. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,12'dir.

Kısacası doğayı aldığımız gibi çocuklarımıza bırakmıyoruz. (29/16)

2.5.8. “ Y.U. + [Ö] + Z.T. + Z.T. + N + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 2 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %0,16'dır. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,12'dir.

Ama çevremizi temiz tutmak ve insan sağlığına zarar vermek istemiyorsak tüm insanlıkla el ele verip çevremizi temiz tutmalıyız. (90/6)

2.5.9. “ Y.U. + [Ö] + Z.T. + Z.T. + Y.T. + Y ” Cümlesi

Bu kalıpta kurulmuş 1 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %0,08'dir. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,06'dır.

Fakat asıl amacıyla kullanılmazsa dünya için bir sona sebep olabilir. (8/5)

2.5.10. “ Y.U. + [Ö] + Z.T. + Z.T. + Z.T. + Y ” Cümlesi

Bu kalıpta kurulmuş 1 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %0,08'dir. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,06'dır.

Eğer çevreyi kirletirsek bizim için çok kötü olur. (43/1)

2.5.11. “ Y.U. + Ö + N + Z.T. + Z.T. + Y ” Cümlesi

Bu kalıpta kurulmuş 1 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %0,08'dir. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,06'dır.

Ama insanlar ağaçları gitgide bilinçsiz kesiyor. (78/13)

2.5.12. “ Y.U. + [Ö] + Z.T. + Y.T. + N + Y ” Cümlesi

Bu kalıpta kurulmuş 1 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %0,08'dir. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,06'dır.

Ama zaten onlara çevreyi temizlemelerini söylemezler. (99/9)

2.5.13. “ Y.U. + Z.T. + Ö + Y.T. + Z.T. + Y ” Cümlesi

Bu kalıpta kurulmuş 1 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %0,08'dir. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,06'dır.

Fakat insanlar kararlaştırıp çevreyi temiz tutarlarsa çocuklar çevrede daha iyi oynayabilirler. (35/9)

2.5.14. “ Y.U. + Ö + Z.T. + Y.T. + N + Y ” Cümlesi

Bu kalıpta kurulmuş 1 cümle vardır. Bu cümlenin fiil cümleleri içindeki oranı %0,08’dir. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,06’dır.

Ve bunlar çevreyi kirletmemek için kâğıtlara çevreyi temiz tutmanın yararlarını yazmış. (47/2)

2.5.15. “ Y.U. + Ö + Z.T. + Z.T. + N + Y ” Cümlesi

Bu kalıpta kurulmuş 1 cümle vardır. Bu cümlenin fiil cümleleri içindeki oranı %0,08’dir. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,06’dır.

Ama aynı insanımız aynı zamanda gidip başkalarının yaşam hakkını elinden alır. (70/19)

8. TABLO

6 UNSURLU FİİL CÜMLESİ KALIPLARININ FİİL CÜMLELERİ VE BÜTÜN CÜMLELER İÇİNDEKİ DURUMU

Cümle Kalıbı	Sayı	Fiil Cümlelerine Oranı	Bütün Cümlelere Oranı
[Ö] + Z.T. + Z.T. + N + Z.T. + Y	1	%0,08	%0,06
Z.T. + Z.T. + Ö + Z.T. + Y.T. + Y	2	%0,16	%0,12
Ö + Z.T. + N + Z.T. + Y.T. + Y	1	%0,08	%0,06
[Ö] + Z.T. + Z.T. + Y.T. + Z.T. + Y	1	%0,08	%0,06
[Ö] + Z.T. + Y.T. + Z.T. + N + Y	1	%0,08	%0,06
Y.U. + [Ö] + Z.T. + N + Z.T. + Y	3	%0,23	%0,18
Y.U. + [Ö] + N + Z.T. + Y.T. + Y	2	%0,16	%0,12

8. TABLO (DEVAM)

6 UNSURLU FİİL CÜMLESİ KALIPLARININ FİİL CÜMLELERİ VE BÜTÜN CÜMLELER İÇİNDEKİ DURUMU

Cümle Kalıbı	Sayı	Fiil Cümlelerine Oranı	Bütün Cümlelere Oranı
Y.U. + [Ö] + Z.T. + Z.T. + N + Y	2	%0,16	%0,12
Y.U. + [Ö] + Z.T. + Z.T. + Y.T. + Y	1	%0,08	%0,06
Y.U. + [Ö] + Z.T. + Z.T. + Z.T. + Y	1	%0,08	%0,06
Y.U. + Ö + N + Z.T. + Z.T. + Y	1	%0,08	%0,06
Y.U. + [Ö] + Z.T. + Y.T. + N + Y	1	%0,08	%0,06
Y.U. + Z.T. + Ö + Y.T. + Z.T. + Y	1	%0,08	%0,06
Y.U. + Ö + Z.T. + Y.T. + N + Y	1	%0,08	%0,06
Y.U. + Ö + Z.T. + Z.T. + N + Y	1	%0,08	%0,06

2.6. Yedi Unsurlu Cümle

2.6.1. “ Ö + Z.T. + Z.T. + Z.T. + N + Z.T. + Y ” Cümlesi

Bu kalıpta kurulmuş 1 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %0,08'dir. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,06'dır.

Bizler şimdi çevremizi kirletsek daha sonra[ki] yıllarda belki [bu] havayı zor buluruz. (36/14)

2.6.2. “ Y.U. + [Ö] + Z.T. + Z.T. + N + Z.T. + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 2 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %0,16'dır. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,12'dir.

Ve işte bu güzelliğe sahip çıkmak istiyorsanız hep beraber ellerimizi çevre için birleştirelim. (79/7)

9. TABLO

7 UNSURLU FİİL CÜMLESİ KALIPLARININ FİİL CÜMLELERİ VE BÜTÜN CÜMLELER İÇİNDEKİ DURUMU

Cümle Kalıbı	Sayı	Fiil Cümlelerine Oranı	Bütün Cümlelere Oranı
Ö + Z.T. + Z.T. + Z.T. + N + Z.T. + Y	1	%0,08	%0,06
Y.U. + [Ö] + Z.T. + Z.T. + N + Z.T. + Y	2	%0,16	%0,12

1. İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerinin Çalışmalarında Kullandıkları Cümle Kalıpları, Genel Sonuç Tablosu ve Yorumları

10. TABLO

İLKÖĞRETİM 8. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN ÇALIŞMALARINDA KULLANDIKLARI CÜMLE KALIPLARI

Sıra	Cümle Kalıbı	Toplam 1678 Cümle	Yüzde 1678 Cümle	Tür	Toplam 1678 Cümle	Yüzde 1678 Cümle
1	Ö + Y	300	%17,88	İ	228	%13,59
				F	72	%4,29
2	[Ö] + Y	31	%1,85	İ	7	%0,42
				F	24	%1,43
3	Ö + Z.T. + Y	70	%4,17	İ	29	%1,73
				F	41	%2,44
4	Ö + Y.T. + Y	53	%3,16	İ	0	0
				F	53	%3,16
5	[Ö] + Z.T. + Y	22	%1,31	İ	3	%0,18
				F	19	%1,13
6	Z.T. + Ö + Y	68	%4,05	İ	15	%0,89
				F	53	%3,16

10. TABLO (DEVAM)**İLKÖĞRETİM 8. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN ÇALIŞMALARINDA
KULLANDIKLARI CÜMLE KALIPLARI**

Sıra	Cümle Kalıbı	Toplam 1678 Cümle	Yüzde 1678 Cümle	Tür	Toplam 1678 Cümle	Yüzde 1678 Cümle
7	Y.T. + Ö + Y	28	%1,67	İ	9	%0,54
				F	19	%1,13
8	Ö + N + Y	70	%4,17	İ	0	0
				F	70	%4,17
9	[Ö] + Y.T. + Y	43	%2,56	İ	0	0
				F	43	%2,56
10	[Ö] + N + Y	95	%5,66	İ	0	0
				F	95	%5,66
11	N + Ö + Y	14	%0,83	İ	0	0
				F	14	%0,83
12	Ö + Y + N	3	%0,18	İ	0	0
				F	3	%0,18
13	Z.T. + Z.T. + Y	2	%0,12	İ	0	0
				F	2	%0,12

10. TABLO (DEVAM)**İLKÖĞRETİM 8. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN ÇALIŞMALARINDA
KULLANDIKLARI CÜMLE KALIPLARI**

Sıra	Cümle Kalıbı	Toplam 1678 Cümle	Yüzde 1678 Cümle	Tür	Toplam 1678 Cümle	Yüzde 1678 Cümle
14	Y.T + Y.T + Y	2	%0,12	İ	0	0
				F	2	%0,12
15	Z.T. + Y.T. + Y	2	%0,12	İ	0	0
				F	2	%0,12
16	Y.U. + Ö + Y	69	%4,11	İ	44	%2,62
				F	25	%1,49
17	Y.U. + Y + Ö	1	%0,06	İ	1	%0,06
				F	0	0
18	Y.U. + [Ö] + Y	23	%1,37	İ	11	%0,66
				F	12	%0,72
19	Y.U. + Z.T. + Y	1	%0,06	İ	0	0
				F	1	%0,06
20	Ö + Z.T. + N + Y	34	%2,03	İ	0	0
				F	34	%2,03

10. TABLO (DEVAM)**İLKÖĞRETİM 8. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN ÇALIŞMALARINDA
KULLANDIKLARI CÜMLE KALIPLARI**

Sıra	Cümle Kalıbı	Toplam 1678 Cümle	Yüzde 1678 Cümle	Tür	Toplam 1678 Cümle	Yüzde 1678 Cümle
21	Ö + N + Z.T. + Y	14	%0,83	İ	0	0
				F	14	%0,83
22	Z.T. + Ö + N + Y	13	%0,77	İ	0	0
				F	13	%0,77
23	[Ö] + Z.T. + N + Y	66	%3,93	İ	0	0
				F	66	%3,93
24	[Ö] + N + Z.T. + Y	39	%2,32	İ	0	0
				F	39	%2,32
25	Ö + Z.T. + Y.T. + Y	18	%1,07	İ	0	0
				F	18	%1,07
26	Ö + Y.T. + Z.T. + Y	6	%0,36	İ	0	0
				F	6	%0,36
27	Ö + Y.T. + N + Y	9	%0,54	İ	0	0
				F	9	%0,54

10. TABLO (DEVAM)**İLKÖĞRETİM 8. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN ÇALIŞMALARINDA
KULLANDIKLARI CÜMLE KALIPLARI**

Sıra	Cümle Kalıbı	Toplam 1678 Cümle	Yüzde 1678 Cümle	Tür	Toplam 1678 Cümle	Yüzde 1678 Cümle
28	[Ö] + Y.T. + N + Y	18	%1,07	İ	0	0
				F	18	%1,07
29	Ö + Z.T. + Z.T. + Y	19	%1,13	İ	16	%0,95
				F	3	%0,18
30	Z.T. + Ö + Z.T. + Y	25	%1,49	İ	9	%0,54
				F	16	%0,95
31	Z.T. + Z.T. + Ö + Y	11	%0,60	İ	4	%0,18
				F	7	%0,42
32	Z.T. + Y.T. + Ö + Y	19	%1,13	İ	3	%0,18
				F	16	%0,95
33	Z.T. + Ö + Y.T. + Y	9	%0,54	İ	0	0
				F	9	%0,54
34	Y.T. + Ö + Z.T. + Y	4	%0,24	İ	1	%0,06
				F	3	%0,18

10. TABLO (DEVAM)**İLKÖĞRETİM 8. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN ÇALIŞMALARINDA
KULLANDIKLARI CÜMLE KALIPLARI**

Sıra	Cümle Kalıbı	Toplam 1678 Cümle	Yüzde 1678 Cümle	Tür	Toplam 1678 Cümle	Yüzde 1678 Cümle
35	[Ö] + Z.T. + Y.T. + Y	21	%1,25	İ	0	0
				F	21	%1,25
36	[Ö] + N + Y.T. + Y	28	%1,67	İ	0	0
				F	28	%1,67
37	Ö + N + Y.T. + Y	8	%0,48	İ	0	0
				F	8	%0,48
38	[Ö] + Y.T. + Z.T. + Y	7	%0,42	İ	0	0
				F	7	%0,42
39	[Ö] + Z.T. + Z.T. + Y	12	%0,72	İ	0	0
				F	12	%0,72
40	[Ö] + Y.T. + Y + Z.T.	1	%0,06	İ	0	0
				F	1	%0,06
41	Y.T. + Z.T. + Ö + Y	4	%0,24	İ	0	0
				F	4	%0,24

10. TABLO (DEVAM)**İLKÖĞRETİM 8. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN ÇALIŞMALARINDA
KULLANDIKLARI CÜMLE KALIPLARI**

Sıra	Cümle Kalıbı	Toplam 1678 Cümle	Yüzde 1678 Cümle	Tür	Toplam 1678 Cümle	Yüzde 1678 Cümle
42	N + Ö + Y.T. + Y	1	%0,06	İ	0	0
				F	1	%0,06
43	Z.T. + Z.T. + Y + Ö	1	%0,06	İ	0	0
				F	1	%0,06
44	Y.U. + [Ö] + N + Y	32	%1,91	İ	0	0
				F	32	%1,91
45	Y.U. + Ö + Y + Y.T.	1	%0,06	İ	1	%0,06
				F	0	0
46	Y.U. + Z.T. + Ö + Y	32	%1,91	İ	6	%0,36
				F	26	%1,55
47	Y.U. + Ö + Y.T. + Y	27	%1,61	İ	0	0
				F	27	%1,61
48	Y.U. + [Ö] + Y.T. + Y	11	%0,66	İ	0	0
				F	11	%0,66

10. TABLO (DEVAM)**İLKÖĞRETİM 8. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN ÇALIŞMALARINDA
KULLANDIKLARI CÜMLE KALIPLARI**

Sıra	Cümle Kalıbı	Toplam 1678 Cümle	Yüzde 1678 Cümle	Tür	Toplam 1678 Cümle	Yüzde 1678 Cümle
49	Y.U. + Ö + Z.T. + Y	35	%2,09	İ	9	%0,54
				F	26	%1,55
50	Y.U. + Y.T. + Ö + Y	7	%0,42	İ	3	%0,18
				F	4	%0,24
51	Y.U. + [Ö] + Z.T. + Y	17	%1,01	İ	1	%0,06
				F	16	%0,95
52	Y.U. + Ö + N + Y	17	%1,01	İ	0	0
				F	17	%1,01
53	Y.U. + N + Ö + Y	3	%0,18	İ	0	0
				F	3	%0,18
54	Y.U. + Y + Ö + N	1	%0,06	İ	0	0
				F	1	%0,06
55	Ö + Z.T. + N + Z.T. + Y	4	%0,24	İ	0	0
				F	4	%0,24

10. TABLO (DEVAM)**İLKÖĞRETİM 8. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN ÇALIŞMALARINDA
KULLANDIKLARI CÜMLE KALIPLARI**

Sıra	Cümle Kalıbı	Toplam 1678 Cümle	Yüzde 1678 Cümle	Tür	Toplam 1678 Cümle	Yüzde 1678 Cümle
56	Ö + Z.T. + N + Y.T. + Y	3	%0,18	İ	0	0
				F	3	%0,18
57	[Ö] + Z.T. + N + Y.T. + Y	9	%0,54	İ	0	0
				F	9	%0,54
58	[Ö] + Z.T. + Y.T. + N + Y	8	%0,48	İ	0	0
				F	8	%0,48
59	[Ö] + Z.T. + N + Z.T. + Y	8	%0,48	İ	0	0
				F	8	%0,48
60	[Ö] + Z.T. + Z.T. + Y.T. + Y	5	%0,30	İ	0	0
				F	5	%0,30
61	[Ö] + Z.T. + Z.T. + N + Y	3	%0,18	İ	0	0
				F	3	%0,18
62	Z.T. + Ö + Y.T. + N + Y	3	%0,18	İ	0	0
				F	3	%0,18

10. TABLO (DEVAM)

İLKÖĞRETİM 8. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN ÇALIŞMALARINDA
KULLANDIKLARI CÜMLE KALIPLARI

Sıra	Cümle Kalıbı	Toplam 1678 Cümle	Yüzde 1678 Cümle	Tür	Toplam 1678 Cümle	Yüzde 1678 Cümle
63	[Ö] + N + Z.T. + Z.T. + Y	2	%0,12	İ	0	0
				F	2	%0,12
64	Z.T. + Ö + Y.T. + Z.T. + Y	2	%0,12	İ	0	0
				F	2	%0,12
65	Z.T. + Ö + Z.T. + N + Y	4	%0,24	İ	0	0
				F	4	%0,24
66	Z.T. + Ö + Z.T. + Y.T. + Y	1	%0,06	İ	0	0
				F	1	%0,06
67	Z.T. + Z.T. + Ö + Z.T. + Y	2	%0,12	İ	0	0
				F	2	%0,12
68	Z.T. + Ö + Z.T. + Z.T. + Y	1	%0,06	İ	0	0
				F	1	%0,06
69	Ö + Z.T. + Y.T. + Z.T. + Y	2	%0,12	İ	0	0
				F	2	%0,12

10. TABLO (DEVAM)

İLKÖĞRETİM 8. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN ÇALIŞMALARINDA
KULLANDIKLARI CÜMLE KALIPLARI

Sıra	Cümle Kalıbı	Toplam 1678 Cümle	Yüzde 1678 Cümle	Tür	Toplam 1678 Cümle	Yüzde 1678 Cümle
70	[Ö] + Z.T. + Y.T. + Z.T. + Y	5	%0,30	İ	0	0
				F	5	%0,30
71	[Ö] + Z.T. + Z.T. + Z.T. + Y	5	%0,30	İ	0	0
				F	5	%0,30
72	Ö + Z.T. + Z.T. + Z.T. + Y	1	%0,06	İ	0	0
				F	1	%0,06
73	Z.T. + Ö + Z.T. + Y + Z.T.	1	%0,06	İ	0	0
				F	1	%0,06
74	Ö + N + Y.T. + Y.T. + Y	1	%0,06	İ	0	0
				F	1	%0,06
75	[Ö] + Y.T. + Z.T. + Z.T. + Y	1	%0,06	İ	0	0
				F	1	%0,06
76	Y.U. + [Ö] + Z.T. + N + Y	22	%1,31	İ	0	0
				F	22	%1,31

10. TABLO (DEVAM)**İLKÖĞRETİM 8. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN ÇALIŞMALARINDA
KULLANDIKLARI CÜMLE KALIPLARI**

Sıra	Cümle Kalıbı	Toplam 1678 Cümle	Yüzde 1678 Cümle	Tür	Toplam 1678 Cümle	Yüzde 1678 Cümle
77	Y.U. + [Ö] + Z.T. + Z.T. +Y	13	%0,77	İ	0	0
				F	13	%0,77
78	Y.U. + [Ö] + Z.T. + Y.T. +Y	11	%0,66	İ	0	0
				F	11	%0,66
79	Y.U. + Z.T. + Ö + Z.T. + Y	12	%0,72	İ	0	0
				F	12	%0,72
80	Y.U. + Z.T. + Ö + Y.T. + Y	8	%0,48	İ	0	0
				F	8	%0,48
81	Y.U. + Ö + Z.T. + N + Y	6	%0,36	İ	0	0
				F	6	%0,36
82	Y.U. + [Ö] + N + Z.T. + Y	6	%0,36	İ	0	0
				F	6	%0,36
83	Y.U. + Ö + N + Y.T. + Y	5	%0,30	İ	0	0
				F	5	%0,30

10. TABLO (DEVAM)**İLKÖĞRETİM 8. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN ÇALIŞMALARINDA
KULLANDIKLARI CÜMLE KALIPLARI**

Sıra	Cümle Kalıbı	Toplam 1678 Cümle	Yüzde 1678 Cümle	Tür	Toplam 1678 Cümle	Yüzde 1678 Cümle
84	Y.U. + Ö + Z.T. + Y.T. + Y	5	%0,30	İ	0	0
				F	5	%0,30
85	Y.U. + Ö + N + Z.T. + Y	4	%0,24	İ	0	0
				F	4	%0,24
86	Y.U. + Z.T + N + Ö + Y	3	%0,18	İ	0	0
				F	3	%0,18
87	Y.U. + Z.T + Ö + N + Y	3	%0,18	İ	0	0
				F	3	%0,18
88	Y.U. + Z.T + Z.T. + Ö + Y	3	%0,18	İ	0	0
				F	3	%0,18
89	Y.U. + Z.T + Y.T. + Ö + Y	3	%0,18	İ	0	0
				F	3	%0,18
90	Y.U. + Ö + Z.T. + Z.T. + Y	2	%0,12	İ	0	0
				F	2	%0,12

10. TABLO (DEVAM)**İLKÖĞRETİM 8. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN ÇALIŞMALARINDA
KULLANDIKLARI CÜMLE KALIPLARI**

Sıra	Cümle Kalıbı	Toplam 1678 Cümle	Yüzde 1678 Cümle	Tür	Toplam 1678 Cümle	Yüzde 1678 Cümle
91	Y.U. + [Ö] + Y.T. + Z.T. + Y	2	%0,12	İ	0	0
				F	2	%0,12
92	Y.U. + [Ö] + N + Y.T. + Y	2	%0,12	İ	0	0
				F	2	%0,12
93	Y.U. + [Ö] + Y.T. + N + Y	2	%0,12	İ	0	0
				F	2	%0,12
94	Y.U. + Ö + Y.T. + Z.T. + Y	2	%0,12	İ	0	0
				F	2	%0,12
95	Y.U. + Y.T. + Z.T. + Ö + Y	1	%0,06	İ	0	0
				F	1	%0,06
96	Y.U. + Ö + Y + Z.T. + N	1	%0,06	İ	0	0
				F	1	%0,06
97	Y.U. + Y.T + Y.T. + Z.T. + Y	1	%0,06	İ	0	0
				F	1	%0,06

10. TABLO (DEVAM)

İLKÖĞRETİM 8. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN ÇALIŞMALARINDA
KULLANDIKLARI CÜMLE KALIPLARI

Sıra	Cümle Kalıbı	Toplam 1678 Cümle	Yüzde 1678 Cümle	Tür	Toplam 1678 Cümle	Yüzde 1678 Cümle
98	[Ö] + Z.T. + Z.T. + N + Z.T. + Y	1	%0,06	İ	0	0
				F	1	%0,06
99	Z.T. + Z.T. + Ö + Z.T. + Y.T. + Y	2	%0,12	İ	0	0
				F	2	%0,12
100	Ö + Z.T. + N + Z.T. + Y.T. + Y	1	%0,06	İ	0	0
				F	1	%0,06
101	[Ö] + Z.T. + Z.T. + Y.T. + Z.T. + Y	1	%0,06	İ	0	0
				F	1	%0,06
102	[Ö] + Z.T. + Y.T. + Z.T. + N + Y	1	%0,06	İ	0	0
				F	1	%0,06
103	Y.U. + [Ö] + Z.T. + N + Z.T. + Y	3	%0,18	İ	0	0
				F	3	%0,18
104	Y.U. + [Ö] + N + Z.T. + Y.T. + Y	2	%0,12	İ	0	0
				F	2	%0,12

10. TABLO (DEVAM)**İLKÖĞRETİM 8. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN ÇALIŞMALARINDA
KULLANDIKLARI CÜMLE KALIPLARI**

Sıra	Cümle Kalıbı	Toplam 1678 Cümle	Yüzde 1678 Cümle	Tür	Toplam 1678 Cümle	Yüzde 1678 Cümle
105	Y.U. + [Ö] + Z.T. + Z.T. + N + Y	2	%0,12	İ	0	0
				F	2	%0,12
106	Y.U. + [Ö] + Z.T. + Z.T. + Y.T. + Y	1	%0,06	İ	0	0
				F	1	%0,06
107	Y.U. + [Ö] + Z.T. + Z.T. + Z.T. + Y	1	%0,06	İ	0	0
				F	1	%0,06
108	Y.U. + Ö + N + Z.T. + Z.T. + Y	1	%0,06	İ	0	0
				F	1	%0,06
109	Y.U. + [Ö] + Z.T. + Y.T. + N + Y	1	%0,06	İ	0	0
				F	1	%0,06
110	Y.U. + Z.T. + Ö + Y.T. + Z.T. + Y	1	%0,06	İ	0	0
				F	1	%0,06
111	Y.U. + Ö + Z.T. + Y.T. + N + Y	1	%0,06	İ	0	0
				F	1	%0,06

10. TABLO (DEVAM)

İLKÖĞRETİM 8. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN ÇALIŞMALARINDA KULLANDIKLARI CÜMLE KALIPLARI

Sıra	Cümle Kalıbı	Toplam 1678 Cümle	Yüzde 1678 Cümle	Tür	Toplam 1678 Cümle	Yüzde 1678 Cümle
112	Y.U. + Ö + Z.T. + Z.T. + N + Y	1	%0,06	İ	0	0
				F	1	%0,06
113	Y.U. + [Ö] + Z.T. + Z.T. + N + Z.T. + Y	2	%0,12	İ	0	0
				F	2	%0,12
114	Ö + Z.T. + Z.T. + Z.T. + N + Z.T. + Y	1	%0,06	İ	0	0
				F	1	%0,06

İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin kompozisyonlarındaki cümle kalıpları incelendiğinde 114 çeşit cümle ile karşılaşmıştır. Bu cümle türlerinin %17,88'lik kısmı Ö + Y cümlelerinden oluşmaktadır. Bunu %5,66'lık oranla [Ö] + N + Y cümleleri ve %4,17'lik oranlarla Ö + Z.T. + Y ve Ö + N + Y cümleleri takip etmektedir. Ayrıca 1 kez kullanılmış olan 26 adet cümle kalıbı bulunmaktadır.

Çalışmalar yüklemi türü bakımından incelendiğinde yüklemi fiilden oluşan cümle sayısının 1278 olduğu görülmektedir. Yüklemi fiilden oluşan en çok cümle kalıbını %5,66'lık oranla [Ö] + N + Y cümleleri oluştururken bunları %4,29 ile Ö + Y, %4,17 ile Ö + N + Y cümlelerinin takip ettiği görülmektedir.

Yüklemi isimden oluşan cümle sayısı ise 400'dür. Yüklemi isimden oluşan cümle kalıbında en çok kullanılan kalıp %13,59'luk oranla Ö + Y cümleleridir. Bunu %2,62'lik oranla Y.U. + Ö + Y ve %1,73 ile Ö + Z.T. + Y cümleleri takip etmektedir.

Cümle çeşitliliğine ve adedine bakıldığında yüklemi fiilden oluşan cümle kalıplarında 3 unsurlu cümlelerde yoğunlaşma görülürken, yüklemi isimden oluşan cümle kalıplarında 2 unsurlu cümlelerde yoğunlaşma olduğu görülmektedir. Buradan yola çıkarak öğrencilerin düşüncelerini fazla ayrıntıya girmeden aktardıklarını söylemek gerekmektedir. Çünkü unsur sayısı arttıkça ayrıntıda da artış olacaktır.

Tablo incelendiğinde öğrencilerin bir unsurdan oluşan yani sadece yüklemden oluşan cümleleri hiç kullanmadıkları görülmektedir.

332 (%19,79) adet olan iki unsurlu cümlelerde en çok kullanılan cümle kalıbı Ö + Y'dir. Böyle oluşmuş cümle sayısının 300 (%17,88) adet olduğu görülmektedir. Bunu 31 (%1,85) adet ile [Ö] + Y cümleleri takip etmektedir. İki unsurlu cümlelerde bu iki tip cümleden başka öğrenciler bir kez Y + Ö cümle tipini kullanmışlardır.

562 (%33,43) adet cümleden oluşan üç unsurlu cümlelerde en çok kullanılan cümle kalıbı [Ö] + N + Y'dir. Böyle oluşmuş cümle sayısının 95 (%5,66) adet olduğu görülmektedir. Bunu 70 (%4,17) adet ile Ö + N + Y ve Ö + Z.T. + Y cümleleri izlemektedir.

571 (%34,03) adet cümleden oluşan dört unsurlu cümlelerde en çok kullanılan cümle kalıbı [Ö] + Z.T. + N + Y'dir. Böyle oluşmuş cümle sayısının 66 (%3,93) adet olduğu görülmektedir. Bunu 39 (%2,32) adet ile [Ö] + N + Z.T. + Y cümleleri ve 35 (%2,09) adet ile Y.U. + Ö + Z.T. + Y cümleleri takip etmektedir.

191 (%11,38) adet cümleden oluşan beş unsurlu cümlelerde en çok kullanılan cümle kalıbı Y.U. + [Ö] + Z.T. + N + Y'dir. Böyle oluşmuş cümle sayısının 22 (%1,31) adet olduğu görülmektedir. Bunu 13 (%0,77) adet ile Y.U. + [Ö] + Z.T. + Z.T. + Y cümleleri ve 12 (%0,72) adet ile Y.U. + Z.T. + Ö + Z.T. + Y cümleleri takip etmektedir.

20 (%1,19) adet cümleden oluşan altı unsurlu cümlelerde en çok kullanılan cümle kalıbı Y.U. + [Ö] + Z.T. + N + Z.T. + Y'dir. Böyle oluşmuş cümle sayısının 3 (%0,18) adet olduğu görülmektedir. Bunları 2 (%0,12) adet ile Z.T. + Z.T. + Ö + Z.T. + Y.T. + Y, Y.U. + [Ö] + N + Z.T. + Y.T. + Y ile Y.U. + [Ö] + Z.T. + Z.T. + N + Y cümleleri takip etmektedir.

3 (%0,18) adet cümleden oluşan yedi unsurlu cümlelerde en çok kullanılan cümle kalıbı Y.U. + [Ö] + Z.T. + Z.T. + N. + Z.T. + Y'dir. Böyle oluşmuş cümle sayısının 2 (%0,12) adet olduğu görülmektedir.

8. Sınıf Türkçe Ders Kitabı Örnek Cümleleri

1. İsim Cümleleri

1.1. İki Unsurlu Cümleler

1.1.1. “ Ö + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 63 cümle vardır. Bu cümlelerin isim cümleleri içindeki oranı %44,68'dir. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %11,50'dir.

Bu, doğru bir tanımlamadır. (2-1/6)

Benim manevi mirasım ilim ve akıldır. (2-3/3)

Amacı, Avrupa'dan Asya'ya uzanan daha kestirme ve güvenli bir yol bulmaktır. (3-4/9)

Bu çocuk kız mı? (4-2/13)

Hepsi güler yüzlüdür. (5-1/2)

Tatlı konuşmalarıyla tanınmış insanlar vardır. (5-3/2)

Tatlı dile bütün kapıların açılması bundandır. (5-3/14)

En usta politikacılar, milletleri dövüştüren politikacılar değildir. (5-4/4)

Benimkisi yalnızca bir çift ayak! (6-2/7)

Ben şanslıydım. (6-1/7)

1.1.2. “ [Ö] + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 6 cümle vardır. Bu cümlelerin isim cümleleri içindeki oranı %4,26'dır. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %1,09'dur.

Erkek mi? (4-2/13)

Doğru sözdür. (5-1/7)

Ufacıktım. (6-4/17)

1.1.3. “ Y + Ö ” Cümlesi

Bu kalıpta kurulmuş 1 cümle vardır. Bu cümlenin isim cümleleri içindeki oranı %0,70'tir. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,18'dir.

Kardeşini kıskanmasın ve uğur getirsin diye kuşaklar boyu uygulanan belki de Türklerin Şaman döneminden kalma bir adetti bu ayak gösterme konusu. (6-2/10)

11. TABLO

2 UNSURLU İSİM CÜMLESİ KALIPLARININ İSİM CÜMLELERİ VE BÜTÜN CÜMLELER İÇİNDEKİ DURUMU

Cümle Kalıbı	Sayısı	İsim Cümlelerine Oranı	Bütün Cümlelere Oranı
Ö + Y	63	%44,68	%11,50
[Ö] + Y	6	%4,26	%1,09
Y + Ö	1	%0,70	%0,18

1.2. Üç Unsurlu Cümleler

1.2.1. “ Ö + Z.T. + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 13 cümle vardır. Bu cümlelerin isim cümleleri içindeki oranı %9,22'dir. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %2,37'dir.

Ayakları başı gibi çıplaktı. (4-2/15)

Tatlı dil insan için başlı başına bir kuvvettir. (5-3/6)

Çocukluk, onu mutlu ve keyifli geçirmiş herkes için sihirli bir sözcüktür. (6-1/1)

1.2.2. “ Y.T. + Ö + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 11 cümle vardır. Bu cümlelerin isim cümleleri içindeki oranı %7,80'dir. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %2,01'dir.

Vardığımız köyün girişinde bir bulanık su birikintisi var. (4-2/2)

Bazısında çalışma gücü fazla. (5-5/4)

1.2.3. “ Z.T. + Ö + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 11 cümle vardır. Bu cümlelerin isim cümleleri içindeki oranı %7,80'dir. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %2,01'dir.

Bir insanın veya bir toplumun gelişimi için neler gereklidir? (2-1/1)

Biri neşelendiği zaman öteki kederler içindedir. (5-5/3)

1.2.4. “ [Ö] + Z.T. + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 4 cümle vardır. Bu cümlelerin isim cümleleri içindeki oranı %2,84'tür. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,73'tür.

O zamanlar küçüktüm. (6-4/17)

1.2.5. “ Ö + Y.T. + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 5 cümle vardır. Bu cümlelerin isim cümleleri içindeki oranı %3,55'tir. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,91'dir.

Sen burada yalnız mısın? (4-2/18)

1.2.6. “ [Ö] + Y.T. + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 2 cümle vardır. Bu cümlelerin isim cümleleri içindeki oranı %1,42'dir. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,36'dır.

Bazısında azdır. (5-5/4)

1.2.7. “ Y.U. + Ö + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 12 cümle vardır. Bu cümlelerin isim cümleleri içindeki oranı %8,51'dir. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %2,19'dur.

Ama tatlı dil öyle mi ya? (5-2/1)

Çünkü bu, ha deyince olacak işlerden değildir. (5-4/7)

Fakat o, haristi. (5-5/9)

1.2.8. “ Y.U. + [Ö] + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 2 cümle vardır. Bu cümlelerin isim cümleleri içindeki oranı %1,42'dir. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,36'dır.

Ama her dil değil. (5-1/4)

12. TABLO

3 UNSURLU İSİM CÜMLESİ KALIPLARININ İSİM CÜMLELERİ VE BÜTÜN CÜMLELER İÇİNDEKİ DURUMU

Cümle Kalıbı	Sayısı	İsim Cümlelerine Oranı	Bütün Cümlelere Oranı
Ö + Z.T. + Y	13	%9,22	%2,37
Y.T. + Ö + Y	11	%7,80	%2,01
Z.T. + Ö + Y	11	%7,80	%2,01
[Ö] + Z.T. + Y	4	%2,84	%0,73
Ö + Y.T. + Y	5	%3,55	%0,91
[Ö] + Y.T. + Y	2	%1,42	%0,36
Y.U. + Ö + Y	12	%8,51	%2,19
Y.U. + [Ö] + Y	2	%1,42	%0,36

1.3. Dört Unsurlu Cümleler

1.3.1. “ Ö + Z.T. + Z.T. + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 2 cümle vardır. Bu cümlelerin isim cümleleri içindeki oranı %1,42'dir. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,36'dır.

1995'lerin çocukları artık bu kadar saf değil. (6-3/15)

1.3.2. “ Y.U. + [Ö] + Z.T. + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 3 cümle vardır. Bu cümlelerin isim cümleleri içindeki oranı %2,13'tür. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,55'tir.

Ama dilleri olmadığı için soğukturlar. (5-1/3)

1.3.3. “ Y.U. + Ö + Z.T. + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 3 cümle vardır. Bu cümlelerin isim cümleleri içindeki oranı %2,13'tür. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,42'dir.

Ki dünya gerçekten yuvarlakmış. (3-4/25)

1.3.4. “ Y.U. + Ö + Y + Z.T. ” Cümlesi

Bu kalıpta kurulmuş 1 cümle vardır. Bu cümlelerin isim cümleleri içindeki oranı %0,71'dir. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,18'dir.

Ama çocukluk kavramı saflık, sevgi ve güven duyguları yüklü bir dönem benim yaşamımda. (6-4/14)

1.3.5. “ Y.U. + Y.T. + Ö + Y ” Cümlesi

Bu kalıpta kurulmuş 1 cümle vardır. Bu cümlelerin isim cümleleri içindeki oranı %0,71'dir. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,18'dir.

Yani burada üstü örtülü, sağlam kalmış bir ev yok mu? (4-3/4)

1.3.6. “ Y.U. + Z.T. + Ö + Y ” Cümlesi

Bu kalıpta kurulmuş 1 cümle vardır. Bu cümlelerin isim cümleleri içindeki oranı %0,71'dir. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,18'dir.

Ancak bana göre bunların hepsinin bağlandığı tüm bunları içine alan en önemli kavram 'akılcılıktır'. (2-1/3)

13. TABLO

4 UNSURLU İSİM CÜMLESİ KALIPLARININ İSİM CÜMLELERİ VE BÜTÜN CÜMLELER İÇİNDEKİ DURUMU

Cümle Kalıbı	Sayısı	İsim Cümlelerine Oranı	Bütün Cümlelere Oranı
Ö+ Z.T. + Z.T. + Y	2	%1,42	%0,36
Y.U. + [Ö] + Z.T. + Y	3	%2,13	%0,55
Y.U. + Ö + Z.T. + Y	3	%2,13	%0,42
Y.U. + Ö + Y + Z.T.	1	%0,71	%0,18
Y.U. + Y.T. + Ö + Y	1	%0,71	%0,18
Y.U. + Z.T. + Ö + Y	1	%0,71	%0,18

2. Fiil Cümleleri

2.1. İki Unsurlu Cümleler

2.1.1. “ Ö + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 18 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %4,42'dir. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %3,28'dir.

Ben de okuyayım. (1-2/15)

Evladımız elden gidiyor... (1-3/11)

Yeryüzünün pek azı keşfedilmişti. (3-2/4)

Çocuk cevap vermedi. (4-5/16)

2.1.2. “ [Ö] + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 21 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %5,16'dır. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %3,83'tür.

Vazgeçti. (1-1/18)

Kusura bakmayın. (4-5/18)

Kalp kırar. (5-1/6)

14. TABLO

2 UNSURLU FİİL CÜMLESİ KALIPLARININ FİİL CÜMLELERİ VE BÜTÜN CÜMLELER İÇİNDEKİ DURUMU

Cümle Kalıbı	Sayısı	Fiil Cümlelerine Oranı	Bütün Cümlelere Oranı
Ö + Y	18	%4,42	%3,28
[Ö] + Y	21	%5,16	%3,83

2.2. Üç Unsurlu Cümleler

2.2.1. “ Ö + N + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 8 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %1,97’dir. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %1,46’dır.

Öğrenimin amacı ne olmalıdır? (2-3/12)

Kendisi dünyanın en güç işinin bu olduğunu söylemişti. (5-5/2)

2.2.2. “ [Ö] + N + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 45 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %11,06’dır. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %8,21’dır.

Mağaza vitrinlerindeki mankenleri bilirsiniz. (5-1/2)

Saflık, inanç ve güven anlamlarını taşır. (6-1/2)

Müthiş bir düş kırıklığı ve aldatılmışlık yaşamıştım. (6-2/6)

2.2.3. “ Ö + Z.T. + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 25 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %6,14’tür. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %4,56’dır.

Oğlandaki haylazlık arttıkça artıyordu. (1-3/15)

Bıçağın açtığı yara zamanla kapanır. (5-1/7)

Rasim, fena halde utandı. (1-3/31)

Konuşmaktaki noksanlarını bilen bazı zeki insanlar susmayı becermek suretiyle muvaffak olurlar. (5-3/10)

2.2.4. “ Z.T. + Ö + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 9 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %2,21'dir. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %1,64'tür.

Acı dil onu nasıl kırarverirse tatlı dil de imar eder. (5-2/14)

Tarihte tatlı dille memleketlerin bile fethedildiği görülmüştür. (5-4/2)

2.2.5. “ [Ö] + Z.T. + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 25 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %6,14'tür. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %4,56'dır.

Hep gittiler. (4-3/3)

Bir kale gibi bütün yaşamı koruyarak kucaklar. (6-1/2)

Top oynayıp acıktım. (6-4/17)

2.2.6. “ Y.T. + Ö + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 5 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %1,23'tür. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,91'dir.

Oğlumuzu Bedia isminde bir kız musallat olmuş. (1-3/10)

2.2.7. “ [Ö] + Y.T. + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 11 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %2,70'tir. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %2,01'dir.

Uzun yoldan geliyoruz. (4-3/17)

Önüne baktı. (4-5/16)

Yere eğildi. (4-5/11)

“Ayaklarıma bakın.” (4-4/16)

2.2.8. “ Ö + Y.T. + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 10 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %2,46’dır. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %1,82’dir.

Çocuk önümüze düştü. (4-3/9)

Hakiki tatlı dil iyi insanda olur. (5-4/10)

Hayatınız güler yüzlü, tatlı dilli insanlar arasında geçsin. (5-5/13)

2.2.9. “ Z.T.+ Y + Ö ” Cümlesi

Bu kalıpta kurulmuş 1 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %0,25’tir. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,18’dir.

Babamın ilk çocuğunun kız olması karşısında yaşadığı sevinç ve gururun hikâyeleriyle büyüdüm ben. (6-1/11)

2.2.10. “ Z.T.+ Y.T. + Y ” Cümlesi

Bu kalıpta kurulmuş 1 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %0,25’tir. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,18’dir.

Oralara gitmek için hangi denizlerden hangi memleketlerden geçilir? (1-2/12)

2.2.11. “ Y.T.+ Z.T. + Y ” Cümlesi

Bu kalıpta kurulmuş 1 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %0,25’tir. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,18’dir.

Ölümden, acıdan ve ayıptan ne zaman korkulmaz? (2-3/14)

2.2.12. “ Y.U. + Ö + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 6 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %1,47’dir. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %1,09’dur.

İşte bu biliyor. (4-4/11)

2.2.13. “ Y.U. + [Ö] + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 3 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %0,74'tür. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,55'tir.

Ve üzüldü. (1-3/1)

15. TABLO

3 UNSURLU FİİL CÜMLESİ KALIPLARININ FİİL CÜMLELERİ VE BÜTÜN CÜMLELER İÇİNDEKİ DURUMU

Cümle Kalıbı	Sayısı	Fiil Cümlelerine Oranı	Bütün Cümlelere Oranı
Ö + N + Y	8	%1,97	%1,46
[Ö] + N + Y	45	%11,06	%8,21
Ö + Z.T. + Y	25	%6,14	%4,56
Z.T. + Ö + Y	9	%2,21	%1,64
[Ö] + Z.T. + Y	25	%6,14	%4,56
Y.T. + Ö + Y	5	%1,23	%0,91
[Ö] + Y.T. + Y	11	%2,70	%2,01
Ö + Y.T. + Y	10	%2,46	%1,82
Z.T. + Y + Ö	1	%0,25	%0,18
Z.T. + Y.T. + Y	1	%0,25	%0,18
Y.T. + Z.T. + Y	1	%0,25	%0,18
Y.U. + Ö + Y	6	%1,47	%1,09

15. TABLO (DEVAM)

3 UNSURLU FİİL CÜMLESİ KALIPLARININ FİİL CÜMLELERİ VE BÜTÜN CÜMLELER İÇİNDEKİ DURUMU

Cümle Kalıbı	Sayısı	Fiil Cümlelerine Oranı	Bütün Cümlelere Oranı
Y.U. + [Ö] + Y	3	%0,74	%0,54

2.3. Dört Unsurlu Cümleler

2.3.1. “ Ö + N + Z.T. + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 5 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %1,23'tür. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,91'dir.

Rasim dünyada Bedia'sından başka hiçbir kızı sevemeyeceğini yeminlerle yazdı. (1-3/6)

Eratosthenes, İskenderiye'de gölgesiz bir öğlen yaşandığını hiç duymamıştı. (3-2/17)

Ben on saati ayar etmekten aciz olan bir insan, milletleri nasıl ayar edebilirim? (5-5/8)

2.3.2. “ [Ö] + N + Z.T. + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 13 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %3,19'dur. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %2,37'dir.

İnsanı belki kısa bir zaman için aldatır. (5-4/10)

Odanın kapısı açıldığında gördüğüm ilk şeyi hiç unutmam. (6-1/26)

2.3.3. “ Ö + Z.T. + N + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 11 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %2,70'tir. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %2,01'dir.

Rasim, bir akşam mektepten döndüğü vakit, kendi ismine gelmiş bir zarf buldu. (1/1-1)

İçinizden bir kuvvet bu tatlı emri yerine getirmeniz için sizi sanki zorlar. (5-2/13)

2.3.4. “ [Ö] + Z.T. + N + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 20 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %4,91’dir. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %3,65’tir.

Evvela bu sözün manasını anlayamadık. (4-4/17)

Bugün Rasim’in odasını düzeltirken mektuplarını buldum. (1-3/11)

Daha sonra bunlardan birinin kadın, diğerinin bir ihtiyar olduğunu sezdik. (4-3/13)

Derhâl maksadının ne olduğunu anladık. (4-4/20)

2.3.5. “ Ö + Z.T. + Z.T. + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 2 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %0,49’dur. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,36’dır.

Her toplum, hem hayatta kalabilmek hem de daha iyi bir yaşam oluşturmak için zekâsını ve aklını kullanmanın önemini kavradığı oranda gelişme göstermiştir. (2-2/6)

2.3.6. “ [Ö] + Z.T. + Z.T. + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 13 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %3,19’dur. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %2,37’dır.

Mektubu posta kutusuna attığı zaman birdenbire on yaş büyümüş gibi bir gurur duydu. (1-1/20)

Dün, mektep dönüşünde yolunuzu bekledim. (1-2/19)

İnsanoğlunun tarihine baktığımızda iyi, kötü, doğru, yanlış pek çok olayla karşılaşırız. (2-1/8)

2.3.7. “ Ö + Y.T. + Z.T. + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 5 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %1,23’tür. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,91’dir.

Eski hayatımız, arkamızda bıraktığımız alışkanlıklar, ilişkiler bize bir başka asra ait efsaneler şeklinde görünüyor. (4-1/4)

İsminin Bedia olduğunu söyleyen bu genç kız, Rasim'in mektuplarına muntazaman mukabele ediyor. (1-2/1)

2.3.8. “ Z.T. + Ö + Z.T. + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 7 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %1,72'dir. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %1,28'dir.

Bu sualimiz üzerine köylü yavrusu hiç unutamayacağım bir tebessümle gülümsedi. (4-3/5)

2.3.9. “ Ö + Z.T. + Y.T. + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 6 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %1,47'dir. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %1,09'dur.

Genç mektepli, akşamları erkenden odasına kapantıyor. (1-2/7)

Yılan pek insan dilinden anlamaz. (5-2/1)

2.3.10. “ Z.T. + Ö + N + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 5 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %1,23'tür. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,91'dir.

O zaman ihtiyar adam genç kızın omzunu dürttü. (4-5/5)

2.3.11. “ [Ö] + N + Y.T. + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 4 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %0,98'dir. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,73'tür.

Onları da önümüze boşalttı. (4-5/13)

2.3.12. “ [Ö] + Z.T. + Y.T. + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 14 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %3,44'tür. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %2,55'tir.

O gece sinemaya gidecekti. (1-1/18)

Bir müddet şaşkın yüzümüze baktı. (4-2/16)

2.3.13. “ [Ö] + Y.T. + N + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 5 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %1,23'tür. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,91'dir.

İnsanlık tarihine ilişkin okuduğum her kitapta şunu görüyorum. (2-2/1)

Mahalledeki oyunlarda kardeşimi korumak konusunda on yaşıma dek bir sorunun olduğunu anımsamıyorum. (6-3/6)

2.3.14. “ Y.T. + Ö + Z.T. + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 2 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %0,49'dur. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,36'dır.

Adana, Mersin, Maraş gibi güney ve güneydoğu vilayetlerimizde halk ağzında “dil” kelimesi “anahtar” manasında kullanılır. (5-3/15)

2.3.15. “ Z.T. + Z.T. + Ö + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 3 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %0,74'tür. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,55'tir.

Bunun için öncelikle, İskenderiye ve Assuan arasındaki uzaklığı bulması gerekiyordu. (3-3/2)

2.3.16. “ Y.U. + [Ö] + N + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 7 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %1,72'dir. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %1,28'dir.

Ve evvelden neticesini keşfettiğimiz feci macerasını dinlemeye başladık. (4-5/1)

2.3.17. “ Y.U. + Ö + Z.T. + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 6 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %1,47'dir. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %1,09'dur.

Ama asıl muvaffakiyet konuşmakla olur. (5-3/11)

2.3.18. “ Y.U. + Ö + Y.T. + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 5 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %1,23'dur. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,91'dir.

Nitekim Assuan, Güneş ışınlarının 21 Haziran'da dik geldiği Yengeç Dönencesine çok yakın konumda bulunuyor. (3-2/16)

2.3.19. “ Y.U. + Z.T. + Ö + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 4 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %0,98'dir. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,73'tür.

Ama çabucak da faydası meydana çıkar. (5-4/10)

2.3.20. “ Y.U. + Ö + N + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 3 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %0,74'tür. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,55'tir.

Ama biz amacı doğrudan doğruya hayat olan bilimi seçelim. (2-4/3)

2.3.21. “ Y.U. + [Ö] + Z.T. + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 2 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %0,49'dur. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,36'dır.

Bilakis kıs kıs gülüyordu. (1-3/13)

2.3.22. “ Y.U. + [Ö] + Y.T. + Y ” Cümlesi

Bu kalıpta kurulmuş 1 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %0,25'tir. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,18'dir.

Ve sokakta dolaşmaya, tesadüf ettiği kızlara göz ucuyla bakmaya cesaret edemez oldu. (1-3/7)

2.3.23. “ Y.U. + [Ö] + Y + N ” Cümlesi

Bu kalıpta kurulmuş 1 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %0,25'tir. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,18'dir.

“Haydi, göster bakalım sizin evi!..”(4-3/8)

16. TABLO**4 UNSURLU FİİL CÜMLESİ KALIPLARININ FİİL CÜMLELERİ VE
BÜTÜN CÜMLELER İÇİNDEKİ DURUMU**

Cümle Kalıbı	Sayısı	Fiil Cümlelerine Oranı	Bütün Cümlelere Oranı
Ö + N + Z.T. + Y	5	%1,23	%0,91
[Ö] + N + Z.T. + Y	13	%3,19	%2,37
Ö + Z.T. + N + Y	11	%2,70	%2,01
[Ö] + Z.T. + N + Y	20	%4,91	%3,65
Ö + Z.T. + Z.T. + Y	2	%0,49	%0,36
[Ö] + Z.T. + Z.T. + Y	13	%3,19	%2,37
Ö + Y.T. + Z.T. + Y	5	%1,23	%0,91
Z.T. + Ö + Z.T. + Y	7	%1,72	%1,28
Ö + Z.T. + Y.T. + Y	6	%1,47	%1,09
Z.T. + Ö + N + Y	5	%1,23	%0,91
[Ö] + N + Y.T. + Y	4	%0,98	%0,73
[Ö] + Z.T. + Y.T. + Y	14	%3,44	%2,55
[Ö] + Y.T. + N + Y	5	%1,23	%0,91
Y.T. + Ö + Z.T. + Y	2	%0,49	%0,36
Z.T. + Z.T. + Ö + Y	3	%0,74	%0,55

16. TABLO (DEVAM)

4 UNSURLU FİİL CÜMLESİ KALIPLARININ FİİL CÜMLELERİ VE BÜTÜN CÜMLELER İÇİNDEKİ DURUMU

Cümle Kalıbı	Sayısı	Fiil Cümlelerine Oranı	Bütün Cümlelere Oranı
Y.U. + [Ö] + N + Y	7	%1,72	%1,28
Y.U. + Ö + Z.T. + Y	6	%1,47	%1,09
Y.U. + Ö + Y.T. + Y	5	%1,23	%0,91
Y.U. + Z.T. + Ö + Y	4	%0,98	%0,73
Y.U. + Ö + N + Y	3	%0,74	%0,55
Y.U. + [Ö] + Z.T. + Y	2	%0,49	%0,36
Y.U. + [Ö] + Y.T. + Y	1	%0,25	%0,18
Y.U. + [Ö] + Y + N	1	%0,25	%0,18

2.4. Beş Unsurlu Cümleler

2.4.1. “ [Ö] + Z.T. + Z.T. + Y.T. + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 8 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %1,97'dir. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %1,46'dır.

Evlendiğimiz zaman balayımızı geçirmek için İtalya'ya mı gidelim? (1-2/10)

2.4.2. “ [Ö] + Z.T. + Z.T. + N + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 3 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %0,74'tür. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,55'tir.

Sevgilisine kendisini beğendirmek için saatlerce müsveddeler yaparak, kitaplar karıştırarak uzun mektuplar yazıyordu. (1-2/8)

2.4.3. “ [Ö] + Z.T. + N + Z.T. + Y ” Cümlesi

Bu kalıpta kurulmuş 1 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %0,25'tir. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,18'dir.

800 kilometreyi 50'yle çarpınca Dünya'nın çevresini 40.000 kilometre olarak buldu. (3-3/19)

2.4.4. “ [Ö] + Z.T. + Y.T. + Z.T. + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 2 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %0,49'dur. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,36'dır.

Bütün gece, burada nasıl barınacağız. (4-2/5)

2.4.5. “ Ö + Z.T. + N + Z.T. + Y ” Cümlesi

Bu kalıpta kurulmuş 1 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %0,25'tir. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,18'dir.

Bir çocuk okula girdiği ilk günden itibaren iyi insan olmanın erdemini mutlaka öğrenmeli. (2-4/6)

2.4.6. “ [Ö] + Z.T. + N + Y.T. + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 2 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %0,49'dur. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,36'dır.

Şimdilik kendimi size tanıtmayacağım. (1-1/9)

2.4.7. “ [Ö] + N + Y.T. + Z.T. + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 2 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %0,49'dur. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,36'dır.

Mektuplarınızı “ ” adresine “post restant” olarak gönderiniz. (1-1/10)

2.4.8. “ [Ö] + Y.T. + Z.T. + N + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 2 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %0,49'dur. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,36'dır.

Orada bir müddet bir şeyler aradı. (4-5/11)

2.4.9. “ Z.T. + Ö + Z.T. + Y.T. + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 3 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %0,74'tür. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,55'tir.

Bu söz üzerine, üstünde oturduğu paçavra yığınlarından hiç farkı olmayan kadının, ilk defa olarak başını çevirip bize baktı. (4-4/13)

2.4.10. “ Ö + Z.T. + Y + N + Z.T. ” Cümlesi

Bu kalıpta kurulmuş 1 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %0,25'tir. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,18'dir.

Annem bana hiç belli etmeden izlemiş beni, onu görüp gururum kırılmasın diye. (6-4/1)

2.4.11. “ Ö + Y.T. + Y.T. + Z.T. + Y ” Cümlesi

Bu kalıpta kurulmuş 1 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %0,25'tir. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,18'dir.

Bedia, bir mektubunda ona şöyle darıldı. (1-2/18)

2.4.12. “ Ö + Y.T. + Z.T. + N + Y ” Cümlesi

Bu kalıpta kurulmuş 1 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %0,25'tir. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,18'dir.

Kardeşin sana yine çikolata getirmiş! (6-2/17)

2.4.13. “ Z.T. + Y.T. + Y.T. + Ö + Y ” Cümlesi

Bu kalıpta kurulmuş 1 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %0,25'tir. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,18'dir.

Bu ayak - bebeğin kundağı her açıldığında içinde bana bir çikolata ya da şekerleme çıkıyor. (6-2/15)

2.4.14. “ Z.T. + Ö + N + Z.T. + Y ” Cümlesi

Bu kalıpta kurulmuş 1 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %0,25'tir. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,18'dir.

Bir akşam Rasim'in annesi Nedime Hanım, kocası Ahmet Bey'i matemli bir çehre ile karşıladı. (1-3/8)

2.4.15. “ Z.T. + Ö + N + Y.T. + Y ” Cümlesi

Bu kalıpta kurulmuş 1 cümle vardır. Bu cümlenin fiil cümleleri içindeki oranı %0,25'tir. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,18'dir.

İşleriniz biraz ters gitmiş, eve yorgun gelip koltuğa henüz sırtınızı dayamış bile olsanız bu tath dil sizi yerinizden kaldırır. (5-2/10)

2.4.16. “ Z.T. + Z.T. + Y.T. + Ö + Y ” Cümlesi

Bu kalıpta kurulmuş 1 cümle vardır. Bu cümlenin fiil cümleleri içindeki oranı %0,25'tir. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,18'dir.

Üç yaşına kadar evin tek çocuğu olmanın bütün avantajlarıyla saltanat sürerken birdenbire etrafta bir küçük kardeş söylentileri başladı. (6-1/13)

2.4.17. “ Z.T. + Ö + Z.T. + Z.T. + Y ” Cümlesi

Bu kalıpta kurulmuş 1 cümle vardır. Bu cümlenin fiil cümleleri içindeki oranı %0,25'tir. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,18'dir.

Nasıl her şeyin işe yarar bir tarafı varsa bütün bilimler de şu veya bu şekilde, hayatımız için yararlı olabilirler. (2-4/2)

2.4.18. “ Y.U. + [Ö] + N + Z.T. + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 4 cümle vardır. Bu cümlenin fiil cümleleri içindeki oranı %0,98'dir. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,73'tür.

Ama ilgi ve desteğini daima adilce paylaştırmaya özen gösteren anne ve babamın etkisini iyi biliyorum. (6-2/14)

2.4.19. “ Y.U. + Ö + N + Z.T. + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 4 cümle vardır. Bu cümlenin fiil cümleleri içindeki oranı %0,98'dir. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,73'tür.

Ki birçoğu beni o kahramanlarla özdeşleştirirdi. (6-4/6)

2.4.20. “ Y.U. + [Ö] + Z.T. + N + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 3 cümle vardır. Bu cümlenin fiil cümleleri içindeki oranı %0,74'tür. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,55'tir.

Fakat gözlerimiz biraz karanlığa alışır alışmaz odanın içinde bir iki vücudun kımladığını gördük. (4-3/12)

2.4.21. “ Y.U. + [Ö] + Y.T. + N + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 2 cümle vardır. Bu cümlenin fiil cümleleri içindeki oranı %0,49'dur. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,36'dır.

Ve bana bir küçük kardeş geleceğini haber verdi. (6-1/18)

2.4.22. “ Y.U. + Z.T. + Ö + Z.T. + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 2 cümle vardır. Bu cümlenin fiil cümleleri içindeki oranı %0,49'dur. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,36'dır.

Ve bir gün annem aniden ortadan kayboldu. (6-1/14)

2.4.23. “ Y.U. + Z.T. + Ö + N + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 2 cümle vardır. Bu cümlenin fiil cümleleri içindeki oranı %0,49'dur. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,36'dır.

Ancak yine eski çağlarda, birtakım basit yöntemler kullanan düşünürler, Dünya'nın aslında yuvarlak olduğunu buldular. (3-1/5)

2.4.24. “ Y.U. + [Ö] + Y.T. + N + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 2 cümle vardır. Bu cümlenin fiil cümleleri içindeki oranı %0,49'dur. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,36'dır.

İşte, böyle koşarak bir taş yığınının içine düşüyoruz. (4-2/4)

2.4.25. “ Y.U. + [Ö] + Z.T. + Z.T. + Y ” Cümlesi

Bu kalıpta kurulmuş 1 cümle vardır. Bu cümlenin fiil cümleleri içindeki oranı %0,25'tir. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,18'dir.

Mamañih, belki bir gün ayaküzeri görüşebiliriz. (1-1/12)

2.4.26. “ Y.U. + Ö + Z.T. + Z.T. + Y ” Cümlesi

Bu kalıpta kurulmuş 1 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %0,25'tir. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,18'dir.

Zira bu yerlerde oturanlar tam bir aydan beri, iki taş arasında öğüttükleri ve bir yutulmaz sert hamur haline koydukları yarı yanmış, yarı kül olmuş buğday taneleriyle geçiniyorlar. (4-1/13)

2.4.27. “ Y.U. + [Ö] + N + Y.T. + Y ” Cümlesi

Bu kalıpta kurulmuş 1 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %0,25'tir. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,18'dir.

Ya da bir milleti esaret ve sefalete terk eder. (2-5/5)

2.4.28. “ Y.U. + Ö + Y.T. + Z.T. + Y ” Cümlesi

Bu kalıpta kurulmuş 1 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %0,25'tir. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,18'dir.

Ve bence bilimle donanmayan bir millet de medeni topluluklar içinde rahatça yaşayamaz. (2-2/12)

2.4.29. “ Y.U. + Ö + Y.T. + Y.T. + Y ” Cümlesi

Bu kalıpta kurulmuş 1 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %0,25'tir. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,18'dir.

Çünkü bu emir size dilin tatlı tarafından gelmemiştir. (5-2/8)

2.4.30. “ Y.U. + N + Z.T. + Ö + Y ” Cümlesi

Bu kalıpta kurulmuş 1 cümle vardır. Bu cümlelerin fiil cümleleri içindeki oranı %0,25'tir. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,18'dir.

Ne var ki orada şimdi Amerika denen bir kıta olduğunu o zamanlar hiçbir Avrupalı bilmiyordu. (3-4/14)

17. TABLO**5 UNSURLU FİİL CÜMLESİ KALIPLARININ FİİL CÜMLELERİ VE
BÜTÜN CÜMLELER İÇİNDEKİ DURUMU**

Cümle Kalıbı	Sayı	Fiil Cümlelerine Oranı	Bütün Cümlelere Oranı
[Ö] + Z.T. + Z.T. + Y.T. + Y	8	%2,21	%1,64
[Ö] + Z.T. + Z.T. + N + Y	3	%0,74	%0,55
[Ö] + Z.T. + N + Z.T. + Y	1	%0,25	%0,18
[Ö] + Z.T. + Y.T. + Z.T. + Y	2	%0,49	%0,36
Ö + Z.T. + N + Z.T. + Y	1	%0,25	%0,18
[Ö] + Z.T. + N + Y.T. + Y	2	%0,49	%0,36
[Ö] + N + Y.T. + Z.T. + Y	2	%0,49	%0,36
[Ö] + Y.T. + Z.T. + N + Y	2	%0,49	%0,36
Z.T. + Ö + Z.T. + Y.T. + Y	3	%0,74	%0,55
Ö + Z.T. + Y + N + Z.T.	1	%0,25	%0,18
Ö + Y.T. + Y.T. + Z.T. + Y	1	%0,25	%0,18
Ö + Y.T. + Z.T. + N + Y	1	%0,25	%0,18
Z.T. + Y.T. + Y.T. + Ö + Y	1	%0,25	%0,18
Z.T. + Ö + N + Z.T. + Y	1	%0,25	%0,18
Z.T. + Ö + N + Y.T. + Y	1	%0,25	%0,18

17. TABLO (DEVAM)**5 UNSURLU FİİL CÜMLESİ KALIPLARININ FİİL CÜMLELERİ VE
BÜTÜN CÜMLELER İÇİNDEKİ DURUMU**

Cümle Kalıbı	Sayı	Fiil Cümlelerine Oranı	Bütün Cümlelere Oranı
Z.T. + Z.T. + Y.T. + Ö + Y	1	%0,25	%0,18
Z.T. + Ö + Z.T. + Z.T. + Y	1	%0,25	%0,18
Y.U. + [Ö] + N + Z.T. + Y	4	%0,98	%0,73
Y.U. + Ö + N + Z.T. + Y	4	%0,98	%0,73
Y.U. + [Ö] + Z.T. + N + Y	3	%0,74	%0,55
Y.U. + [Ö] + Y.T. + N + Y	2	%0,49	%0,36
Y.U. + Z.T. + Ö + Z.T. + Y	2	%0,49	%0,36
Y.U. + Z.T. + Ö + N + Y	2	%0,49	%0,36
Y.U. + [Ö] + Z.T. + Y.T. + Y	2	%0,49	%0,36
Y.U. + [Ö] + Z.T. + Z.T. + Y	1	%0,25	%0,18
Y.U. + Ö + Z.T. + Z.T. + Y	1	%0,25	%0,18
Y.U. + [Ö] + N + Y.T. + Y	1	%0,25	%0,18
Y.U. + Ö + Y.T. + Z.T. + Y	1	%0,25	%0,18
Y.U. + Ö + Y.T. + Y.T. + Y	1	%0,25	%0,18
Y.U. + N + Z.T. + Ö + Y	1	%0,25	%0,18

2.5. Altı Unsurlu Cümleler

2.5.1. “ [Ö] + Z.T. + Z.T. + N + Z.T. + Y ” Cümlesi

Bu kalıpta kurulmuş 1 cümle vardır. Bu cümlenin fiil cümleleri içindeki oranı %0,25'tir. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,18'dir.

Bütün erkek çocuklarını peşime takarak tahta atlarımızla mahalleyi tıkdık tıkdık koşuyorduk. (6-3/17)

2.5.2. “ [Ö] + N + Z.T. + Z.T. + Z.T. + Y ” Cümlesi

Bu kalıpta kurulmuş 1 cümle vardır. Bu cümlenin fiil cümleleri içindeki oranı %0,25'tir. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,18'dir.

Oyun oynamayı bir yetişkin için soyutlaşan boyutlarda hâlâ çok severim. (6-3/4)

2.5.3. “ Z.T. + Ö + Z.T. + Y.T. + N + Y ” Cümlesi

Bu kalıpta kurulmuş 1 cümle vardır. Bu cümlenin fiil cümleleri içindeki oranı %0,25'tir. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,18'dir.

Ara sıra ihtiyar, bir hıçkırığa benzeyen sedasıyla, ona unuttuğu bazı noktaları hatırlatıyor. (4-5/2)

2.5.4. “ Y.U. + [Ö] + Z.T. + Z.T. + Z.T. + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 3 cümle vardır. Bu cümlenin fiil cümleleri içindeki oranı %0,74'tür. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,55'tir.

Ve başarısız olduklarında cetvelle bir güzel paklıyordum. (6-3/13)

2.5.5. “ Y.U. + Ö + Z.T. + Y.T. + N + Y ” Cümleleri

Bu kalıpta kurulmuş 2 cümle vardır. Bu cümlenin fiil cümleleri içindeki oranı %0,49'dur. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,36'dır.

Nitekim ünlü İskenderiye Kütüphanesi'nin başında bulunan Yunanlı düşünür Eratosthenes, bir gün kütüphaneye gelen ziyaretçilerden ilginç bir söylenti duydu. (3-2/10)

2.5.6. “ Y.U. + [Ö] + Z.T. + N + Z.T. + Y ” Cümlesi

Bu kalıpta kurulmuş 1 cümle vardır. Bu cümlenin fiil cümleleri içindeki oranı %0,25'tir. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,18'dir.

Ama gerçeği öğrenene kadar Dünya'nın ne kadar büyük bir gezegen olduğunu hâlâ bilmiyorlardı. (3-4/17)

2.5.7. “ Y.U. + [Ö] + Z.T. + Y.T. + Z.T. + Y ” Cümlesi

Bu kalıpta kurulmuş 1 cümle vardır. Bu cümlenin fiil cümleleri içindeki oranı %0,25'tir. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,18'dir.

Peki, bir yerde Güneş tam tepedeyken aynı anda bir başka yerde nasıl eğik olabiliyordu? (3-2/18)

2.5.8. “ Y.U. + [Ö] + N + Y.T. + Z.T. + Y ” Cümlesi

Bu kalıpta kurulmuş 1 cümle vardır. Bu cümlenin fiil cümleleri içindeki oranı %0,25'tir. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,18'dir.

Ve bunları mahalledeki çocuklara öyle yansıttım. (6-4/5)

2.5.9. “ Y.U. + Z.T. + Ö + Z.T. + Y.T. + Y ” Cümlesi

Bu kalıpta kurulmuş 1 cümle vardır. Bu cümlenin fiil cümleleri içindeki oranı %0,25'tir. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,18'dir.

Hatta bu türlü insanlarla konuşmaya gittiniz mi söz yavaş yavaş güzel konuşanın, tatlı dillinin ağızında kalır. (5-3/3)

2.5.10. “ Y.U. + Ö + N + Z.T. + Z.T. + Y ” Cümlesi

Bu kalıpta kurulmuş 1 cümle vardır. Bu cümlenin fiil cümleleri içindeki oranı %0,25'tir. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,18'dir.

Doğrusunu istersen ben de eski yazıyı vaktiyle sana mektup yaza yaza öğrenmiştim. (1-3/19)

2.5.11. “ Y.U. + [Ö] + Z.T. + Y.T. + Y.T. + Y ” Cümlesi

Bu kalıpta kurulmuş 1 cümle vardır. Bu cümlenin fiil cümleleri içindeki oranı %0,25'tir. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,18'dir.

Ve sürekli batıya giderek Asya'ya doğudan ulaşacaktı. (3-4/11)

18. TABLO

**6 UNSURLU FİİL CÜMLESİ KALIPLARININ FİİL CÜMLELERİ VE
BÜTÜN CÜMLELER İÇİNDEKİ DURUMU**

Cümle Kalıbı	Sayı	Fiil Cümlelerine Oranı	Bütün Cümlelere Oranı
[Ö] + Z.T. + Z.T. + N. + Z.T. + Y	1	%0,25	%0,18
[Ö] + N + Z.T. + Z.T. + Z.T. + Y	1	%0,25	%0,18
Z.T. + Ö + Z.T. + Y.T. + N + Y	1	%0,25	%0,18
Y.U. + [Ö] + Z.T. + Z.T. + Z.T. + Y	3	%0,74	%0,55
Y.U. + Ö + Z.T. + Y.T. + N + Y	2	%0,49	%0,36
Y.U. + [Ö] + Z.T. + N + Z.T. + Y	1	%0,25	%0,18
Y.U. + [Ö] + Z.T. + Y.T. + Z.T. + Y	1	%0,25	%0,18
Y.U. + [Ö] + N + Y.T. + Z.T. + Y	1	%0,25	%0,18
Y.U. + Z.T. + Ö + Z.T. + Y.T. + Y	1	%0,25	%0,18
Y.U. + Ö + N + Z.T. + Z.T. + Y	1	%0,25	%0,18
Y.U. + [Ö] + Z.T. + Y.T. + Y.T. + Y	1	%0,25	%0,18

2.6. Yedi Unsurlu Cümleler

2.6.1. “ Y.U. + Z.T. + Ö + Z.T. + Z.T. + N + Y ” Cümlesi

Bu kalıpta kurulmuş 1 cümle vardır. Bu cümlenin fiil cümleleri içindeki oranı %0,25'tir. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,18'dir.

Buna karşın, 1519'da 265 kişilik mürettebatla İspanya'dan yola çıkan beş gemiden biri ve 18 kişi, Dünya çevresindeki yolculuğu tamamlayarak üç yıl sonra İspanya'ya geri dönmeyi başardı. (3-4/24)

2.6.2. “ Y.U. + [Ö] + Z.T. + N + Y.T. + Y + Z.T. ” Cümlesi

Bu kalıpta kurulmuş 1 cümle vardır. Bu cümlenin fiil cümleleri içindeki oranı %0,25'tir. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,18'dir.

Ve hala Peter Pan'a inanan o küçük kıızı içimde herkesten gizli bir yerde korurum özenle... (6-4/15)

2.6.3. “ Y.U. + Z.T. + Z.T. + Ö + N + Z.T. + Y ” Cümlesi

Bu kalıpta kurulmuş 1 cümle vardır. Bu cümlenin fiil cümleleri içindeki oranı %0,25'tir. Bütün cümlelerin içindeki oranı ise %0,18'dir.

Ancak hiçi kuşkusuz özellikle Atatürk, bu iki kavramı toplum tabanıyla da bütünleştirmeye çalışmıştır. (2-3/9)

19. TABLO

7 UNSURLU FİİL CÜMLESİ KALIBININ FİİL CÜMLELERİ VE BÜTÜN CÜMLELER İÇİNDEKİ DURUMU

Cümle Kalıbı	Sayı	Fiil Cümlelerine Oranı	Bütün Cümlelere Oranı
Y.U. + Z.T. + Ö + Z.T. + Z.T. + N + Y	1	%0,25	%0,18
Y.U. + [Ö] + Z.T. + N + Y.T. + Y + Z.T.	1	%0,25	%0,18
Y.U. + Z.T. + Z.T. + Ö + N + Z.T. + Y	1	%0,25	%0,18

**2. İlköğretim 8. Sınıf Türkçe Ders Kitabı'nda Kullanılan Cümle Kalıpları,
Genel Sonuç Tablosu ve Yorumları**

20. TABLO

**İLKÖĞRETİM 8. SINIF TÜRKÇE DERS KİTABINDAKİ METİNLERDE
KULLANILAN CÜMLE KALIPLARI**

Sıra	Cümle Kalıbı	Toplam 548 Cümle	Yüzde 548 Cümle	Tür	Toplam 548 Cümle	Yüzde 548 Cümle
1	Ö + Y	81	%14,78	İ	63	%11,50
				F	18	%3,28
2	[Ö] + Y	27	%4,93	İ	6	%1,09
				F	21	%3,83
3	Y + Ö	1	%0,18	İ	1	%0,18
				F	0	0
4	Ö + Z.T. + Y	38	%6,93	İ	13	%2,37
				F	25	%4,56
5	Z.T. + Ö + Y	20	%3,65	İ	11	%2,01
				F	9	%1,64
6	Y.T. + Ö + Y	16	%2,92	İ	11	%2,01
				F	5	%0,91

20. TABLO (DEVAM)**İLKÖĞRETİM 8. SINIF TÜRKÇE DERS KİTABINDAKİ METİNLERDE
KULLANILAN CÜMLE KALIPLARI**

Sıra	Cümle Kalıbı	Toplam 548 Cümle	Yüzde 548 Cümle	Tür	Toplam 548 Cümle	Yüzde 548 Cümle
7	[Ö] + Z.T. + Y	29	%5,29	İ	4	%0,73
				F	25	%4,56
8	Ö + N + Y	8	%1,46	İ	0	0
				F	8	%1,46
9	[Ö] + N + Y	45	%8,21	İ	0	0
				F	45	%8,21
10	[Ö] + Y.T. + Y	13	%2,01	İ	2	%0,36
				F	11	%2,01
11	Ö + Y.T. + Y	15	%2,74	İ	5	%0,91
				F	10	%1,82
12	Z.T. + Y + Ö	1	%0,18	İ	0	0
				F	1	%0,18
13	Z.T. + Y.T. + Y	1	%0,18	İ	0	0
				F	1	%0,18

20. TABLO (DEVAM)**İLKÖĞRETİM 8. SINIF TÜRKÇE DERS KİTABINDAKİ METİNLERDE
KULLANILAN CÜMLE KALIPLARI**

Sıra	Cümle Kalıbı	Toplam 548 Cümle	Yüzde 548 Cümle	Tür	Toplam 548 Cümle	Yüzde 548 Cümle
14	Y.T. + Z.T. + Y	1	%0,18	İ	0	0
				F	1	%0,18
15	Y.U. + Ö + Y	18	%3,28	İ	12	%2,19
				F	6	%1,09
16	Y.U. + [Ö] + Y	5	%0,91	İ	2	%0,36
				F	3	%0,55
17	Ö + N + Z.T. + Y	5	%0,91	İ	0	0
				F	5	%0,91
18	[Ö] + N + Z.T. + Y	13	%2,37	İ	0	0
				F	13	%2,37
19	Ö + Z.T. + N + Y	11	%2,01	İ	0	0
				F	11	%2,01
20	[Ö] + Z.T. + N + Y	20	%3,65	İ	0	0
				F	20	%3,65

20. TABLO (DEVAM)**İLKÖĞRETİM 8. SINIF TÜRKÇE DERS KİTABINDAKİ METİNLERDE
KULLANILAN CÜMLE KALIPLARI**

Sıra	Cümle Kalıbı	Toplam 548 Cümle	Yüzde 548 Cümle	Tür	Toplam 548 Cümle	Yüzde 548 Cümle
21	Ö + Z.T. + Z.T. + Y	4	%0,73	İ	2	%0,36
				F	2	%0,36
22	[Ö] + Z.T. + Z.T. + Y	13	%2,37	İ	0	0
				F	13	%2,37
23	Ö + Y.T. + Z.T. + Y	5	%0,91	İ	0	0
				F	5	%0,97
24	Z.T. + Ö + Z.T. + Y	7	%1,28	İ	0	0
				F	7	%1,28
25	[Ö] + Y.T. + N + Y	5	%0,91	İ	0	0
				F	5	%0,91
26	[Ö] + Z.T. + Y.T. + Y	14	%2,55	İ	0	0
				F	14	%2,55
27	Ö + Z.T. + Y.T. + Y	6	%1,09	İ	0	0
				F	6	%1,09

20. TABLO (DEVAM)**İLKÖĞRETİM 8. SINIF TÜRKÇE DERS KİTABINDAKİ METİNLERDE
KULLANILAN CÜMLE KALIPLARI**

Sıra	Cümle Kalıbı	Toplam 548 Cümle	Yüzde 548 Cümle	Tür	Toplam 548 Cümle	Yüzde 548 Cümle
28	Z.T. + Ö + N + Y	5	%0,91	İ	0	0
				F	5	%0,91
29	[Ö] + N + Y.T. + Y	4	%0,73	İ	0	0
				F	4	%0,73
30	Y.T. + Ö + Z.T. + Y	2	%0,36	İ	0	0
				F	2	%0,36
31	Z.T. + Z.T. + Ö + Y	3	%0,55	İ	0	0
				F	3	%0,55
32	Y.U. + [Ö] + Z.T. + Y	5	%0,91	İ	3	%0,55
				F	2	%0,36
33	Y.U. + Ö + Z.T. + Y	9	%1,51	İ	3	%0,42
				F	6	%1,09
34	Y.U. + Ö + Y + Z.T.	1	%0,18	İ	1	%0,18
				F	0	0

20. TABLO (DEVAM)**İLKÖĞRETİM 8. SINIF TÜRKÇE DERS KİTABINDAKİ METİNLERDE
KULLANILAN CÜMLE KALIPLARI**

Sıra	Cümle Kalıbı	Toplam 548 Cümle	Yüzde 548 Cümle	Tür	Toplam 548 Cümle	Yüzde 548 Cümle
35	Y.U. + Y.T. + Ö + Y	1	%0,18	İ	1	%0,18
				F	0	0
36	Y.U. + Z.T. + Ö + Y	5	%0,91	İ	1	%0,18
				F	4	%0,73
37	Y.U. + [Ö] + N + Y	7	%1,28	İ	0	0
				F	7	%1,28
38	Y.U. + Ö + Y.T. + Y	5	%0,91	İ	0	0
				F	5	%0,91
39	Y.U. + Ö + N + Y	3	%0,55	İ	0	0
				F	3	%0,55
40	Y.U. + [Ö] + Y.T. + Y	1	%0,18	İ	0	0
				F	1	%0,18
41	Y.U. + [Ö] + Y + N	1	%0,18	İ	0	0
				F	1	%0,18

20. TABLO (DEVAM)**İLKÖĞRETİM 8. SINIF TÜRKÇE DERS KİTABINDAKİ METİNLERDE
KULLANILAN CÜMLE KALIPLARI**

Sıra	Cümle Kalıbı	Toplam 548 Cümle	Yüzde 548 Cümle	Tür	Toplam 548 Cümle	Yüzde 548 Cümle
42	[Ö] + Z.T. + Z.T. + N + Y	3	%0,55	İ	0	0
				F	3	%0,55
43	[Ö] + Z.T. + N + Z.T. + Y	1	%0,18	İ	0	0
				F	1	%0,18
44	[Ö] + Z.T. + Z.T. + Y.T. + Y	8	%1,46	İ	0	0
				F	8	%1,46
45	Z.T. + Ö + Z.T. + Y.T. + Y	3	%0,55	İ	0	0
				F	3	%0,55
46	Ö + Z.T. + N + Z.T. + Y	1	%0,18	İ	0	0
				F	1	%0,18
47	[Ö] + Z.T. + Y.T. + Z.T. + Y	2	%0,36	İ	0	0
				F	2	%0,36
48	[Ö] + N + Y.T. + Z.T. + Y	2	%0,36	İ	0	0
				F	2	%0,36

20. TABLO (DEVAM)

İLKÖĞRETİM 8. SINIF TÜRKÇE DERS KİTABINDAKİ METİNLERDE
KULLANILAN CÜMLE KALIPLARI

Sıra	Cümle Kalıbı	Toplam 548 Cümle	Yüzde 548 Cümle	Tür	Toplam 548 Cümle	Yüzde 548 Cümle
49	[Ö] + Z.T. + N + Y.T. + Y	2	%0,36	İ	0	0
				F	2	%0,36
50	[Ö] + Y.T. + Z.T. + N + Y	2	%0,36	İ	0	0
				F	2	%0,36
51	Z.T. + Z.T. + Y.T. + Ö + Y	1	%0,18	İ	0	0
				F	1	%0,18
52	Ö + Y.T. + Z.T. + N + Y	1	%0,18	İ	0	0
				F	1	%0,18
53	Z.T. + Y.T. + Y.T. + Ö + Y	1	%0,18	İ	0	0
				F	1	%0,18
54	Ö + Z.T. + Y + N + Z.T.	1	%0,18	İ	0	0
				F	1	%0,18
55	Ö + Y.T. + Y.T. + Z.T. + Y	1	%0,18	İ	0	0
				F	1	%0,18

20. TABLO (DEVAM)**İLKÖĞRETİM 8. SINIF TÜRKÇE DERS KİTABINDAKİ METİNLERDE
KULLANILAN CÜMLE KALIPLARI**

Sıra	Cümle Kalıbı	Toplam 548 Cümle	Yüzde 548 Cümle	Tür	Toplam 548 Cümle	Yüzde 548 Cümle
56	Z.T. + Ö + N + Z.T. + Y	1	%0,18	İ	0	0
				F	1	%0,18
57	Z.T. + Ö + Z.T. + Z.T. + Y	1	%0,18	İ	0	0
				F	1	%0,18
58	Z.T. + Ö + N + Y.T. + Y	1	%0,18	İ	0	0
				F	1	%0,18
59	Y.U. + [Ö] + N + Z.T. + Y	4	%0,73	İ	0	0
				F	4	%0,73
60	Y.U. + Ö + N + Z.T. + Y	4	%0,73	İ	0	0
				F	4	%0,73
61	Y.U. + [Ö] + Z.T. + N + Y	3	%0,55	İ	0	0
				F	3	%0,55
62	Y.U. + [Ö] + Y.T. + N + Y	2	%0,36	İ	0	0
				F	2	%0,36

20. TABLO (DEVAM)**İLKÖĞRETİM 8. SINIF TÜRKÇE DERS KİTABINDAKİ METİNLERDE
KULLANILAN CÜMLE KALIPLARI**

Sıra	Cümle Kalıbı	Toplam 548 Cümle	Yüzde 548 Cümle	Tür	Toplam 548 Cümle	Yüzde 548 Cümle
63	Y.U. + Z.T. + Ö + Z.T. + Y	2	%0,36	İ	0	0
				F	2	%0,36
64	Y.U. + Z.T. + Ö + N + Y	2	%0,36	İ	0	0
				F	2	%0,36
65	Y.U. + [Ö] + Z.T. + Y.T. + Y	2	%0,36	İ	0	0
				F	2	%0,36
66	Y.U. + [Ö] + Z.T. + Z.T. + Y	1	%0,18	İ	0	0
				F	1	%0,18
67	Y.U. + Ö + Z.T. + Z.T. + Y	1	%0,18	İ	0	0
				F	1	%0,18
68	Y.U. + [Ö] + N + Y.T. + Y	1	%0,18	İ	0	0
				F	1	%0,18
69	Y.U. + Ö + Y.T. + Z.T. + Y	1	%0,18	İ	0	0
				F	1	%0,18

20. TABLO (DEVAM)**İLKÖĞRETİM 8. SINIF TÜRKÇE DERS KİTABINDAKİ METİNLERDE
KULLANILAN CÜMLE KALIPLARI**

Sıra	Cümle Kalıbı	Toplam 548 Cümle	Yüzde 548 Cümle	Tür	Toplam 548 Cümle	Yüzde 548 Cümle
70	Y.U. + Ö + Y.T. + Y.T. + Y	1	%0,18	İ	0	0
				F	1	%0,18
71	Y.U. + N + Z.T. + Ö + Y	1	%0,18	İ	0	0
				F	1	%0,18
72	[Ö] + N + Z.T. + Z.T. + Z.T. + Y	1	%0,18	İ	0	0
				F	1	%0,18
73	[Ö] + Z.T. + Z.T. + N + Z.T. + Y	1	%0,18	İ	0	0
				F	1	%0,18
74	Z.T. + Ö + Z.T. + Y.T. + N + Y	1	%0,18	İ	0	0
				F	1	%0,18
75	Y.U. + [Ö] + Z.T. + Z.T. + Z.T. + Y	3	%0,55	İ	0	0
				F	3	%0,55
76	Y.U. + Ö + Z.T. + Y.T. + N + Y	2	%0,36	İ	0	0
				F	2	%0,36

20. TABLO (DEVAM)

İLKÖĞRETİM 8. SINIF TÜRKÇE DERS KİTABINDAKİ METİNLERDE
KULLANILAN CÜMLE KALIPLARI

Sıra	Cümle Kalıbı	Toplam 548 Cümle	Yüzde 548 Cümle	Tür	Toplam 548 Cümle	Yüzde 548 Cümle
77	Y.U. + [Ö] + Z.T. + N + Z.T. + Y	1	%0,18	İ	0	0
				F	1	%0,18
78	Y.U. + [Ö] + Z.T. + Y.T. + Z.T. + Y	1	%0,18	İ	0	0
				F	1	%0,18
79	Y.U. + [Ö] + N + Y.T. + Z.T. + Y	1	%0,18	İ	0	0
				F	1	%0,18
80	Y.U. + Z.T. + Ö + Z.T. + Y.T. + Y	1	%0,18	İ	0	0
				F	1	%0,18
81	Y.U. + Ö + N + Z.T. + Z.T. + Y	1	%0,18	İ	0	0
				F	1	%0,18
82	Y.U. + [Ö] + Z.T. + Y.T. + Y.T. + Y	1	%0,18	İ	0	0
				F	1	%0,18
83	Y.U. + Z.T. + Ö + Z.T. + Z.T. + N + Y	1	%0,18	İ	0	0
				F	1	%0,18

20. TABLO (DEVAM)

İLKÖĞRETİM 8. SINIF TÜRKÇE DERS KİTABINDAKİ METİNLERDE KULLANILAN CÜMLE KALIPLARI

Sıra	Cümle Kalıbı	Toplam 548 Cümle	Yüzde 548 Cümle	Tür	Toplam 548 Cümle	Yüzde 548 Cümle
84	Y.U. + [Ö] + Z.T. + N + Y.T. + Y + Z.T.	1	%0,18	İ	0	0
				F	1	%0,18
85	Y.U. + Z.T. + Z.T. + Ö + N + Z.T. + Y	1	%0,18	İ	0	0
				F	1	%0,18

İlköğretim 8. Sınıf Türkçe Ders Kitabı'ndan seçilen metinlerdeki cümle kalıpları incelendiğinde 86 çeşit cümle ile karşılaşmıştır. Bu cümle türlerinin %14,78'lik kısmı Ö + Y cümlelerinden oluşmaktadır. Bunu %8,21'lik oranla [Ö] + N + Y cümleleri ve %6,93'lük oranla Ö + Z.T. + Y'den oluşan cümleler takip etmektedir. Sadece 1 kez kullanılmış olan 37 adet cümle kalıbı bulunmaktadır.

Metinlerdeki cümleler yüklem türü bakımından incelendiğinde yüklemi fiilden oluşan cümle sayısının 407 olduğu görülmektedir. Fiil cümlelerinde en çok kullanılan cümle kalıbı %8,21 oranla [Ö] + N + Y cümleleri oluştururken, bunları %4,56 ile Ö + Z.T. + Y ve [Ö] + Z.T. + Y, %3,83 ile [Ö] + Y cümlelerinin takip ettiği görülmektedir. Yüklemi isimden oluşan cümle sayısı ise 141'dir. İsim cümlelerinde en çok kullanılan cümle kalıbı %11,50'lik oranla Ö + Y cümleleri iken bunu %2,37'lik oranla Ö + Z.T. + Y cümleleri ve %2,19'lük oranla Y.U. + Ö + Y cümleleri izlemektedir.

Cümle çeşitliliğine bakıldığında yüklemi fiilden oluşan 3 unsurlu cümlelerde yoğunlaşma görülürken, yüklemi isimden oluşan cümlelerde ise bu yoğunluğun 2

unsurlu cümlelerde olduğu görülmektedir. Buradan yola çıkarak Türkçe ders kitabında kullanılan metinlerde fazla ayrıntıya girilmediği söylenebilir.

Tablo incelendiğinde sadece yüklemden oluşan bir unsurlu cümlelerin kullanılmadığı görülmektedir.

109 (%19,89) adet olan iki unsurlu cümlelerde en çok kullanılan cümle kalıbı Ö + Y'dir. Böyle oluşmuş cümle sayısının 81 (%14,78) adet olduğu görülmektedir. Bundan başka 27 (%4,93) adet cümleden oluşan [Ö] + Y cümlesi bulunmaktadır.

210 (%38,32) adet cümleden oluşan üç unsurlu cümlelerde en çok kullanılan cümle kalıbı [Ö] + N + Y'dir. Böyle oluşmuş cümle sayısının 45 (%8,21) adet olduğu görülmektedir. Bunu 38 (%6,93) adet ile Ö + Z.T. + Y ve 29 (%5,29) adet ile [Ö] + Z.T. + Y cümleleri izlemektedir.

155 (%28,16) adet cümleden oluşan dört unsurlu cümlelerde en çok kullanılan cümle kalıbı [Ö] + Z.T. + N + Y'dir. Bu şekilde oluşan cümle sayısının 20 (%3,65) adet olduğu görülmektedir. Bunu 14 (%2,55) adet ile [Ö] + Z.T + Y.T. + Y ve 13 (%2,37) adet ile [Ö] + N + Z.T. + Y ve Ö + Z.T. + Z.T. + Y cümleleri izlemektedir.

57 (%10,40) adet cümleden oluşan beş unsurlu cümlelerde en çok kullanılan cümle kalıbı [Ö] + Z.T. + Z.T. + Y.T. + Y'dir. Bu şekilde oluşan cümle sayısının 8 (%1,46) adet olduğu görülmektedir. Bunu 4 (%0,73) adet ile [Ö] + C.B.T + N + Z.T. + Y ve Y.U. + Ö + N + Z.T. + Y cümleleri takip etmektedir.

14 (%2,68) adet cümleden oluşan altı unsurlu cümlelerde en çok kullanılan cümle kalıbı Y.U. + [Ö] + Z.T. + Z.T. + Z.T. + Y'dir. Bu şekilde oluşan cümle sayısının 3 (%0,55) adet olduğu görülmektedir. Bunu 2 (%0,36) adet ile Y.U. + Ö + Z.T. + Y.T. + N + Y cümleleri takip etmektedir. Kalan cümlelerin hepsi tek tip cümledir. Ayrıca 3 (%0,55) adet de yedi unsurlu cümle bulunmaktadır.

3. BÖLÜM: ÖĞRENCİ KOMPOZİSYONLARI VE 8. SINIF TÜRKÇE DERS KİTABI METİNLERİ CÜMLE KALIPLARININ KARŞILAŞTIRILMASI

1. Yüklemelerin Türüne Göre Karşılaştırma

21. TABLO

YÜKLEMİN TÜRÜNE GÖRE KARŞILAŞTIRMA SONUÇLARI

Yüklem Türü	Öğrenci Cümleleri	Kitap Cümleleri
Fiil	1278 (%76,16)	407 (%74,27)
İsim	400 (%23,84)	141 (%25,73)
Toplam	1678	548

Öğrenciler çalışmalarında %76,16 oranında fiil cümlelerini kullanırken ders kitabında %74,27 oranında buna yer verilmiştir. Bu tabloya bakıldığında yüklemi fiil olan cümlelerin kullanımının daha yaygın olduğunu görülmektedir. Yüklemi isim olan cümlelerin kullanımına bakıldığında öğrencilerin çalışmalarındaki oran %23,84 iken kitaptaki metinlerde oran %25,73'tür. Rakamların birbirine paralelliği dikkate alınacak olursa yüklemi fiil olan cümlelere daha çok başvurulduğu söylenebilir.

2. Unsur Sayısına Göre Karşılaştırma

22. TABLO

UNSUR SAYISINA GÖRE KARŞILAŞTIRMA SONUÇLARI

Unsur Sayısı	Öğrenci Cümleleri	Kitap Cümleleri
1 Unsurlu	0	0
2 Unsurlu	332 (%19,79)	109 (%19,89)
3 Unsurlu	562 (%33,49)	210 (%38,32)

22. TABLO (DEVAM)

UNSUR SAYISINA GÖRE KARŞILAŞTIRMA SONUÇLARI

Unsur Sayısı	Öğrenci Cümleleri	Kitap Cümleleri
4 Unsurlu	570 (%34,03)	155 (%28,16)
5 Unsurlu	191 (%11,38)	57 (%10,40)
6 Unsurlu	20 (%1,19)	14 (%2,68)
7 Unsurlu	3 (%0,18)	3 (%0,55)
Toplam	1678	548

Tablo incelendiğinde öğrenci cümleleri ve kitapta yer verilen metinlerin cümleleri arasında bir paralellik olduğu görülmektedir. Öğrenci cümlelerinde en fazla 4 unsurlu cümlelere daha çok yer verilirken ve kitapta yer verilen metinlerde ise 3 unsurlu cümlelere daha yer verildiği görülmüştür. Öğrencilerin cümlelerinde ve kitap metinlerinin cümlelerinde tek unsurlu cümlelerin hiç kullanılmadığı dikkat çekmektedir. Yine her ikisinde de iki unsurlu cümlelerin arasındaki oranın birbirine yakın olması gözden kaçmaması gereken bir noktadır. Öğrencilerin beş unsurlu cümleleri kitapta yer verilen metinlere göre biraz daha fazla kullandıkları görülmüştür. Öğrencilerin altı unsurlu cümleleri düşük oranda kullandıkları görülürken yedi unsurlu sadece üç cümle kullanmışlardır. Kitap metinlerinin ise bu cümlelere öğrencilere kıyasla biraz daha fazla oranda yer vermiş olduğu da görülmektedir.

3. Unsurların Farklı Dizilişlerine Göre Karşılaştırma

23. TABLO

UNSURLARIN FARKLI DİZİLİŞLERİNE GÖRE KARŞILAŞTIRMA SONUÇLARI

Unsur Sayısı	Öğrenci Cümleleri	Kitap Cümleleri
1 Unsurlu	0	0
2 Unsurlu	3 Tip Cümle	3 Tip Cümle
3 Unsurlu	17 Tip Cümle	13 Tip Cümle
4 Unsurlu	33 Tip Cümle	25 Tip Cümle
5 Unsurlu	44 Tip Cümle	30 Tip Cümle
6 Unsurlu	15 Tip Cümle	11 Tip Cümle
7 Unsurlu	2 Tip Cümle	3 Tip Cümle
Toplam	114 Tip Cümle	85 Tip Cümle

Tablo incelendiğinde birbirine paralel artış ve azalışlar dikkat çekmektedir.

Bir unsurlu cümlelere öğrencilerin çalışma kâğıtlarında ve Türkçe ders kitabındaki metinlerde hiç rastlanmamıştır.

İki unsurlu cümlelere hem öğrencilerin çalışma kâğıtlarında hem de kitap metinlerinde yer verilmiştir.

Üç unsurlu cümlelerin kullanımında belirgin bir artış olmuştur ve yine her ikisinde de üç unsurlu cümlelere yer verilmiştir.

Dört unsurlu cümleler incelendiğinde hem öğrencilerin çalışmalarında hem de kitap metinlerinde farklı tipte kalıpların kullanımında artış gözlemlenmiştir.

Beş unsurlu cümle kalıplarının sayısı hem öğrenci çalışmalarında hem de kitap metinlerinde en fazla kullanılan kalıp olarak dikkat çekmektedir. Özellikle öğrenciler çok fazla tipte beş unsurlu cümleler oluşturmuşlardır.

Altı unsurlu cümlelerde belirgin bir azalma olmuş, öğrencilerin cümlelerinde ve kitapta yer alan metinlerde az sayıda olsa da altı unsurlu cümlelere yer verilmiştir.

Yedi unsurlu cümlelere bakıldığında öğrenci cümlelerinde iki ve kitap cümlelerinde üç tip kalıp kullanıldığı görülmüştür.

4. Yüklemin Yerine Göre Karşılaştırma

24. TABLO

YÜKLEMİN YERİNE GÖRE KARŞILAŞTIRMA SONUÇLARI

Yüklem Yeri	Öğrenci Cümleleri	Kitap Cümleleri
Sonda Bulunan	105 (%92,24)	80 (%93,02)
Sonda Bulunmayan	9 (%7,76)	6 (%6,98)
Toplam	114	86

Tablodan da anlaşılacağı üzere yüklem öğrencilerin çalışmalarında ve kitap metinlerinde büyük bir oranla sonda kullanıldığı görülmektedir. Buradan hareketle şöyle denilebilir ki yazılı metinlerdeki cümle kalıplarında sonda kullanılan hâkim unsur yüklemidir.

5. Cümle Kalıplarında Kullanılan Unsurlara Göre Karşılaştırma

25. TABLO

KULLANILAN UNSURLARA GÖRE KARŞILAŞTIRMA SONUÇLARI

Unsur Türü	Öğrenci Cümleleri	Kitap Cümleleri
Yüklem	116 (%22,22)	86 (%22,22)
Özne	111 (%21,26)	84 (%21,37)
Nesne	50 (%9,58)	39 (%10,08)
Zarf Tümleci	137 (%26,25)	98 (%25,32)
Yer Tamlayıcısı	56 (%10,73)	41 (%10,59)
Yardımcı Unsur	49 (%9,39)	37 (%9,56)
Toplam	522	387

Tablo incelendiğinde kullanılan unsur sayıları arasındaki artış ve azalışlarda bir paralellik olduğu görülmektedir. Tablodan da anlaşılacağı üzere cümle kalıplarında kelimeler seçilirken durum, yön, zaman ve miktar belirten kelimelere daha çok yer verilmektedir. Bu sonuç da gayet normaldir. Çünkü zarflar genel niteleyici olduğu için diğer unsurlara oranla daha sık geçmesi dil mantığı açısından uygundur. Zarf tümleci kullanım oranı öğrencilerde %26,25 iken, metinlerde %25,32'dir. Zarf tümlecini öğrencilerde ve metinlerde %22,22'lik oranla yüklem izlemektedir. Yüklem olan unsurlar zaten cümle sayıldığı için cümle kalıbı sayısı ile yüklem sayısı aynıdır. Bu unsurlardan sonra öğrencilerde %21,26 ve metinlerde %22,37'lik oranlarla özne karşımıza çıkmaktadır. Bunları öğrencilerde %10,73, metinlerde %10,59'luk oranlarla yer tamlayıcısı izlemektedir. Bu unsurlardan sonra ise öğrencilerde %9,58, metinlerde %10,08'lik oranlarıyla nesne görülmektedir. Son olarak da öğrencilerde %9,39, metinlerde %9,56'lık oranlarla yardımcı unsur karşımıza çıkmaktadır.

6. Cümle Kalıplarında Cümleye Başlama Şekline Göre Karşılaştırma

26. TABLO

CÜMLEYE BAŞLAMA ŞEKLİNE GÖRE KARŞILAŞTIRMA SONUÇLARI

Cümleye Başlanan Unsur	Öğrenci Cümleleri	Kitap Cümleleri
Yüklem	1 (%0,86)	1 (%1,16)
Özne	61(%52,59)	49 (%56,98)
Nesne	2 (%1,72)	0
Zarf Tümlenci	17 (%14,66)	13 (%15,12)
Yer Tamlayıcısı	4 (%3,45)	3 (%3,49)
Yardımcı Unsur	29 (%25)	20 (%23,26)
Toplam	114	86

Öğrenci cümlelerinde %52,59 gibi büyük bir oranla özne ile cümleye başlanırken, ders kitabındaki metinlerde bu oranın %56,98 olduğu görülmektedir. Cümle kalıplarındaki yardımcı unsurların yoğun kullanımı göze çarpmaktadır. Öğrenci cümlelerinde yardımcı unsur ile başlayan cümlelerin oranı %25 iken metinlerde yardımcı unsurun cümlenin başında kullanılma oranı %23,26'dır. Bunları öğrencilerde %14,66 ve metinlerde %15,12'lik oranlarıyla zarf tamlayıcısı izlemektedir. Yine öğrenci cümlelerinde %3,45 ve metinlerde 3,49'luk oranlarıyla yer tamlayıcısı karşımıza çıkmaktadır. Nesne ise öğrenci cümlelerinin başında %1,72'lik bir oranla kullanılırken, metinlerde yer alan cümlelerin başında hiç tercih edilmemiştir. Son olarak da öğrencilerde ve metinlerde cümle başlarında %0,86 ve %1,16'lık oranlarıyla yüklem olduğu görülmektedir.

7. En Çok Kullanılan Cümle Kalıbına Göre Karşılaştırma

27. TABLO

EN ÇOK KULLANILAN CÜMLE TİPİNE GÖRE KARŞILAŞTIRMA SONUÇLARI

Sıra	Öğrenci Cümleleri 1678 Cümle	Kitap Cümleleri 548 Cümle
1	Ö + Y (%17,88)	Ö + Y (%14,78)
2	[Ö] + N + Y (%5,66)	[Ö] + N + Y (%8,21)
3	Ö + Z.T. + Y (%4,17)	Ö + Z.T. + Y (%6,93)

Ö + Y kalıbında kurulan cümleler hem öğrenci cümlelerinde hem de metinlerde daha fazla oranlarda kullanılmaktadır. Öğrenci cümlelerinde bu kalıpta kurulan cümlelerin oranı %17,88 iken, metinlerdeki cümlelerde bu oranın %14,78 olduğu görülmektedir. Buradan hem öğrencilerin kompozisyonlarında hem de metinlerde çok fazla ayrıntıya girmeyecek cümleler seçildiği gözden kaçmamaktadır. İkinci olarak en çok kullanılan [Ö] + N + Y cümle kalıbının öğrenci cümlelerinde %5,66, metinlerde ise %8,21 oranında olduğunu görmekteyiz. Üçüncü olarak en çok kullanılan cümle kalıbına bakılacak olursa Ö + Z.T. + Y cümle kalıbının öğrencilerde %4,17, metinlerde ise %6,93'lük oranla yer aldığı görülmektedir. Tablodan anlaşılacağı üzere öğrencilerin kullandığı cümle kalıplarının ve metinlerde kullanılan cümle kalıplarının benzerlik gösterdiği söylenebilir.

SONUÇ

Bingöl ili Merkez ilçesinde bulunan 3 ilköğretim okulundaki 8. Sınıf öğrencilerinden toplanan 150 adet kompozisyon çalışmasından 100 adedi ve yine 8. Sınıf Türkçe Ders Kitabı'ndaki farklı temalardan 6 adet metin seçilerek bunların cümle kalıpları incelenip karşılaştırılmış ve şu sonuçlara ulaşılmıştır:

1. İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin kompozisyonlarındaki cümle kalıpları incelendiğinde 116 çeşit cümle ile karşılaşılmıştır. Bu cümle türlerinin %17,88'lik kısmı Ö + Y cümlelerinden oluşmaktadır. Bunu %5,66'lık oranla [Ö] + N + Y cümleleri ve %4,17'lik oranlarla Ö + Z.T. + Y ve Ö + N + Y cümleleri takip etmektedir. Sadece 1 kez kullanılmış olan 27 adet cümle kalıbı bulunmaktadır.

İlköğretim 8. Sınıf Türkçe Ders Kitabı'ndan seçilen metinlerdeki cümle kalıpları incelendiğinde 86 çeşit cümle kalıbı ile karşılaşılmıştır. Bu cümle türlerinin %14,78'lik kısmı Ö + Y cümlelerinden oluşmaktadır. Bunu %8,21 oranla [Ö] + N + Y cümleleri ve %6,93 oranla Ö + Z.T. + Y'den oluşan cümleler takip etmektedir. Sadece 1 kez kullanılmış olan 36 adet cümle kalıbı bulunmaktadır.

2. Öğrencilerin çalışmaları yüklem türü bakımından incelendiğinde yüklemi fiilden oluşan cümle sayısının 1278, yüklemi isimden oluşan cümle sayısının 400 olduğu görülmektedir. Yüklemi fiilden oluşan en çok cümle kalıbını %5,66'lık oranla [Ö] + N + Y cümleleri oluştururken bunları %4,29 ile Ö + Y, %4,17 ile Ö + N + Y cümlelerinin takip ettiği görülmektedir. Yüklemi isimden oluşan cümle kalıbında en çok kullanılan kalıp %13,59'luk oranla Ö + Y cümleleridir. Bunu %2,26'lık oranla Y.U. + Ö + Y, %1,73'lük oranla Ö + Z.T. + Y cümleleri izlemektedir.

Metinlerdeki cümleler yüklem türü bakımından incelendiğinde yüklemi fiilden oluşan cümle sayısının 407, yüklemi isimden oluşan cümle sayısının 141 olduğu görülmektedir. Yüklemi fiilden oluşan en çok cümle kalıbını %8,21'lik oranla [Ö] + N + Y cümleleri oluştururken, bunları %4,56 ile Ö + Z.T. + Y ve [Ö] + Z.T. + Y, %3,83 ile [Ö] + Y cümlelerinin takip ettiği görülmektedir. Yüklemi isimden oluşan en çok cümle kalıbı %11,50'lik oranla Ö + Y cümleleri iken bunu %2,37'lik oranla Ö + Z.T. + Y cümleleri ve %2,19'luk oranla Y.U. + Ö + Y cümleleri izlemektedir.

Cümlelerde kullanılan yüklem türü açısından öğrencilerin çalışmalarında %76,16 ve metinlerde %74,27 oranlarla fiilin seçilmesi oldukça dikkat çekicidir. Burada Türkçenin geleneksel yapısına uyum söz konusudur.

3. Öğrencilerin çalışmalarında bir unsurdan oluşan yani sadece yüklemden oluşan cümleleri hiç kullanmadıkları görülmektedir.

332 (%19,79) adet olan iki unsurlu cümlelerde en çok kullanılan cümle kalıbı Ö + Y'dir. Böyle oluşmuş cümle sayısının 300 (%17,88) adet olduğu görülmektedir. Bunu 31 (%1,85) adet ile [Ö] + Y cümleleri takip etmektedir. İki unsurlu cümlelerde bu iki tip cümleden başka öğrenciler bir kez Y + Ö cümle tipini kullanmışlardır.

559 (%33,31) adet cümleden oluşan üç unsurlu cümlelerde en çok kullanılan cümle kalıbı [Ö] + N + Y'dir. Böyle oluşmuş cümle sayısının 95 (%5,66) adet olduğu görülmektedir. Bunu 70 (%4,17) adet ile Ö + N + Y ve Ö + Z.T. + Y cümleleri izlemektedir.

570 (%34,03) adet cümleden oluşan dört unsurlu cümlelerde en çok kullanılan cümle kalıbı [Ö] + Z.T. + N + Y'dir. Böyle oluşmuş cümle sayısının 66 (%3,93) adet olduğu görülmektedir. Bunu 39 (%2,32) adet ile [Ö] + N + Z.T. + Y cümleleri ve 35 (%2,09) adet ile Y.U. + Ö + Z.T. + Y cümleleri takip etmektedir.

191 (%11,38) adet cümleden oluşan beş unsurlu cümlelerde en çok kullanılan cümle kalıbı Y.U. + [Ö] + Z.T. + N + Y'dir. Böyle oluşmuş cümle sayısının 22 (%1,31) adet olduğu görülmektedir. Bunu 13 (%0,77) adet ile Y.U. + [Ö] + Z.T. + Z.T. + Y cümleleri ve 12 (%0,72) adet ile Y.U. + Z.T. + Ö + Z.T. + Y cümleleri takip etmektedir.

20 (%1,19) adet cümleden oluşan altı unsurlu cümlelerde en çok kullanılan cümle kalıbı Y.U. + [Ö] + Z.T. + N + Z.T. + Y'dir. Böyle oluşmuş cümle sayısının 3 (%0,18) adet olduğu görülmektedir. Bunları 2 (%0,12) adet ile Z.T. + Z.T. + Ö + Z.T. + Y.T. + Y, Y.U. + [Ö] + N + Z.T. + Y.T. + Y ile Y.U. + [Ö] + Z.T. + Z.T. + N + Y cümleleri takip etmektedir.

3 (%0,18) adet cümleden oluşan yedi unsurlu cümlelerde en çok kullanılan cümle kalıbı Y.U. + [Ö] + Z.T. + Z.T. + N. + Z.T. + Y'dir. Böyle oluşmuş cümle sayısının 2 (%0,12) adet olduğu görülmektedir.

Türkçe ders kitabında yer alan metinlerde bir unsurdan oluşan yani sadece yüklemden oluşan cümlelerin hiç kullanılmadığı görülmektedir.

109 (%19,89) adet olan iki unsurlu cümlelerde en çok kullanılan cümle kalıbı Ö + Y'dir. Böyle oluşmuş cümle sayısının 81 (%14,78) adet olduğu görülmektedir. Bundan başka 27 (%4,93) adet cümleden oluşan [Ö] + Y cümlesi bulunmaktadır.

210 (%38,32) adet cümleden oluşan üç unsurlu cümlelerde en çok kullanılan cümle kalıbı [Ö] + N + Y'dir. Böyle oluşmuş cümle sayısının 45 (%8,21) adet olduğu görülmektedir. Bunu 38 (%6,93) adet ile Ö + Z.T. + Y ve 29 (%5,29) adet ile [Ö] + Z.T. + Y cümleleri izlemektedir.

154 (%28,10) adet cümleden oluşan dört unsurlu cümlelerde en çok kullanılan cümle [Ö] + Z.T. + N + Y'dir. Bu şekilde oluşan cümle sayısının 20 (%3,65) adet olduğu görülmektedir. Bunu 14 (%2,55) adet ile [Ö] + Z.T + Y.T. + Y ve 13 (%2,37) adet ile [Ö] + N + Z.T. + Y ve Ö + Z.T. + Z.T. + Y cümleleri izlemektedir.

57 (%10,40) adet cümleden oluşan beş unsurlu cümlelerde en çok kullanılan cümle kalıbı [Ö] + Z.T. + Z.T. + Y.T. + Y'dir. Bu şekilde oluşan cümle sayısının 8 (%1,46) adet olduğu görülmektedir. Bunu 4 (%0,73) adet ile [Ö] + C.B.T + N + Z.T. + Y ve Y.U. + Ö + N + Z.T. + Y cümleleri takip etmektedir.

15 (%2,74) adet cümleden oluşan altı unsurlu cümlelerde en çok kullanılan cümle kalıbı Y.U. + [Ö] + Z.T. + Z.T. + Z.T. + Y'dir. Bu şekilde oluşan cümle sayısının 3 (%0,55) adet olduğu görülmektedir. Bunu 2 (%0,36) adet ile Y.U. + Ö + Z.T. + Y.T. + N + Y cümleleri takip etmektedir. Kalan cümlelerin hepsi tek tip cümledir. Ayrıca 3 (%0,55) adet de yedi unsurlu cümle bulunmaktadır.

4. Cümlelerde yüklem cümlede bulunduğu yere bakıldığında öğrenci çalışmalarında %92,24, metinlerde ise %93,02 oranlarında yüklem sonda kullanıldığı görülmektedir. Bu doğrultuda öğrencilerin çalışmalarında ve ders kitabında yer alan metinlerde büyük bir oranla kurallı cümleler kullanıldığı ortaya çıkmaktadır.

5. Öğrenci çalışmalarında ve ders kitabında yer alan metinlerde en çok tercih edilen cümle kalıbı Ö + Y kalıbıyla oluşan cümleler olmakla beraber, genel olarak bakıldığında öğrencilerin çalışmalarında sırasıyla 3, 5 ve 4 unsurdan oluşan cümle kalıplarına; ders kitabında yer alan metinlerde ise sırasıyla 3, 4 ve 5 unsurdan oluşan cümle kalıplarına daha yoğun olarak başvurulduğu görülmektedir.

6. Öğrenci çalışmalarında ve ders kitabında yer alan metinlerde unsur sayısındaki artışa bağlı olarak farklı tipte cümle kalıpları kullanım sayılarında da artış olduğu görülmektedir. Farklı tipte en çok cümle kalıbı 5 unsurlu cümlelerde kullanılırken bunu 4 unsurlu cümlelerin takip ettiği dikkati çekmektedir.

7. Cümlelerde kullanılan unsurların sayılarına bakıldığında hem öğrencilerin çalışmalarında hem de ders kitabında yer alan metinlerde en çok kullanılan unsurun zarf tümleci olduğu göze çarpmaktadır. Zarfların genel niteleyici olmasından dolayı diğer unsurlara oranla daha sık kullanılması dil mantığı açısından uygundur.

Cümlelere başlama şekillerine bakıldığında yine hem öğrencilerin çalışmalarında hem de ders kitabında yer alan metinlerde cümlelere en fazla özne ile başlanmıştır. Öğrenci cümlelerinde özneyle cümleye başlama oranı %52,59 iken metinlerde cümleye özne ile başlama oranının %56,98 olduğu görülmektedir.

8. Öğrencilerin çalışmalarında kullandıkları cümleler ile ders kitabında yer alan metinlerde kullanılan cümleler arasında göze çarpan en belirgin farklılaşma cümleler kurulurken kullanılan kelime sayıları olduğu söylenebilir. Öğrencilerin cümleleri kurarken daha az kelime kullandığı buna karşılık metinlerde cümleler kurulurken daha fazla sayıda kelime ve kelime grubuna başvurulduğu incelemeler sonucunda göze çarpmaktadır. Bu durumdan hareketle öğrencilerin metinleri okurken metni anlama açısından sorunlar yaşayabilmesine yol açabileceği düşünülmektedir.

Aslında bu sonuç bizim için de şaşırtıcı olmuştur. Çünkü beklenti öğrencilerin cümle kalıpları ile kitap metnindeki cümle kalıplarının farklı olması yönündeydi. Kalıpların bu şekilde birbirine paralel çıkmasının en önemli nedenlerinden biri öğretmenlerin öğrenim gören öğrencilerin kitap okuma alışkanlıklarını artırmak için yaptıkları gayretli çalışmalarıdır.

KAYNAKLAR

- AKIN, Cüneyt; “Türkiye Türkçesinde Cümlede Tümleçler”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, AKÜSBE, 2005.
- AKSAN, Doğan; *Her Yönüyle Dil*, Ankara 2007.
- BANGUOĞLU, Tahsin; *Türkçenin Grameri*, 8. bs., Ankara 2007.
- BAYDAR, Turgut; “Türkçede Söz Diziminin Öğretimi ve Kavratılması”, Yayınlanmamış Doktora Tezi, AÜSBE, 2006.
- BAYDAR Turgut, "+DAn Ekli Özne Üzerine", *Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi*, s.19-25, 2008.
- BAYDAR Turgut, "Pekiştirilmiş / Pekiştirmeli Özne Üzerine", *Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, s.21-32, 2014.
- BESEREK, Ahmet; *Türkçede Cümle Yapısı*, 1. bs., İstanbul 1991.
- BİLGEGİL, M. Kaya; *Türkçe Dilbilgisi*, Ankara 1963.
- BÖREKÇİ, Muhsine, “Söz Dizim Kuramları Bağlamında Türkçe Söz Dizimi”, *Turkish Studies International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, S:16 (2015), s.355-370.
- ÇATIKKAŞ, Atâ; *Örnekli ve Uygulamalı Türk Dili Kılavuzu*, 3. bs., İstanbul 2001
- DAŞDEMİR, Muharrem; “Tarık Buğranın Romanlarında Söz Dizimi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, AÜSBE, 1995.
- DAŞDEMİR, Muharrem; “Dedem Korkut Kitabı'nın Söz Dizimi, Yayınlanmamış Doktora Tezi, AÜSBE, 2000.
- DELİCE, H. İbrahim; *Türkçe Sözdizimi*, 2. bs., İstanbul 2003.
- DELİCE, H. İbrahim, “Yüklem Olarak Türkçede Fiil”, *CÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, S:2 (2002), s.185-212.
- DİZDAROĞLU, Hikmet; *Tümce bilgisi*, Ankara 1976.
- EDİSKUN, Haydar; *Türk Dilbilgisi*, 11. bs., İstanbul 2007.

- ERGİN, Muharrem; *Türk Dil Bilgisi*, İstanbul 1999.
- ERKUL, Rasih; *Cümle ve Metin Bilgisi*, 2. bs., Ankara 2007.
- ESAN, Uğur; “İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerinin Yazılarındaki Söz Dizimi ile Edebi Söz Diziminin (Tarık Buğra) Karşılaştırılması (Bolvadin Örneği/Yazılı Anlatım)”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, AKÜSBE, 2006.
- GENCAN, Tahir Nejat; *Dilbilgisi*, 4. bs., Ankara 1979.
- GÜLENSOY, Tuncer; *Türkçe El Kitabı*, Kayseri 1994.
- GÜLERLER, Salih (edt.); *Üniversiteler İçin Dil ve Anlatım*, 1. bs., Ankara 2011.
- HENGİRMEN, Mehmet; *Türkçe Dilbilgisi*, 2. bs., Ankara 1997
- HATİPOĞLU, Vecihe; *Türkçenin Sözdizimi*, Ankara 1972.
- KARA, Funda; “Namık Kemal’in Mektuplarında Söz Dizimi”, Yayınlanmamış Doktora Tezi, AÜSBE, 2001.
- KARAAĞAÇ, Günay; *Türkçenin Söz Dizimi*, 3. bs., İstanbul 2011.
- KARABULUT, Hale; “İlköğretim 4. Sınıf Öğrencilerinin Yazılarındaki Söz Dizimi ile Edebi Söz Diziminin (Reşat Nuri Güntekin) Karşılaştırılması (Uşak Örneği/Yazılı Anlatım)”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, AKÜSBE, 2006.
- KARAHAN, Leylâ; *Türkçede Söz Dizimi*, 7. bs., Ankara 2004.
- KARADÜZ, Ednan; KARADÜZ, Oğuz Eren; *Türk Dili: Yazılı Anlatım, Sözlü Anlatım*, 1. bs., Erzurum 2003.
- KORKMAZ, Zeynep; *Grammer Terimleri Sözlüğü*, 2. bs., Ankara 2003.
- KÜKEY, Mazhar; *Türkçenin Dilbilgisi – 2*, 1. bs., Samsun 2003.
- ÖZKAN, Mustafa; SEVİNÇLİ, Veysi; *Türkiye Türkçesi Söz Dizimi (Kelime Çözümlemeli)*, 2. bs., İstanbul 2009.
- ŞİMŞEK, Rasim; *Örneklerle Türkçe Söz Dizimi*, Trabzon 1987.

- TÜRKAN, Süleyman; “İlköğretim 5. Sınıf Öğrencilerinin Yazılarındaki Söz Dizimi ile Edebi Söz Diziminin (Mustafa Necati Sepetçioğlu) Karşılaştırılması (Uşak Örneği/Yazılı Anlatım)”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi AKÜSBE, 2006.
- YAYLA, Hasan Kağan; “Dede Korkut Kitabı Söz Dizimi Araştırması”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, ÇOMÜSBE, 2002.
- YİĞİT, Z. Şule; “İlköğretim Türkçe 8. Sınıf Ders Kitabı’ndaki Metinler Üzerinde Cümle Çeşitlerinin İncelenmesi ve Cümle Çeşitlerinin Türkçe Öğretimi Açısından Değerlendirilmesi”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, NÜSBE, 2009.

- 1/ Çevreyi temiz tutmasak insanlar ve hayvanlar, hastalana bililer. Fabrikalar çevreyi kiletiyorlar ve hava kilitliği, de oluyor denize çöp atıyorlar, deniz kilitliği oluyor. Çevremize çöp atmamalıyız bu çevre hepimizin.
- 5/ Çevreyi temiz olmak için ağaçları dikmeliyiz ağaçları kesmemeliyiz, çevremizi temiz tutmalıyız çevremizi hem biz korumalıyız. Hemde çocuklarımızı korumalı biz çevreyi korumasak kim korur hepimiz çevreyi korumalıyız. Biz çevreyi korumak için her insan çöp atığında uyarmalıyız.
- 10/ Biz çevremize ağaçları dikmeliyiz ağaçları kilit babayı içine alır. Bundan dolayı çevremiz bize duyurmalı ama bizler çevremize zarar vermek için elimizden geleni yapıyoruz.

Çevremize çöp atımları uyarmalıyız ve ağaçları

- 15/ dikmeliyiz ve elimizden geldiğince çevremize bizlerde duyurmalı olmalıyız. Fazla kâğıt israf etmemeliyiz.

ÇEVRE ve SORUNLARI

1 Bildiğimiz gibi günümüzde çevre sorunlarıyla karşılaşmız. Bu çevre sorunları yaşamımızı etkilemektedir. Eğer ki çevreye zarar gelirse emin olun ki bu zarar kendi çevremizi de etkiler. Onun için çevremizi her zaman koruyalım.

5 Çevre sorunlarının en büyüklerinden biri ise orman yangınlarıdır. bu orman yangınlarının en büyük nedeni ise bazı sorunlu insanların ağaçlık alanlarda pikniklere giden insanlardır. bu insanlar çarabık atıkları çevreye atar ve bu atıklar, çevreye büyük zarar verir. Bu zararlar sadece Ormanı değil hepimizi etkiler.

10 Çevre sorunları sadece orman yangınları değildir. Fabrikadaki atıklar doğrudan orda bulunan nehir veya göle akar. orada yüzen çocuklar zehirlenebilirler.

Çevre sorunları engellemek için fabrika bacalarına filtre ormanlara daha fazla ağaç dikmeliyiz. Eğer bunları

15 yapmazsak çevremiz berbat bir şekilde kalır ve bizim sağlıklı yaşamımızı engeller. Çevremizi korumak için insanların yapmış oldukları şeyleri de düşünmeliyiz. Çevremizi koruyalım.

GEVREKİN ÖNEMİ

- 1 • Gevreklerin temiz olması herimizin sağlığı için önemlidir.
 - Gevreklerin ve diğer ürünlerin hijyenli olması önemlidir.
 - Gevreklerin temiz ve hijyenli olması önemlidir.
- 5 * Bazılarında filtre kullanılmamalıdır.
 - * Eczanelerde filtre kullanılmamalıdır.
 - * Otların hijyeninin sağlanması için eldivenler kullanılmalıdır.
 - * Çiğ, taze ve pastörize edilmiş gevreğe başvurulmalıdır.

GEVRE

1 Gevre insanların için çok önemlidir. Eğer bir insanın Gevresi kötü olursa o insan da pislik içinde yaşar.

Bazı insanlar Gevre yüzünden ölebiliyor. Bu önlenmeli eğer önlenmezse çoğu insan bu yüzden yaşamını yitirir. Gevre temiz tutulması için toplu taşıma araçları kullanılmalı fosil yakıtlar kullanılmamalı eğer bunlar yapılmazsa Gevre ölü bir insan gibidir. Gevresi ölü olanda yaşamayan biridir. Gevre insanın kültürünü nasıl bir yaşama sahip olduğunu gösterir.

İşte bu yüzden Gevremizi çok temiz tutarak önem göstermeliyiz.

5. ÖĞRENCİ

1 Günümüz toplumunda çevremizi kirlüten birey sayısı artıyor.

Toplumda çevreyi kirlenme nedenleri türlü türlüdir. Örneğin insanlar yolda yürürken yere tükürür, çöpleri yerlere atar, sigara iğeri vb. şeyler yaparak çevremizi kirlendirirler halbuki kullandığımız her şeyin kaynağı çevredir. Şu an kullandığımız kağıt, okuduğumuz kitap; oturduğumuz sıra vb. örneklerin kaynağı çevredir. Ama toplumumuzda çevreye önem hiç verilmiyor. Çevre derken aklımıza sadece Ağaç, Orman, Kara, çöp, kirlilik gibi kavramlar gelsin. Çevre denizler, okyanuslar, nehirlerde demektir. Bundan dolayı denizlere, okyanuslara, nehirlere de önem vermeliyiz. Hava kirliliğinde örneğin fabrikalara filtre takmamız gerekir.

Bu türlü sebeplerden dolayı hava, su ve karaya önem vermeliyiz. Çevreyi, doğayı korumalıyız.

GEVREYLE BÜTÜNÜZ

1 Günümüzde çevremize verilen önem çok azdır. Özellikle çevreye duyarlı insanlar çevreye zarar vermek için davranıyorlar sanki. Ülkemizdeki eğitimli insan sayısı ve ya dünyada fazla olduğu için çevremiz her geçen gün kirlenip yok olur.

5 Oysa insanlar çevreyle bütün olmalı. İnsanın yaşaması için çevre olmalı. İnsan çevreyi kirlleterek, yok ederek kendini yok etmiş oluyor. Her gün binlerce, onlarca ağaç kesiliyor ve bitim ekipmanlarımız yok oluyor. Her gün çevreye çöp atılıyor ve bitim bedellerimiz kirleniyor yok olmaya yüz tutuyor. İnsanlar farklı değil,

10 ama çevreye zarar vermekle kendilerine zarar vermiş oluyorlar. Bir insan kendine zarar verirse çok acıma olur değil mi? Ama çevreye zarar veriyor. Kendine zarar veren insanlara delir diyorlar. Oyleyse çevreye zarar verenler de delinin önde fidanı olur.

15 Keşkas, çevresiz insan düşünülemez, insan yaşayamaz. İnsanın yaşaması için çevre olmalı bunun için de çevreye zarar verilmemelidir. Çevreye zarar verince kendi yaşamımızı, tele değil diğer çevrede yaşayan canlıları da düşünmeliyiz. Sonuçta hepimiz bir bütündür ve zincir halkasıyız. Bir zincire bir şey olsa diğer leride kopar ve birbirinden ayrılır. Düzenimiz bozulur ve biz yaşayamayız ---

20

ÇEVRENİN ÖNEMLİ

1 Çevre tüm varlıklara vermiş özel bir düzendir. Çevredeki bir varlık çevreden sıkılırsa bu düzen bozulur.

Bu düzeni de en çok insanlar bozuyor. ve çevreye zarar veriyor. Ağaçları kesiyor, hayvanları avlıyor, yeryüzünü

5 çöpleriyle kirletiyor. Ve böylece hem kendi yaşamını hem diğer canlıların hem de Dünyanın yaşamını azaltıyor. En kötü olanı da insanlar bunları bile bile yapmaya devam ediyorlar.

Çevrenin içinde insanlar bulunmasa da olur. ama insan çevresiz yaşayamaz. Bu yüzden çevre çok önemlidir. Temiz bir

10 gelecek istiyorsak çevremizi koruyalım.

- 1 Gevre içinde canlı ve cansız varlıkların bulunduğu bir ortamdır. Biz insanların ve yararlandığımız diğer canlıların yaşam yeri olan çevre zaman ilerledikçe doğallığını kaybetmektedir. Bunun en büyük sebebi biz art niyetli insanlar ve gelişen teknoloji ürünüdür. Her teknolojik ürün zarar vermez fakat asıl amacıyla kullanılmazsa dünya için bir sorun sebep olabilir. Onu korumak için hem art niyetlerimizden arınmalı hem de teknolojiyi doğru kullanmalıyız.

ÇEVREMİZ ATALARIMIZDAN BİZE KALAN BİR

MİRAS DEĞİL ÇOCUKLARIMIZDAN ALDIĞIMIZ BİR EMANETTİR

1. Ülkemizde ve dünyada çevreye önem verilmiyor ve bazı büyük şehirlerde sadece şehrin görünümünü bozduğu için çöpler toplanıyor ancak bizim amacımız şehri güzelleştirmek değil çevreyi korumaktır. Bir kıvrımlı araziye de ki; çevremiz bize büyüklerimizden kalan bir miras değil 5 çocuklarımızdan aldığımız bir emanettir. Bunun içinde çevremizi her seferinde koruyarak bizden sonraki nesillere emanet etmeliyiz.

Bazı ülkelerde ağaçlara ihtiyaç kalmaması için fotosentez yapacak araçlar üretilmeye çalışılıyor ama neden fotosentezi teknolojiyle sağlamaya yerine ağaç dikmiyorlar eğer ağaç dikilirse sel vb. doğal afetlerde kurtulmuş oluruz.

Bu yüzden çevremizi korumalı güzelleştirmeli ve sonraki nesillere korumaları için devretmeliyiz.

1) Çevre herşeyyle insanın bir parçasıdır. Çünkü çevredeki her türlü şeyin insana faydası vardır. Ağaçlarla, havayla, hayvanlarla hatta böceklerle insanların bir parçasıdır. Çevrenin içerisinde insana zarar veren fabrikaların egzoz dumanlarını dahi insanlar çevre ortamına salmışlardır.

5) Ama bunları birtarafa bırakacak bile binlerce yüzbinlerce kadının kendi güzelliği için sığıdığı deodorant bile çevreye zarar veriyor. Onun için deodorantlar, parfümler çevreye duyarlı üretilmesi için mali ürünler yasaklama lıdır. Hatta Çin bu konuda yasılma.

II. ÖĞRENCİ GEVREYE SAYGI

11

1 Gevreye önemlisiz. Tüim canlılar onun verisinde yaşas ve etkileşim de bulunur. Bu yüzden Gevreye zarar vermiyip onu korumalıyız. Gevreye hayattaki en önemli yere sahip olan saydız.

Besin zinciriyle ilişkisi olan bizim dünyamız dudur. Çünkü Gevreye bulunan bazı hayvanların bir birlerini yi yerel besin zincirini oluşturur. Bide Gevreye saygıya can bulana. Bu yüzden terbiye alınmalı. Terbiye derken Gevreye konu surda bilinebiliriz. Gevreye koruma vakıflarına yardımında bulunabiliriz. Sanayi de dudan önlenmeli.

1) Gerre insanlar için büyük bir öneme ve değere sahiptir. Her insan gerreyi temiz tutmalı, korumalıdır. İnsan hayatının tamamını gerreyle içice geçirir ve bundandır ki gerre korunmazsa, önem pürmeğe layıktır.

5) Gerre sadece insanlar değil diğer tüm varlıklar ve canlıların yaşadığı, bulunduğu bir yerdir. Ondan dolayı insanların gerreyi sadece kendileri için değil bütün her şeyi göz önünde bulundurarak kullanmaları gerekir.

Gerreyi kendini çok seven bir insana benzersek incil-

10) meyi istemez ve insanlar tarafından sevilmeğe ister. Bizim de gerreyi korumamız gerekir.

GEVRENİN DÜZENİ İÇİN

1. Biz canlıların sağlığı her şeyden önemlidir. Sağlıklı yaşamak için de bulunduğumuz çevrenin temiz olması gerekir.

Bu çevrelerin temiz olması da yine bizlere bağlıdır. Bu dünya bizim ve burayı temiz tutmak da bizim görevidir. Çevre temizliğini sağlamak için; halkımızın bilincendirilmesi, geri dönüşüm yapılması gibi çözümlere başvurulabilir. Bunun dışında yere attığımız işe ve kağıtların toprağa karışması çok fazla zaman alıyor ve toprağı kirlendiriyor. Bundan dolayı halkımızın bilincendirilmesi çok önemlidir. Çünkü her şey bizde bitiyor. Geri dönüşüm ise atık maddelerin doğal olarak tekrar kullanılmasınıdır. Bu sayede işe yarayan malzemeler tekrar işe yarayacak hale geliyor.

10 Sadece kendi çevremizi değil hayvanların yaşam alanlarını da kirlenmemeliyiz. Eğer kirlenirsek bazı türlerin yok olmasına neden olabiliriz. Bundan dolayı da doğanın dengesiz bozulur.

Yani bizler yaşam alanlarımızı kendimiz oluşturmuyoruz. Bunu devam ettirmede de yine bizim elimizdedir.

GEVRE ve İNSAN

Gevre biz insanlar için çok önemlidir. Çünkü gevre olmadan)1
biz yaşayamayız. Bu sebepten dolayı, gevreyi korumalı ve sevmeliyiz.
Ama ne yazık ki insanlar bunların bilincinde değiller. Sokakta yürüyen
bir insan yandeki göpü gördüğü halde kaldırmıyor. Kadınlar evlerindeki
göpü balkonlarından bahçelerine atıyor, daha örnek verilecek
birçok şey)5
var.

İnsanların gevreye karşı bilinci uyandırılmalı ve bu konu hakkında
onlara konferanslar verilmeli böylece insanlar gevreye nasıl
davranacaklarını öğrenmiş olur.

Çevre Yapılması Gerekenler

1 Çevre, canlı ve cansız varlıkların birlikte yaşadığı doğal ortamdır. Bu doğal ortamın önemi hepimize için çok önemlidir. Binaların birisinde çevrenin canlı ve cansız varlıklar için bir barınma yeri olmasıdır.

5 Çevrenin, canlı ve cansız varlıklara ev sahipliği yapması canlıların korunmasını sağlamaktadır. Ve bu sayede yaşamlarını sürmektedirler. Bunun yanında canlılara yiyecek bakımından da yardımcı olmaktadır. Bu yardım canlıların yaşamlarını sağlar. Bu sayede çevre, canlıların göçüp büyümesine olanak sağlar.

10 Bizler kendibulduğumuz çevreyi temiz tutmalı ve komşularımıza ve diğer insanlara örnek olup onlarında kendi buldukları çevreyi temiz tutmalarını sağlamalıyız. Ve böylece insanlar temiz bir çevreye sahip olurlar.

ÇEVRE İNSANI ETKİLER

Çevre insanın şekil almasında rol oynar. Kişiye yön veren onun çevresidir.

İnsan iyi bir çevrede yaşıyorsa güzel davranışlarda bulunur. Kötü çevre onu kötü davranışlara iter. Çoğu insanı çevre düzeltir veya bozar. Ülkemizde de bunlarla sık sık karşılaşmaktayız. Mesela, bir insan daha önceden güzel davranışlarda bulunuyor. Çevresi değişikliği zaman o çevrede kötüye yönelten insanı verser o da delaylı olarak kötüye yönelir. Atalarımız "Bana dostunu söyle, sana kim olduğunu söyleyeyim" sözünü başına dememişler. İnsan aynaya baktığında karşısın- da 'çevrenin meyvesini' görür. Çevre bir ayna gibidir, insanın davranışlarını yansıtır.

Uzun lafın kısası, insan bir homurdur ona şeklini veren çevresidir. İyi çevre iyi, kötü çevre kötü şekil verir.)15

ÇEVREYİ KORU GELECEĞİNİ

17. ÖĞRENCİ

RİSKE ATMA

1) Çevre hayatımızı güzel ve sağlıklı yaşamamız için en önemli unsurlardan biridir. Ama ne yazık ki insanlar çevreyi hiç bir zaman önemsememistelerdir.

5) Çevreye önem vermediklerinden dolayı insanlar, çevreye zarar vererek kendilerine en büyük kötülüğü yapıp hayatını zorlaştırırlar. İnsanlar böyle sorumluluklar yapılmaması gerektiği söylenmediğinden dolayı ve hiç kimsenin gelecekte neler olabileceği hakkında düşünmediğinden gelecekte onları

10) neler beklediğini bilmiyorlar. Çevreyi korumanın zor olabileceğini düşünürler. Fakat çevreyi korumak hiç bir zaman zor olmamış ve olmayacaktır. Nasıl ki sigara akciğerlerimiz için zararlıysa çevreyi korumamakta çevre ve bizim için o kadar zararlıdır. Çevreyi

15) kirliletmek yerine çevreyi korumak, korumaya çalışmak hayatımız için en iyi olur.

Nasıl ki ekmeksiz sусsuz hayat olmazsa oksijensizde hayat olmaz. İyi bir gelecek için haydi iş başına, sizde çevreyi koruyabilirsiniz.

20) "Bilinslenelim, Bilinslendirelim Çevremizi Yaşanır Halde Getirelim"

18. ÖĞRENCİ

Çevre insanın özüdür. Çevredeki her şey insan için yaratılmıştır. 1 Bunlar canlı veya cansız tüm varlıklardır. Mesela çevre zarar veren bir insan kendine zarar vermiş olur. Ama bazı insanlar bunu ne biliyor ne de anlıyor. Bu zararlılardan biri fabrikadan çıkan dumanlar ve atık maddeler, hem çevreyi hemde insanı tehdit ediyor. Fabrikadan çıkan dumanlar 3 hava kirliliğine neden olur. Havadaki dumanlar bizim nefes almamızı engelliyor.

Bu söylediğim zararlılardan sadece bir tanesi daha da fazlası var. Herkes yere bir çöp atarsa 74 milyon tane çöp eder. Ama herkes yerden bir çöp toplarsa çevremiz ne kadar temiz olur. Çevrede bulunan bir 10 cansız bitki olan ağaçlar oksijen kaynağımızdır. Onlar kesilirse sanki çevre yok olur. Ben isterim hepimiz el ele verip çevremizi koruyalım, temiz ve düzenli tutalım. İnsanların yaptığı buluşlardan biri; Atom bombası insanların yaptığı bir buluştur. Ama çok zararlı olduğunu bilmiyorlar. İngilizlerin Hiroşimaya attığı atom bombası insanın hayatını 15 ortadan kaldırdı. Atom bombasının atılmasıyla her tarafta hastalıklar çıktı. Radyasyon ortaya çıktı.

İnsanlarımız kendi kuyusunu kendisi kazıyor. Atık maddelerin çevreye ne kadar zarar verdiğini bilseydiler yere atmazdılar. Bu atık maddelerde 20 asrımızda toprakta kalıyor. Bizde topraktan gelen ürünleri yiyoruz. Bu ürünleri yediğimizde de hastalanıyoruz. Ama bu atık maddeleri yere atmassak bunların hiçbirisi başımıza gelmez. Çevreyi korumak boynumuzun borcudur. Çevreyi koruyan bir ülke hem rahat yaşas hemde hiçbir sorun çıkamaz. Bunun için çevreyi koruyup kollamalıyız. Hayatımız hep bu çevre içinde geçiyor. Haydi çevremizi koruyalım. 25

19. ÖĞRENCİ

1 Çevre dedince aklıma bir çok şey geliyor. Bunlardan en önemlisi bana göre doğal çevrenin korunmasıdır. Ben doğal çevreyi insana benzetiyorum doğal çevre doğar, büyür, gelişir ve ölür. Şu anda ise doğal çevre yavaş, yavaş yaşlı olmaya başlıyor.

5 Bunu önlemenin yollarında vardır. Ama insanları gitgide bilinçsizleştiriyor. Bunlardan sadece bazıları zırnıdır. Fabrika atıkları, egzoz dumanları, denizlerin kirlenmesi gibi daha bir çok sebep dünyayı yavaş, yavaş geri döndürmez bir hale getiriyor. Bu kötü gidişati önleyebiliriz. Mesela bunu basın yayın yoluyla yapabiliriz. Bir çok yeni yasa çıkarıp çevreye zarar verenleri cezalandırabiliriz. İlk önce kendimizi bilinçlendirmeli sonra sorunu diğer insanlarda aramalıyız. Çevre sorunlarının neredeyse hepsi küresel ısınmayla bağlantılıdır. Dünyamıza bu nedenle gitgide ısınıyor. İklim değişikliğine sebep oluyor.

15 Bence hepimiz el ele verip dünyamızı kurturalım daha henüz yolun başındayız eğer birazcık merhametimiz varsa onuda çevreyi korumayla sağlamalıyız. Televizyon yada gazete okuyorsak oradakilere bas bas bağırıyoruz. Onlara birazcık kulak veriyorsak zaten çevreye zarar verecek bir şey yapmıyoruz. Haydi hep birlikte el ele verelim.

20. ÖĞRENCİ

ÇEVRE VE İNSAN

1/ Çevre insanların ve diğer canlıların yaşamları boyunca ilişkilerini sürdürdükleri ve karşılıklı olarak etkileşim içinde oldukları fiziki, biyolojik, sosyal ve kültürel ortamdır. Çevre insanların ve diğer canlıların yaşamlarını sürdürebilmelerini sağlıklı ve düzenli bir ortamda bulunabilmeleri için bir çerçeve gibidir. Uygun şartlardan yoksun olan canlılar ve hayatları büyük risk altında olabilir.

Dünyanın herhangi bir parçasında yaşayan hayvan türleri, bitkiler ormanlar, su ve kara parçaları çevreyi oluşturan doğal unsurlardan biridir. Bu parçalar bir düzen içinde ve birbirine bağlıdır. Birinin zarar görmesi zincirleme olarak diğerine de zarar verir. Bu ekolojik denge bozulduğu an canlılar arası düzen de olumsuz olarak etkilenmektedir.

Canlıları etkileyen tüm dış etkenleri kapsayan çevre yine canlıların tehdidi altındadır. Çevre kirliliği yine biz insanlığı tarafından oluşturmakta ve yine cezasını biz çekmekteyiz. Buna en somut örneği büyük şehirlerimizi gösterebiliriz; İstanbul'daki trafiktan oluşan gürültü, fabrika atıklarından dolayı denizde ve havada oluşan kirlilik, Kurban Bayramlarında bilimsizce yapılan kesimlerin oluşturduğu arikin görüntüler ve yine kış aylarında kalitesiz kömür kullanan insanımız dışardan nefes alamayacak derecede kötü bir koku bırakması gibi sayamayacağımız birçok faktör insanlığı tarafından yapılmaktadır.

20/ Bazen bedelini ağır hastalıklarla mücadele etmek zorunda kalıyoruz. Görüldüğü gibi gürültü, hava, toprak, su kirliliği ve başka birçok olumsuz etken canlıların düzen ve dengesini sağlayan çevrenin kirlenmesine ve bozulmasına neden olur.

ÇEVRENİN BİZE SUNDUĞU EN GÜZEL ARMAGAN; HAYAT...

1 Çevremiz gün geçtikçe kirleniyor. Çevremiz yok olma tehli-
kesiyle karşı karşıya. Büyük bir tehlike var. Bunun en büyük
sorumlusu insanıdır. İnsanlığı yararlı olan çevreyi kendisi yok
ediyor. Bu yine bize zarar veriyor. İnsanlar çevreye çöp atıyor. Fabri-
5 kadan çıkan atıklar, denize boşaltıyor. Egzoz dumanları havaya
zarar veriyor. Kullandığımız parfümler, deodorantlar zarar veriyor. Bunun
için birçok etkinlik yapmalıyız.

Bazı bilinçli insanlar çevreyi korumak için ellerinden geleni
yapıyorlar. Ama bunlar ne yazık ki yeterli olmuyor. İnsanlar çevreye
10 zarar vermeye devam ediyor. İnsanlar bunları bildikleri halde yine
yapıyor. Bir gün gelecek çevremizde hiçbir şey kalmayacak. İnsanlar
bilinçlenmelidir. Bilinçlendikleri zaman çevre için daha iyi olacak.
Bu çevre hepimizindir. Bizler hep birlikte eb ele olmalıyız. Hele bir
düşünün çevremizde her şey ne kadar güzel. Kuşlar civit civit ötüyor,
15 çevremiz tertemiz, hava güzel. Böyle bir çevreyi kim istemez ki?
Diğer yanda ise çevremiz çok kirlidir. Yabancı ülkelerin attığı nükleer
bombalar, zararlı gazların bütün havayı kaplamış. İnsanların vücudu
bambaşka... Emin olun ki hiçkimse bunu istemez.

Çevreyi düzeltmek için hala zaman var. Çevremizi korumak,
20 korumak bizim en büyük görevimiz. Çevremizi sevmeliyiz. Çevreyi
korursak, çevre bize en büyük hediye verecektir. Nefes almanız
için hava, tertemiz su kaynakları, sağlık dolu besinler...
Şimdi söyleyebilir misiniz bana; hayatımızdan daha büyük bir hediye
var mıdır?

BİLDİĞİN DALI KESME!

(Çevre; İnsanların, hayvanların ve bitkilerin birarada bulunduğu bir yaşam ortamıdır. Bildiğimiz gibi son zamanlarda çevre bilinçsizce kirleniyor.

Bu durumda da tüm insanların sağlığı tehlikeye giriyor. Bunda en büyük pay bilinçsiz insanlarıdır. Tabii bizim de payımız var. Sonuçta onlar bu yanlış yapıları yaparken uyarmamakta büyük bir suçtur.

Aslında burada biraz işte belediyelere düşüyor, onlar insanları bilgilendirmek için konferanslar, propagandalar yapmalı. belki de bu kadar bilinçsiz olmazdı insanlığı. Unutmayalım ki çevreyi kirlitemiz insanları, hayvanları ve hatta tüm dünyayı yok ettiğimiz anlamına gelir.

Ben artık bu insanları anlamıyorum, niye kendi yaşadıkları yeri kirlenip sağlıklarını tehlikeye atıyorlar? Bu Nasrettin Hoca'nın bindiği dalı kesmesine benziyor.

Buna artık bir son verilsin, isteyenler çok fazla değil. Bilinçsiz insanları uyarmalıdır. Temiz ve sağlıklı bir çevre için bunu yapmak zorundayız. Artık insanlar çok olmasın. Temiz bir çevre olsun. Dünyamız mutlu, huzurlu ve en önemlisi bilinci insanlarla dolup taşıyacaktır. Hiç bir şey için geç değil.

1 Gevremizi çok temiz tutmalıyız. Çünkü -
 gevremizi ne kadar çok kirletirsek o kadar -
 çok hasta oluruz. Onun için gevremizi sırtlı -
 ve her daim temiz tutmalıyız ki hasta -

5 olmayalım. Ve bide gevremiz bizim yaşam -
 alanımızdır. Yaşam alanımızın temiz olması -
 gerek.

Eğer bizler gevremizi temiz tutmaz -
 sak herkes ve bizde hasta oluruz. Gevremizi -
 10 temiz tutmalıyız ki sağlıklı olalım. Hem -
 atamız ne demiş "Sağlam kafayı sağlam vü -
 cutta olur" demiş. Onun için bizde sağlıklı -
 olmalıyız ki sağlıklı düşünüp sağlıklı hareket -
 edelim. Ve düzenli derslerimi çalışalım. Ve ilerde -

15 iyi bir meslek sahibi olabilelim.

Eğer iyi bir gevege sahip olabilirsek -
 ne mutlu bize ki sağlıklı yaşayabilelim. Sağlık -
 lı beslene bilelim ve her zaman iyi bir -
 insan olabilelim ve sağlık yaşayıp yaşatmak -
 20 için yaşamalıyız.

1 - Çevremizi temiz tutmalıyız. Bazı insanlar yere tükürüyorlar ama onları uarmalıyız yere tükürmesinler diye. Yerlere çöp atmamalıyız. Çevre dediğim zaman ilk aklıma yasa dediğim yer gelir.

5 Çevre canlıların yaşadığı hayatını sürdürdüğü yerlerdir. Çevremizi temiz tutmamız için yerlere çöp atılmalarını uarmalıyız, çevreye tükürmeleri uarmalıyız. Evde kullandığımız parfüm, deodoran vb. onlar gibi ozon tabakasına zarar veren şeyleri kullanmamalıyız kullanırsak ozon tabakasına zarar

10 verir ve çevremizde etkiler.

Çevremizde farklı farklı insanlar ve hayvanlar, canlılar yaşar. Çevremizde farklı evler, binalar ve gezegenler gibi evler yer alır. Çevre hepimiz için önemlidir.

1 Dünyada her şey bir düzen içerisinde. Bu düzeni bozan birçok insan vardır. Bence bu insanları eğitimde barındırmamalıyız. Yani bizim çevremizi bozan kişilerin bu çevreyi bozmamaları için önlemlere geçip artık bunları bir dememiz lazım.

5 Çevreyi bozan insanlar kendisindedir zarar verir, kendi insanları inada. Bu zarar verenlerin önüne geçmek için ne yapmalıyız? Bence Bence bu zararı vermemek için herkes verdiği zararın farkına varırsa bu zarar ortadan kalkar. Mesela bir pikniğe gittiğimizde yakılan ateş, ağacın dallarını kırarak değil, doğaya zarar vermeden yakmalıyız. Malesef bizim insanlarımız doğaya çok zarar vererek ateş yakıyorlar. Yaktıkları ateş orman yangınına, orman yangınında bizim insanlarımızın ölümüne ve doğanın yok oluşuna sebep oluyor.

Demek istiyorum ki yaptığımız bu çevre sorunlarıyla kendi insanlarımızı yok ediyoruz. Bu çevre sorunlarını yaratmasak ne kendimize zarar veririz ne de doğaya. Çevreyi öyle bir kullanalım ki kendi tabiatımıza zarar vermeyelim ve bu sorunu hep birlikte çözmeye devam edelim.

İN DEĞERLİ VARLIĞIMIZ

4) En değerli varlığımız çevremizdir. Biz insanları kaplayan sınır gibidir.

Bizler çevremizi korumakla yükümlüyüz. Herşeyimiz çevremizdir. Olmasa olmazımızdır. Heran her dakika gözümüzün önündedir. Bizler çevreyi korumasak çevre, çevre olmaktan çıkar. Çöplük yuvasına döner. Bizler her zaman temiz çevre, güzel koku, görüldüğü güzel bir çevremiz olsun isteriz. Ama bunun olması için çalışmıyoruz tam tersine buna engel oluyoruz. Biz insanların çöplerimizi çöp kutusuna değil de yollara atıyoruz, fabrika atıklarının etrafımızda olması egzersiz gözlerinin tokusu, denizlerdeki atıklar. hepsi çevremizin kötü ve kirli bir çevre olduğunu gösterir. Bizler bunun için çalışmıyor tam tersine daha da kirlendiriyoruz. Bunun için hiç şeye çalışmıyoruz. Eğer biraz daha çalışsak bunun için biraz çalışsak insanın çevremiz en güzel çevre haline gelir.

En değerli çevre olmasını istiyorsak bunun için daha fazla şeye çalışmalıyız, çalışmalıyız ki güzel bir çevre içinde yaşayabilelim.

DEĞERLİ YUVAMIZ

1 Çevre biz insanların yaşadığı alandır. Bu alan biz insanların için en önemli bir yaşam unsurudur.

Kimisi çevreye düşünmeden zarar vermiş ama aslında bu zararı kendine verdiğinden haberi yoktur. Bizler bir süre 5 sorunun ne olacağını düşünmeden çevreye her türlü zarar vermiş ve gün gelir yaptıklarımızın cezasını çok ağır bir şekilde ödenece. Çevreyi bir yuvaya benzetebiliriz. Bu yuvaya düşünmeden göplere yene atan ve temiz tutmazsak bu yuvaya eşya gibi düşer. Zamanla yaşanılmaz bir hâl alır. Bizler de boz 10 yuvadan yavaş yavaş acı çekerek ayrılırız.

Yani çevre bütün canlıların en değerli yuvasıdır. Bizler yuvamıza taşı olan sorumluluklarımızı yerine getirirsek bu bize artı olarak geri döner. Ama biz bu yuvaya taşı olan görevlerimizi yerine getirmezsek cezası çok büyük olur. Bu yuvadan kötü bir şekilde ayrılırız. Bizler de yuvamizden ayrılmak istemiyorsak yaşadığımız bu yuvaya sahip olmak değer vermeliyiz.

1 Çevre insanın ve diğer canlıların yaşamları boyunca ilişkilerini sürdürdükleri ve karşılıklı olarak etkileşim içinde buldukları, fiziki, biyolojik, sosyal, ekonomik ve kültürel bir ortamdır.

Dünyanın herhangi bir parçasında yaşayan bitkiler, hayvanlar, ormanlar, su 5. Çevreyi oluşturan doğal sebeplerdir. Canlıları etkileyen tüm dış etkenler, yine canlıların tehdidi altındadır. Dünya sorunlarının başlıca konularından biri de çevredir. Su, hava, gürültü ve toprak kirliliği başlıca konulardandır. Bizler ise su kirliliğini önlemek için bilimselce denizlere çöp atmayı uyumalıyız, gürültü kirliliğini önlemek için arabalara fazla ses eşya koymamalıyız, hava kirliliğini önlemek için yüksek kalorili kömürler kullanmamalıyız, toprak kirliliğini önlemek için yerlere bilimselce çöp atmamalıyız.

Temiz, düzenli, sağlıklı bir ortamda yaşamak için attığımız her adımda çevreye duyarlı olmalıyız ve abcağımız küçük önlemler de olsa çevremizi korumalıyız.

NASIL ALDIYSAN ÖYLE BIRAK

1- Çevre, üzerinde yaşayan bütün canlıların ortak noktasıdır.

Diğer bir adı ekosistem olan çevreye insanlık çok ilgiyi duvarınıyor. Sanki her şey insanlıkımıza gibi davranır yollar. Çevreye çok zarar veriyorlar. Kendimizi her şeyden üstün görüyoruz. Ortalıkı yıkıp yıkmaktan çok hoşlanıyoruz.

Size bir örnek verecem. Bir aile ormana pikniğe gidiyor. Sonra ateşi söndürmeden eve geri dönüyorlar. Sonra bu ateş büyüyor ve bütün ormana zararlar veriyor. Ağaçlara, orada yaşayan hayvanlara, havaya... Zarar veriyorlar. Sadece ormanın yanması değil çevreye atılan çöp, fabrika atıkları, ve daha bir çok. Bundan elli yıl kadar sonra etkisini gösterecek çevre. Tabii biz görmeyecek çocuklarımız, torunlarımız görecektir. Büyük şehirlerde özellikle buna ses kirliliği de ekleniyor. Yaşam daha zor bir hale geliyor.

15 Kısa süre doğayı elbizi gibi çocuklarımıza bırakmıyoruz. Büyüyen dünyada hayat daha da zor olacak ama bir el atarak geleceği kurtarabiliriz. Çocuklarımız daha güzel bir çevre verebiliriz.

MUTLU BİR HAYAT İÇİN BİR ÇEVRE

1 İnsan yaşamak için doğaya ve temiz bir çevreye ihtiyacı vardır. Temiz çevrelerde insanlığı sağlar. İnsanın yaşam kaynağı olan çevre tüm güzellikleriyle insanı mutlu bir yaşama sürükler.

5 Mutlu bir yaşam her insanın on büyük haklarının birisi- dir. Sağlıklı ve mutlu bir yaşam için temiz bir çevre ve doğa gereklidir. Hiç kimse, bir başkasının hakkını ihlal edemez. Bizlerden çevreyi temiz tutmak karmaktır. Sadece çevreyi temiz tutmak la kalmamalı, çevreyi temiz tutmayandan da yormalıyız. Ama maalesef ülkemizdeki fabrikalar ve evlerin kablolar, soba bacaları yüzün- 10 den çevremizi kirlenmeye kitletiyor. Bunu önlemek için fabrika ve ev bacalarına filtre taktık bu olayı engeller.

İnsan? çevreyi kirlenmeye मदिर derde insanlar. Bunu için tekrarlayarak söylemekte fayda var çevremizi temiz tutalım ve temiz tutmayandan yormalım

ÇEVRE ve İNSAN

1 Çevre bir toplumda olması gereken bir unsurdur. Bir toplumda eğer çevre olmazsa o toplum toplum sayılamaz. Çevreyi birçok öge altında inceleyebiliriz. Bunlar; aile çevremiz, sokaktaki çevremiz ve okuldaki çevremizdir.

Bizim eğitimimiz aile çevremizde başlar ve sokak çevresi, okul çevresi olarak devam eder. Aile çevremiz bizim gelecekteki kişiliğimizi belirler, ilk adımlarımızı aile çevremizde atarız. Bu 10 yüzden aile çevremiz çok önemlidir. Atalarımızın dediği gibi; aqas yas iken eğilir. Sokak çevresi ve okul çevresi ise kişiliğimizi tam olarak belirlemez, ama etkisi vardır. Kendimize güvenimizi orada öğreniriz. İnsanlarla iletişimimizi, insanlara karşı olan davranışlarımızı hep sokak ve okul çevresinde öğreniriz. Sokak çevresi, okul çevresi ve aile çevresi birbirinden ayrılmaz bir bütündür.

20 Sonuç olarak; Çevre bir toplumda çok önemli bir yere sahiptir. Eğitim de çevrede başlar ve çevre sayesinde gelecek nesillere aktarılır.

Bizim davranışlarımızın şekillendiği, değiştiği ve yerine oturduğu dönemde çevre çok önemlidir. Aile, okul ve sokaktaki çevre çok önemlidir.

Davranışlarımızın şekillenmesinde en önemli çevre ailedir. Temel eğitim ailede başlar. Aile çocuğuna nasıl davranırsa gelecekte çocuk öyle davranır ve çevresinde öyle davranır. Aile çocuğuna kötülüklerden uzak durmayı doğru arkadaş seçimini öğretmelidir. Aileden sonra okul her ya yepyeni bir çevre oluşturur. Bu çevrede ailenin öğrettiği temel eğitim çok önemlidir. Buradaki kötülüklerden ve kötü arkadaşlardan uzak durmasını sağlar. Okulda öğrendiklerini sokakta uygular. Kötü arkadaşlardan uzak durur.

Ailerin iyi bir temel eğitim vermesi ve çocuğuna ilgilenmesiyle çocuk ileride çevresine iyi davranır.

33. ÖĞRENCİ**ETKİSİ**

1- Çevremiz, bizim vakit geçirdiğimiz, kendimizi rahat ve özgür hissettiğimiz bir alandır.

Çevre deyince insanın aklına iki tane çevre geliyor.

Bir tanesi, vakit geçirdiğimiz arkadaş çevremiz, diğeri ise

5- Kendimizi özgür ve rahat hissettiğimiz, yeşillik alan.

Arkadaş çevremiz, bizim vakit geçirdiğimiz, sırlarımızı paylaşabildiğimiz, kendimizi özel hissettiğimiz sosyal çevredir.

Diğer yeşillik alan olan çevre ise, bizim özgürlüğümüzü ve kendimizi hissetmemizi sağlar. Aynı zamanda ciğerlerimize bol hava gitmesini sağlar. Bu sayede beynimiz daha rahat ve gözümleyici çalışır.

Bazı insanlar bu iki çevreden birini yürütebilir. Yani arkadaş çevresi iyi ise normal çevreden uzakdır. 15 Bazıları ise normal çevreyle arası iyidir, ama arkadaş çevresi zayıftır.

İnsanlar buldukları çevreye göre şekillenirler. Çevresi sosyal olan bir çocuk da sosyal olur.

20 Kısacası çevrenin insan üzerinde çok büyük etkisi vardır.

Çevreye Zarar Vererek Kendimize de Zarar Veriyoruz!

1- Hayatta birçok önemli şey vardır. Bana göre hayatta en önemli şey çevredir. Çevre insana şekil verir.

Çevremiz temiz olursa insanın işi kolaydır fakat çevremiz kirli olursa insanın işi zorlaşır. İşte çevre insanı böyle şekilde sebatle etkiler. İnsanlar çevreye fazla önem vermemekle birlikte bir de çevreyi kirletiyorlar. Bilinmez insanların anlayacağı fakat bize zarar vereceğini bile bile çevreyi kirletenlere acıyorum. Çünkü onlar böyle yaparak kendilerine zarar veriyorlar. Çevremizi korumalıyız ona sahip olmalıyız.

15- Dernek istediğim şu ki çevremizi koruyalım. Çevreye zarar vererek kendimize de zarar vermiş oluyoruz.

Mehmet Salih
Altın
81A 1079

ÇEURE TEMİZLİĞİ

- ① Çeure temizliği her zaman temiz tutmalıyız. Çünkü Çeureyi temiz tutmazsak insanlar hasta olur. Eğer çeureyi temiz tutarsak daha az hasta olurlar. Denizlere çöp atmamalıyız, çöplerimizi yere değilde çöp kutusuna atmalıyız. Eğer bunları yaparsak Çeuremizi temiz tutarız.

Bazı insanların çeureyi temiz tutmaları Çeureyi kirletmek isterler. Ama insanlar havayı kirletiyorlar. hava kirli olduğunda Çeurede kirleniyor. Bundan dolayı Çeureyi temiz tutmuyorlar. Fakat insanlar karoları Çeureyi temiz tutarlarsa çocuklar Çeurede daha iyi oynayabilirler.

Bence bütün insanlar ellerini nasıl temiz tutuyorlarsa Çeuremizde de öyle temiz tutsunlar. Ve insanlar kapıbrının önünde çöpleri toplarsalarda Çeureyi de temiz olur.

- 1 - Gevremize zarar vermemeliyiz. eğer gevremize zarar verssek o geurenin içinde yaşamayız. Eger biz ağaçları kessek sel olur, erozyon olur. Bizim gevremizde zararlar çok kötü. bunlar: fabrika bacaları, fabrikaların atık sularıdır. fabrika bacaları havayı kirletir, fabrika atık suları ise denizleri kirletir onun için gevremizi temiz tutalım.

Biz gevremizi için ağaç dikmeliyiz ve fabrika bacalarına filtre takmalıyız. Biz insanlar çok parfüm kullanıyoruz. gevremizi temiz tutmamız için parfüm kullanmamalıyız. ve biz eğer biz burada yaşamıyoruz diye gevreyi kirletsek ama çocuklarımız bizden sonra bu gevede yaşıyor ve torunlarımız burada yaşacak ve biz gevremizi kirletmemeliyiz.

- Bizler şimdi gevremizi kirletsek daha sonra yıllarda belki havayı zor buluruz ve belkide havayı parayla alırsak. Biz parayı su kullansak gevremize zarar vermez ama biz suyu tasarruflu kullansak gevremizde su sıkıntısı olmaz ve bizim gevremizde temiz olur. Biz havamızı temiz tutmamız için araba kullanmayı biraz daha azaltalım. ve hiç ağaç kesmemeliyiz ve daha doğru çok çok ağaç dikmeliyiz.
- 15 - ve denizler kirlenirse bizler denizde yüremeyiz. Biz o yüzden gevremizi temiz tutmalıyız.

Temiz Gevre Temiz Hava...

Çevremizi temiz tutmalıyız.

Ormanın çevremizi temiz tutmazsak yere tükürdüğünde çöpleri yeyip çöpleri yere atarlar ve pis bir görüntü ortaya çıkar.

Arabalardan çıkan benzin kokuları
Sigara dumanları tükürmeler vb. şeyler ^{olabilir} O yüzden
Çevremizi temiz tutmalıyız ki insanlar bozları kapıp
hasta olmasın. Çere bunlardan büyük bir sorunlu
Orman yangınıdır. Nasıl ki çevremizi temiz tutalım diye
Söylentiler vardır. Ormanıda korunmalıyız Ağaca dikmeliyiz
ve sulmalıyız.

Yani Çereyi koruyalım yere tükürmeyelim

Yere çöp atmayalım ki çevremizi temiz olsun

Çere Koruma elb. Çarşılara vb. yerlere
Çimen, güb. tala vb. şeyler dikmelidir.

Çevre insanın ve diğer varlıkların yaşadığı yerdir. Bazen çevre dediği varlıklar sorumsuz olarak çevreyi kirletirler. Bu sorumsuzluklar çevreyi kirletmeye yeterde artarda havaya ve toprağa yapılan bu sorumsuzluk insanların tarafından devam etmektedir.

Çevre kirliliği bazen ekolojik dengeyi bozabilir. Bu yüzden çevreyi kirletmemeye dikkat etmeliyiz. Çevreyi birçok kirleten faktörlerden biride fabrika atıklarıdır. Bunun yanında daha birçok sorun vardır. Bu sorunları insanlarla elele vererek çözebiliriz. Zaten bunu önlemek için bir çok kurum aktif miştir. Bu kurumlardan biriyse Yeşilay çevre koruma vakfı ve daha birçok kurum vardır.

Biz de bu kurumlara birlikte elele verip çevreyi temiz tutabiliriz. Biz insanlar sorumlu davranarak insanlığı uyarmalı ve bilinçlenmeliyiz. Bunu hep beraber yapmalıyız. Ağaç dikmeli ve korumalıyız.

1. Çevre denilince aklımıza dünyayı kirleten birer yüzünden Önlere canlıların neslinin tükenmesi geliyor. Bizler bunların farkında olduğumuz halde hayvanlara hiç değer vermiyoruz. Aslında sadece öbür canlılara değil kendimize de zarar veriyoruz. Örneğin; Ağaçları keserek toprak kayması ve hava kirliliğine sebep oluyoruz. Bunları önlemek için daha çok ağaç dikmemiz gerekir. Fabrikalarda filtre kullanmalıyız.

Fabrikalardaki atıklar değişik yollardan geçerek denizlere ya da okyanuslara

Gider bu suyu içen canlılarda yavaş yavaş hastalanarak nesillerini tüketirler.

Bundan dolayı ekolojik dengenin bozulmasına neden oluruz. Örnek verecek olursak;

10 otçulları öldürecek etçiller olmasa otçullar tüm dünyada bir parça ot bile bırakmazlar. Denizlerin kirlenmesine çevre kirliliğine giren su kirliliği diyebiliriz. Canlı hayatını etkileyen başka bir faktör daha vardır. Bu faktör hava kirliliğidir. Hava kirliliği yüzünden canlıların yaşamasını sağlayan oksijen biter. Bu yüzden bir ağaç keserek onun yerine 10 ağaç dikmeliyiz.

15 Tabii ki yere attığımız pil v.b. kimyasal maddeler taşıyan teknolojik aletler toprak kirliliğine neden olur. Bu yüzden topraklar verimini kaybederek

kullanılmaz bir hale gelir. Bu durum dünyadaki her yere yayılarak ağaçların dikilmeyeceği alan haline gelir. Bizlerde oksijen olmadan öleceğimiz için dünyamız yok olur.

ÇEVRE BİLİNCİ

Çevremizi temiz tutmak önemlidir.
Çünkü çevremizi temiz tutarsak insanlar daha az hasta olur. Bazı hastalıkların nedeni de çevre kirliliğidir...

Çevre kirliliği olarak hava, deniz, kara insanlar bu gibi yerlere çöp yani atık maddeleri atıyorlar böylece çevre kirliliği meydana gelir böylece kimse bu gibi yerde yaşamak istemez ama eğer insanlar bilinçli olurlarsa çevremiz daha temiz olur...

İnsanlar bilinçli olup çevremizi temiz tutarlarsa insanlar daha sağlıklı olurlar ve çevrelerini sevip, korurlar...

1- Çevremizi temiz tutalım etrafımızda aöp varsa yada baskası, atarsa hem uyarmalı, hemde o aöpü yerden almalıyız. Okulumuzda ve evimizde temiz tutmalıyız.

Eğer evimizde yada okulumuzda aöp atıyor

5- Sak demektir ki biz temiz bir insan değiliz.

Evimizde yada okulumuzda temiz işek, kendimizde temiz demektir. Çevreye zarar vermek, asla güzel bir şey değildir. Çünkü, çevreyi kirletmek hiçbir zaman isimize yaramaz.

10 Çevre koruma kulübüne gidiyorsak, yada çevre hakkında bir şey biliyorsak, çevremizi temiz tutmalıyız. Yedeyimiz bir yereceğin aöpünü yere atmamalıyız. Çünkü, temiz olmak her zaman iyi olanıdır.

ŞİMDİ GEVREYİ KORU

- 1 Gevre her insan oğlunun paylaştığı ortam ve o ortamda yaşanan şeyler günden güne artan kirlilik, bunları yapanda insanlar... Mesela havayı kirleten fabrika dumanları, egzoz dumanları, parfümler, deodorantlar, bizler bunları kullandığımız sürece kendi ölümlümüzü hazırlıyoruz.
- 5 Sizlerin ve bizlerin yaptıkları bu şeyler bu dünyayı etkiler atmosferin delinmesi sonucu oluşan radyasyonlar zamanla meyveleri ve sebzeleri zehirler ve bizde onlardan yararlandığımız için ölüm kapımızda
- 10 diyebiliriz siz eğer gevreyi temiz tutmazsanız kendinizide ölüme hazırlarsınız, siz avlara çıktığınızda bile kendi ölümü gelenler içindir biz o hayvanları avladığımızda onlarında nesli tükenir onlarında nesli tükenirse artık dünya tamamen çökmüş bir hâl alır.

- Sizler, bence gevreyi daha iyi ve güzel görmek istersen dönür etrafındakileri uyar uyarıma, sonde onlarla
- 15 birlikte olumsuz ve sonu gelmeyen bir hayata sürüklenirsiniz bunları engellemenin güzel yolu;
- Şimdi gevreyi koru.

43. ÖĞRENCİ

GEÇMİŞTE SORUNLAR VE
KÜRESEL ISINMA

(43)

4 Gevremizi temiz tutmalıyız. Eğer ceseyi kirletirsek bizim için çok kötü olur, ve küresel ısınmaya yol açar. Küresel ısınma belin deği gibi düzey ve güney kutbun da ki ve diğer bölgelerdeki buzulların erimesine yol açar.

5 Küresel ısınmaya neden olan aktiviteler: Dışlarımızı fırçalarırken suyu açık bırakma! Arabanın çikan egzoz gazı, sanayi atıkları, göplere yere atmak, pikniğe gittiğimizde göplere yere atma, fabrika atıkları.

Bunları önlemek için: Ağaç dikip karbon dioksit yeri oksitlen-
10 denebiliriz, göplere yere atmamalıyız, fabrikalara filitre takmalıyız, kendimize ait arabaya yerine toplu taşıma araçları veya bisiklete binmeliyiz. Dışlarımızı fırçalarırken suyu açık bırakmamalıyız, yataırken televizyonun ufak ışığını kapatmalıyız bunların kısacası gereksiz yere enerjileri-
15 kullanmamalıyız.

Sonuç olarak gereksiz yere ağaç kesmemeliyiz.

Koruyan ağaçları kesip yerine ağaçlar dikmeliyiz.

Gevremizi daha temiz ve düzenli tutmalıyız.

Çevrenin Doğaya Kazandırdıkları

Doğayla çevre içicedir. İnsanların çevreye duygulu ilgi ölçülmez. Bunun yanında öncelikle kirlilik gelir. Bina ve evlerden çıkan dumanlar, doğaya kötü sonuçlar veriyor; ve tüm canlılar etkileniyor. Bu da hayatı ve çevreyi ölümsüz etkiliyor. Arabalardan çıkan egzoz gazları çevremizi kirletiyor. İnsanların kullandıkları parfümler doğamıza ciddi zararlar verir. Çevrenin doğaya verdiği ölümsüz sonuçlar nedeniyle canlıların neslini tükenir.

Çevreyi temiz tutmak doğaya bir şeyler kazandırmak Biz insanların görevidir. Örneğin topraklı alanlar fidanlar dikmek, toplu taşıma araçlarını kullanmak, çok az yakıt tüketmek ve parfümleri daha az ve ya hiç kullanmamak çevremizi yeniden kazanmak anlamına gelir.

Bunları dikkate alırsak çevremizle ilgili sorunlar biraz da olsa azalır. Canlılar bundan çok etkilenir. Olumlu sonuçlar çıkar. Bundan dolayı çevremizi temiz tutalım, kirlenmeyelim. Çevremizi sevelim ki etkilensin canlılardan, doğaya renk katalım hep beraber.

45. ÖĞRENCİ

Çevre insanın içinde bulunduğu ortamdır. Doğayla çevre temiz yada -1
kirliliğinin insanlar üzerinde etkileri çok büyüktür.

Bu nedenle biz insanların çevreyi korumak için bazı sorumlulukları vardır.
Bu sorumluluklar şunlardır: Çevreye çöp atılmaması, çevreyi temiz tutmak,
çöp alanları uyararak, ozen tabakasına zarar veren deodorant ve parfümleri -5
kullanmak, çevreyi güzelleştirmek için çevreye yeşil alanlar oluşturmak ve
yeşil alanlara zarar verilmesini engellemek vb. Fakat biz insanlar çevremize düş-
en görevlerin hiç birini yapmıyoruz. Bunun sebebi insanların çevreye karşı du-
yarlı olmamasıdır.

Fakat insanlar çevreye karşı olan umursamazlıklarını değiştirebilirler. Örneğin; -10
çocuklara küçük yaşlardan itibaren çevre temizliğini sağlamak için çöp
kutuları basket sepetleri vb. şeylerle çevre temizliği daha cazip hale geti-
rebiliriz.

1- Çevre dediği zaman aklımıza gelebilecek ilk unsurlardan biride insanlardır. İnsanları ve çevreyi karşılaştığımızda ilk etapta karşımıza çevre insanların yaşadığı ortam, insanlar ise bu ortamda yaşayan canlılar olarak karşımıza çıkar.

5- Çevremiz biz insanlar için çok önemli bir ortamdır. Çünkü çevre olmadan insanların yaşamasının imkânı yoktur. Bizler de bu ortamın zarar vermemek için çevremizi çok iyi bir şekilde korumalıyız. Bizler çevremize zarar verdiğimiz zaman kendimizle beraber dünyadaki yaşayan diğer canlıları da zarar altına alıyoruz. Bu yüzden çevremizi kendi evimiz gibi düşünmeliyiz, en kıymetli varlıklarımız gibi en iyi şekilde korumaya çalışmalıyız. Sonuçta çevremiz biz insanların yaşadığı ortamdır.

Örnek olarak düşünürsek çevreye attığımız her bir kağıt parçası bile çevremize çok büyük derecede zarar veriyor. Bunun için elimizden geldiği kadarıyla güzel bir şekilde bakmalıyız.

Gevreyi temiz tutan kişi değil ve bunlar
gevreyi kirletmemek için kâğıtlara gevreyi temiz
tutmanın yararlarını yazmış ve buna rağmen insanlar
gevreyi kirletmeye devam ediyor ve bunlar hala
gevreyi kirli olduğunu zararlı olduğunu kimseye anlatamıyor.

Bunlar için gevreyi kirletince kişisel ismi-
ye yol açtığını belirttik ve zararların neler olduğunu
yazdık ve bunlar; Araba egzozu, çöp atıklarının, Fabrikaların
kirdi sularının vb. şeylerin zararlarını yazmışlar.

Bunu gören insanlar artık araç kullanırken, yerlere çöp
atılmaması, yerlere tükürmemesi, fabrika aciklerini önlenmesi, dış
sular lagarlara döndürülmesi ve asano temiz tutulması başladı.
Bu kişiler kendileriyle ve çevreleriyle gurur duymuşlar.

TEMİZ GEVRE
SAĞLIKLI HAYAT

- 1 Çevremizde zehirli maddeler var.
Mesela kalırsız dumanı, motor egzozu,
fabrika atıkları ve ağaçların ağaç keserek
çöp atıkları çok zehirli ağaç kesme
5 ve ağaçları kesmek her ne kadar zararsız
olabilir.

Çevremiz temiz olmalı, zehirli maddeler
kaynaklı olan suya ve yere çökmesi
ya da çevremize zarar vermemelidir.

- 10 Atıkların zehirlenebilmesi onun suya
çökmesi denizlere, göllere, atık atılarak
atmaması suya bulaşarak zehirlenerek
ölmesi balıkların atılarak balık
çökmesi suya ve balıkların atılarak
denize atılmasını rica ederim

ÇEVREMİZ

1 Çevre; hepimiz için önemlidir. Çevremiz bizlerin yaşam yeridir. Çevre temiz, güzel ve ağaçlı olan yerlerdir. Hepimiz çevreyi koruyup ve temiz tutmak için elimizden geleni yapıyoruz.

5 Ama bunun yanında birçok çevre kirliliği vardır. Mesela bunlar; su kirliliği, hava kirliliği olsun küresel ısınma gibi kirlilikler vardır. Bunun yanında da bir de bunları bizler yani insanlar yapıyor. Çevreyi duymaz insanlar kirlendiriyorlar, çöp atıyorlar yerlere, tükürüyorlar daha

10 birçok şey yapıyorlar. Çöp atmayanlar da çevreyi kirlendirmiyorlar. Kendileri tek çevreyi koruyabildiklerini sanıyorlar. Hepimiz birlik olup çevreyi kirlendirmesek, elektrikli başına açık bırakmazsak, muslukları açık bırakmazsak çok güzel olur.

Çevre hepimizin evidir. Bu evimizi koruyup, ağaçlandırmak 15 bizlerin görevidir. Eğer korumazsak dünyamız yok olur ve bizimde yaşamımız tehlikeye girer. Kağıtları yere atmak yerine atık kağıt kutusuna atarsak daha güzel olur. Pilleride yere değil atık pil kutusuna atalım. Çevremizi hep koruyup sevelim.

ÇEVRE VE İNSAN

1 Yaşamımız, etkileyen önemli unsurlardan biride çevre-
dir. Artık çevre bize yeşillik, tertemiz bir havayı, ne yazık
ki anlatmıyor. Artık ağaçlar yerine kocaman fabrikalar yer-
deki yeşillik yerine her yer asfalt ve tertemiz bir çev-
re yerine atıklarla dolmuş kirlilikler, kim istemez ki egzoz
ve fabrika dumanlarının olmadığı, rahatca nefes alabilece-
ğimiz bir dünya istemez ki.

10 Peki bir düşünelim bu insanları nasıl bilincelendirebiliriz.
Artık kimse anlatımları dinlemiyor ve dikkat çekmiyor. Bu
müzden daha ileri çekici şeyler yapmamız gerekiyor. Örnek
olarak bir sinema filmi yapalım konusu çevreyle ilgili
içerisinde 2050 yılında insanlar böyle ısrafa devam ed-
erlerse Dünyanın elektriksiz kalacağını Dünyanın reaksiz
kalacağını ve su için artık savaşlar çıkacağını konu
15 olarak ileri çekici şeyler yapabiliriz. Belki de bu film.
etkili olurdu insanlar ısraktan kaçınırlar. Eğer gerçekleşen
bu tür olaylar gerçekleşirse o yeşil civil civil ormanlar
yerine fabrikalar olmasını kim ister ki. Eğer bu olaylara
suçlu sanıyorsa suçlu olan bizi biz insanlar.

20 Yani kısacası ne yapıyorsak kendimize yapıyoruz.
Artık bilinclenme zamanı geldi...

51. ÖĞRENCİ

1- Bazı insanlar çevre kirliliği için yapılan önlemlerin nasıl olacağını bile bilmiyor. Örneğin; Fabrika atıkları, Araba egzozları, Karaför'den çıkan dumanlar, bacaların takılmaması vb.

Bunların hepsi ÇEVRE KİRLİLİĞİ'ne örnektir.

5 Bu kirliliği önlemek için, Örneğin; Ağaç dikerek ve insanları bilgilendirmek. Vb. şeyler gerekir.

Bu önlemler için hepimiz bilgelik ve bu çevre kirliliğini önleyelim. Çünkü bizler gelecekteki çevremizi korumak için çevreye duyarlı olmalıyız.

52. ÖĞRENCİ

1- Çevre temizliği tüm canlıların hayatı için çok önemlidir.

İnsanlar, pikniklere gittiklerinde çöpleri çöp kutularına atacaklarına götüne yerlere atıyorlar bunların yanı sıra çevre kirliliğinin nedeni insanlardır. Kalorifer dumanının çevreye verdiği

5 zarar biliyor musunuz? Çevremizi temiz tutmak için ağaç dikmeliyiz, bacalara filtre takmalıyız, yerlere tükürmemeli, plastikleri yerlere atmayalım rüzgar geldiğinde ağaçların tepesine takılabilir.

Temiz bir çevre insan sağlığı için çok önemlidir sadece

10 İnsan sağlığına tabii ki "hayır" tüm canlılar için kirlilik bir çevre büyük bir tehlike demektir. Çevremize sebep gireriz ateş yakmayalım çünkü rüzgar geldiğinde ateş ağaçlara ulaşabilir ve yangın çıkar.

Temiz bir çevre için el ele verelim.

13 Hayvanlara zarar vermemeye çalışalım.

(Gavrımızı Temiz Tutalım.)

1- Gavra insanlar için çok önemlidir. İnsanların yaşam alanı demektir. İnsanlar yaşam alanlarına önem göstermelidirler. Temiz tutmalıdır. İnsanlar bu konulara duyarlı olmalıdır. Yaşam alanlarını temiz tutmalıdır. Onların yaşadığı yerde bitkilere ve hayvanların 5- olduğuna unutmamalıdır. Yediklerini, içtiklerini, kullandıklarını, vb. eşyaların göpünü gavraya atmamalıdır. Temiz tutulmasa ilerde daha büyük sorunlarla karşılaşabiliriz.

Örneğin acaba elektriklerden çıkan dumanlar yaşamımızı olumsuz yönde etkiliyor. Fabrika atıkları denizlere dökülüyor. O sular 10- bizim masluklarımızdan akıyor. Fabrika bacalarından çıkan, evlerden, binalardan, ve işyerlerinden bacalarından çıkan duman bizim yaşamımızı olumsuz yönde etkiliyor. Tarihi sularımız kuruyup gidiyor. İnsanların yayıp içtikleri göplere gavrımıza atılıyor. Kullanılan 15- deodorant, parfüm şişelerini gavraya atıyorlar. İnsanlarımız durumun farkında değil.

Bizler yaşamımızı olumsuz etkileyen insanları bilgilendirebiliriz. Onlara durumun ciddiyetini anlatmalıyız. Fabrika bacalarına filtre takmalıyız. Fabrika atıkları için bir baraj yapmayı tavsiye etmeliyiz. Yiyecek göplerimizi gavraya atmamalıyız. Kullandığımız 20 eşyaların göplere gavrımıza atmamalıyız. Gazın tabakasının alınmaması için elimizden geleni yapmalıyız. Gavrımızı temiz tutalım tutmayanları uyatalım.

1 Bizim Çevremiz, Çevremize baktığımızda etrafımızda ne kadar güzellikler vardır. Bunları hepimiz biliriz. Ama bir daha baktığımızda fabrikadan çıkan dumanlar ve atıklar ve hatta araçlardan çıkan egzoz ve Parfümler bile çevremize zarar veriyorlar. Düşündüğümüzde Parfüm ne den zarar versin ki ama Parfüm Ozon tabakasının delinmesine neden olur.

Bir düşünün neden çevremize ve kendimize zarar verelim ki. Oysa ağaçlar, çiçekler dikesek etrafımıza ne güzel olur. Düşünün Çocuklarınıza nasıl değer veriyorsanız çevremizde de değer verseniz çocuklarınız gibi güzelleşir. Unutmayın bu çevre hepimizin çevresi bir çevremize zarar vermesek ve çevremizi korursak etrafımızdaki güzellikleri hepimiz buluruz. Oysa denizlere atılan atıklar denizdeki tüm canlılara zarar verir. Bizlerde o canlıları yiyerek zarar görürüz.

15 Bundan dolayı çevremize göpler atmamalıyız. Ağaçlar dikerek kirliliği temizlete biliriz. Etrafımızdaki ağaçları da zarar vermemeliyiz. Elimizde bulunan kitap, defter ve kalemlere zarar vermeyin. Çünkü kitap, defter ve kalemlerde ağaçlardan yapılmaktadır. Unutmayın 20 bir kitap röpe gider ve bin ağaç kesilir. Bu çevre bizim el ele verip çevremizi koruyalım.

- 1- Çevre, Allah'ın bize verdiği büyük bir nimettir. Allah'ın bize verdiği nimete ise insanlar saygı göstermeyip or nimeti kirletip yok etmeye çalışıyorlar. Bunda canlıların sonu olacağı gösteriyor. Herkes buna karşı önlemler almaya çalışsın.
- 5- Yar. Ama biz yine de kirletiyoruz buna karşı önlemleri biz de almıyoruz ve bu nimeti koruyup yok olmasını önlemeliyiz ve gelecek nesillere aktarmalıyız. Onlardan onlardan sonraki nesile kıyamete kadar böyle devam etmelidir.
- 10 Çevreyi korumak için çocuklara küçük yaşta öğretilmeli. Babamın dediği gibi ağacın yaşken eğilir. Lütfen ama Lütfen çevremizi koruyalım.

1-Çevre, insanlar için önemlidir ama benim için önemlidir, Çevreyi temiz tutmak bizim görevimizdir. Kirli bir çevresi olan ülke önemsiz bir eşyaya benzer.

Bazı insanlar çevreyi temiz tutmazlar, o insanlar çok okulsuzlardır. Çünkü çevremizi korumazsak çevre kirliliği ortaya çıkar. Ülkemizde de çevre kirliliği vardır. Çevre kirliliğinin nedenleri ise insanların plansız kentleşme, fabrikaların atıklarından.

Çevremizi korumak için çevreyi temiz tutmalı, plansız kentleşmeye son vermeliyiz. Çevremizi korumak istiyorsak bu durumları yapmalıyız.

GÜREMLİ VE KIZ İNSANLAR

1. Guremlide ağaç ve orman sevgisi nerdeyse yok denecek kadar az. İnsanlar "kocakara orman benim çöp atacağımı mi; kılınacak!" diye ağaçları, polikalenleri, ormanları ağaçlar. Çevreye sağa sola çöplerini gysa bilmiyorlar ki herkes ormanları düşünür.

Bu sorunu çözmek için insanlarımızı toplama çalışmalarıdır. Eğer yerde bir çöp varsa bu bütün milletin işidir. İnsanları bilgilendirerek, eğiterek bu sorunu çözümlenenden gelebiliriz.

10. Eğer kendimizi yavaş yavaş öldürmek ve ciğerlerimizi yok etmek istiyorsak devam edelim, yine ağaçları kalledelim, ağaçları koparalım, evet haydi çöpler sağa sola!

Ama unutmayın eğer ölmek istiyorsak...

14. Çevremizi temiz tutalım aynı zamanda hem evimiz okulumuzda temiz tutalım eğer çevremizi temiz tutmazsak bir çok soruna karşılaşıyoruz. Çöpleri yere atarsak gıda geçecek yer kalmaz çöpleri yere atacağımıza çöp kutusuna atalım ve temiz bir çevremizi olsun.

Eğer bir bahçemiz varsa en az 10 tane ağaç dikmeliyiz. Diktiğimiz ağaçlar sel olduğunda o ağaçlar bizim hayatımızı korur. Çünkü ağaç kökleri suyu dibine çekerler ve ağaçlar böyle daha temiz ve yeşil olurlar denir.

17. Ve ağaçların başka faydası daha var hava temizler ve daha temiz hava sağlar. Ama kullandığımız duzentleri havayı kirletirler özellikle kışın günden bir durumdu. Havanın kirletilmesinde insanların büyük bir rolü vardır. Eğer çevremizi kirletilmesine karşısın çevremizi daha

15. temiz tutmanın yollarını araştırabiliriz. Daha temiz bir hava için herşeyi yapmalıyız. Elektrik ve suya tasarruf etmeliyiz. Dayanıklı tasarruf ederek ilerlemesine yardım edebiliriz.

Çevre

1- İnsanlar bir çevre içinde yaşarlar. Bu çevrenin düğün ve temiz olması o çevrede yaşayan insanların çevreyi kullanmasına bağlıdır. Örneğin: Bir çevrede yaşayan insanlar güzel ve temiz kullanırsa çevre temiz ve sağlıklı kalır ama kötü kullanırsa çevremiz kötü ve sağlıksız olur.

Fabrika bacaları ve egzozlarda çevreye zarar vermektedir. Bundan dolayı önlemler alınmalıdır.

Güzel bir çevre için:

* Gelecek nesiller ve çevre güzelliği için ağaç kesmemek ve ağaçlar dikmek

* Fabrika bacalarına ve egzozlara filtre takmak

* Bir pikniğe gittiğimizde çöpleri doğaya atmayıp çöp kovasına atmak ve çöp kovalarını boşaltması

icin ilgili belediyeleri uyarmak

* Çöplerimizi çöp kutusuna atmak

1- Gevre hem insanlar için hem de hayvanlar için önemli bir kaymandır. Çünkü gevre sayesinde bir çok hayvanın barınma imkânını sağlar. Bunda hayvanlar için çok önemlidir. İnsanlar için ise gevre yemi doğanın bir parçası olan gevre hayatımızdaki önemi açısından 5 önemlidir. Çünkü gevrede büssürü oğak vardır, çiçek, bacak vb. bizim sokmaya yapmamızı kolaylaştırıcı oğaklar vb. sağlar vardır.

Ama biz insanlar bu gevreye yeterince önem vermiyoruz. Onu önemsemiyoruz. Onun parçalarını yok eder onu kilitlen kilitlen ediyoruz. Ve büssürü zamların barınma yerini yok eder onların hayatını tehlikeye sokuyor bu da bizim cahilliğimizi gösterir.

Sonuç olarak biz gevremin bize sağladığı yararları zorlara geviriyoruz. Bu da bizim cahilliğimizi ortaya koyuyor. Biz nasıl bilimsel bir şekilde biliriz bunu düşünmek çok zor olacak. Çünkü bizim insanlarımızın umurunda değildir. Gevre tek umurunu nasıl eğitiriz? Celi geçirim zamanını q'bi şeyler düşünüyorlar hatta fark etmeden hayatları için çok önemli olan bir şeyi yok ediyorlar. Gevre kayramının önemini onlarıdır.

Çevre olmazsa insan olmaz. Kendimizi Ağacsız bir ortamda yaşamın orada yaşamak ne kadar zor olur. Çevre insanın akciğerleri gibidir. Bir insanın akciğerleri olmazsa insan yaşamaz.

Ağaçlar bizim besin kaynağımız ve akciğerlerimiz. O yüzden çevremizi temiz tutalım. Mesala boş sayfaları boş yere yırtmayalım. Defterler yerine bilgisayar kullanalım. Boş yere ağaçları kesmeyelim. Temel ihtiyaçlarımızın dışında boş yere ağaç kesmeyelim. Dinimiz zaten istediği yasaklarıdır. Bir bir derenin yanında abdest alırken bile suyu boş yere kullanmayın. Diken bir dize sahibiz. O yüzden öz buralarda olsa olmaz önem verelim.

Yaşadığımız çevrede temiz hava git gide tükeniyor. Bunu önlemek için çevremizi temiz tutmalıyız. Araba egzozlarını, fabrika bacalarını filitrelemeliyiz. Fabrika atıklarının sulara dökmemelidiriz. Soba bacalarını filitrelemeliyiz. Yeşillik olan bölgelerimizi koruyup o alanın üzerine ev, fabrika vb. inşaat alanına dönüştürmeyelim, ve dönüşmesine engel olalım, eğer bunların önüne geçmezsek Günden Güne delinen ozon tabakasından geçen zararlı ışınlar çevremize ciddi zararlara yol açıyor. Kutupları git gide eritiyor ve Bu gidişle dünyadaki karotoprak'lar su altında kalacak ve yaşam alanlarımız tükenecek.

Bu olanları seyircinkalmamalıyız. Tüm sorunlarımızı çözüp gelecek nesillere

10 Daha temiz daha sağlıklı bir yaşam alanı miras olarak bırakmalıyız. Ozon tabakası delindi ve hâlen delinmeye devam ediyor. Ozon tabakasının delinmesini önlemek için;

Fabrika bacalarını, araba egzozlarını, Soba bacalarını ve karan dairelerini filitreleyip çıkan zararlı dumanları daha zararsız bir hale getirmeliyiz.

15 Parfüm gibi havaya zararlı maddeleri hiç deneyecek kadar az tüketmeliyiz. Fabrika atıklarının çevreye atarar vermesini engellemeliyiz, çevremizi ağaçlandıralım. Böylece daha sağlıklı bir çevre edinmiş oluruz.

Gelecek nesillere de temiz sağlıklı bir yaşam alanı bırakmalıyız.

GEVRE

1 Gevre, Allah'ın bize verdiği bir hediyeye ve bir kütüftür. Bizim onu korumamız Allah'a verdiğimiz değer bir göstergesidir. Gevre derken sadece ağaçlar, çiçekler değildir. Gevre bir bölümdür ve çevrenin içinde insanlarda girer ve 5 bir kendimizde içinde bulunduğumuz yeri korumamız kendimizde zarar vermiş oluruz. Gevreği nasıl bir kızı benzersek o nasıl bir kız kendini inciten birine küsünce sa oynıyorsa o şekilde çevrede kendini incitmişimizde bize küsür. Ülkemizde doğuları bozulmamış birçok yer vardır ve 10 orular iyi bir şekilde korunmazsa ülkemizin bir bütün yığını olacaktır ve çevre bilmeden korumamız zarar bir küsücektir.

1- Çevre hakkında görüşlerinizi belirtiriz? Nence çevre kirliliğinden çok rahatsız oluyorsunuz. Biz çevre için neles yapmalıyız?

Ben çevrenin temiz olduğunu ve temiz olması için de uğraşmadığını görüyorum. Biraz önce "Nence çevre kirliliğinden çok rahatsız oluyorsunuz." demenin sebebi çevrenin temiz olması için uğraşılmamasıdır. Birer kişi olmasa kendi bulunduğu bölgeyi temiz tutarsak diğer insanlara ve komşulara da örnek olur ve diğerlerinde buldukları bölgeyi temiz tutmalarını sağlanmış oluruz.

Kısaca birer çevremizi temiz tutarak komşularımıza ve diğer insanlara örnek olmalıyız ve bunun için insanları bilincelendirmeliyiz.

1-Çevre biz insanların içinde bulunduğu ortamdır.

Onu kirletsek kendimize zarar vermiş oluruz. Onu temiz tutmakta ise kendimize yarar sağlamış oluruz. Soluduğumuz havanın temiz olması çevrenin temiz olmasına bağlıdır. Çevrenin temiz olmasında bazı hastalıklardan da korunmuş oluruz. Ne de olsa bazı hastalıklar hep çevre kirliliğinden gelir.

Oron tabakasının da git gide delinmesine çevre kirliliği sebep oluyor. Sadece insanlar bir şey yediklerinde sadece atıyorlar. Bu sadece insanlara değil ortamda bulunan bütün canlılara zarar veriyor. Örneğin çevre kirliliği yüzünden bir çok hayvanın nesli tükenmiş ve birçoğunda tükenmek üzere. Şimdi çevremizde şu sükunetsizlikte bile hiç sesiz olmayın günümüzde hâlâ bilinsiz insanlar var ve onları bilinçlendirmekte de yarar var.

Sonuç olarak böyle devam ederse dünyamız yok olmaya yüz tutar. ve Bu durumda bizim gibi bütün canlılarda yok olur ama insanlar bilinçlenirse daha güzel bir dünyada yaşamaya şansımız olur.

ÇEVREYE ÖNEM

4 Çevre hakkında neler düşünüyorsunuz? Çevre çevre olduğunda önemlidir. Varlıkların düzenli bir şekilde yaşamasını sağlar. Her canlı kendine uygun bir bölgede yaşar ve o bölgenin şartlarına uyum sağlar.

5 Çevreyi korumamız gerekir. Çevreye zarar vermek bireyin kendisine zarar vermesi demektir. Çevreye insanlar zarar verir. Bu yüzden insanları uyarmalıyız. Çevreye zarar verince kendileri dışındaki varlıkların da etkilendiklerinin birincinde değildir.

10 Kısa süreli çevre varlıklar için önemlidir, varlıkların uyumunu sağlar. Bu yüzden çevrenin önemini herkese anlatmalı ve çevreyi korumalıyız.

~ Çevreyi kirlilemeyin, kirliletenleri uyarın ~

1 Çevre bir toplumun yaşadığı yerlerdir. Bizler yaşadığımız bu alanları değer vermeli ve korumalıyız. Çünkü çevre bir hayat boyunca yaşamımızı devam ettireceğimiz yerdir.

"Önceki zamanlar insan yaşadıkları alanları kirliletmemişti. Ancak biz yeni nesiller kirlilikten dolayı orzan tabakasını delmek üzereyiz.

Dünyamızın kirlenmesini önlemek için bazı tedbirler alınmalıdır.

Mesela; çöplerimizi yere değil çöp kutusuna, Parfüm, deodorant gibi şeyleri daha az kullanmalıyız.

Eğer biz kendimizi düşünmüyoruz ise gelecekte yaşayacak insanların da düşünerek daha bilinçli olmalıyız. Bu yüzden çevreyi korumalıyız.

Temiz Bir Çevre = Mutlu Bir Hayat

1. Yaşamımızı iyi geçirmek için temiz bir çevreye ihtiyaç duyarız.

Temiz ve güzel bir çevre yaşamımızı mutlu ve huzurlu geçirmemize yardımcı olur. Bu yüzden de çevremize sahip olmalıyız ve onu

korumalıyız. Hiç kimse kirli bir çevrede yaşamak istemez. Kirli

5 - bir çevrede yaşayan kimsede mutlu olmaz yani çevre bir bakıma insanların ruhunu yansıtan bir aynadır. Bu aynada güzellikleri görmek istiyorsak çevreyi koruyup kollamalıyız.

Çevresini kirleten bir insan sağlığına ve hayatına zarar

verdiğini unutmamalıdır. Çevreye atılan her bir plastik yüz yillarca

10 - kabulmadan toprağı kirletmektedir. Kullandığımız parfüm ve benzeri şeylerde havayı kirleterek hayatımızı tehdit etmektedir.

1 - İnsanların yaşadıkları yaşam alanlarına, ortamlarına çevre denir.

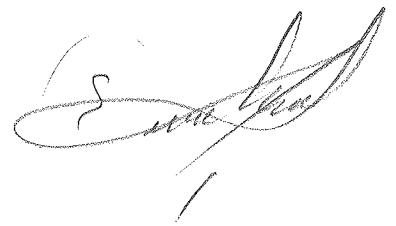
Dünyadaki her ortamın mutlaka bir çevresi vardır. Ama maalesef - insanlar çevreye pek önem vermedikleri için İnsanlık bitişik fabrika - yerleri yapıldıkça ortam alanlarını, böcekleri yok etmektedir. Çevreye göp - oturdururlar. Böylece maalesef çevre bundan güne yok oluyor.

Size soruyorum. Sindi seçimleriniz, yapın. Yavaş bir ortamda (yüksekli bacaklı, toprakta bir ortam varken hiçbir kirlilik, fabrika, eşya dumanlı bir çevreyi seçiyorsunuz. Sence ortamda seçim sizin. Nasıl bir dünyada yaşamak istiyorsanız öyle davranın.

10 - Size U, Saatin çevrenizi temiz tutun, çevrenizi koruyun, çevrenizi kirlitmeyin, çevrenizi öğretilendirin. Seçim size kalmış

Çiftten Söylenmelerini dikkate alın - - -

1 Çevre; insan veya diğer canlıların hatta cansız varlıkların bile yaşadığı yerdir. Bu canlıların hayatlarını sürdürmek için yaşadığı çevrenin temiz olması gerekir. Çevre kirliliğinin bir çok çeşidi vardır. Su kirliliği, Ş hava kirliliği gibi. Çevreyi kirliletmek aslında insanlığımızın işi. Oysaki bilmeyen ki onlar bunu yaparak hem kendilerini hemde başkalarının zarar gördüğünü. Ne yaparlar? Denizbamiizi, okyanuslarımızı, ırmaklarımızı, havayı 'her şeyi kirliletmek için çaba sarfedebilirler. Onlar bunu yaparken farkında olmadan başka canlıların yaşam haklarını yok eder. Örneğin bir denizi kirliletsek (çöplerimizi oraya atarsak) oradaki yunusların, köpek balıklarının, balinaların, deniz yıldızlarının hayatını tehlikeye atarız. Mesela biri bizim hakkımızı yese ne kadar zorumuzuz gider. Ya onlar. Onların en değerli hakları - yaşam hakları - ellerinden alınıyor. Eee insanlarımız böyle kimişi kendi saadatinin teline zarar verecek olsa dünyayı yıkar ama aynı zamanda insanımız aynı zamanda gidip başkalarının yaşam haklarını elinden alır. İşte dünyanın 20 nın adabetti budur. Dünya bâyledir

GEURE

1 Geure canlı ve cansız varlıkların birlikte yaşadığı doğal ortamdır. Bu doğal ortamın korunması, temizlenmesi gerekir. Bu koruma için birçok önlemler alınır. Ama kimse bunlara uymaz. Bir gün gelecek herkes eski hayatını geri isteyecek. 5 Ancak, bunun için adı geç kalınmış olacaktır. Eski hayatı dertken neleri mi kastettim?

- Arıların ve böceklerin olduğu
- Çiçeklerin her bir nedatadan bitmesi,
- Ormanların sıklığı --- gibi

10 Birçok kişi bunlar bizim için niye önemli ki? diye düşünür. Ancak arılar olmaması demek hayatın bitmiş olması demektir. Çünkü eğer hiç arı olmasa çiçekler tozlaşamazlar. Ve çiçekler olmaz. Çiçekler olmasa da ağaçlar olmaz. Ağaçlar da olmasa karbondioksiti kendileri çekemezler. Karbondioksit çekilmese biz temiz havadan mahrum kalmış oluruz ve zehirli havadan solunmuş oluruz.

Şimdiki zamanlarda teknoloji herkese çok iyi bir şeymiş gibi geliyor. Ancak o teknolojik aletler 20 geureye yaydığı radyasyonla bütün canlı varlıklara zarar verir. Ağaçlar, çiçekler, kuşlar, böcekler... Hepsini yok ediyor.

Bu konuda geureye karşı duyarlı olup onu korumalıyız.

1 - Çevre bir insanın, hayvanların ve bitkilerin yaşamını sürdürdüğü yerdir. Bu nedenle herkesin çevreyi koruması gerekir. Eğer korumadık takdirde bir pöçürüz. Peki hepimiz kendimize zarar vermemek istiyoruz, yaradığımız çevreyi kirletmemek istiyoruz? Tabii kimse istemesek de neden çevreyi kirletiyoruz?

5 Modern çevreyi seviyoruz ve kirletmek istemiyoruz. Haydi çevremizi korumak ve güzelleştirmek için elleri sıvıptık. İlk olarak hepimizin çevreye karşı bilinci olması gerekir, daima çevreye karşı inimizde sevgi duyarsak bilindiklerimizden çevreye zarar vermemiz gerekir...

Yani çevreyi koruyalım, kendimize zarar vermayalım...

1- Çevre dünyayı oluşturur. Eğer dünyayı seviyorsak çevresinde de seviyor demektir. Peki sizde çevreyi sevenlerden birisiniz.

Bence çevre bizim için değerini bilirsek altın değerindedir.
5- Ama bizim insanlarımız hiç mi hiç önem vermiyorlar. Bu suyu bütün insanlarımızın suyu olarak ta görmemeliyiz.

Çünkü önem vermeyenlerin yanı sıra bu çevre sorunumuza önem verenlerde vardır.
12- Ne yazık ki bu önem verenlerinde yaptığı önemi çevremize önem vermeyenler yok ediyorlar.
Bu yüzden bizim ülkemizdeki çevre sorunu çok fazladır. Bide gidip diğer ülkelere bakın ve gelip
15- bizim ülkemize kıyaslayın ve arasında dağlar kadar fark olduğunu anlarsınız.

74. ÖĞRENCİ

1- Bir çok insan yedikleri şeylerin çöplerini ya yerlere yada Gevreye atıyorlar. Okullarda ise öğrencilerin bir çöp çöplerini yerlere attığına şahit oldum. Bunun için öğrencilerin çöpleri yere atmamasını söyledim ama yine beni kafaya takmadılar. ve onun için biraz o çöpleri kırmak zorunda kaldım ve onun o çöpü çöp kutusuna atmasını söyledim.

İnsanlar yedikleri şeylerin çöplerini yere atmasa ve çöp bidonuna atarsa temiz gevre temiz dünya olurdu. ve insanlar daha temiz ve de dahada temiz yerlerde yaşarlardı. Ve sonradan doğan bebeklerin geleneği güzel, temiz, ve mutlu bebekler daha iyi bir gevrede yetişecekler ve onlarda bizden öğrendiği şeyleri başkasına aktaracaklar ve sonradan gelenlerde bu adeti böyle sürdürmektedir. Ve nesiller böyle sonsuza kadar gidecek belki belkide nesiller böyle gitmeyecek onun için daha iyi bir dünya vardır.

15- Onun için doğacak çocukların anneleri onlara çöpleri yere atması yerine çöpe atmasını söylese, o çocuk annesinin dediği şeyleri o yapar ve, oda arkadaşlarına öğretir. Arkadaşları ise başkasına anlatır ve anlattığı zaman herkes onun dediğini yapar ve yerlere atmazlar. ve böylece sürer ve bu yıllarca sürer sonraki insanlar başkasına öğretir ve bu nesil yıllarca sürer ve bu sadece böyle sürer ve bu sonsuza kadar böyle gider. Temiz insan temiz gevredir.

Çevre Ortamı Ve Çevre Kirliliği

1. Çevre denince aklıma hepşey geliyor. Çünkü çevrede her türlü pislik yapılıyor. Arkadaş ortamı mesela, çor. önemli. Örnek veriyorum mesela bir çalışkan çocuk var, birde tembel çocuk. Bu durumda o tembel çocuk, çalışkan çocuğu yoldan çıkarır.

Bunun için arkadaş önce arkadaşını seçmeli, ve tabiki bu arkadaşının doğru, iyi kalpli, çalışkan ve dürüst olması lazım. Ondan sonra arkadaşıyla el ele vermeli, doğru yoldan gitmesi gerekir. Veya bazı insanlar çevreyi kirliler. Ve bu küresel ısınmayı neden alır. Mesela kutup ayıların nesli yavaş yavaş tükenmeye başlıyor. Çünkü insanlar yedikleri yiyecekleri çöpe atmayıp çöpe atıyorlar. Ve sebeler, taneliler, farsikalar vb gibi şeyleri, kutuptaki buzulları erimesine neden oluyor.

Yukarıda anlatılan bazıları öğrenci ile anlatılmıştır. yani bir insan çevresine bakmalı ve buna çevre ortamı denir. Bazılarında çevre ortamı, yani buzulların erimesi küresel ısınmaya yararlanıyor.

76. ÖĞRENCİ

1 Çevre denince aklımıza etrafımızdaki her şey gelir. Etrafımıza baktığımızda ağaçlar, hayvanlar, evler, binolar bunların hepsi çevreye aittir. Ama insanlığı çevrenin değerini ve kıymetini bilmiyor.

Biz insanlar çevreyi kirletiyoruz. Ama zararı yine bize. Tek ^Skirlik değil, bazen insanlar ormana gidip tedbirli davranmadıkları için ormanı yakabiliyorlar. Fabrika atıkları, nehirleri ve içindeki balıkları olumsuz etkiliyor. Doğaya bir göz attığımızda dağa o göpü yok edemiyor. Ülkemizde kaçıt yapmak için bir sürü ağac kesiliyor. Bu ağaçlar kesilirse, ülkenin her tarafında geri dönüşüm ¹⁰kullanılacak ağaçlar kesilmeyecek. Biz kendi kuyumuzu kendimiz hazırlıyoruz. Doğayı kirletmele dağa bizden ödünü alıyor. Bence ülkede miras satılmamalı. Toplu taşıma araçları fazla olmalı. Böylece egzoz dumanları eskisi gibi çevreye çok fazla zarar vermez.

15 İnsan kendine verdiği değeri doğaya verse. Çevremiz çok güzel bir yer olur. Çevremize değer vermeliyiz. Biz kendimizi ne kadar çok seviyorsak çevremizde o kadar sevişmeliyiz. Çevreyi sevelim ağaç kesmeyelim.

ÇEVREYE ZARAR VEREN BİZLER!

- 4 - Çevremizin kirlenmesinin başlıca nedenleri bizler insanlarıdır. Çevre kirliliğini engellemenin bir çok yolu vardır. Fakat bizler daha da kirlletmeye devam ediyoruz böylece solumduğumuz havayı temiz tutarak daha sağlıklı bir yaşam ve daha güzel bir dünya kuruyoruz.

- 10 - Çevre kirliliğini şu bazı başlıkları altında inceleriz: hava kirliliği, su kirliliği, ses kirliliği vb. gibi etkiler bizim için zararlıdır. ve biz yere çöp atarak, dairelere otuk atarak, havaya kirlili duman atarak çevremizin kirliliğini sağlarız. Her ülkede, çevre kirliliğine çözüm aranıyor bir çok yol bulunuyor fakat bir çoğumuz bunlardan sakınıyoruz. Çevremize daha da zarar veriyoruz.

- 15 - Bizlerden yapılması beklenen tek şey verilen, önerilen çözümlere uyarak ve hiç bir şey kestirip atılmamak zaten bir çok insan bu mantıkla çevreyi kirlletiyor "Benim atacağım çöple Dünyaya ne olur ki!" diye bu mantık, bu düşünce çok yanlış bir davranış. Herkes kendine düşen görevi, sorumluluğu yerine getirmelidir.

KENDİNİ SEVEN, ÇEVREYİ SEVER

- 4 - Çevre insanların toplu halde yaşadığı yerdir. Bugüne kadar çevrede doğuştan, gezdik, çimenlerin üzerinde oynadık. Çevre bir yaşam ortamımızdır. Çevremizi temiz tutmalıyız. Çevremiz kirlendiğinde hepimiz bunun etkileniyoruz. Önemli olan çevreyi temiz tutmak kirlenmesini önlemektir.
- 5 - Çevre sadece alıp verdiğimiz yerdir ağaçları keserek, kâğıt paralarını boşa bırakmıyoruz. Eğer çevreyi kirlenirse ağaçlara zarar vererek en büyük zarar, kendimize veriyoruz. Dağları kirlenerek ağaçları keserek en büyük zarar, kendimize veriyoruz. Hiç kimsenin hiçbir insanın ağaçlara dağlara çevreye zarar vermek hiçbir kimsenin hakkı değildir. Çevremizi ve dağımızı kirlenerek küresel ısınmaya yol açıyoruz. Çevremizdeki egzoz dumanları dağlarda hava kokusu bozuyor.
- 10 - Hiçbirimiz çevreyi, kirlenmeye, ağaçları zarar vermeye hakkı yoktur. Çevremizin çok zararımız var. Gelişmiş ülkelerin insanları kendi devletlerine, armalarına çevreye zarar veriyor. Önemli olan insanların çevreyi temiz tutmalarıdır. Çevre zararını neredeyse küresel ısınma sonucu meydana gelir ama herkesin sorumlusu insanlardır. Ama insanlar ağaçları eğer eğerde bilinsiz kesiyor. İklim değişikliği ve küresel ısınmada neden oluyor.
- 15 - Artık çevremizi kirlenmeyecek bir şekilde ağaçları keserek değil çöp bidonlarının içine aldım. Dağları çevreyi artık kirlenmeyecek. Ağaçları bilinsiz yere kesmiyorum. Çünkü çevreyi ve dağları kirlenmeyecek. İnanıyorum herkes'in zarar etmeden birlik olan çevreyi dağları kirlenmeyecek çok güzel olur. Kirlenmeyecek bugün biz dağlara zarar verdiğimizde dağın bütün intibak alır. Çünkü böyle giderse, dağımız çevremiz yavaş yavaş yok olur.

CEVRE SORUNLARI ÖNLEMELER?

1 Cevre kirliliği nedir = Cevre kirliliği her insan kendi yaşadığı çevresine önem göstermemesine çevre kirliliği denir.

Cevre Nedir = Cevre denince aklımıza yaşam gelir. Daha iyi koşullarda yaşama ve daha iyi bir toplum içinde yaşamaya aklımıza gelir. Cevre bizlere daha iyi ve daha güzel bir şehir verir ve bize bu güzellikleride verdiği için bizler ve bize verilen bu güzellige sahip olmuyoruz. Ve işte bu güzellige sahip olmak istiyorsanız hep beraber ellerimizi çevre için birleştirelim.

Cevre kirliliği nelerden başlar = Üretikörme, dumanlar, köpleri yere atma,

sigara izmaritlerini yere atma, ve plastik poşetleri atma, Cam şişeleri yere atma ve vb.

10 gibi şeyler bizim bu güzel çevremizi ve yaşamımızı dumsuz ettikler. İşte bunun gibi sorunları engellemek için bu sorunların önüne geleceğiz.

Sonuç olarak çevremizi temiz tutmak ve çevremizi korumalıyız

Yerlere çöp atmamalıyız ve atıklarında yığılmamalıyız ve yaptığımız bunlar

hepsi daha iyi bir yaşam için

- 1 Çevre denince ilk akıllara gelen şey yaşadığımız yendir. Daha sonra çevre zarar veren neler olduğu gelir. Sonra çevrenin bize ne kadar yararlı olduğu gelir. Ama çevreye zarar verenler genellikle insanlardır.
- 5 Fakat insanlar bilmiyorlar nasıl çevre zarar verdiklerini bunun kaynağı da cahillik'ten dolayıdır.

Ben size söyleyeyim nasıl zarar verdiğimiz:

Genel olarak ihtiyaçlarımızı karşılamak için çevreye çok zarar veriyoruz. Örnek olarak yediğimiz yiyeceklerin tohumlarını çevreye atıyoruz. Buda çok büyük sorunlara neden oluyor.

Çevreyi nasıl görmek istiyorsan öle bırak.

1 - GEVRE Nedir: Gevre bizim yaşadığımız yerdin
 Gevremize zarar vermeyelim Ağacalara zarar vermeyelim
 ve izmarit çöplüğünü yere atmayalım havayı kirletmeyelim
 yere çöp atmayalım Atanlar, uyaralım Gevremizi
 temiz tutalım ve yere attığımız çöpler insanın
 hastalıklarına sebep olur bu yüzden Gevremizi
 kirletmeyelim. Çöp Atan İnsanları, Atığı, Çöprü
 Atmasını Uyaralım.

İnsanlar uyarılmayalım kendimize biraz kendimize
 10 uyaralım. Sigare ağız harada bırakalım. İnsanlara
 zarar veriyorlar, kendilerine zarar veriyorlar
 çöplükü yere deyişde. Çöp kutularına Atalım
 GEVRİMİZİ TEMİZ TUTALIM.

82. ÖĞRENCİ

1- Acaba çevremizi kim kirliliyor? Bu sorunun cevabını hepimiz biliyoruz. Tabii ki hayvanlar değil insanlar..

Evet, insanlar...

Kendi sonumuzu kendimizi hazırlıyoruz. Çevremizi kirlleterek sonumuzu

5- hazırlıyoruz. Bu kirlilikler ve sonumuzu getirecek olanlar bunlar:

çevre kirliliği, fabrika dumanlarının ve ucakların havaya yaymış olduğu

gazdan dolayı hava kirliliği, denizlere attığımız çöplerden dolayı

su kirliliği, teknolojinin açtığı kirlilikler, radyasyon, küresel ısınma...

Ama bunlardan başka bir çok kirlilik var çevremizde, dünyamızda...

10- Bu kirliliklerin sebebi biziz insanlar... Ama farkında olmadan hayatımızı

sonlandırmak için elimizden geleni yapıyoruz: insanlar ölüyor, ağaçlar kesiliyor,

fabrikalar açılıyor, ilaçla çabucak bitti ve meyve yetiştiriyoruz. bu

ilaçlarda hormonlu yiyecekler büyütülüyor ve bizde bunları yiyoruz,

gecekondulaşma var, farkında olmadan oton tabakosunu deliyoruz...

15 Bunların hepsi bir sorun ve biz bunu kendimiz yapıyoruz.

Bizlere: "Çevremizi kirliletmeyelim!" diyenler bile çevreyi kirliliyor, bizde

bunu hiçbir şey demeden seyrediyoruz...

Artık buna bir "DUR!" demeliyiz. Göz göre göre

hayatımızı mahvetmemeliyiz. Hayatımızın sonunu kendi

20 ellerimizle getirmemeliyiz. Çevreyi korursak, hayatımızda

korunmuş oluruz. Sizlerden istediğim çevreyi temiz tutmamız.

0 kadar teknolojik alet icat ediyor ki bir türlü

çevreyi temizlemek için bir şey bulamıyoruz!

Çevre kirliliğinin temel nedenlerinden biri de fosil yakıtlardır. Çankırı fabrika ve ev bacalarından çıkan duman hem sağlığımızı hemde ozon tabakasına zarar verir. Ve bu bulaşıcı her derman ederse çok ciddi sorunlar olabilir. Bu önlemek bulaşıcıları ortadan ne geliştirmek yapmamız lazımdır.

Her canlı bulunduğu çevrenin güzel olmasını ve yaşanabilir hale gelmesini ister. Bu nedenle zorlu bir bulduğu ortama uyum sağlayabilmek için çevresini güzelleştirmek ister. Örneğin; gece-bundukunda ayda bir çöp arabası ya gelir ya gelmez ayırdan oradanda bir çöp miktarı, orada yaşayan bir canlının hayatını olumsuz etkilerken çevrenin uzun olabilmesi için çevre temizliği çok önemlidir ve temizliği de gerekir. Aksi takdirde kendi sorumluluğunu getiririz.

Sonuç olarak, çevremizi temiz tutmak için kirliliğine sebep olan faktörleri önlemeliyiz. Tabii ki kirliliğine kendimizde sebep olmalıyız. Eğer olmazsak sadece kendi hayatımızı tehlikeye atmayız, çevrede bulunan başka canlılara da zarar veririz. Çevremizi koruyalım ve ona sahip çıkalım.

12 Geve insanların yaşadığı yerdir. Geve olmasa insanlar yaşayamaz, hava temiz ve ölümler geçici kitleler insanoğludur yani? Lüz tabii ki hava temizliği gazlar atmosferin deffinesine neden olur. Eğer böyle gelse 10-15 yıl sonra dünya yaşanılmaz bir hal alır. Bitkiler yetişmez, sebze ve meyveler zehirli gıdaları etkiler ve insanlar ölebilir.

13 Mikroskobik düşünce 1945'te atom bombası arası yerde bir etkisi? ya kula etkisi süzülür, doğan bebeklerde kulağı olmasın, ayakkabı olmasın, güsterin kulağına, kulaklarının bir olmasın get kötü bir olay. (Sembel faciasında da aynı şey olmuştu, su... onda bile etkisi kulağına değil mi?)

14 Söyler. Gaja kulağı zehirli gaz insanlara nasıl etkilerine neden oluyor ve etkilerini önlemeyi biliyor.

Eğer bu olaylara göz yumarsak bir çok insanın ölümüne göz yummuş oluruz. Ama bu olaylara dur demese her şeyin önüne

15 geçmiş olurdu. Birçok insan hayatını kurtarabilirdi. Daha doğrusu bebeklerin hayatı söz konusu bu olaylara artık dur demeliyiz.

Eğer dur demesek kendi sorumluluğumuzun hazırlanmış oluruz.

16 /s. Florida bu olaylar bizi de bozuyor aynı şeyler gelebilir. Lütfen artık kendimize gelalım, dünyamızı sevelim.

ÇEVRE KİRLİLİĞİNİN SEBEPLERİ

85

85. ÖĞRENCİ

1. Çevre insanların yaşamını sürdürebileceği yerdir. Çevre temiz olursa insanlar sağlıklı olur.

Banayın parçalanmasıyla çevre sorunları arttı. Su kirliliği, hava kirliliği, toprak kirliliği, ozon tabakasının delinmesi vb. çevre kirliliği vardır. Bunların sorumlu insanlardır.

Su kirliliğinin nedenleri: Su kirliliği fabrikadan çıkan atıksu maddelerin denizlere bırakılması, Halli yıkandığında çıkan köpüklü sular vs. unsullar su kirliliğine neden olur.

Hava kirliliğinin nedenleri: Egzoz gazlarının havaya karışması, kışın yapılan sobaların ve kalorifer kazanları vs. unsullardan dolayı hava kirleniyor.

Toprak kirliliğinin nedenleri: Atık piller, naylon poşetler yere atıldığında toprağa karışıyor bir süre sonra orada sebze dikildiğinde çıkan sebzeler zehirli olur bizlerde zehirli sebzeleri yediğimizde kansere vb. hastalıklara yakalanıyoruz.

Ozon tabakasının delinmesinin nedenleri: İnsanlar aşırı parfüm sıkıyorlar. Parfüm zehirli. Ozon tabakasına zarar veriyor. İnsanlar da parfüm sıkarken ozon tabakası deliniyor. Her geçen zamanda ozon tabakası biraz daha deliniyor.

Çevremizi korumak istiyorsak parfüm sıkmamalıyız. Fabrika atıklarını denizlere bırakmamalıyız. Atık pilleri toplamak amacıyla anketler yapmalıyız. Atıklarımızı toplamalıyız.

ÇEVRE KİRLİLİĞİNİN NEDENLERİ

86

1 - Doğadaki bir çok insan çevresini kirletiyor. Çevre dayince aklıma doğa ve bir çok şey geliyor. Çevre hayatımızın en önemli şeyi olduğunu hiç düşünmeden söyleyebilirim. Çevre bizim hayat kaynağımızdır. Çevre çok önemli bir şeydir. 5 - Doğa, çevre olmasa insan gibi hiç olmazdı belkide.

Çevre işte böyle birşey. Ama bazı insanlar böyle düşünmüyor. İnsan çöplü çöp üst emmiştir sızdıranda onları gibi çevre olmasa olmaz. Çevre ve doğa olmasa hiç yaşamaz.

10 - Çevre kirliliğinin bir çok örneği verirsek ve bunları geliştirme bilimi ne yaptırır.

Araba egzozları, Fabrika atıkları, Soba dumanı, Yere atılan çöp v.b...

Bunlar hakkında biraz düşünersek en önemlilerden

15 - Yere atılan çöpler. mesela yolda yürüyorsunuz. Babıyaum her 10 kişiden 8'i mutlaka yere çöp atıyor. Bu ne orlama geliyor. Onlar kendilerine ancak zarar veriler. Diğer bir örnek verirsek fabrika atıkları. mesela fabrika sahipleri para kazanalım diyorlar çevreyi düşünmüyorlar.

20 - Sonuç olarak: Çevreyi hiç düşünmüyorlar. Fabrika atıkları canlı ve cansız varlıklara zarar vermektedir. Oysa biz insanlar olumlu yapabiliriz.

ÇEVREMİZİ KORUMAK İSTERSENİZ

OLLUKLU YÖNE BAKIN

GEUREMİ2

1 - Geve bir insanın etrafını kaplayan bir sınır gibidir.

Bizler Geuremi2 en iyi şekilde değerlendirmeliyiz.

5 - Bir toplum Geve sorunlarıyla karşılaşmış ise o toplum Geveci bir toplumdur, Geveci bir toplum veya bir ay Geveye karşı sorumluluklarının olduğunu bilincindedir, fakat Geveye karşı sorumluluklarının farkında olmayan bir toplum, Geveci sadece kendi işlerini idare edebilmek için kurulmuş bir alan olarak görür, Bizler sadece kendi menfaatini düşünen bir toplumu bençil bir toplum olarak adlandırabiliriz. Bençil bir toplum Geveye sorardan başka hiçbir şey vermez.

15 - Kisi Geveye karşı sorumluluklarının bilincindedir ise mali, Geveci sadece kendi işlerini idare edebilmek için kurulmuş bir alan olarak görmemelidir.

1 Geure denilince aklınıza neler geliyor? Bu konuda biraz konuşalım.

5 Geure insan için önemli bir unsurdur. Geure bize insanlara Dünya'da verilmiş en büyük nimetlerdendir. Geure bize yaşama alanları, yaşama olanakları vb. olanaklar sunar; fakat biz bu armağanların karşılığında teşekkür olarak Hava kirliliği, Su kirliliği kısaca Geure'ye çok zarar veriyoruz. Bu verdiğimiz zararlara biri dur demelidir. Eğer bu seye biz dur demesek, o da demesse, su da demesse kim diyecek? Haydi hep birlikte, birlik ve beraberliği oluşturup bu zarara karşı, Geure'ye zarar veren her seye karşı savaşalım. Eğer savasarsak emin olun ki bu savaşı kazanacağız ve galip olacağız. Kazandığımız bu zafer gelecek nesillere yani çocuklarımızın daha iyi hayat sürmesini sağlayacak. Önceden dediğim gibi Geure, hayatta bize verilen en büyük armağandır. Bu armağanı iyi değerlendirmeli ve sahip çıkmalıyız. Bu bize verilen Geure'yi nasıl bulduysak 10 öyle bırakmalıyız. Geure'ye zarar veren etkenlere karşı savaşmalıyız.

15 Benim Geure denilince aklıma bu kadar şey geliyor. Geure bize verilen en büyük armağandır bunu iyi değerlendirip, nasıl bulduysak öyle bırakmalıyız.

BİZİM ÇEVREMİZ

Çevre insanların, hayvanların, bitkilerin kısaca tüm canlıların yaşadığı bir yerdir. Çevre birçok şeyi içinde barındırır. Çevre bizim yaşam alanımızdır.

Çevre insanlar için büyük bir önem taşır. Çünkü insan 5-6 yaşında doğar, büyür, barınır. Kısaca insan tüm yaşamını burada geçirir. Fakat bunların yanında çevrede birçok sorunlar da yaşanır. Çevre kirliliği bu sorunlardan biridir. Şuan ülkemizde çevre kirliliği büyük bir sorun. Bu çevre kirliliğine yol açanlarda insanlardır, yani bizleriz. Çevre kirliliğini önlemek isterseniz ilk önce kendinize hakim olmalısınız. Daha sonra etrafımızdaki insanları uyarmalısınız. Sadece biz değil bütün insanlar böyle yapmalı. Böyle yaparak bir nevi bile olsa çevre kirliliğini önlemiş oluruz.

Çevremizi korumak istiyorsanız ve temiz bir çevrede yaşamak istiyorsanız bilinçlenelim ve bilinçlendirelim.

90. ÖĞRENCİ

30 Çevre içinde yaşamakta olduğumuz, insanların olduğu bir yerdir. Çevremizin bir çok sorunu, ihtiyacı ve sıkıntısı vardır. Bizde çevremizi temiz tutulmamaktadır. Bu çevremizin temiz olmaması insan sağlığını da olumsuz yönde etkiliyor.

31 Ama çevremizi temiz tutmak ve insan sağlığına zarar vermek istemiyorsak. Tüm insanlıkla el ele verip çevremizi temiz tutmalıyız. Bizim çevremizi kirliletmemiştir çevre değil asıl olarak kendimize zarar veriyoruz. Diğer bir yarımda çevrede yaşayan hayvan ve bitkilere de zarar veriyoruz. Hiçbir insanın diğer bir canlıya zarar vermeye hakkı yoktur.

10 Her insanın çevreyi temiz tutma, temiz tutmayanları uyarması lazım. Çünkü bu bizim görevimizdir. Bizim yaşadığımız bir yarıda ve bizim sorumluluğumuzdur. Ama düşününce temiz bir çevrede yaşamak, yeşilliklerin arasında olmak, çok güzel bir şeydir.

15 Ama bir yarıdan da sorunlara baktığımızda, kiminle ilgili yok. Devlet bunlara sahip çıkmalı ve bizde elimizden geldiğince onlara yardım edelim. Yine baktığımızda sokak çocukları var. Bizde ve tüm insanlar el ele verip bu sorunları, ihtiyaçları ve sıkıntıları üstesinden gelebiliriz.

20 Yani sonuç olarak Çevremizi temiz tutmak bizim görevimizdir. Çevremizi temiz tutmakla insan sağlığına zarar veremeyiz. Sonra çevrenin sorunlarını, ihtiyaçlarını ve sıkıntılarını biz ve tüm insanlık el ele vererek üstesinden gelebiliriz. Sonuçta çevrede biz yaşıyoruz ve biz temiz tutmalıyız.

17 Bu hepimizin her insanın yaşamakta olduğu bir sorumluluktur. Sağlığımıza önem veriyorsak bunun için çevremizi temiz tutmalıyız. Sorunları el ele vererekten çözmeliyiz.

Çevremizde Koruma

1- Oturduğumuz şehrin, yaşadığımız mahallenin temiz olması bizim sağlığımız açısından çok önemlidir.

Bingöl'ün mahallelerinde çok fazla temizlik sağlanmıyor. Çöpleri yol kenarlarına atarlar, boş arazilerin fazla olduğu bir şehirde yaşıyoruz.

Bunların yaşanmaması için örneğin; Mahallelerin Herbirine bir tonede olsa çöp kutusu yerleştirmeleri, boş arazilere, en azından 10-bir ağaç dikmeleri olabilir. Bunun içinde belediyeye bas vurulmalıdır.

BİZİM ÇEVREMİZ

1 - Çevremizi korumak bizlerin en önemli görevlerinden bir tanesidir. Çevremize katkıda bulunmak için hayatımızda kurumlara vardır. Bu kurumlara herkez katılmalı ve katkıda bulunmalıyız.

İnsanlar çevreyi sokakta, okulda v.b her yerde kirletmeye hazırlar. Oysa bu yerler insanların yaşam alanıdır. İnsanın yaşam alanını kirletmesi gibi kötü bir şey olabilir mi? İnsanlığın doğumundan ölene kadar hayatının yerlerinde oluşan çevreyi kirletmekte. Bu kirlilik kimi zaman nesiller tüketir, kimi zaman yaşamlar feda etmekteyiz. Çevreyi korumak ve bizden sonrakile taşınmalıyız. Çevremizde, su, hava, toprak kirlilikleri vardır. Bu kirlilikleri önlemek için kurum ve kuruluşlara yardım etmek yerine kirletmeye devam ediyorlar. Çevremiz sadece çöple değil sigara ve soba dumanlarıyla kirlenilen çevremiz artık yaşanılmaz hale gelmektedir.

İnsanlığın duyarsızlığı yüzünden günden güne kirlenen çevremiz için çabalamak her vatandaşın görevidir. Duyarlı davranmak hepimizin elinden gelebilir.

ÇEVRE BİZİM İÇİN BİR

93

93. ÖĞRENCİ HAYATTIR

1. Çevremizi temiz tutmak için her şeyi yapmalıyız. Çevremizi temiz tutmасаk Zararı bize doğaya, Ağaçlara, Hayvanlara, insanlara gelir. Sularımız, kirlenir.
5. Çevre bizim için çok önemlidir.

Çevremiz bizim için bir hayattır. Eğer çevremizi temiz tutmасаk biz ölürüz. doğa denen bir şey kalmaz. İnsanlar, Hayvanlar zararlanır. Kirlı Suları Biz Hayvanlar, ıger ve ölürüz. Ağaçlar olmaz. Çevreyi temiz tutmak için Göpleri dağa Ya Atmamalıyız. Eğer Göpleri Çevreye Dökersek Çevre Zarar görür, döner dölebilir. Bizi bulur.

15- Sonuç olarakta Zararı bize gelir. Bunun için de çevremizi temiz tutmalıyız. Eğer çevremizi temiz tutmасаk biz, İnsanlar ölürüz. Bunun sebebi de biz insanlar ız. Yani bunun için atık maddeleri Çevreye dağıtmamalıyız.

Çevre

- 1 Çevremizin temiz olmaması insanların sağlığını tehdit eder? İnsanların nesli tükenebilir, doğan çocukların sağlığının kötü olabileceğini insanlarda biliyor.
Bazı insanlar çevreye karşı duyarlı, bazıları da duyarlı değil.
- 5 size davranıyor eğer bir ormanda yangın çıkarsa kimse telaşlanmaz, ilgilenmez bu da insanlığımızın ne kadar duyarlı olduğunu gösterir.
- Sizlerinde bildiği gibi temiz insan, temiz çevre demektir. Eğer çevre temiz değilse insanlarda cabuk hastalanır.
- 10 Fabrika atıkları deniz içindeki canlılara zarar verir.
İnsanlığı elindeki değerler farkında değil, gereksizce temiz havayı kirletiyorlar.
Sizce söylemek istediğim şey çevreyi temiz tutmak, çevreyi kirletenleri uyarmak.

Geveyi Düşünmeyen Kendini de Düşünmez

1- Çevre tüm insanların yaşadığı bir doğadır. Çevre tüm insanların yaşadığı bir yerdir. Geveyi temiz tutmak tüm insanların görevidir. Hiç kimse kendi kafasına göre çevrede hareket edemez.

5- Çevrede canlı cansız herşey yasar. Geveyi kirletmek çok kötü birşeydir. Çevreye ne kadar zarar vererek verdiğimiz zararların herşey geri döner yine geri bize döner. Çevre demek doğal yaşam demektir. Geveyi korumayı bilmeyen kendinde koruyamaz. Bilinçli davranmak herimizin görevidir. sürdürmek gerekir.

10- Geveyi sürdürmek için doğal yaşamda gelişmiş ülkeler de doğaya zarar verir. Bunlardan bazıları Nükleer santrelleridir. Tüm Dünya'ya radyasyon yayar bu da insanların ve canlıların yok olmasına neden olur.

15- Geveyi kirletmek çok kötü birşeydir. Geveyi kirleten kendini de kirletir. Kendini bile bile ölüme gönderir. Su kaynakları kirletmekte çok kötü birşeydir. İnsanlar susuz bir dakika bile kalmaz ama buna rağmen yine zarar veriyorlar. Geveyi bilmeyen insan kendinde

20 bilmez. "Moni derler ya "kendi kuyumuzu kendimiz kazıyoruz" bunu bile bile tüm insanları ölüme yolluyor. Bir an önce geveyi kurtarmak gerekir yoksa çevre sorunlarına neden olur.

~ ~ ~ < Çevresiz Hayat > ~ ~ ~

4 - Çevre nedir? Çevresizdekiler: insanlar olmasaydı ne yapardınız? Bunu siz bre anlatıcağınız!

Çevre insanların birbirleriyle anlaşığı, insanlar, birbirleriyle konuştığı ve anlaşığı, kişilere çevre denir. Eğer dışarıda çevresiz olmasaydı ne yapardınız ki? Ben size şöylece soruyorum seninle sıklıkla tek başına ne yapacağınızı bilirsiniz. Öğreneğin sizin çevresiz de birise olmasaydı aileniz tek olsaydı evden çıkıp, okuldan eva gitseniz de canınız sıkılmaz mıydı. Her şeyi biliyorsunuz, oyun oynuyorsunuz ne yapacağınızı bilirsiniz. Ben de çevresiz olduğum dışarıda her kes oyun oynuyor konuşuyorlar, anlaşılıyorlar, birbirleriyle yardımlaşıyorlar. İnsanlar çevreleri olmadık arkadaşları, dostları olmadık yaşıyorlar. "Çevresiz dünya, kilitopsu kilitop hereye benzer."

Bundan başka dışarıda eğer insanların çevreleri olmadık yaşıyorlardık. ve herkesin çevreye ihtiyaç olduğunu biliyoruz. Eğer sizden yoksul girdikleriniz yolda olsaydı yoksul gelen öğrencilere dostlara davetler.

1 Bir şeyleri değiştirmeye önce kendinizden başlamanızdır. Bu sözün çevre temizliği üzerine yorumlarsak çok doğru olduğunu anlayabiliriz. Çünkü çevrenin temizliğini düşünürken birinin kendi yaşadığı evi kirlenmesi beklenemez.

"Gereği temiz tutun, yollara çöp atmayın, fabrika bacalarına filtre takın..."
 Bunlar dile kolay şeylerdir! Asıl önemli olan bunların uygulanmasıdır. İnsanlar kendi menfaatleri için her şeyi yapabilirler. Bir insanın bilincine gereği kirlenmesi sonucunda kendi ciğerlerini körettiğini, yaşam alanını yok ettiğini yerleştirirseniz, kendini düşünerek bu kötü eğilime son vermeye karar verir. İşte dediğim gibi her şey böyle başlar. "Yere çöp atma, kaliteli kömür kullan ve havayı kirlenme" gibi başbakanın hitap eden sözler yerine: "yere çöp atma-
 lıym, kaliteli kömür kullanmalıym böylece havayı kirlenmeliyim" gibi kelimeleri seçerek kendimizi uyumalıyız. Başbakanı değiştirmek zordur ancak değişime kendimizden başlamak daha ucuz, acı sonuçlar getirebilir. Kim istemez basını gökyüzüne çevirdiğinde gri sis bulutların perdelenmediği mavimsi görmek, etrafına bakışığında çöplerin oluşturduğu yığınlardan yayılan kötü kokular yerine, renk cümbüşüyle gözle hitap eden çiçeklerin soğutucu, estetik kokuyu ciğerlerine çekerek mutluluğu duymasını yaşamayı..."

İşe kendimizden başlayarak şöyle bir sonuç verebiliriz: "Maviyle yeşilin kucaklaştığı, etrafa yayılan çiçek kokularını içimde hissetmeyi istiyorsam çevreyi kirlenmediyim aksine güzelleştirdim. Çünkü o zaman yaşamın bütün olumsuzluklardan sıyrılarak kendine bir yön verebilir..."

Temiz Bir Çevre Herkesin Elinde

1- Temiz bir çevreyi temiz bir dünyayı herkes ister ama bunun için pek çabalamaz. Çiçekler, ağaçlar, hayvanlar çevreyi oluşturan temel etkenlerdir.

Temiz bir çevre etrafta çöp dımayan bir çevre demek değildir. Sigara ve saba dumanlarıyla kirlenilen dünyamız pittikçe yarıyor ve bizim sorumluluğumuz yüzünden hastalanıyor. Artık kimse temiz bir dünya için elinden geleni bile yapmıyor. Aslında çevreyi temiz tutmak çok kolaydır sadece herkes elinden geleni yaparsa yani herkes sorumluluğunu yerine getirirse çevremiz temiz olur her zaman koklamaya değer olur. Kimse artık kibresel ısınmadan bile korkmuyor ve gelecekte neler olacağını düşünmüyorlar. Bu sorumluluk yüzünden kalıtsal hastalıklar daha da çoğalıyor ve neredeyse doğacak bebeklerin hasta olmasının yüzdesi çoğalıyor bu da pünden güne yeni yeni insan hayatına zararlı olan şeyler çoğalıyor.

15- Buna bir dur demeli, çevremizi temiz tutmalı, sorumluluğumuzu bilmeli ve bunun için elimizden geleni yapmalıyız. Belki şimdi alacağımız önlem gelecek yıllarımızı kurtarır. Çekek yıllarımız daha da uzatılabilir ve biz şimdiden önlem alalım ve geleceğimizi kuralalım. Temiz bir çevre herkesin elinde...

- TEMİZ TUTMAK YETER -

1 - Gevrey denilince bir insanın aklına direkt temizlik veya kirlilik gelir. Kimsenin aklına yaşadığımız yer temiz tutmak gelmez. Sürekli kendi menfaatlerimiz için çalışır yada bir şey yaparız.

5 - "Temizlik İmandan Geldiği" için temizlik tir. Gevreyi temiz tutmakta böyledir. Gevreyi kendi evin gibi temiz tutmalısın ki zaten evimiz. Kendi evimiz kirlenince mutlaka temizleriz. Ne de olsa pislik içinde yaşanmaz. Belki gevreyi temizlemekte zorlanabilirler ama zaten onlara gevreyi temizlemelerini söylemezler, temiz tutmalarını söylerler. Burada okadar zor değildir. Çöpü yerlere atmok yerine çöp kutularına atabiliriz. Yada atılmayı engelleyebiliriz. Burada yaptığımız her işten daha kolaydır. Tabi eğer kavşımızdaki duyarlı ise anlattığımızı anlamış ise. Tabi bir sorunumuz daha var her sokakta yada her mahlede çöp kutularının olmaması, ama burada bizim sorunumuz değil. Bizim elimizden gelen tek şey var. O da duyarlı davranmak ve duyarlı davranılmasını sağlamak. Lütfen elimizden gelenin farkını yapalım, istediğimiz tek şey bu.

Astında fazla bir şey söylemeye gerek yok. Bir şeyi istemek yeterli, gerisi kendiliğinden gelir zaten...

ÇEVREMİZ

1- Temiz bir çevreyi herkes ister. Ama insanlar çevreyi kirletmekle mutlu oluyorlar. Sadece göçümler çevreyi temiz tutamaz. Bizim de yardımımız gerekiyor.

5 Çevremizi temiz tutmak bizim görevimizdir ve bu görevi yerine getirmekte serthir. Bizde bu görevi yerine getireceğiz. Ama bazıları çevreyi temiz tutmak istemez, onlar kirdi bir çevrede yaşamak isterler. Onların hayati sadece kirdi bir çevrede yaşamak bizim ise temiz bir çevrede yaşamaktır. Bazıları göçümleri ortadan alır ve giderler. Onlardan sonra da göçümler o göçümleri toplarlar.

10 Ben göçümlerin hakını acıyorum. Onlar karda kışta çalışıp evine etmek götürüyorlar. Biz ise sıcak evimizde oturuyoruz. Çevremizi temiz tutalım ki hastalanmayalım.

Çevremizi temiz tutalım ve tutmaya çalışalım. Elimizden geleni en iyi şekilde yapalım...

1. METİN

AŞK MEKTUPLARI

- 1- Rasim, bir akşam, mektepten döndüğü vakit, kendi ismine gelmiş bir zarf buldu. İçinde, çiçekli bir kâğıt üstüne, yeni yazı ile şu satırlar yazılıydı:
- “Rasim Bey,
- 5- Ben, sizi uzaktan uzağa seven bir genç kıyım. Çok güzel olduğumu korkmadan söyleyebilirim. Dünyada en büyük emelim, sizin tarafınızdan seilmek ve sizin zevceniz olmaktır. Fakat yaşlarımız çok küçük olduğu için zannederim ki birkaç sene beklemek lazım gelecek... Şimdilik kendimi size tanıtmayacağım. Mektuplarınızı “.....” adresine “post restant” olarak gönderiniz. Benim fevkalade mutaassıp bir beybabam vardır ki çok nadiren sokağa çıkmama müsaade eder. Mamafih, belki bir gün ayaküzeri görüşebiliriz. Kendimi şimdiden sevgiliniz ve nişanlınız addettiğim için sizinle görüşmeyi fena ve ayıp bir şey saymıyorum. Evde yalnızlıktan çok canım sıkılıyor. Mektuplarınız benim için büyük bir teselli olacaktır.”
- 15- On altı yaşına gelmiş her mektep çocuğu gibi Rasim için de hayatta sevip seilmekten daha ehemmiyetli bir şey yoktu. Bu mektubu okur okumaz yüreğine bir ateştir düştü. Tanımadığı bu kıy deli gibi sevmeye başladı. O gece sinemaya gidecekti, vazgeçti. Erkenden odasına çekilerek kendisini seven bu genç kıya uzun bir mektup yazdı. Mektubu posta kutusuna attığı zaman birdenbire on yaş büyümüş gibi bir gurur duyuyordu.
- 20-

1- İsmi Bedia olduğunu söyleyen bu genç kız, Rasim'in mektuplarına muntazaman mukabele ediyor, şayet o cevabını bir iki gün geciktirecek olursa kıyametleri koparıyordu.

"Sizi ne kadar sevdiğini ve kapatıldığı yalnız evde sizin mektuplarınızdan başka tesellisi olmadığını söyleyen bir zavallı kızın gözlerini yollarda bırakmak doğru olur mu? Hem de mektuplarınızı çok kısa yazıyorsunuz. Benimle fazla konuşmaktan sıkılıyor musunuz yoksa? Bir rica daha: Mektuplarınızı biraz okunaklı yazıyla yazamaz mısınız?"

5- Genç mektepli, akşamları erkenden odasına kapanıyor, sevgilisine kendisini beğendirmek için saatlerce müsveddeler yaparak, kitaplar karıştırarak uzun mektuplar yazıyordu.

Bedia, aynı zamanda meraklı bir kızdı. Bazen şöyle sualer sorduğu da oluyordu:

10- "Evlendiğimiz zaman balayımızı geçirmek için acaba İtalya'ya mı gidelim, İsveç'e mi? Bu iki memleket acaba nasıldır? Ahalisi nasıl yaşar, ne iş görür? Oralara gitmek için hangi denizlerden hangi memleketlerden geçilir?"

Yahut da:

15- "Sen, Abdülhak Hâmit Bey'in Eşber'ini okudun mu? Nerelerini en çok beğendiysen yaz da ben de okuyayım..."

Genç mektepli, nişanlısına karşı küçük düşmemek için coğrafya ve edebiyat kitapları karıştırıyor, onun istediği malumatı toplamak için günlerce çırpınıyordu.

Bedia, bir mektubunda ona şöyle darıldı:

"Sizinle muhakkak görüşmeye karar vermiştim. Dün, mektep dönüşünüzde yolunuzu bekledim.

20- Fakat bir genç kızın sevgilisi olduğunuzu hatırlamamış, çok fena giyinmişsiniz. Üstünüz başınız potinleriniz çamur içindeydi... Çocuk gibi arkadaşlarınızla mı boğuşmuşunuz acaba?.. Bunu görünce sizi mahcup etmekten korkarak yanınıza gelemedim."

1- Rasim, fena hâlde utandı ve üzüldü. O günden sonra fevkalade dikkat ve ihtimam ile giyinmeye başladı.

Bedia, bir kere de onun mektepten çıkar çıkmaz eve gitmemesinden, geceye kadar sokakta dolaşmasından şikâyet etmişti. Acaba kendisi evde onun için ağlarken o başka kızların peşinde mi

5- geziyordu?

Rasim dünyada Bedia'sından başka hiçbir kıyı sevmeyeceğine yeminlerle yazdı ve sokakta dolaşmaya, tesadüf ettiği kızlara göz ucuyla bakmaya cesaret edemez oldu.

Bir akşam, Rasim'in annesi Nedime Hanım, kocası Ahmet Bey'i matemli bir çehre ile karşıladı, ağlar gibi bir tavırla:

10- – Ah, bey, başımıza gelenleri sorma. Oğlumza Bedia isminde bir kıyı musallat olmuş. Bugün Rasim'in odasını düzeltirken mektuplarını buldum. Evladımız elden gidiyor... Bir çare bul... Fakat Allah aşkına meraklanma... Sen kanlı adamsın!..

Ahmet Bey'de hiçbir meraklanma alameti görünmüyor, bilakis, kıs kıs gülüyordu. Sesini alçaltarak:

15- – Korkma hanım, dedi, oğlana aşk mektuplarını yazan kıyı benim!.. Oğlandaki haylazlık artıkça artıyordu. Ne mektepteki hocalar ne ben, bütün gayretimize rağmen, ona doğru dürüst yazmayı bile öğretmiyorduk. Nihayet, düşüne düşüne bu çareyi buldum... Rasim'in, kıyı yazdığı mektuplar sayesinde yeni yazıyı mutlaka öğreneceğinden ve bu sene sınıf geçeceğinden eminim. Doğrusunu istersen ben de eski yazıyı vaktiyle sana mektup yaza yaza öğrenmişim!..

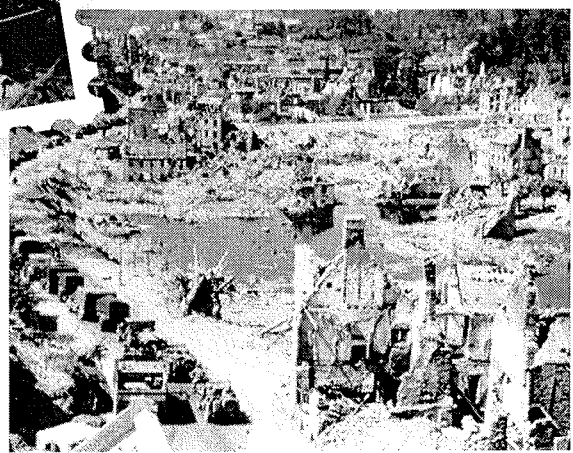
Reşat Nuri GÜNTEKİN

2. METİN

AKILCILIK, BİLİM, EĞİTİM

- 1- **B**ir insanın veya bir toplumun gelişimi için neler gereklidir? Bu soruya pek çok yanıt verilebilir: Zekâ, çalışkanlık, iyi eğitim, teknolojik imkanlar... gibi. Bu yanıtların hiçbiri de sanırım yanlış olmaz. Ancak bana göre bunların hepsinin bağlandığı, tüm bunları içine alan en önemli kavram “akılcılık”tır. “Akılcılık” denildiğinde ne anlamamız gerekir? Akılcı olmak veya olmamak nedir? Akılcılık kavramının sözlük anlamına baktığımızda şu tanımları görürüz: “Doğruluğun ölçütünü duygularda değil düşünmede bulan öğretilerin genel adı. “Bu, doğru bir tanımlamadır. Aynı zamanda akılcılık bence; iyiyi kötüden, faydalıyı zararlıdan ayırmaya yarayan bir kuvvettir.

- 10- İnsanoğlunun tarihine baktığımızda iyi, kötü, doğru, yanlış pek çok olayla karşılaşırız. İnsanlık tarihi acılar kadar güzellikler, mutluluklarla da doludur. İlk insandan günümüze insanlığın geçirdiği değişim gerçekten muazzamdır. İlkel insan topluluklarından uluslaşma sürecine doğru insanlık tarihi pek çok değişimi kapsar. Her toplumun gelişiminin, acılarının, değişiminin kendine göre bir hikâyesi vardır. Benim gibi, tarihî kitaplar okumayı seviyorsanız görürsünüz: Toplumların kaderini değiştiren pek çok olay vardır. Deprem, sel, kuraklık... gibi doğal afetlerden kaynaklanan göçler veya toplumun hayatında çok büyük yıkıma sebep olan savaşlar... İnsanlık tarihine ilişkin okuduğum her kitapta

1- şunu görüyorum ki insanlar, başına gelen her felaketle mücadele etmiş. Depremlerden korunmak için sağlam binalar, sellerden korunmak için yüksek tepelere yapılan evler, savaşların yarattığı kıtlıktan korunmak için erzak depolanması insanoğlunun, aklının kuvvetinden yararlandığını gösteren basit ama önemli örneklerdir.

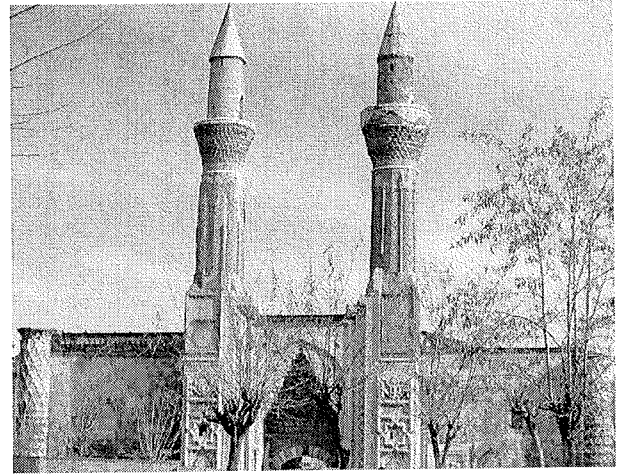
5- Her toplum, hem hayatta kalabilmek hem de daha iyi bir yaşam oluşturmak için zekâsını ve aklını kullanmanın önemini kavradığı oranda gelişme göstermiştir. Aklı kullanmanın gücü de bilimi ortaya çıkarmıştır. Akılcılık kavramının yerleştiği her toplumda bilimin de ileri düzeyde olduğunu söyleyebiliriz.

10- Bir insanın geleceği aklını nasıl, ne derece kullandığına bağlıdır. Bir milletin devamı ve hayatı da bilime bağlıdır. Aklı yeterli olmayan bir insanın bin türlü tehlikeye, korkuya uğrayacağından rahat yaşayamayacağına inanırım. Ve bence bilimle donanmayan bir millet de medeni topluluklar içinde rahatça yaşayamaz.

15- Akılcılık ve bilim açısından kendi tarihimize bakıyorum: 16. yüzyılın ünlü padişahı Kanuni Sultan Süleyman çeşitli ilim binaları yapmış, ilmi medrese derecesine yükseltmiş. Âlimleri çeşitli şekillerde ödüllendirmiş, çoğu şehir ve kasabada cami, imaret, medrese, köprü ve okul gibi milletin mutluluğu için bina ve eser yaptırmış. Bana göre Sultan Süleyman'ın medeniyet ve bilgi alanındaki bu hizmetleri Osmanlı halkının hem o dönemi hem de geleceği açısından çok önemlidir.

*Kanuni Sultan Süleyman
(temsîlî resim)*

Gök Medrese - Sivas

- 1- Yakın tarihimize bakıyorum; Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucusu Atatürk'ün akılcılık ve bilimle ilgili şu sözleri bence çok önemli: "Ben manevî miras olarak hiçbir donmuş, kalıplaşmış düstur bırakmıyorum. Benim manevî mirasım ilim ve akıldır. Zaman süratle dönüyor. Böyle bir dünyada asla değişmeyecek hükümler getirildiğini iddia etmek, aklın ve ilmin inkişafını inkar etmek olur. Benden sonra beni benimsemek isteyenler, bu temel mihver üzerinde akıl ve ilmin rehberliğini kabul ederlerse manevî mirasçılarım olurlar."

Okuduklarımdan, araştırdıklarımdan hareketle söyleyebilirim ki tarihimizdeki pek çok padişah veya devlet adamı akılcılığın ve bilimin gelişmesi için çaba göstermiştir. Ancak hiç kuşkusuz özellikle Atatürk, bu iki kavramı toplum tabanıyla da bütünleştirmeye çalışmıştır. Bunun en iyi yolunun da eğitim olduğunu görmüştür.

Ünlü Fransız yazar Montaigne (Monteyn) eğitim-öğretimle ilgili şu soruları sorar: "Bilmek ve bilmek nedir? Öğrenimin amacı ne olmalıdır? Mertlik, tokgözlülük ve doğruluk nedir? İyiye özenmeyle açgözlülük, krala bağlılıkla kölelik, özgür yaşamakla keyfine göre yaşamak arasında ne farklar vardır? Ölümünden, acıdan ve ayıptan ne zaman korkulmaz?"

- 15- İşte ona (öğrenciye) bunları söyleyeceğiz. Çünkü, insanın zihnine dolduracağımız ilk sözler onun ahlakını ve ruhunu yoğuracak, ona kendini tanımasını, iyi yaşamasını ve iyi ölmesini öğretecek olan

Montaigne (Monteyn)
(temsîlî resim)

1- sözler olmalıdır. Bilimleri öğrenmeye, bizi kölelikten kurtaracak olan bilimlerden başlayalım. Nasıl her şeyin işe yarar bir tarafı varsa bütün bilimler de şu veya bu şekilde, hayatımız için yararlı olabilirler ama biz, amacı doğrudan doğruya hayat olan bilimi seçelim.”

Montaigne'nin bu görüşlerine katılmamak mümkün değil. Bireyleri iyi yetiştirilmiş toplumlarda eğitim-öğretim; akılcılık ve bilimsellik dışında ahlaklı, erdemli olmanın gerekliliği de öğretilir. Bir çocuk okula girdiği ilk günden itibaren iyi insan olmanın erdemini mutlaka öğrenmeli.

Montaigne'nin özetlediği gibi bir eğitim sisteminin ülkemizde olduğunu söyleyebilir miyiz?

Atatürk, toplumumuzda yaygın bir bilgisizlik bulunduğunu, kurtuluş ve ilerlemenin, bu bilgisizliğin yok edilmesiyle, toplumda bilimin ve eğitimin yayılmasıyla sağlanacağını her vesile ile dile getirmiştir.

10- Bu nedenle dogma fikirlere dayalı olan geleneksel eğitim sisteminden sınırlarak deneye, uygulamaya, bilimsel metodlara ve geleceğe dayalı bir eğitim sistemi oluşturma yoluna gitmiştir.

Günümüzde bilim ve teknoloji alanında yaşanan hızlı gelişmeler, günümüz dünyasına adeta bilgi çağı damgasını vuruyor. Yeni teknoloji ve bilgiler üretecek eğitim düzeyine sahip olmayan bir toplum-

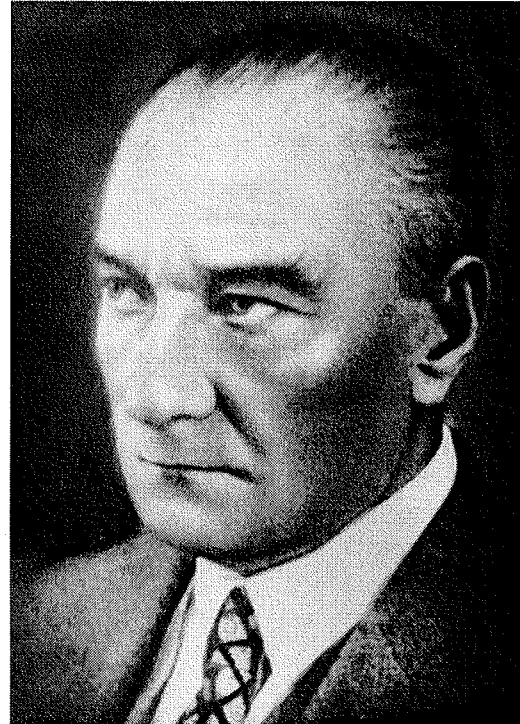
1- sanız ekonomik güç ve bağımsızlığınızı kaybetmeniz kaçınılmaz bir sonuçtur. Bence eğitim, bu noktada devreye girerek yetişmiş insan gücünün yaratılmasında, toplumun çağdaşlaşması ve modernleşmesinde son derece önemli görevler üstlenir.

5- Atatürk'ün "Eğitimdir ki bir milleti ya hür ya müstakil ya şanlı ya yüksek bir cemiyet hâlinde yaşatır ya da bir milleti esaret ve sefaletle terk eder." sözü de sanırım bu gerçeği görmemize yarayacak iyi bir örnektir.

10- Atatürk'e göre, Türk ulusunun çağdaşlaşması, topyekûn olarak kalkınması, cumhuriyet rejiminin yaşaması ve hatta ülkenin bağımsızlığı dahi, millî olan bir eğitim ile sağlanabilecektir. Bunun dışında eğitimimizin bilimsel, karma, uygulamalı, gerçekçi, millî, lâik, modern ve disiplinli olması gerektiğini de belirtir.

Akılcılığın, bilimin ve eğitimin önemini kavrayalım. Böylece uluslararası arenada hak ettiğimiz yere gelelim.

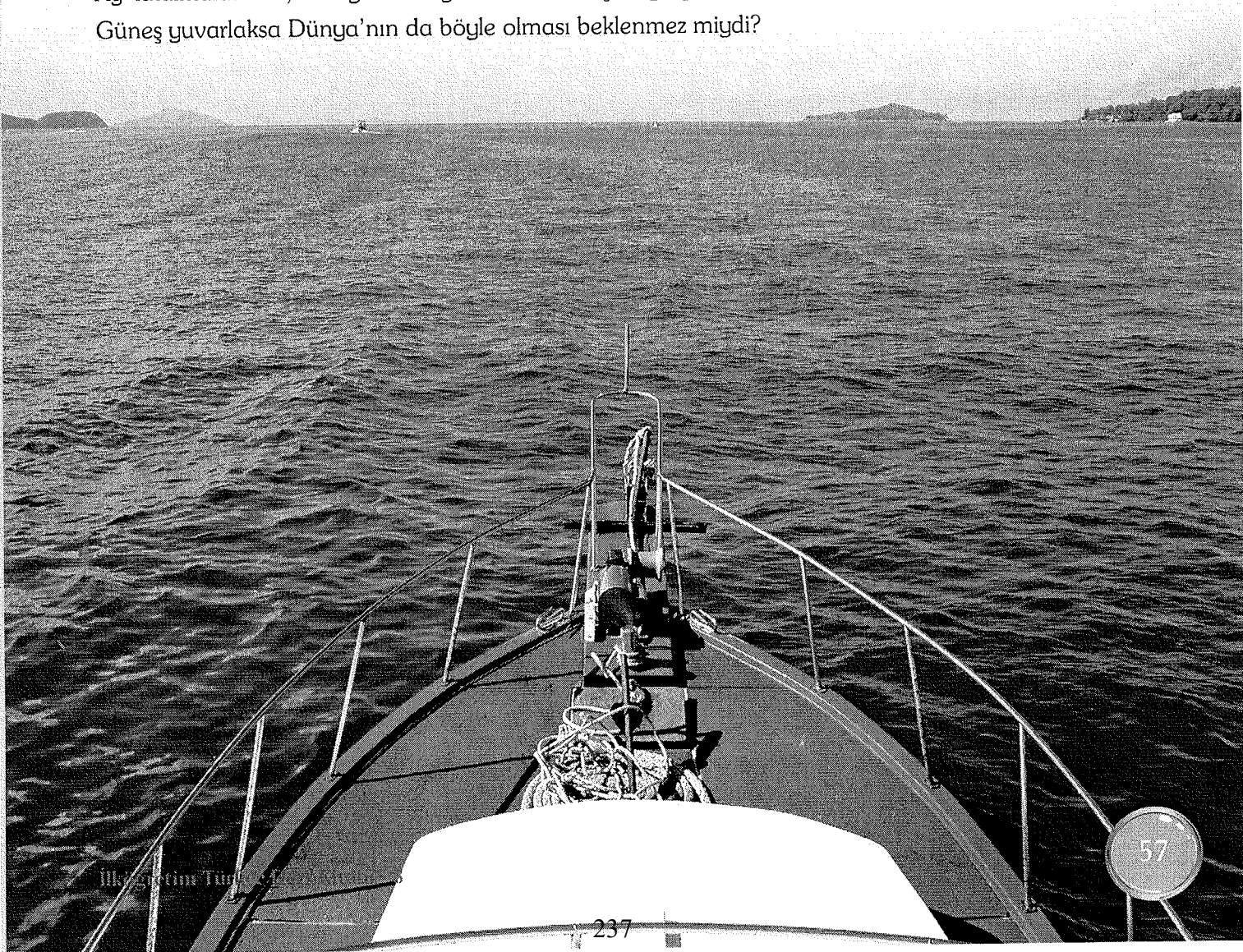
Bu kitap için yazılmıştır.

3. METİN

DÜNYA YUVARLAKMIŞ!

- 1- Günümüzden binlerce yıl önce ilk bilim insanları, üzerinde yaşadıkları yeryüzünün yapısıyla ilgili birtakım varsayımlarda bulundular. Bunlardan birine göre Dünya bir davul gibi geniş ama kısa bir silindir biçimindeydi. İnsanlar da bu silindirin düz olan tepesinde yaşıyorlardı. Yeryüzünün düz olduğuna ilişkin bunun gibi birçok varsayım ileri sürüldü. Ancak yine eski çağlarda, birtakım basit yöntemler kullanan düşünürler, Dünya'nın aslında yuvarlak olduğunu buldular.
- 5- İnsanların, üzerinde yaşadıkları yeryüzünün düz olmadığını anlamalarında denizciliğin gelişmesinin önemli bir katkısı var. Örneğin, yaklaşmakta olan bir geminin önce direği, sonra güvertesi görünür. Bu ancak, suyun yüzeyinin düz olmadığı, eğimli olduğu durumda yani eğer Dünya yuvarlaksa gerçekleşebilir.
- 10- Benzer biçimde, güneye ya da kuzeye yolculuk yapan insanlar, gökyüzünde daha önce görmedikleri yıldızların belirmediğini, Kutup Yıldızı'nın ufuktan yüksekliğinin değiştiğini gördüler. Bunun yanında, Ay tutulmalarında, Dünya'nın Ay'ın üzerine düşen gölgesi her zaman yuvarlak oluyordu. Ay ve Güneş yuvarlaksa Dünya'nın da böyle olması beklenmez miydi?

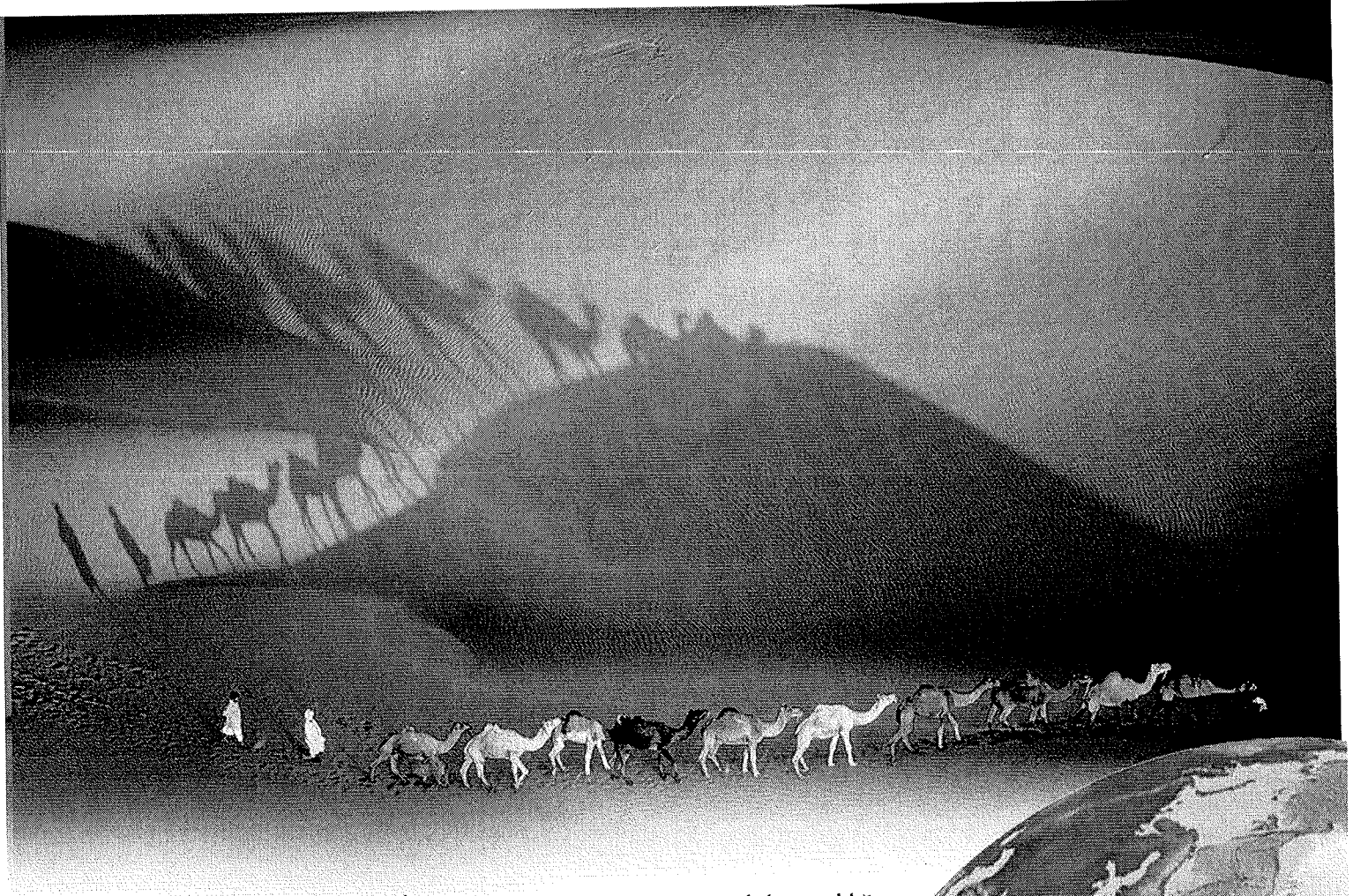

- 1- Aslında, günümüzden yaklaşık 2500 yıl önce bile eğitilmiş insanlar Dünya'nın bir top gibi yuvarlak olması gerektiğini düşünüyorlardı. Ünlü düşünür Aristo (Aristo), o zamanlar Ay tutulmaları sırasında, Dünya'nın Ay üzerine düşen gölgesine bakarak onun da yuvarlak olabileceğini öne sürmüştü. Ancak o zamanlar, Dünya'nın ne kadar büyük olduğu bilinmiyordu. Yeryüzünün pek azı keşfedilmişti ve
- 5- kimsenin onun ne kadar büyük olduğunu anlayabilecek kadar uzağa gitmesi söz konusu değildi (Üstelik, bir de ekvator da denizlerin kaynadığı, uzaklarda canavarların yaşadığı gibi insanları korkutan söylentiler vardı.).

- Elbette, Dünya'nın ne kadar büyük olduğunu bulmak için bir cetvel alıp çevresini ölçmek olası değildi. Nitekim, ünlü İskenderiye Kütüphanesi'nin başında bulunan Yunanlı düşünür Eratosthenes
- 10- (Eratosthenes), MÖ III. yüzyılda, bunun basit sayılabilecek bir yolunu buldu. Eratosthenes, bir gün kütüphaneye gelen ziyaretçilerden ilginç bir söylenti duydu. Buna göre, her yıl 21 Haziranda (yaz gün dönümü yani en uzun gündüzün yaşandığı gün), tam öğle saatinde, Güneş ışığı, Mısır'ın Assuan (Assuan) kentindeki derin bir kuyunun dibine düşüyordu. Bilge biri olan Eratosthenes, bunun ne anlama geldiğini anlamıştı. Güneş ışınlarının derin bir kuyunun dibine düşebilmesi için Güneş'in o
- 15- sırada tam tepede olması gerekiyordu. Nitekim Assuan, Güneş ışınlarının 21 Haziranda dik geldiği Yengeç dönencesine çok yakın konumda bulunuyor.

- Eratosthenes, İskenderiye'de gölgesiz bir öğlen yaşandığını hiç duymamıştı. Peki, bir yerde Güneş tam tepedeyken aynı anda başka yerde nasıl eğik olabiliyordu? Bunun tek bir açıklaması olabiliyordu: Dünya yuvarlak olmalıydı! Eratosthenes basit bir yöntemle, Dünya'nın yuvarlak olduğunu
- 20- kanıtlamakla kalmayıp onun çapını da hesaplayabileceğini düşündü.

- 4- Bunun için öncelikle, İskenderiye ve Assuan arasındaki uzaklığı bulması gerekiyordu. O zamanlar, uzaklık ölçebilen ağıtlar gelişmediğinden bu o kadar kolay değildi. Eratosthenes, bir deve kervanının iki kent arasını 50 günde katettiğini öğrendi. Bu
- 5- kervanlar günde yaklaşık 16 kilometre yol alabiliyorlardı. Bu, hiç de duyarlı bir ölçüm yöntemi olmasa da o zamanda yapılacak başka bir şey yoktu. Sonuçta Eratosthenes, iki kent arasındaki uzaklığı 800 kilometre olarak hesapladı.

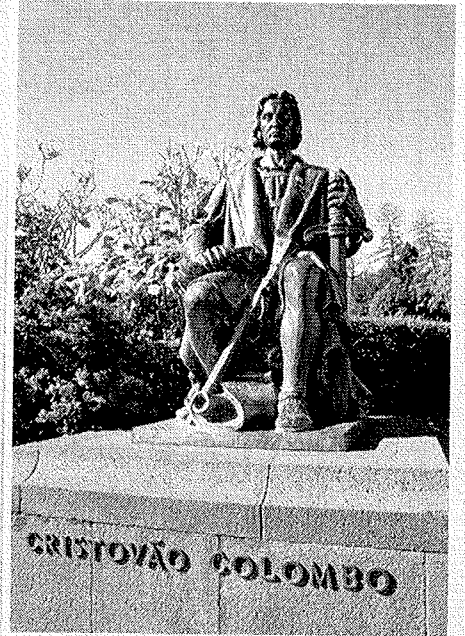
- Peki, bu uzaklık Dünya'nın çevresinin kaçta kaçtı?
- 10- Bunun için bir 21 Haziran öğleni, İskenderiye'de basit bir ölçüm yapmak gerekiyordu. Yüksekliği bilinen bir çubuğun gölgesinin uzunluğunu ölçmek, bu iş için yeterliydi. Eratosthenes, bunun için bir dikili taştan yararlandı. Böylece, trigonometri kullanarak İskenderiye'ye 21 Haziranda
- 15- Güneş ışınlarının hangi açıyla düştüğünü hesapladı. 7.2 derecelik bu açı, çemberin toplam 360 derece olan iç açısının yaklaşık 50'de biri kadardı. Yani, Dünya'nın çevresi İskenderiye ve Assuan arasındaki uzaklığın 50 katı olmalıydı. 800 kilometreyi 50'yle çarpınca Dünya'nın çevresini 40.000 kilometre olarak buldu. Bu, o
- 20- zamanın duyarlılıktan yoksun ölçüm yöntemlerine karşın, gerçeğine çok yakın bir hesaplamaydı.

- 1- Bundan yaklaşık 400 yıl sonra Yunanlı Ptolemaios (Ptolemyus), enlem ve boylam çizgilerini haritalarında kullanan ve kuzeyi haritanın tepesine koyan ilk coğrafyacı oldu. Ne var ki Ptolemaios, Dünya'nın çapını 29.999 km olarak gerçeğinden oldukça farklı bir sonuç verecek biçimde hesapladı.

- 5- Çok daha sonraları, 1492'de, Kristof Kolomb, Ptolemaios'un hesaplamalarına dayanarak Dünya'yu katedecek bir yolculuğa çıkmaya karar verdi. Amacı, Avrupa'dan Asya'ya uzanan daha kestirme ve güvenli bir yol bulmaktı. Dünya yuvarlak olduğuna göre İspanya'dan yola çıkacak ve sürekli batıya giderek Asya'ya doğudan ulaşacaktı. Hesaplarına göre yaklaşık bir ayda bu yolculuğu tamamlayabilecekti. Ne var ki arada şimdi Amerika denen bir kıta olduğunu o zamanlar hiçbir Avrupalı bilmiyordu. Bir süre sonra Amerika kıtasına ulaştıklarında, Asya'ya ulaştıklarını sandılar. Ama gerçeği öğrenene kadar Dünya'nın ne kadar büyük bir gezegen olduğunu hâlâ bilmiyorlardı.

- 10- Bundan birkaç yıl sonra, Portekizli kâşif Ferdinand Macellan, Dünya'nın çevresini dolanmak için yola çıktı. Macellan'ın filosu, Amerika kıtasının güneyinden geçti ve Büyük Okyanus'u kateden ilk filo oldu. Macellan, bu yolculuğu sırasında, Filipinler'deki bir çatışmada öldürüldü. Buna karşın, 1519'da 265 kişilik mürettebatla İspanya'dan yola çıkan beş gemiden biri ve 18 kişi, Dünya çevresindeki yolculuğu tamamlayarak üç yıl sonra İspanya'ya geri dönmeyi başardı. Bu çabaların sonunda anlaşıldı ki Dünya gerçekten de yuvarlakmış!

*Kristof Kolomb
Santa Catarina Park / Portekiz*

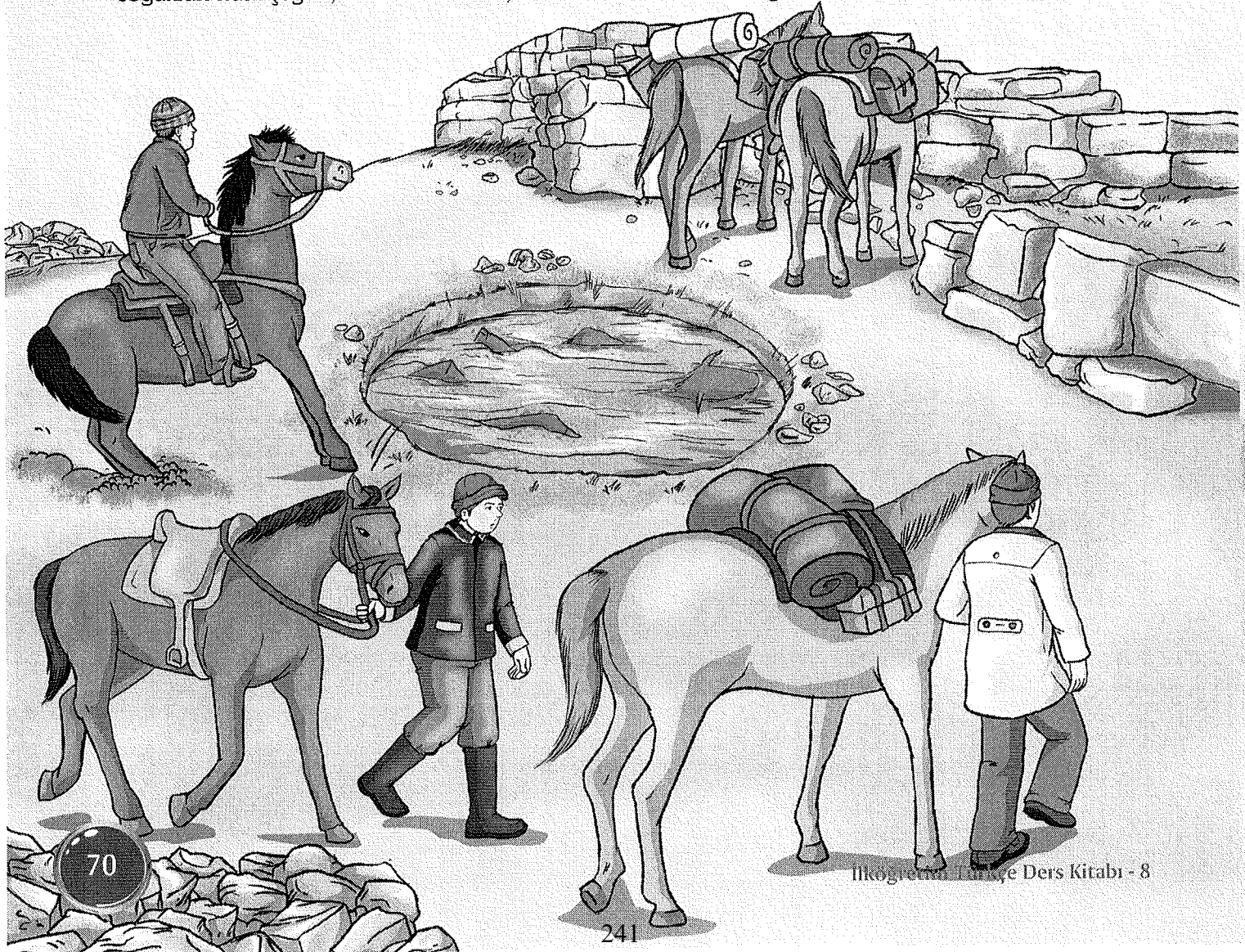
Alp AKOĞLU

4. METİN

CEVİZ

- 1- **O**n beş günden beri köyden köye dolaşıyoruz. Bu köylerin her biri, öbüründen daha hüznüldür. Yorgunluk bir taraftan, gönlümüzdeki hüznün öbür taraftan, âdeta nihayeti yok bir gurbet ve sürgün yolunda gibiyiz. Eski hayatımız, arkamızda bıraktığımız alışkanlıklar, ilişkiler bize bir başka asra ait efsaneler şeklinde görünüyor. Bir daha eski hâlimize dönecek miyiz? Bu gamlı seyahat günün
- 5- birinde nihayete erecek mi? Buna hiç ihtimal vermiyoruz. Mutlaka ya bir köyün ya o köyün dere ve bağrılarından biri içinde can vereceğiz gibi bir hisle doluyuz. Harbin bir ateş sağanağı hâlinde savurarak, yakarak, yıkarak üstünden geçtiği bu yerlerde genellikle hayalen tasavvur ettiğimiz ahiret âlemini, cennetle cehennem ortasındaki cansız ahiret âlemini buluyoruz ve zannediyoruz ki hepimiz gerin altından yürüyoruz. Felakette, meşakkatle, zahmet ve elemle o kadar haşır neşir olmuşuz ki açlık ve susuzluk gibi şeyler bizi artık korkutmuyor... Birlikte taşıdığımız nevaleler çoktan tükenmiştir; uğradığımız izbelerde ise yiyecek bulmak kabil değildir. Zira bu yerlerde oturanlar tam bir aydan beri, iki taş arasında öğüttükleri ve bir yutulmaz sert hamur hâline koydukları yarı yanmış, yarı kül olmuş buğday taneleriyle geçiniyorlar.

- 15- Böyle, manen bozgun, yılmış ve bedenen bitkin bir hâlde, bir akşamüstü, altı saat mütemadiyen yol aldıktan sonra bir köye varıyoruz... Mevsim sonbahar, hava soğuktur. Anadolu'nun sonbahar soğukları nasıl şeydir, bilir misiniz? Ah, Tanrı'm Anadolu'nun soğuk sonbahar soğukları... Bu, insana

- 4- manevi bir eza veren ve başa kömür gibi vuran acayip bir soğuktur. Vardığımız köyün girişinde bir bulanık su birikintisi var ki hayvan leşleriyle doludur. Burnumuz artık koku almıyor fakat altımızdaki atlar henüz bizden daha çok hassastır, yanı başlarındaki leşleri hissederek etmez birdenbire dolu dizgin koşmaya başlıyorlar. İşte, böyle koşarak bir taş yığınının içine düşüyoruz. Zaten, köy dediğin yer hep
- 5- bu taş yığınlarından ibarettir. Bütün gece, burada nasıl barınacağız? Acaba hiç üstü kapalı bir ev, bir dam altı bulamayacak mıyız? Ne gezer! Atlarımızdan inip kendilerine bir koçuk arayan kurtlar gibi dolaşıyoruz; her yere, her köşeye başvuruyoruz; ikide bir kül veya bir toprak yığınının yahut da bir duvar bakiyesinin üstüne çıkıp etrafa bağıyoruz:

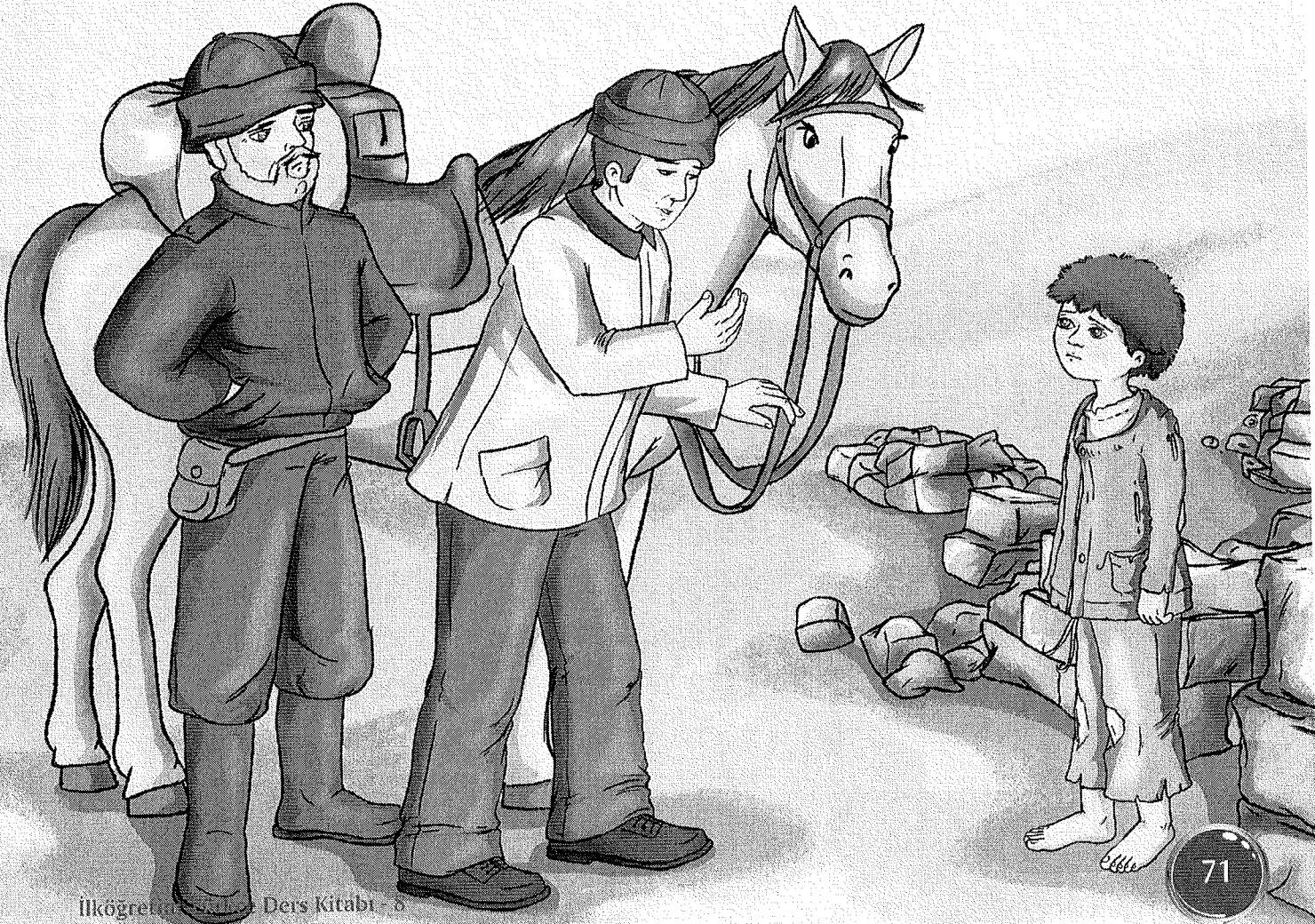
“Yahu, kimseler yok mu?”

- 10- İşte biz, kim bilir kaçınıcı defa böyle yüksekte bağırdığımız sırada idi ki taş yığınlarının arasından dokuz on yaşlarında bir çocuk başı göründü ve uzun bir müddet bizi hayretle, korku ile seyrettikten sonra yavaş yavaş, ağır ağır, bir yaşlı adam ağırbaşlılığıyla bize doğru ilerlemeye başladı. Bu çocuk kız mı, erkek mi? Tahmin olunamıyordu; ensesine kadar uzamış, rengi şüphe uyandıran ve âdeta kirli bir yığın yün şekline girmiş saçları vardı ve içine parça parça bir eski gömleğin etekleri tıklımış renkli basmadan bir don giyiyordu, ayakları başı gibi çıplaktı. Henüz insana alışmamış bir ürkek hayvan yavrusu tavırla yanımıza yaklaştı; bir müddet şaşkın, yüzümüze baktı ve kendisine bir şey söylememizi bekledi:

“Çocuğum, sen burada yalnız mısın?”

Kafasını iki defa yukarıya doğru salladı:

- 20- “Hayır” dedi, “Dedemle ablam ta şuracıkta...”

1- “Köyde başka kimse yok mu?”

Çocuk etrafına bakındı:

“Hep gittiler, hep gittiler...” dedi.

“Yani, burada üstü örtülü sağlam kalmış bir ev yok mu?”

5- Bu sorumuz üzerine köylü yavrusu hiç unutamayacağım bir tebessümle gülümsedi, bir çırpıya benzeyen kolunu sol tarafta bir yere uzattı:

“Aha, şurada bizim ev var.” dedi.

“Haydi, göster bakalım sizin evi!..”

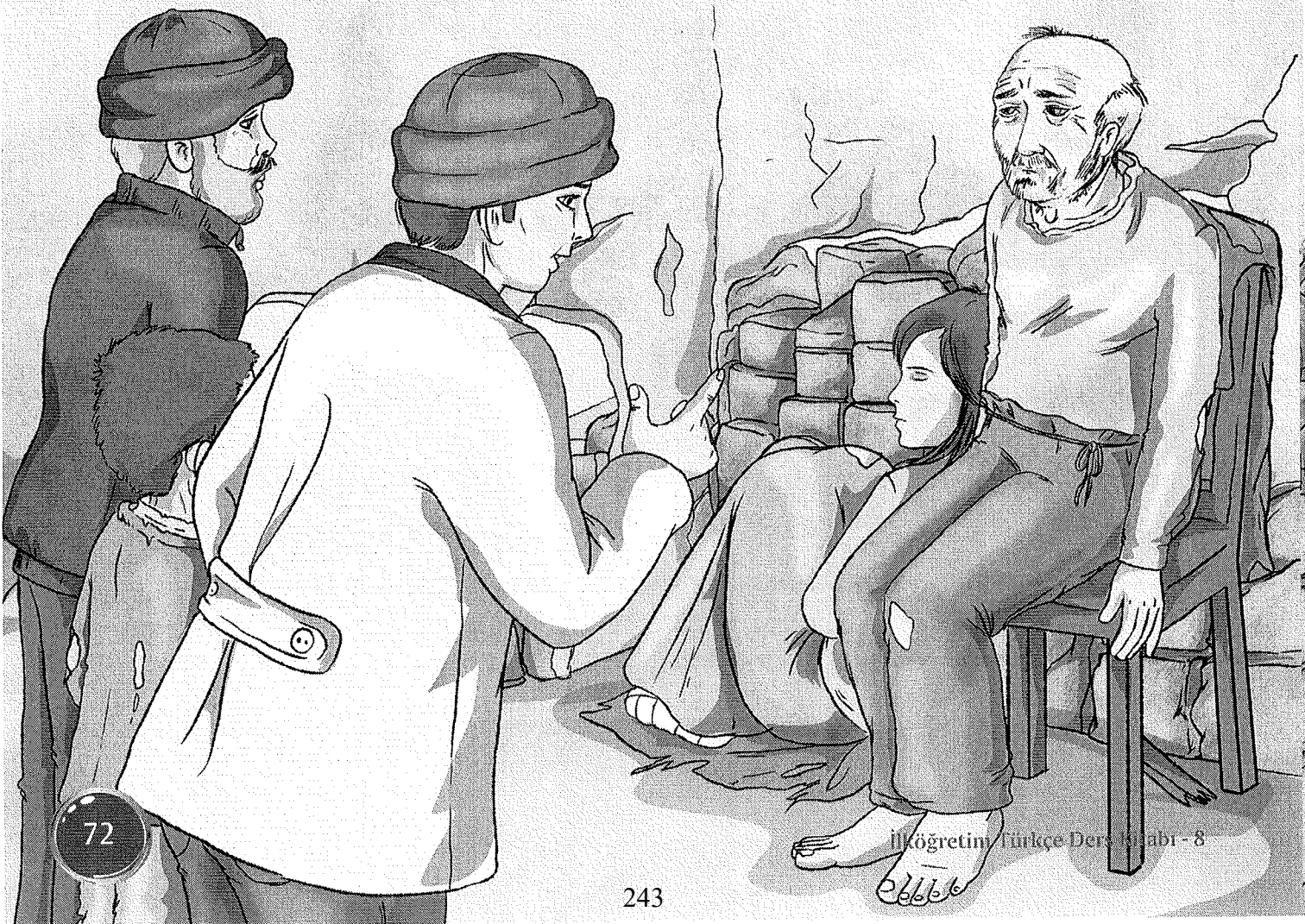
10- Çocuk önümüze düştü, kırk elli adım ötede kısmen toprağa gömülmüş, ini andıran bir odaya vardık. Burası yarı karanlıktı ve birtakım şüpheli kokular ile doluydu. Kimse var mı idi? En önce hiçbir şeyin farkına varamadık fakat gözlerimiz biraz karanlığa alışır alışmaz odanın içinde bir iki vücudun kıvıldığını gördük; daha sonra bunlardan birinin bir kadın, diğerinin bir ihtiyar adam olduğunu sezdik. Birçok paçavra kümeleri arasında büzülüp oturmuş bu iki insan, bir müddet, hiç seslerini çıkarmadılar, neden sonra ihtiyar titrek bir sesle:

15- “Hoş geldiniz, bugurun!” dedi.

O vakit içimizden biri:

“Baba, kusura bakma, sizi rahatsız ettik. Uzun yoldan geliyoruz, çok yorulduk, geceyi şöyle böyle yanınızda geçirmeye müsaade edin.” dedi.

20- Gittikçe yüzü ve eşkâli daha iyi görünmeye başlayan ihtiyar şaşkın şaşkın bir, yanındaki kadının, bir de bizi getiren çocuğun yüzüne baktı:

1- “Burada mı, nasıl?” dedi.

Dizlerini dikmiş ve kolları dirseklerinden itibaren dizlerinden aşağıya sarkmış anlutulmaz acayip bir vaziyette oturuyordu. Kadın ise kısmen arkası bize dönük ve yüzü duvara çevrik, âdeta, gelişimizden kızmış gibi görünüyordu. Anadolu kadınlarının yabancı erkekler önünde daima bu tavrı takındıklarını

5- bildiğimiz için bundan o kadar alınmıyoruz fakat ihtiyarın “Burada mı, nasıl?” sözünden bir hoşnutsuzluk sezmemek mümkün değildi. Dedik ki:

“Ne olur babacığım, biz de Müslümanız, sizin dertlerinizi dinlemek ve hâlinize bir çare bulmak için on beş yirmi günden beri buralarda dolaşıyoruz. Bir gececik büzülüp kalırız. Hem de size, sizin köye dair konuşuruz.”

10- İhtiyar, eliyle yanındaki kadını gösterdi:

“İşte, bu biliyor, bu anlatsın.”

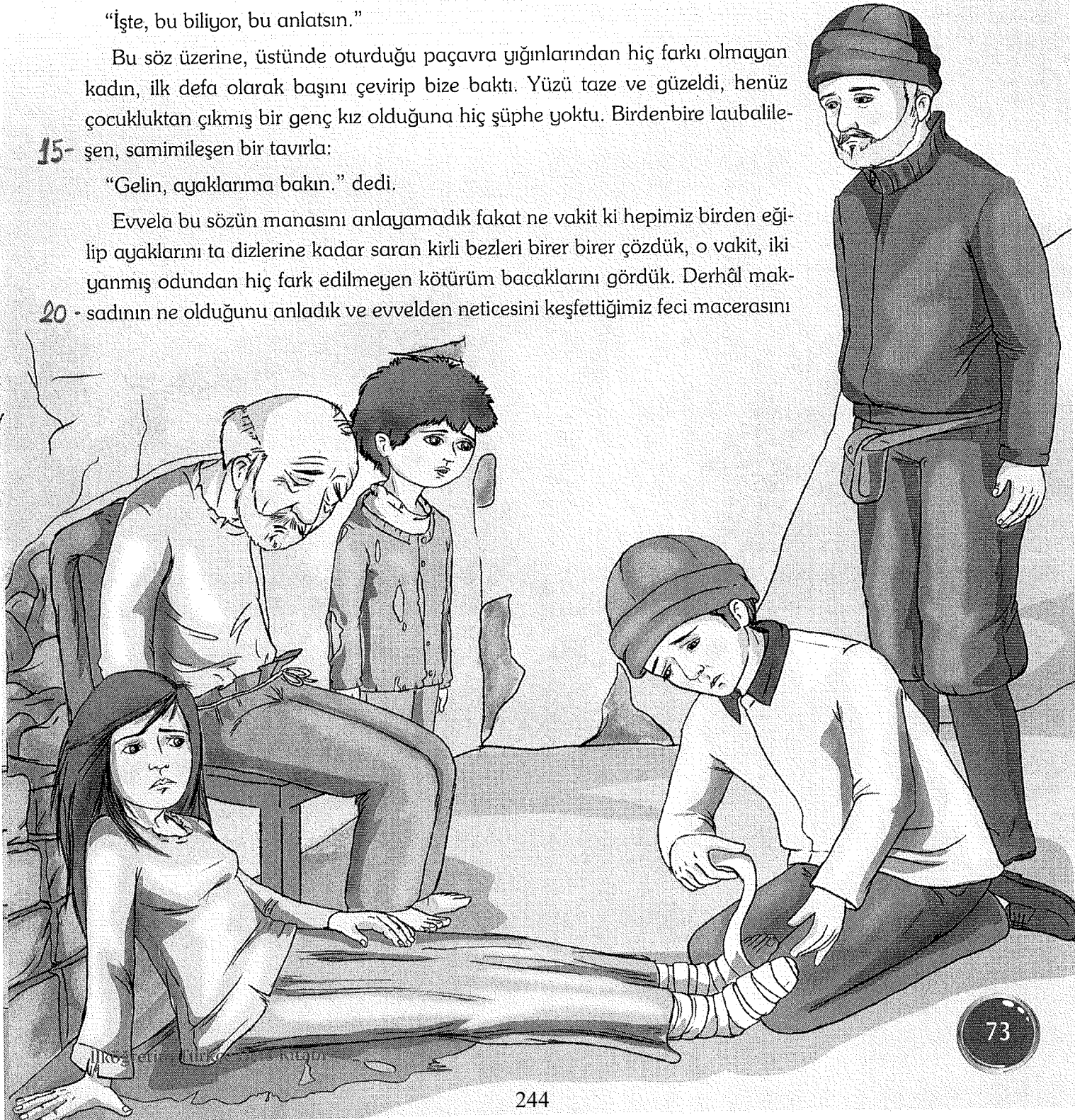
Bu söz üzerine, üstünde oturduğu paçavra yığınlarından hiç farkı olmayan kadın, ilk defa olarak başını çevirip bize baktı. Yüzü taze ve güzeldi, henüz çocukluktan çıkmış bir genç kız olduğuna hiç şüphe yoktu. Birdenbire laubalile-

15- şen, samimileşen bir tavırla:

“Gelin, ayaklarıma bakın.” dedi.

Evvela bu sözün manasını anlayamadık fakat ne vakit ki hepimiz birden eğilip ayaklarını ta dizlerine kadar saran kirli bezleri birer birer çözdük, o vakit, iki yanmış odundan hiç fark edilmeyen kötürüm bacaklarını gördük. Derhâl mak-

20 - sadının ne olduğunu anladık ve evvelden neticesini keşfettiğimiz feci macerasını

- 4- dinlemeye başladık. Gayet tatlı, sakin, heyecansız bir sesle anlatıyordu. Ara sıra ihtiyar, bir hıçkırığa benzeyen sedasıyla, ona unuttuğu bazı noktaları hatırlatıyor; şunu da söyle, bunu da söyle diyordu ve çocuk hepimizin ortasında ayakta duruyordu. Lakin, nasıl oldu bilmem? İçimizden biri birdenbire bir kadın gibi ağlamaya başladı. Ve hepimizin gözleri sulandı. O zaman ihtiyar adam genç kızın omzunu dürttü:

“Yeter, gayri yeter! Efendinin yüreğine dokundun.” dedi.

Bu hareketi ve bu sözü asla unutmuyacağım.

- 10- Bu felaket ve sefalet ortasında, hayatın bu kadar cevrini görmüş ve iki ayağı birden çukura girmiş bu ihtiyarın kalbindeki bu büyüklük ve bu merhamet kabiliyeti nereden geliyordu? Ben bunu düşündüğüm sırada bir de baktım ki ayakta duran küçük çocuk odanın diğer bir köşesine sokuldu, yere eğildi, orada bir müddet bir şeyler aradı; sonra, küçücük avuçları cevizlerle dolu bize doğru geldi; hiçbir şey söylemeksizin cevizleri önümüze bıraktı; tekrar gitti, yine iki avucu dolu olarak geldi, onları da önümüze boşalttı. Biz, bir susan kıza, bir başı titreyen ihtiyara, bir de karşımızdaki kabahat işlemiş bir insan vaziyetle, mahcup ve muhteriz duran çocuğa baktık:

- 15- “Yavrum, bu cevizler ne olacak?” dedik.

Çocuk cevap vermedi, önüne baktı.

İhtiyar, bir ağa tavrıyla;

“Yigin, yigin! Kusura bakmayın.” dedi.

O günden beri ceviz namı verdiğimiz, sert ve kuru meyv, bana, ulvi bir şeyin timsali gibi görünüyor.

Yakup Kadri KARAOSMANOĞLU

5. METİN

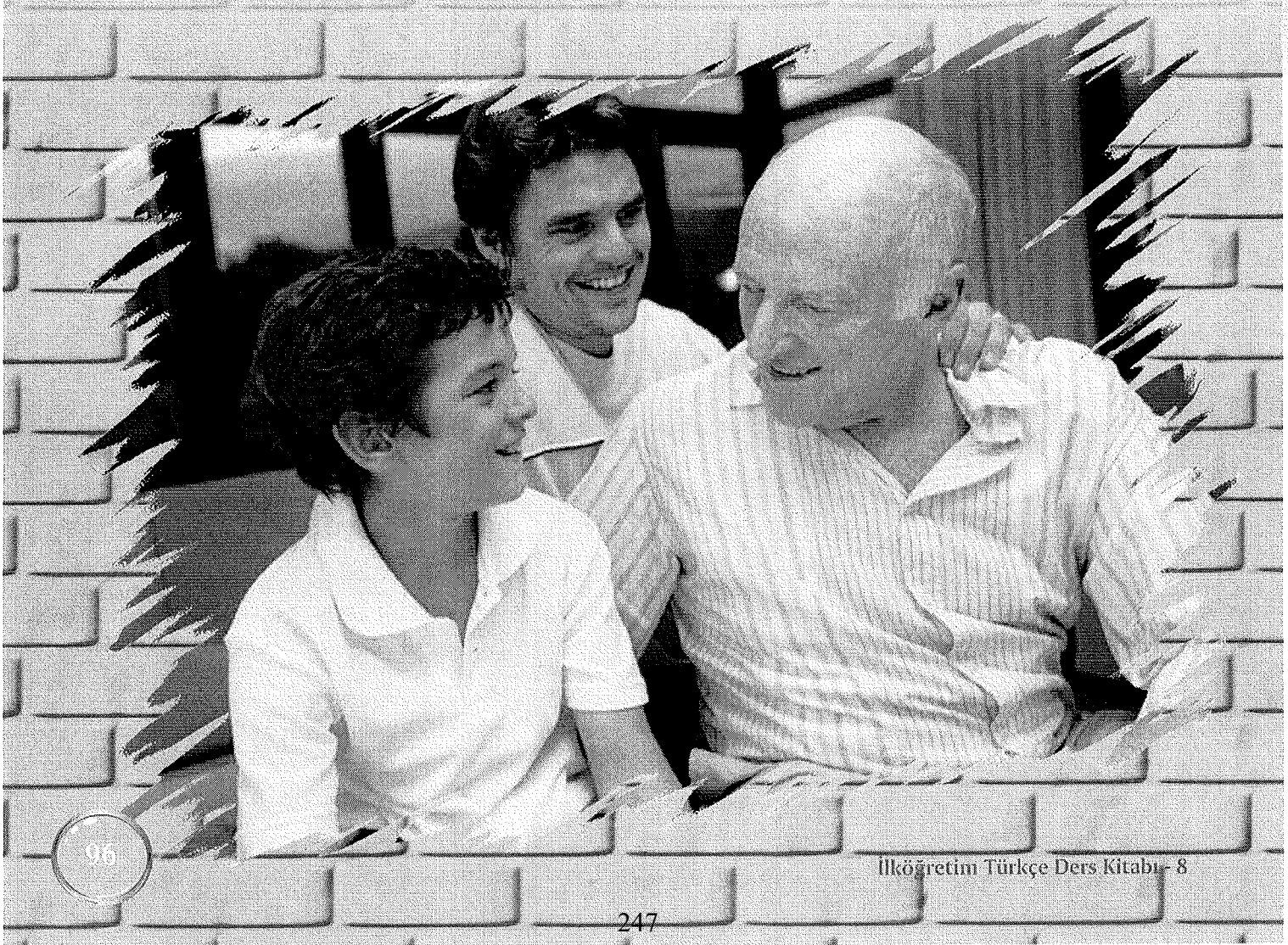
TATLI DİL

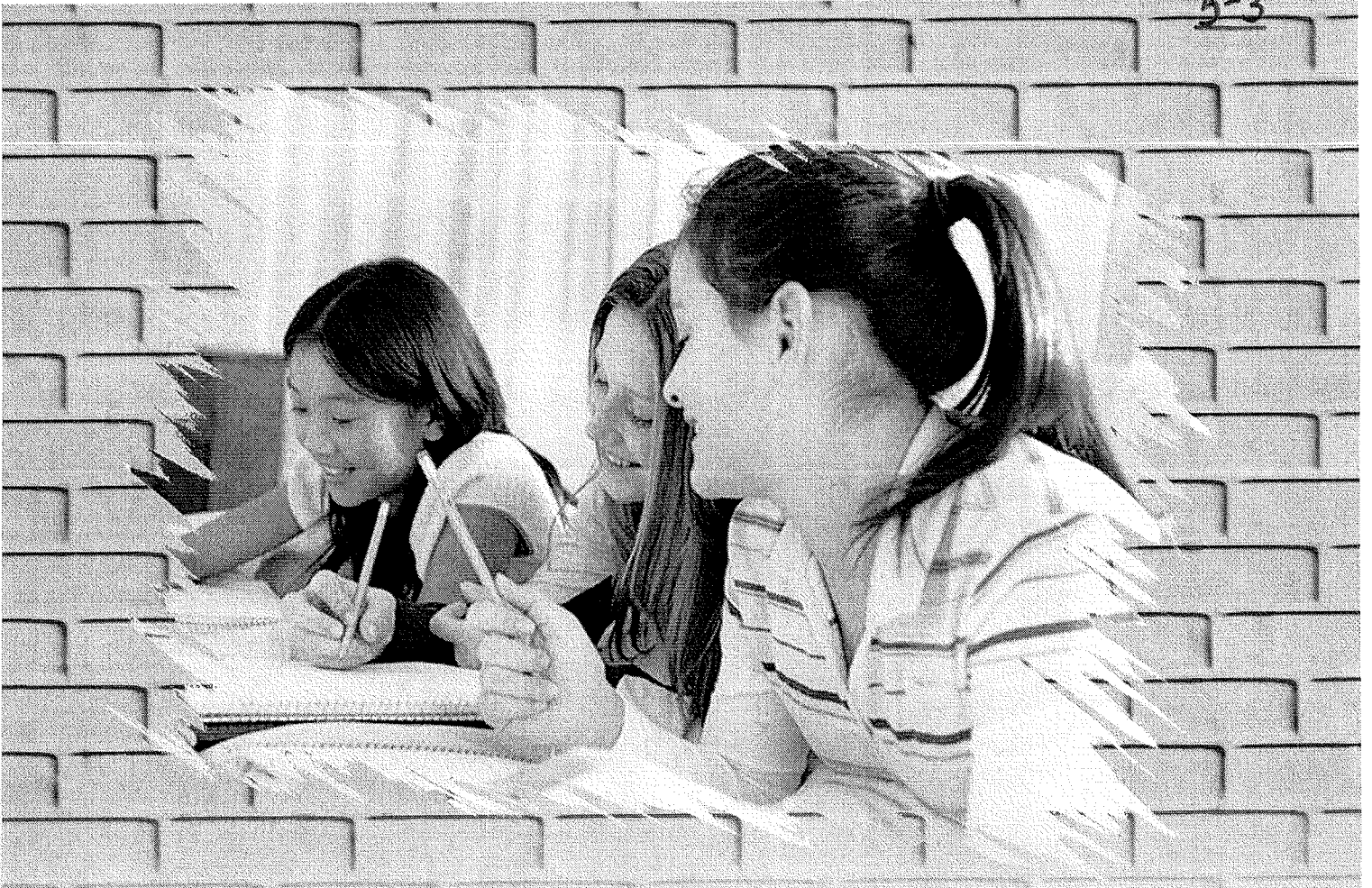
- 1- **G**üler yüze dair konuşmanın arkasından tatlı dilin gelmesini tabii karşılamalı. Mağaza vitrinlerindeki mankenleri bilirsiniz. Hepsi güler yüzlüdür, içlerinde pek de güzelleri vardır. Ama dilleri olmadığı için soğukturlar. Onlar her ne kadar insan benzeri iseler de sahici insanları güzel yapan, sıcak yapan dildir. Ama her dil değil. Dilin de tatlısı olmalı. Allah bir adama her şeyin tatlısını, yalnız dilin acısını verdi mi ne yapsa kâr etmez. Öylesinin sevimli, cana yakın olmasına imkân yoktur. Çünkü o dil ağzın içinde her dönüşünde can yakar, kalp kırar, gönül devirir. “Dil yarası yaraların en derinidir.” derler. Doğru sözdür. Bıçağın açtığı yara zamanla kapanır; dil yarası, ruhun en gizli taraflarına doğru boyuna işler, bir türlü kapanmak nedir bilmez.

- 5- Üstelik acı dilin zararı yalnız karşısındakine değildir; kendi sahibini de dünya güzeli olsa çirkinleştirir. Nice güzel insanlar vardır ki dilleri yüzünden sevilmezler. “Şeytan görsün yüzünü!” deyip bucağın bucağı kaçtığımız insanlar hep o insanlardır.

- 1- Ama tatlı dil öyle mi ya? Yılanı deliğinden çıkarır, derler. Yılan pek insan dilinden anlamaz ama tatlı dilin neler yapmaya yettiğini anlatmak için herhâlde böyle demişler. Ne kadar öfkeli olursanız olun tatlı dil sizi yatıştırır. En yapmayacağınız işleri size tatlı dille, güler yüzle yaptırır. “Haydi şekerim şunu yapiver!” demek başka, “Kalk şunu yap!” demek başkadır. “Kalk şunu yap!” dedikleri zaman “Ne etsem de yapmasam?” diye düşünürsünüz. “Ne diye yapacaktım? Mecbur muyum? Başkası yapsın! Hep bize mi yükleniyorlar? Yapmayacağım işte!” dersiniz. Ortada hiçbir sebep olmasa bile dayatmanın yollarını ararsınız; eninde sonunda yapmaya mecbur olsanız dahi iyi yapmaz, baştan savarsınız. Çünkü bu emir size dilin tatlı tarafından gelmemiştir. Bir de “Haydi şekerim, ne olur, şunu yapiver.” dediklerini düşünün. İşleriniz biraz ters gitmiş, eve yorgun gelip koltuğa henüz sırtınızı dayamış bile olsanız bu tatlı dil sizi yerinizden kaldırr. İşleriniz ters gitmişse “Bunda evdekilerin ne suçu var?” diye düşünürsünüz. Ne kadar yorgun olursanız olun, ufak bir zahmetin sizi daha fazla yormayacağına kendi kendinizi inandırmaya çalışırsınız. İçinizden bir kuvvet bu tatlı emri yerine getirmeniz için sizi sanki zorlar. Çünkü tatlı dil suratınıza çarpmamış, kalbinize işlemiştir. İnsan kalbi de pek gevrek bir şeydir. Acı dil onu nasıl kırarırse tatlı dil de imar eder. Tatlı dilin emrini o keyifsiz hâlinizde yerine getiriverirsiniz.

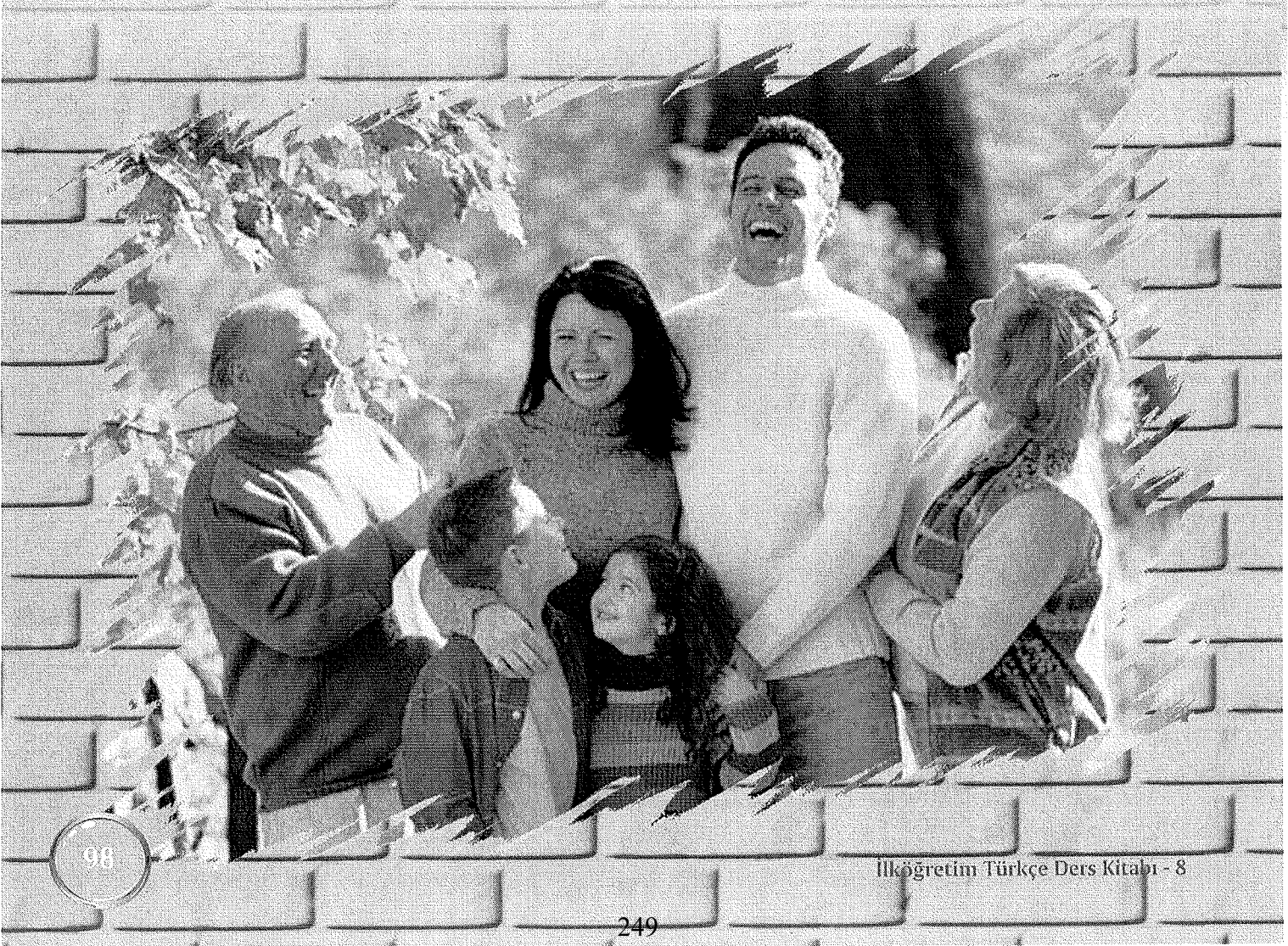

- 1- İşte tatlı dilin mucizesi budur. Konuşmayı, sözün sırasını getirmeyi de bir hüner saymalı. Tatlı konuşmalarıyla tanınmış insanlar vardır. Onları dinlemek başlı başına bir zevktir. Hatta bu türlü insanlarla konuşmaya gittiniz mi söz yavaş yavaş güzel konuşanın, tatlı dillinin ağzında kalır. O söyler, siz dinlersiniz. Saatlerce hiçbir şey söylemeseniz bile o tatlı sözlerle siz konuşmuş gibi olursunuz. Hani bazı insanlar için “Ağzından bal akıyor.” derler, işte bu ağızdan akan bal, tatlı dilin balıdır.

- Tatlı dil insan için başlı başına bir kuvvettir. Dünyaya biraz sevimli olarak gelmenin elbette büyük avantajları var. İnsanlar başkaları hakkındaki ilk hükümlerini yüzlerine bakarak verirler, sonra konuşması yoklanır. Gerçi insanın dili ağzının içinde kolay dönmüyorsa düşüncelerini çabucak, güzel cümleler hâlinde ağzından dökemiyorsa bu gibi hâllerde susmak en emin çaredir. Konuşmaktaki noksanlarını bilen bazı zeki insanlar susmayı becermek suretiyle muvaffak olurlar. Bütün ömürleri boyunca sustukları için yükselmiş insanlar çoktur. Ama asıl muvaffakiyet konuşmakla olur. Güler bir yüz, tatlı bir dille tamamlandığı zaman insana bütün kapılar açılır. Söze başlarken de söylediğim gibi tatlı dil, sevimli görünmeyen, hatta soğuk görünen yüzleri bile ısıtır, cana yakın kılar. Tatlı dile bütün kapıların açılması bundandır. Tabii bilirsiniz, Adana, Mersin, Maraş gibi güney ve güneydoğu vilayetlerimizde halk ağzında “dil” kelimesi “anahtar” manasında kullanılır.

- 1- Gerçekten dilin, tatlı dil olmak şartıyla, açamayacağı kapı, çözemeyeceği düğüm yoktur. Gönüller onunla alınır. Tarihte tatlı dille memleketlerin bile fethedildiği görülmüştür. Hele kadın hükümdarlar dilleriyle komşu krallardan hayli toprak koparmışlardır. Zaten bütün mesele gönülleri fethetmeye dayanır. En usta politikacılar, milletleri dövüştüren politikacılar değildir, gönülleri ele geçirerek topladıkları sevgi ile işlerini gören politikacılarıdır.
- 5- “Mademki tatlı dil her kapıyı açan sihirli bir anahtardır, öyle ise ne duruyoruz, dilimizi tatlılaştıralım.” diyen bilmem bulunur mu? Çünkü bu, ha deyince olacak işlerden değildir. Gönülleri fetheden tatlı dil bütün gücünü gönülden alır. İnsanın dilinin tatlı olması için gönlünün tatlı, iyi olması lazımdır. Kötü bir adamın dökeceği tatlı dil, tilkinin kargaya döktüğü tatlı dil gibidir. İnsanı belki kısa bir zaman için aldatır ama çabucak da foyası meydana çıkar. Hakiki tatlı dil iyi insanda olur. Yüreği merhametle, sevgi ile dolu insanın dili de kendiliğinden tatlılaşır. Bu geçici dünyada gönül yıkmanın, kalp kırmanın boşluğunu sezecek kadar olgun bir hayat anlayışına varmalı ki insan, en küçüğünden en büyüğüne kadar tatlı dille, güler yüzle seslenebilsin.
- 10- Bilhassa insanları idare etmek sanatını iyi bilenlerin dilleri tatlı olur. Alman İmparatoru Charles Quint (Çarlz Kuint), bilirsiniz, saat meraklısı idi. İşi gücü, etrafına topladığı on, on beş saati aynı
- 15-

1- zamanda çaldırmaya, daima hepsinin aynı zamanı göstermelerini temin etmeye çalışmaktı. Kendisi dünyanın en güç işinin bu olduğunu söylemişti. İnsanlar da kendi başlarına birer saatten başka bir şey değildiler. Kimisi ileri gider, kimisi geri kalır. Biri neşelendiği zaman öteki kederler içindedir. Bazısında çalışma gücü fazla, bazısında azdır.

5- İnsanları idare etmek sanatını iyi bilenler tıpkı saatleri ayar etmeye çalışan İmparator gibi insanları ayar etmeye çalışırlar ve güçleri, kuvvetleri ile değil ancak güler yüzleri, tatlı dilleri sayesinde bu zor işte muvaffak olurlar. Dünya hükümdarlığı peşinde koşan Charles Quint (Çarlz Kuint) günün birinde, "Ben on saati ayar etmekten âciz olan bir insan, milletleri nasıl ayar edebilirim?" diyerek teessüre kapılmıştır. Fakat o haristi. İnsanları zorla emri altına almak, kırıp dökerek hâkim olmak istiyordu.

10- Hâlbuki tatlı dilli adam böyle bir teessüre kapılmaz, kimse kendisine diretmeyeceği için her gittiği yere huzur götürür. Onun tatlı dili en tembeli, en gönülsüzü bile şevke getirdiği için hayat yükü ağırlığını hissettirmez olur. Dakikalar, yatağına alışmış bir su gibi şırıltılar içinde akar gider.

Gönülden temenni ederim: Hayatınız güler yüzlü, tatlı dilli insanlar arasında geçsin.

Şevket RADO

6. METİN

ÇOCUKTUM UFACIKTIM, TOP OYNADIM ACIKTIM

- 1- Çocukluk, onu mutlu ve keyifli geçirmiş herkes için sihirli bir sözcüktür. Saflık, inanç ve güven anlamlarını taşır, bir kale gibi bütün yaşamı koruyarak kucaklar. Bunun tersine, güvensiz, sevgisiz ve horlanarak geçirilen talihsiz çocukluklar da var ki bunun olumsuz etkilerinin bitmeyen bir kâbus gibi tüm yaşamı etkilediğini biliyoruz, görüyoruz veya okuyoruz. Çocukluk iyi ya da kötü izlerinden tüm gençlik, yetişkinlik ve yaşlılık dönemlerinde asla kurtulamayacağımız kadar önemli, onarımı güç, geri dönüşü zor, bu anlamda insafsız bir süreç!

Ben şanslıydım.

- Çocukluk denince keyiflenen, bu sözcüğün sihrine kapılabilen bir yetişkinim. Fazla duyarlı, dikkatli ve biraz da iddialı bir çocuk olmamın yarattığı zorlukları yaşamak dışında, sevilen, istenen ve güvenilen bir çocuk olarak büyüdüm. Babamın ilk çocuğunun kız olması karşısında yaşadığı sevinç ve gururun hikâyeleriyle büyüdüm ben. Bunu bilerek büyüyen kız çocuklarının sırtı yere zor gelir.

Üç yaşıma kadar evin tek çocuğu olmanın bütün avantajlarıyla saltanat sürerken birdenbire etrafta

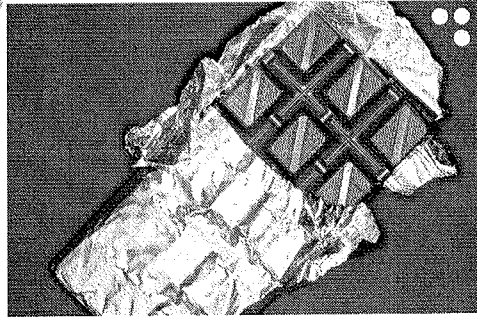
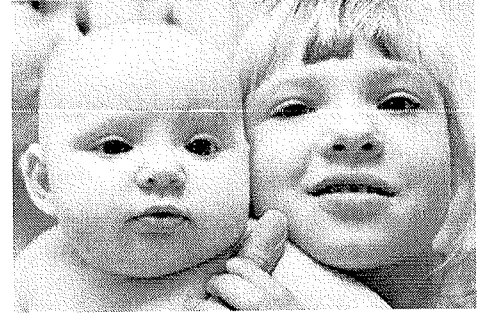
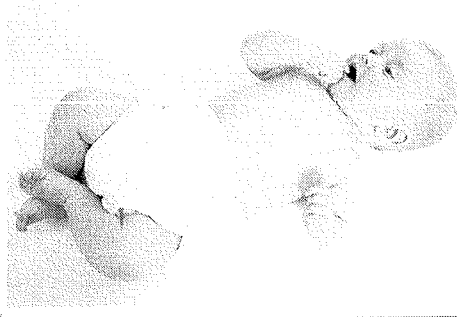
bir küçük kardeş söylentileri başladı ve bir gün annem aniden ortadan kayboldu. Bir büyük teyzeyi ziyarete mi çıkmıştı, yoksa alışverişe mi pek anımsamıyorum. O bir-iki gün içinde bana kim baktı, bu da hiç net değil kafamda. Derken bir öğle sonrası babam çocuksu bir heyecanla eve geldi ve bana bir küçük kardeş geleceğini haber verdi. O sırada annem ortaya çıktı, onun da yüzünde tuhaf, heyecanlı bir gülümseme vardı. İkisinin de heyecanı yani

bebekten çok, sanki benim

o bebeği nasıl karşılayacağım telaşındandı, bunu hissetmiştim.

Odanın kapısı açıldığında gördüğüm ilk şeyi hiç unutmam. Bu bir çift

1- bebek ayağıydı. Parmak uçları yukarı bakan, pembe, tombul ve minik bir çift bebek ayağı... Ayakların altını görmem için hazırlanan dekorda bebeğin bedeni ve başı hiç görünmüyordu.

“İşte kardeşin!”

5 - Kardeşim bir çift ayaktı demek ki... Müthiş bir düş kırıklığı ve aldatılmışlık yaşamıştım. Arkadaşlarımda kardeşleri, yüzü, gözü, kolları olan bebeklerdi, benimkisi yalnızca bir çift ayak!

10- Kardeşini kıskanmasın ve uğur getirsin diye kuşaklar boyu, uygulanan belki de Türklerin Şaman döneminden kalma bir âdetti bu ayak gösterme konusu. Kardeşimi çok güzel, şahane gamzeli bir bebek olup da yollarda, kocaman ‘maşallah’larla sevildiği zamanlarda bile kıskanmayışımda bu ayak gösterme âdetinin rolünü bilmem ama ilgi ve desteğini daima adilce paylaştırmaya özen gösteren anne ve babamın etkisini iyi biliyorum.

15- Bu ayak-bebeğin kundağı her açıldığında içinde bana bir çikolata ya da şekerleme çıkıyor, ben heyecanla başında bekliyordum.

“Aaa, koş Buket, kardeşin sana yine çikolata getirmiş!”

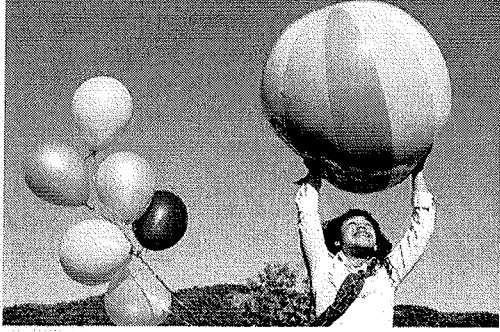
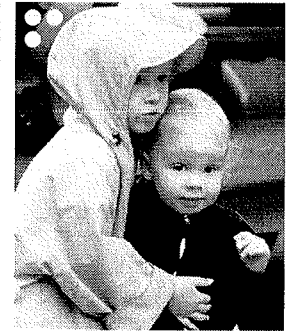
Küçük erkek kardeşin getirdiği çikolataları afiyetle yiyordum ama öbür çocukların kardeşleri altlarına yapıp pis pis kokarken benimki nasıl olup da çikolata yumurtluyordu pek çıkartamıyordum.

20- “Çünkü seni çok seviyor!” diyordu annem.

Bu yeterli ve en önemli nedendi.

Bir keresinde o sıralar pek sevdiğim minyatür bakır oyuncaklardan birkaç tanesi de bebek kardeşin kundağından çıkınca isyan etmiştim.

“Ne yani onun geldiği yerde bakırcılar çarşısı mı var?”

1- Belki çikolataların kesilme tarihi de o sorunun sorulduğu güne denk düşmüştü... Biraz büyüyüp mahallede bizimle oynamaya başladığında kardeşimi koruma işi artık tamamen benim görevim olmuştu. Oyun oynamayı seven, aktif bir çocuktum. Oyun oynamayı, bir yetişkin için soyutlaşan boyutlarda hâlâ çok severim.

5- Mahalledeki oyunlarda kardeşimi korumak konusunda on yaşıma dek bir sorunun olduğunu anımsamıyorum. Ama o yaşlarda benden bir-iki yaş büyük erkek çocukların fiziksel olarak güçlenmesiyle oyunlardaki üstünlüğümü yitirmeye ve dolayısıyla kardeşimi korumaya yetecek prestijimin yıprandığını ayımsıyorum. Çocuksu bir sezgiyle bunun da bir yolunu bulmuş; futbol, dalya, voleybol, saklambaç oyunlarındaki itiş kakışlarda yediğim tekmeler ve bilek güreşinde yitirdiğim başarılarımı geri almanın yolunu bulmuştum.

10- Öğretmenlik oyunu kuruyor, benden daha büyük ve güçlü oğlanlara yanıtlarını bilemeyecekleri garantili coğrafya, genel kültür ve sanat soruları soruyordum. Ve başarısız olduklarında -ne yapalım- oyun icabı (!) cetvelle bir güzel pataklıyordum. Eh oyun icabı beni tekmeleyen o yumurcaklar, yine oyun icabı bu avuç içi cetvel sopasına uysalca baş eğiyorlardı (1965'lerin çocukları böyleydi, 1995'lerin çocukları artık bu kadar saf değiller.).

15- Ya da o sıralar ünlü bir filmin kadın kahramanı 'peçeli efe' oluyor, bütün erkek çocuklarını peşime takarak tahta atlarımızla mahalleyi tıkıdık tıkıdık koşuyorduk. O sırada pencereden bizi izleyen babamın neşeli kahaahalar atarak bana bakışını görürdüm hayal meyal. Annem bana hiç belli

1- etmeden izlemiş beni, onu görüp gururum kırılmasın diye...

Ergenlik öncesi döneminde yeniden prestijimi kazanarak küçük erkek kardeşini korumaya yetecek kadar güçlenmişim mahalle çocukları arasında. Çocuklar arasında aranan biri olmamın asıl nedeni, heyecanlı ve sürprizli oyunlar, senaryolar kurup onları çabucak organize ediyor oluşumdu sanıyorum.

5- O zamanlar pek çok kahramanım vardı ve bunları mahalledeki çocuklara öyle yansıttım ki birçoğu beni o kahramanlarla özdeşleştirirdi.

Peter Pan ve Küçük Kadın Jo, bu kahramanların en önemlileriydi. Bazı geceler Peter Pan gelecek diye pencereyi açık uyur, hastalanır; Jo gibi yazar olabilmek uğruna elimde küçük defterle esnaf röportajlara kalkışırdım. Bugün de sanatına saygı duyduğum Işık Yenersu'nun oynadığı Peter Pan

10- oyununa tüm sezon boyunca üst üste her pazar sabahı beni götüren annemin sabrını şimdi değerlendirebiliyorum. Belki de düş gücümün gelişmesini desteklediğinde asıl ona benzeyişimin annemi gönendiriyiş gerçekten etkendi.

15- Çocukluğumun sancılı, üzüntülü anıları da var aklımda elbette ama çocukluk kavramı saflık, sevgi ve güven duyguları yüklü bir dönem benim yaşamımda. Belki de en çok bu nedenle kötü/talihsiz çocukluk yaşayan küçükler için yüreğim gerçekten kanar. Çünkü neyi kaçırdıklarını iyi bilirim. Ve hâlâ Peter Pan'a inanan o küçük kıızı içimde herkesten gizli bir yerde korurum özenle... O zamanlar 'küçük-tüm ufacıktım/top oynayıp acıktım...'

Buket UZUNER

